

T.C.
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN TECAVÜZ VE
TECAVÜZ MİTLERİNE DAİR DÜŞÜNCE VE İNANÇLARI
ÜZERİNE: NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Musa KÖMÜRCÜ

Niğde
Ekim, 2023

T.C.
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN TECAVÜZ VE
TECAVÜZ MİTLERİNE DAİR DÜŞÜNCE VE İNANÇLARI
ÜZERİNE: NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Musa KÖMÜRCÜ

Danışman: Prof. Dr. Bayram ÜNAL

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Bahadır NUROL

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Zeynep KURNAZ

Niğde
Ekim, 2023

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Üniversite Öğrencilerinin Tecavüz ve Tecavüz Mitlerine Dair Düşünce ve İnançları Üzerine (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi)” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ve akademik kurallar çerçevesinde tez yazım kılavuzuna uygun olarak tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmamın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

2.10.2023

Musa KÖMÜRCÜ

ÖNSÖZ

Uzun süredir üzerinde çalıştığım bu tezin nihayet sonuna gelmiş bulunmaktayım. Bitirmiş olmanın hafif burukluğu olsa da mutluluğu ve çalışmanın başkalarına ulaşacağı fikri tarif edilemez.

Bu çalışmada, çalışmanın her anında yanımda olan tez danışmanım Prof. Dr. Bayram ÜNAL'a sonsuz teşekkürü borç biliyor ve sonsuz teşekkür ediyorum. Ayrıca çalışmaya olan katkılarından dolayı Dr. Öğr. Üyesi Bahadır Nurol ve Dr. Öğr. Üyesi Zeynep Kurnaz hocalarıma da teşekkür ediyorum.

ÖZET
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN TECAVÜZ VE TECAVÜZ MITLERİNE
DAİR DÜŞÜNCE VE İNANÇLARI ÜZERİNE: NİĞDE ÖMER HALİDEMİR
ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ**

KÖMÜRCÜ, Musa
Sosyoloji Anabilim Dalı
Tez Danışmanı: Prof. Dr. Bayram ÜNAL
Ekim 2023, 135 Sayfa

Tecavüz başta kadınlar olmak üzere her yaşta ve her cinsiyetten insanın karşılaşılabileceği bir problemdir. Tecavüz, sonucu itibariyle mağdurda olumsuz etkiler bırakan aynı zaman da mağduru da aşır o mağdurun yakın çevresinde (başta ailesi olmak üzere) olumsuz etkilere yol açabiliyor. Ayrıca bugün baktığımız da tecavüz neredeyse bütün dünya ülkelerinin bir sorunu olagelmıştır. Böylesine etkileri olan tecavüz konusunu bu yüzden çalışmayı tercih ettim. Bu çalışma da veriler yüz yüze mülakatlar ile toplanmıştır. Öğrencilerin bütün cevapları ayrı ayrı değerlendirilip kategoriler oluşturulmuştur. Elde edilen bu kategorilerden tecavüz mitleri, öğrencilerin yanıtları aktararak gösterilmeye çalışılmıştır. Ayrıca bu mitler var olan mitlerle karşılaştırılmıştır. Elde edilen sonuca göre kısmı olarak var olan tecavüz mitlerinin sorgulandığı görülmüştür. Fakat öğrencilerden özellikle kendilerini muhafazakar olarak tanımlayanların var olan mitlere hala sahip oldukları görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin var olan mitlere ekleme yaptıkları da görülmüştür. Yabancı uyruklu öğrencilerin ise var olan mitlere daha fazla sahip oldukları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: şiddet, cinsel şiddet, sosyalizasyon, ataerki, tecavüz, tecavüz mitleri

**ABSTRACT
MASTER THESIS**

**ON UNIVERSITY STUDENTS' THOUGHTS AND BELIEVES ABOUT RAPE
AND RAPE MYTHS: THE CASE OF NIĞDE ÖMER HALİSDEMİR
UNIVERSITY**

**KÖMÜRCÜ, Musa
Department of Sociology
Supervisor: Professor Bayram ÜNAL
October 2023, 135 Page**

Rape is a problem that people of all ages and genders, especially women, can face. Rape, as a result of its negative effects on the victim, can also go beyond the victim and cause negative effects on the victim's immediate environment (especially her family). In addition, rape today has been a problem in almost all countries of the world. This is why I chose to study the issue of rape, which has such effects. In this study, data were collected through face-to-face interviews. All the answers of the students were evaluated separately and categories were created. Among these categories, the rape myths were tried to be shown by quoting the students' responses. In addition, these myths were compared with existing myths. According to the results obtained, it was seen that existing rape myths were questioned by some of the participants. However, it was observed that some other students, especially those who defined themselves as conservative, still had existing myths. It was also observed that the students added to the existing myths. Foreign students, on the other hand, were found to have more existing myths.

Keywords: violence, sexual violence, socialization, patriarchy, rape, rape myths.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
TABLolar DİZİNİ	viii
GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Konusu ve Problemi	2
1.2. Araştırmanın Varsayımları	3
1.3. Araştırmanın Amacı	3
1.4. Araştırmanın Önemi	4
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	5
2.1. Şiddet Nedir ?	6
2.2. Şiddete Dair Farklı Disipliner Yaklaşımlar	8
2.2.1. Sosyolojinin Perspektifinden Şiddet	8
2.2.2. Psikolojinin Perspektifinden Şiddet	10
2.3. Şiddet Türleri.....	10
2.3.1. Şiddete Maruz Kalan, Şiddeti Yaşayanlara Göre Şiddet Türleri	12
2.3.1.1. Kadına Yönelik Şiddet	12
2.3.1.2. Çocuğa Yönelik Şiddet.....	13
2.4. Tiplerine Göre Şiddet Türleri	13
2.4.1. Bir Şiddet Türü Olarak Cinsel Şiddet	14
2.4.2. Cinsel Şiddet Türleri	16
2.4.2.1. Cinsel Saldırının (Şiddetin) Bir Türü Olarak Tecavüz.....	17
2.5. Tecavüze Dair Farklı Yaklaşımlar	22
2.5.1. Feminist Yaklaşım	22
2.5.2. Psikoloji Biliminin Tecavüz Olgusuna Yaklaşımı	23
2.5.3. Sosyoloji Biliminin Tecavüze Olan Yaklaşımı	24
2.5.3.1. Tecavüz Bir Suçtur	24
2.5.3.2. Tecavüz Öğrenilir Mi ?	25
2.5.3.3. Ümraniye Sapığı.....	26
2.6. Tecavüz Olgusunun Bağlamı Olarak Tecavüz Mitleri	28
2.6.1. Tecavüz Mitlerinin Tanımı ve İşlevleri	28
2.7. Cinsel Rıza Argümanı	31

2.8. Tecavüzü Destekleyici Tavır ve Eğilimler	32
2.8.1. Cinsiyet Rollerine İlişkin Kalıp Yargılar	32
2.8.2. Düşmanca Cinsel İnançlar ve Kadına Karşı Düşmanlık	32
2.8.3. Cinsel Muhafazakarlık	33
3. KURAMSAL ÇERÇEVE.....	34
3.1. Sosyalizasyon Yaklaşımı	34
3.1.1. Toplumsal Cinsiyet Algısının Kuruluşu	34
3.1.2. Bedenin İnşası: Ataerki ve Erkek Hegemonyası Üzerinden Bir Okuma	34
3.2. Şiddetin Dikotomik İnşası	36
3.2.1. Şiddetin Kuvvet Anlamı	36
3.2.2. Şiddetin İhlal Anlamı	36
3.3. Cinsiyetçi Algının Öğrenilmesi	37
3.3.1. Kadınlık	38
3.3.2. Erkeklik	39
3.4. Cinsiyetçi Algının Öğrenilme Alanları	40
3.4.1. Erkek Egemenliğinin Kurumu Olarak Eğitim	40
3.4.2. Egemen Erkek İtaatkar Kadın Algısının İnşası: Medya	41
3.5. Sapkınlığa Dair	42
3.6. Tecavüz Mitlerinin Gruplanması	43
3.6.1. Tahrikle İlgili Tecavüz Miti	43
3.6.2. Toplumsal Cinsiyete İlişkin Tecavüz Mitleri (Erkek Koruması İstemeyen Kadın, Alkol Tüketen Kadın ve Kötü Kadın Mitleri)	44
4. YÖNTEM.....	45
4.1. Araştırma Deseni	45
4.2. Araştırma Soruları	46
4.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	46
4.4. Verilerin Toplaması Aşaması	48
4.4.1. Derinlemesine Görüşme Yöntemi İle Veri Toplama	48
4.5. Veri Analizi	48
4.6. Araştırmanın Sınırlılıkları/Kapsamı	49
5. TÜRKİYE’DE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN TECAVÜZ VE TECAVÜZ MİTLERİNE DAİR DÜŞÜNCE VE İNANÇLARI İLE İLGİLİ ELE ALINAN ÇALIŞMALAR	50
6. BULGULAR.....	52
6.1. Sahaya Dair Gözlemler ve Sorunlar	52
6.2. Öğrencilere Dair Demografik Veriler	53

6.3. Yabancı Uyruklu Öğrencilere Dair.....	56
6.4. Muhafazakarlık-Sekülerlik Üzerine Kısa Bir Açıklama	56
6.5. Öğrencilerin Tecavüze Dair Görüşleri	61
6.5.1. Şiddetin Kuvvet Hali: Tecavüz Bedene Yönelik Bir Saldırıdır.....	61
6.5.2. Şiddetin İhlal Hali: Tecavüz Sosyal Haklara Yönelik Bir Saldırıdır.....	63
6.5.3. Şiddetin kuvvet ve İhlal Hali: Tecavüz Bedene ve Sosyal Haklara Yönelik Bir Saldırıdır.....	63
6.5.4. Üniversite Öğrencilerine Göre Tecavüzün Nedenleri	64
6.5.5. Tecavüz Kadınların Sorunu mudur?.....	66
6.5.6. Öğrencilere Göre Tecavüzcü Profilleri.....	69
6.6. Öğrencilerin Tecavüz Mitlerine Dair Düşünce ve İnançlarına Dair.....	71
6.6.1. Toplumsal Cinsiyet Algısı ve Tecavüz Mitleri Arasındaki İlişkiye Dair.....	71
6.6.2. Alkol ve Tecavüz Arasındaki İlişkiye Dair.....	76
6.6.2.1. Özgür Kadın Suçlu Erkek	76
6.6.2.2. Kadınlar Kendilerini Bilmeli Miti.....	78
6.6.3. Tecavüz İle Davetkar Giyinme ve Dekolte Giyinme Arasındaki İlişkiye Dair	80
6.6.3.1. Kadınlar Özgürdür Fail Suçludur	80
6.6.3.2. Dine Göre Yaşamalı Miti.....	83
6.6.3.3. Kadınlar Yerine Göre Giyinmeli Miti	84
6.6.4. Tecavüz ve Mini Etek Arasındaki İlişkiye Dair	87
6.6.4.1. Mini Etek Önemlidir Miti	88
6.6.5. Erkek Koruması ve Tecavüz Arasındaki İlişkiye Dair	90
6.6.5.1 Erkek Koruması Gereklidir Miti	91
6.6.6. Kadınların Seksi Konuşması ve Tecavüz Arasındaki İlişkiye Dair.....	93
6.6.6.1. Kadın Kendini Bilmeli Miti	94
6.6.7. Psikolojik Bir Sorun Olarak Tecavüz.....	97
6.6.8. Dürtü Sorunu Olarak Tecavüz.....	99
6.6.9. Tahrik ve Tecavüz Arasındaki İlişkiye Dair	101
6.7. Üniversite Öğrencilerinin Tecavüz ve Tecavüz Mitlerine Dair Düşünce ve İnançlarını Etkileyen Faktörler.....	104
6.7.1. Üniversite Öğrencilerinin Tecavüze ya da Tacize Maruz Kalma Biçimlerine Göre Tecavüz ve Tecavüz Mitlerine Dair Düşünceleri	105
6.7.2. Bir Yakını Tecavüze Uğrayan Öğrencinin Tecavüze ve Tecavüz Mitlerine Dair Düşünceleri	105
6.7.3. Tacize Maruz Kalan Öğrencilerin Tecavüze ve.....	106

Tecavüz Mitlerine Dair Düşünceleri	106
6.7.3.1. Dokunularak (Elle Taciz) Tacize Uğrayan Öğrencinin Tecavüze ve Tecavüz Mitlerine Dair Düşünceleri.....	106
6.7.3.2. Bakılarak (Göz Tacizi) Tacize Uğrayan Öğrencinin Tecavüz ve Tecavüz Mitlerine Dair Düşünceleri.....	108
6.7.3.3. Mesaj Yoluyla Tacize Uğrayan Öğrencinin Tecavüz ve Tecavüz Mitlerine Dair Düşünceleri	109
6.7.3.4. Sosyal Medya ve TV Haberlerinden Gördüğü Taciz ya da Tecavüzün Ne Olduğunu Öğrenmiş Öğrencinin Tecavüz ve Tecavüz Mitlerine Dair Düşünceleri	110
6.7.4. Cinsiyet Faktörü	111
6.7.5. Yaşın Etkisi.....	111
6.7.6. Köyde ve Şehirde Yaşamının Etkisi	112
6.7.7. Aile ve Arkadaş Ortamının Muhafazakar Olmasının Etkisi.....	112
6.7.8. Kendini Tanımlama Biçiminin Etkisi.....	112
6.7.9. Uyruğun Etkisi	114
6.7.10. Sınıfın (Okudukları Dönem) Etkisi.....	115
7. SONUÇ.....	116
KAYNAKÇA:	128

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1: Cinsiyete ve Yaşanılan Yere Göre Öğrencilerin Dağılımı.....	53
Tablo 2: Köyde Yaşan Öğrencilerin Dağılımı	54
Tablo 3: Öğrencilerin okudukları Bölüme Göre Dağılımı	54
Tablo 4: Yaşa Göre Öğrencilerin Dağılımı	55
Tablo 5: Öğrencilerin Kendilerini Tanımlama Biçimlerine Göre Dağılımları.....	55
Tablo 6: Uyruğa Göre Öğrencilerin Dağılımı	55
Tablo 7: Öğrencilerin Okudukları Sınıflara Göre Dağılımı	56
Tablo 8: Öğrencilerin Sahip Oldukları Tecavüz Mitleri.....	118
Tablo 9: Sorular	132
Tablo 10: Kısaltmalar	133

GİRİŞ

Tecavüz kurbanın rızası olmadan gerçekleşen bir cinsel şiddettir. Bu yönüyle tecavüz için, aslında gücü elinde bulunduranın (çoğunlukla erkek) güçsüze (çoğunlukla kadın) uyguladığı bir şiddet şeklidir de diyebiliriz. Buda bizi tecavüzcünün bu güç ilişkisini nereden ve ne şekilde öğrendiği sorunsalına götürür ki bu noktada devreye tecavüz mitleri girer. Diana Scully tecavüze sosyolojik açıdan yaklaştığı “Cinsel Şiddeti Anlamak: Tutuklu Tecavüzcü Erkekler Üzerine Bir İnceleme (2014)” adlı yapıtında tecavüze dair daha önce getirilen bireysel ve psikopatolojik yaklaşımları eleştirmiş ve bunlar yerine tecavüzünde tıpkı diğer suçlar gibi birey (erkek) tarafından öğrenilebildiğini ortaya koymuştur. Scully burada tecavüzün arkasındaki kültürel alt yapıyı görmemizi istemiştir.

Tecavüz mitleri çoğunlukla tecavüzcünün tecavüzünü etkisizleştirmek için ya da kendince gerekçelendirmek/meşrulaştırmak için sığındığı ve toplumun yaratımı olan, aynı zamanda kurbanın damgalanmasına neden olan ve tecavüzcü dâhil toplumun geri kalanının da sahip olduğu yanlış inançlar olarak tanımlanır (Eker ve Erdener, 2011: 60). Bu yönüyle tecavüz mitleri, tecavüzcünün tecavüzü öğrendiği birer sosyal normdur. Bu nokta da Eker ve Erdener’in kadına yönelik cinsel şiddetin öğrenilmesinde etken olan tecavüz mitleriyle ilgili şu sözleri anlamlıdır. “Eğer tüm davranışlar, diğerleriyle toplumsallaşma sürecinde kurulan ilişkiler aracılığıyla öğrenilmekte ise, kadına yönelik cinsel şiddeti besleyen tecavüz mitleri gibi bir dizi değer ve inanç da öğrenilmiştir. Bu bağlamda tecavüz mitleri, sosyal birer normdur (Eker ve Erdener, 2011: 66).”

Bu çalışmada “üniversite öğrencilerinin tecavüz ve tecavüz mitlerine dair hangi düşünce ve inanç kalıplarına sahip olduğu” sorusu üzerinden bir değerlendirme yapılmaktadır. Bu çalışmanın ilk bölümü giriş ve araştırmanın konusu ve problemi, araştırmanın varsayımları, araştırmanın amacı ve araştırmanın önemi başlıklarını içermektedir.

İkinci bölüm ise kavramsal çerçeve üzerine yoğunlaşmıştır. Burada literatürde geçen ve konu için gerekli olan kavramlara tartışılmıştır. Üçüncü Bölüm kuramsal çerçeve ile ilgilidir.

Dördüncü bölüm ise yöntem üzerinedir. Çalışmanın nasıl yapıldığı bu bölümde anlatılmıştır. Beşinci bölüm ise Türkiye’de öğrencilerin tecavüz ve tecavüz mitlerine dair olan görüşleri üzerine yapılmış çalışmalar özetlenmiştir.

Altıncı bölüm bulguları içermektedir. Çalışmanın en başından beri üzerinde durulan konular bu bölümde öğrencilerden elde edilen veriler ışığında yorumlanmıştır. Yedinci bölüm ise sonuç kısmını içermektedir. Burada bulgular kısmından elde edilen veriler özetlenmiştir.

1.1. Araştırmanın Konusu ve Problemi

Tecavüz üzerine düşünüldüğünde akla ilk gelen şey mağdurun tecavüz üzerindeki payı olmaktadır. Bu anlamda mağdurun kıyafetleri, davranışları, söylemleri hatta kahkahası ve mimikleri üzerinden mağdura pay çıkarıldığı görülmektedir. Faille ilgili ise failin psikolojik ve cinsel sorunlarından söz edilir. Failin ruh sağlığının bozuk olmasına ya da dürtü sorunu yaşıyor olmasına vurgu yapılır. Genel anlamda tecavüze dair rastgele olmayan tamamen toplumsal hayatın içinden çıkıp gelen düşüncelerle tecavüze dair konuşuruz. Literatürde “tecavüz mitleri” olarak değerlendirilen bu düşünce kalıbı genel olarak tecavüz, tecavüz mağduru ve tecavüz failine yönelik yanlış düşünce ve inançlar olarak tanımlanmaktadır. Tecavüzün öğrenilmesinde etkili olan bu mitlerin hem tecavüzün normalleştirilmesinde hem de mağdurun damgalanmasında önemli işlevlere sahip oldukları bilinmektedir. Dolayısıyla tecavüzü anlayabilmemiz için tecavüz mitlerine odaklanmamız gerekmektedir.

Tecavüzün üzerinde böylesine bir etkiye sahip olması ve tecavüzün vaka olduğu toplumların tamamında görülüyor olmasından dolayı tecavüz mitleri ilginç ve bir o kadar önemli bir konu olmaktadır.

Bu çalışmanın konusu üniversite öğrencilerinin tecavüz ve tecavüz mitlerine dair düşünce ve inançları üzerine şekillenmiştir. Bu konuyu seçmemdeki önemli nedenlerden biri Türkiye’de özellikle sosyal medyada tecavüz vakalarına dair çok fazla haberle karşılaşmış olmamdır. İkinci nedeni ise Diana Scully’nin Cinsel Şiddeti Anlamak: Tutuklu Tecavüzcü Erkekler Üzerine Bir Derleme adlı yapıtını okurken tecavüz mitleri kavramına denk gelmiş olmamdır. Diğer bir neden ise tecavüzün sosyolojik bir arka plana sahip olduğunu (bunun temel faktörünün de tecavüz mitlerinin olması) gösterebilmek için bu konuyu çalışmayı tercih ettim.

Tecavüze toplumsal bir sorun olarak bakmak gereklidir. Tecavüze yalnızca psikoloji perspektifinden bakmak tecavüzcünün (failin) yaşadığı ortamı, sosyal ortamını kısaca tecavüzün bağlamını dışarıda bırakmak olacaktır. Dolayısıyla sorunu bireyde aramak ve *tecavüz patolojik bir sorundur* demek tek başına yeterli olmayacaktır. O halde yapılması gereken tecavüzü sosyoloji kapsamında bir sorun olarak görmek ve cevabı burada aramak daha doğru olacaktır.

1.2. Araştırmanın Varsayımları

Bu çalışmanın ana odak noktası üniversite öğrencilerinin tecavüz ve tecavüz mitlerine dair düşüncelerini ve inançlarını ortaya koymaktır. Ayrıca öğrencilerin tecavüz ve tecavüz mitlerine dair düşüncelerini etkileyen faktörlerin ne olduğunu ortaya çıkarmaktır. Konuyla ilgili şu varsayımlar üzerinde durulmuştur:

Üniversite öğrencilerinin tecavüz olgusu tanımlarken cinsiyet rollerinin etkili olup olmadığına.

Eğitim de geçirilen yıl (öğrencinin kaçınıcı sınıfa gidiyor oluşu) ile tecavüz ve tecavüz mitlerine inanç noktasında bir ilişki olup olmadığı.

Öğrencinin kendisini ne şekilde tanımladığı (muhafazakâr ya da seküler) ile tecavüz ve tecavüz mitlerine inanç noktasında bir ilişki olup olmadığı.

Yaş ve cinsiyet faktörü tecavüz ve tecavüz mitlerine inanç noktasında olup olmadığı.

Öğrencinin yaşadığı ortam (şehirde ya da köyde) ile tecavüz ve tecavüz mitlerine inanç noktasında bir ilişki olup olmadığı.

Ayrıca öğrencinin ailesinin ya da arkadaş ortamının muhafazakâr olup olmaması ile tecavüz ve tecavüz mitlerine inanç noktasında bir ilişki olduğu

Yabancı uyruklu öğrencilerin Türk uyruklu öğrencilere göre tecavüz mitlerine daha fazla sahip olup olmadığı. ve mağduru daha fazla suçlayıp suçlamadığı varsayımları üzerinde durulmuştur.

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu çalışma tek başına üniversite öğrencilerinin tecavüz ve tecavüz mitlerine dair düşünce ve inançları üzerinde değil aynı şekilde öğrencilerin bu düşünce ve inançlarını etkileyen faktörlerin neler olduğu üzerinde de durmayı amaçlamaktadır. Bu yönüyle çalışmanın asıl amacı arka planda yer alan o faktörleri ortaya çıkarmaktır.

Tecavüz mitlerine dair yapılan çalışmalarda tecavüz mitlerine inanma ile bireylerin sosyal yapıları arasında bir ilişki kurulmuştur. Üniversite öğrencilerinin de üniversite dışında bir hayatları olduklarından yola çıkarak öğrencilerin tecavüz ve

tecavüz mitlerine dair düşünce ve inançlarını etkileyen faktörler arasında bir ilişki olup olmadığı bulunmaya çalışılmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Bu çalışma Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi'nde okuyan Türk ve yabancı uyruklu öğrenciler ile yapılan ikili görüşmelere dayanmaktadır. Sınırlı olmakla birlikte bu kıyaslama, sorunsalın Türk ve yabancı uyruklu öğrenciler açısından hangi noktalarda ve derecelerde farklı olduğunu ortaya koymamız açısından önem taşımaktadır. Yabancı uyruklu öğrencilerin tecavüz ve tecavüz mitlerine dair düşünce ve inançları, üzerinde çok fazla durulmayan bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Üniversite öğrencilerinin tecavüz ve tecavüz mitlerine dair düşüncelerini ve bu düşüncelerin nasıl gerekçelendirildiğini konu edinmesi çalışmayı önemli kılmaktadır. Son olarak bu çalışmanın tecavüzü bir "olay" olarak değil "bir olgu olarak tartışıyor olması, sosyoloji açısından çalışmayı önemli kılmaktadır.

Tecavüze ve tecavüz mitlerine sosyolojik bir açıdan yaklaşmak, bu sorunsal için toplumsalı kapsayan çözüm önerileri getirmenin ve politika üretmenin önünü açacaktır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Tecavüz bütün dünyada olduğu gibi Türkiye’de de önemli bir sorun olarak görülür. Tecavüzün Türkiye’de önemli bir sorun olduğunu görmek için tecavüz konulu haberlere bakmamız yeterlidir. Örneğin bu konuda Milliyet gazetesinin 18 Şubat 2015 tarihli “ Her 4 Saatte 1 Kadın Tecavüze Uğruyor” adlı haberini incelediğimizde konunun sıklığını ve dolayısıyla önemini görebiliriz. Haberin devamını incelediğimizde kadınların %38’inin yaşamlarının bir döneminde fiziksel ya da cinsel şiddete maruz kaldığını, evli kadınların % 12’sinin cinsel şiddet yaşadıklarını, erken yaşta evlenen kadınların yarısının fiziksel veya cinsel şiddete uğradıklarını 18 yaşından sonra evlenenlerde ise bu oranın 3’te 1’e indiğini, kadınların %9’unun çocuk yaşta cinsel şiddete maruz kaldıklarını ve bunu da %29 ile baba, üvey baba, erkek kardeş, ağabey, dede, amca ve dayı dışında erkek akrabaların oluşturduğunu %38’inin yabancılardan ve %15’inin komşulardan oluştuğunu ve her 10 kadından 3’ünün hayatlarında bir kez telefonla arama, kısa mesaj, mektup ya da e-posta ile taciz edildiğini görebiliriz.¹ Haberin ayrıntılarından da görüldüğü üzere tecavüzün ülkemizde her kadının hayatında karşılaştığı ve karşılaşılabileceği bir sorun olduğunu gösterir.

Tecavüzle ilgili önemli olan durumlardan biri tecavüzün kime karşı gerçekleştirildiğiyle ilgilidir. Bu konuda yer verme gereği duyduğum ilk haber Hürriyet’te yer alan “İstanbul’da zihinsel engelli kadına tecavüz dehşeti”² adlı haberdur. Haberin ayrıntılarında, 6 kişilik arkadaş grubunun alkol aldıkları sırada önünde bulundukları apartmanda yaşayan 44 yaşında %70 zihinsel engeli bulunan bir kadının 5. Kattaki dairesinin balkonunda sofra bezi çırpması ve bu arkadaş grubunun onu fark etmelerinden sonra yaşananlar anlatılıyor. Haberin devamında 6 kişilik arkadaş grubundan yalnızca ikisinin kadına tecavüz ettiği diğer 4 kişinin ise kadının yaşadığı daireyi bulamadıkları için tecavüz etmedikleri belirtilmektedir. Buradaki önemli nokta, faillerin mağduru seçme biçiminde gizlidir. Neden zihinsel engelli bir kadını tercih ettiler? Cevap basittir; engelli bir kadının karşı koyma ya da zorluk

¹Milliyet.com.tr Her Saatte 1 Kadın Tecavüze Uğruyor
<https://www.milliyet.com.tr/gundem/her-4-saatte-1-kadin-tecavuze-ugruyor-2015440>
25.9.2022

² Hurriyet.com.tr “İstanbul’da zihinsel engelli kadına tecavüz dehşeti”
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/istanbulda-zihinsel-engelli-kadina-tecavuz-dehseti-40977876> Erişim Tarihi 18.09.2023

çıkarma ihtimalinin olmaması ya da daha az olmasıyla ilgilidir. Bu haberde dikkat çeken diğer bir unsur ise tecavüzün gerçekleştiği yerle ilgilidir. haberin ayrıntılarından da görüleceği üzere tecavüz kadının yaşadığı dairede (evde) gerçekleşmiştir.

Tecavüzle ilgili önemli olan durumlardan bir diğeri ise tecavüzün nerede gerçekleştiğiyle ilgilidir. “Ormanda tecavüz davasında flaş gelişme! Miss Turkey güzeli Dilara Kurşun ile eski sevgilisi hakim karşısına çıktı”³ başlığı ile Sabah Gazetesinde yer alan habere göre tecavüz tecavüz mağdurun hiç bir şekilde destek alamayacağı bir yer olan ormanda gerçekleşiyor.

Şiddet olgusunun bir türü olan tecavüz, şiddet kavramının içeriğinde yer alan güç olgusunun bir dışı vurumudur. Yani güçlünün güçsüze uyguladığı bir şiddettir. Dolayısıyla tecavüz kavramı üzerine düşündüğümüzde şiddet kavramı üzerine de düşünmemiz gerekmektedir. Yukarıda örneklerini verdiğim haberlerde de görüldüğü üzere mağdur ya güçsüz olarak görüldüğü (ilk haber de mağdur engellidir ve güçsüzdür) için tecavüze uğramış ya da mağdur bulunduğu ortam itibariyle (ikinci haberde tecavüz ormanda gerçekleşiyor) yardım alamaması güçsüz durumda kalması dolayısıyla gerçekleşmiştir. Dolayısıyla tecavüzü anlayabilmek için şiddet olgusunun ne olduğunu anlamamız gerekmektedir.

2.1. Şiddet Nedir ?

Şiddet kavramı Türkçeye Arapçadan girmiş bir kavramdır. “Şiddet; sertlik sert ve katı davranış kaba kuvvet kullanma anlamındadır. Şedit ise sert katı ve şiddetli demektir. Şeddatda sertlik ve kızgınlığı ile tanınan ünlü eski Yemen hükümdarının adıdır “ (Özerkmen, Gölbaşı;2010:25).

Özerkmen ve Gölbaşı şiddet sözcüğünün İngilizcedeki karşılığını şu şekilde aktarırlar:

İngilizce’de şiddet sözcüğü çok geniş bir kullanım alanına sahiptir. Bu kullanımlar arasında bedene zor uygulama, bedensel zedelenmeye neden olma, kişisel özgürlüğü zor yoluyla kısıtlama, bozma ya da uymama, rahatça gelişmesini ya da tamamlamasını engellemek üzere bazı doğal süreçlere, alışkanlıklara vb. yersiz kısıtlamalar getirme, anlam çarpıtılması, büyük güç, sertlik ya da haşinlik, kişisel

³ sabah.com.tr ’Ormanda tecavüz davasında flaş gelişme! Miss Turkey güzeli Dilara kurşun ile eski sevgilisi hakim karşısına çıktı
<https://www.sabah.com.tr/galeri/magazin/ormanda-tecavuz-davasinda-flas-gelisme-miss-turkey-guzeli-dilara-kursun-ile-eski-sevgilisi-hakim-karsisina-cikti> Erişim Tarihi 18.09.2023

duygularda sertlik ve tutkulu davranışlara ya da dile başvurma bulunuyor (Özerkmen,Gölbaşı;2010:25-26).

Akkanat'ın Reemstma'ten aktardığına göre ise şiddet kavramı 16. ve 17. Yüzyıllar arasında tanımlanmaya başlanmış, bu dönemlerden önce ise din ve ideoloji perspektifinden yaklaşıldığı için şiddet doğal bir fenomen olarak algılanmıştır. Reemstma şiddet kavramının zamanla yaşadığı değişimi iki farklı başlık üzerinden değerlendirir: İlki siyaset alanındaki gelişmeler iken diğeri ise savaş anlayışındaki dönüşümlerdir. Hobbs'tan başlayarak siyaset kuramı, şiddetin özel alanlardan tasfiye edilmesine özel bir önem verir ve şiddeti, meşruiyeti herkes tarafından kabul edilen bir otoritenin denetimine bırakır. Savaş alanındaki değişim ise savaşı, savaş alanıyla sınırlandırarak şiddetin belirli kurallar çerçevesinde ele alınmasını sağlar (Akkanat, 2011:17-18).

Şiddete dair çalışmalar incelendiğinde şiddeti tanımlamanın güç bir durum olduğunu ve çeşitli açmazlarının olduğunu görürüz. Örneğin bu konudaki açmazı Çelebi, "Şiddetin Eleştirisi" (2010) adlı derleme eserinde çalışmasında ortaya koyar. Çelebi yaygınlaştıkça şiddeti tasnif etmenin güç olduğundan bahseder (Çelebi, 2010;11).

Her ne kadar şiddeti tanımlamak ya da şiddete dair ortak bir tanımda buluşmak yukarıdaki nedenden dolayı güç olsa da şiddetin bilinen ve akla ilk gelen tanımı (anlamı) şiddetin dar anlamıdır. Alpaslan şiddetin dar anlamını "zarar vermek için güç kullanmak" olarak tarif eder ve buradan hareketle şiddetin iki önemli unsurunu öne çıkarır. Bunlardan ilki "güç kullanımı" ikincisi ise "zarar"dır (Alpaslan, 1985: 458). Buradan hareketle şiddetin dar anlamından kasıtın fiziksel şiddet olduğunu söyleyebiliriz. Özerkmen ve Gölbaşı'da şiddetin dar anlamını fiziksel şiddet olarak tanımlar ve şiddetin dar anlamının şiddeti anlama noktasında tek başına yetersiz olabileceği ve hem toplumsal gelişmelerin hem de sistemlerin yol açtığı zararları göz ardı edebileceğini dolayısıyla şiddetin geniş anlamının ele alınmasının daha doğru olabileceğini aktarırlar (Özerkmen ve Gölbaşı, 2010: 27). Çelebi'de şiddetin dar anlamının, şiddeti anlama noktasında yetersiz kalabileceğini belirtir. Ona göre şiddetin dar anlamı, şiddeti gündelik varyantlarıyla birlikte, salt toplumsal kökenli ve kişiler arası şiddet biçiminde kavramamıza neden olur. Çelebi'de şiddete bu şekilde dar bir bakış açısıyla yaklaşmanın 'savaş, silahlı mücadele, terör eylemleri vb. şiddetin siyasal gerekçelerini, örgütlü suçları da içerecek biçimde şiddetin ekonomik

nedenlerini ihmal eder” der (Çelebi, 2010:12). Çelebi şiddete minimalisit boyutuyla (dar anlamıyla) yaklaşmanın bazı ihmallere neden olacağını ve dolayısıyla şiddetin minimalist boyutundan tamamen uzaklaşmamız gerektiğini söyler (Çelebi, 2010:13).

Çelebi şiddet “ iktidarın yanlış kullanıldığı yerde ortaya çıkar” der ve ekler “ kullanılan iktidarın şiddete dönüşebilmesi zorun taammüden ve bilinçli bir şekilde kullanılmış olmasını gerektirir. Şiddet, kişi ya da kişilere yönelik psişik ve/veya fiziksel hasar vermeye yönelik bir cezalandırma eylemidir” (Çelebi, 2010:11-12) der. Bu tanımda en çok dikkati çeken şiddetin “bilinçli” bir şekilde gerçekleştiriliyor olmasıdır. Yani şiddeti uygulayan kişinin herhangi bir dış müdahale olmaksızın gerçekleştiriyor olmasıdır.

2.2. Şiddete Dair Farklı Disipliner Yaklaşımlar

Şiddetin bütün toplumlarda farklı şekillerde ve çok yaygın bir şekilde görülüyor olması, şiddetin karmaşık bir kavram olmasına neden olmuş, bunun sonucunda ise şiddet birden fazla bilim dalının ilgi alanına girmiştir. Şiddete her bilim dalı kendi penceresinden bakmıştır. Örneğin sosyoloji, psikoloji, kriminoloji vb. bilim dalları şiddet kavramı üzerinde kendi perspektifleri açısından durmuştur. Bu başlık altında yalnızca sosyoloji ve psikoloji bilim dallarının şiddeti nasıl ele aldıklarına değineceğim. Buradaki amacım özellikle bu iki bilim dalının şiddete dair yaklaşımlarının farklılıklarını ortaya koymaktır. Bu şekilde bir cinsel şiddet türü olan tecavüze bu iki bilim dalının nasıl yaklaştığını göstermeyi amaçlamaktayım.

2.2.1. Sosyolojinin Perspektifinden Şiddet

Sosyoloji bilimi şiddeti diğer toplumsal olgularla birlikte açıklar ve şiddetin toplumun çözülmesi ile ilişkisini açıklar. Şiddet kavram olarak sosyoloji metinlerinde siyasal zeminde yer alırken, bireysel şiddet suç başlığı altında incelenmiştir (Avcı, 2018: 95).

Şiddete sosyolojinin perspektifinden baktığımız da sosyolojinin şiddeti, sosyal kurumların yarattığı bir olgu (fakt) olarak ele aldığını görürüz. Ayrıca sosyoloji bilimi şiddetin fiziksel boyutu ile (bedene yönelik kısmı ile) değil, semboller ve kültür tarafından yaratılan kısmı ile ilgilenir. Afşar sosyolojinin “şiddet alanı, savaş, terörizm, etnik temizleme, aile içi şiddet, nefret suçu” gibi birçok konuyu içine aldığını aktarır (Afşar, 2015: 716). Sosyoloji ve şiddet ilişkisine dair bilinmesi gereken diğer bir önemli nokta ise sosyolojinin şiddeti toplumsal ilişki bağlamında ve

bütüncül bir şekilde ele almasıdır. Sosyoloji bilimi, psikoloji biliminin tersine, şiddetin toplumsal yaşam dahilinde öğrenileceği görüşünü hakim kılar. (Afşar, 2015: 716-717).

Durkheimci bir perspektif ile şiddete baktığımızda “anomi” kavramı ile karşılaşırız. Afşar Durkheim’in şiddet yaklaşımında anomi, egoizm, karışıklık, parçalanma gibi kavramların ön planda olduğunu belirtiyor. Merton da ise şiddet, sosyal ve ekonomik eşitsizliğin bir sonucu olarak ortaya çıkar. Weber’e göre şiddet “devlet içerisinde insanın insanla olan egemenlik ilişkisidir- meşru şiddet araçlarıyla desteklenen bir ilişkidir” Afşar’a göre Weber’in bu sözlerinden kastı, modern devletin şiddeti bir araç olarak görmesidir. Marxist perspektifte şiddet, kapitalizm içerisinde emek-sermaye çelişkisi üzerinden tanımlanır. Afşar, Marx’ın şiddet anlayışını şu şekilde aktarır; “toplumsal yapı ile ilişkilendirilmiş; kişisel olandan koparılmış ve kapitalist üretim biçimine dayandırılmış modern bir tahakkümün sonucudur. Marx’a göre şiddet bir araç olduğu için devrimsel bir değişimi zorlamak için de kullanılabilir” (Afşar, 2015: 717). Marx devlet için “egemen sınıfın elindeki şiddet aracıdır” der. Fakat Marx, egemen sınıfın egemenliğinin şiddetten kaynaklanmadığını, üretim sürecinde oynadığı rolden kaynaklandığını belirtir (Avcı, 2018: 95). Marx şiddeti egemen sınıf, devlet ve üretim süreci aracılığıyla yorumluyor. Engels ise “iktidar, iktidarın en büyük aracı ve şiddetin organize edilmiş biçimi olan devlet, ekonomik durumun sonuçlarıdır” der. Şiddetin var olabilmesi için birikime ihtiyaç olduğunu söyler. Ona göre zor, zenginlikle beraber ortaya çıkar ve ekonomik durumun sonucudur (Avcı, 2018: 95-96).

Weber ise şiddeti iktidar kavramı ile birlikte sosyal ve siyasal biçimde ele alır. Weber devletin amaçlar üzerinden değil ama araçlar üzerinden tanımlanabileceğini ve bu araçların da şiddet ve güç kullanımı olacağını belirtir. Avcıya göre Weber devleti “devlet, belli bir arazi içinde, fiziksel şiddetin meşru kullanımını tekelinde (başarıyla) bulunduran insan topluluğudur”(Avcı, 2018: 97) şeklinde tanımlar

Durkheim ise normal ve anormal ayrımı yapar ve şiddette gömülü olan suçu patolojik bir olgu olarak değil de normal bir olgu olarak görür. Durkheim’in bu konuda oldukça tartışma yaratan düşüncesi ise normal olanın suçun her toplumda yer edinmesidir. Toplumdan topluma biçim değişse bile, suç olgusunun yine de yer

edineceğini ve bunun sağlıklı bir toplumun bütünleyicisi olduğunu ileri sürer (Avcı, 2018:98).

2.2.2. Psikolojinin Perspektifinden Şiddet

Psikoloji biliminin şiddeti ele alış şekli, daha çok bireysel bir düzeydedir. Şiddeti bireysel bir sorun olarak algılar. Yani psikoloji bilimi şiddeti bir davranış olarak ele alır. Bu yönüyle sosyolojiden de farklıdır. Örneğin psikoloji biliminin en ünlü isimlerinden biri olan Freud, şiddeti bir iç güdü olarak değerlendirir ve buna da “Ölüm İçgüdüsü” der. Freud insanın ölüm ve şiddet içgüdüsü ile doğduğunu, bu yüzden öldürmenin (cinayet işlemenin) insanın doğasında olduğunu belirtir (Afşar, 2015: 716).

Psikoloji temelli şiddet anlayışı, şiddetin bireysel nedenleri üzerinden yola çıkarak şiddet uygulayan ya da şiddet eğilimli bireyleri klinik vaka olarak değerlendirir (Michaud, 1991: 69).

2.3. Şiddet Türleri

Şu ana kadar şiddetin açmazlarından, şiddetin tanımına, şiddetin kuvvet ve ihlal anlamlarından ve son olarak şiddete dair yaklaşımlardan söz ettik. Fakat şiddete dair yukarıda bahsettiklerimizden hareketle, şiddeti daha iyi kavrayabilmek için sınıflandırılmaya ihtiyacı olduğunu görebiliriz. Bu bağlamda genel tanıya göre şiddetin hem fiziksel şiddet hem de psikolojik şiddet olarak değerlendirildiğini söyleyebiliriz.

Şiddet hem şiddete maruz kalan/yaşayan hem de şiddet tipine göre farklı sınıflandırılır. Polat şiddete maruz kalan/yaşayanları şu başlıklar altında sınıflandırır: “ Kadına yönelik şiddet, çocuğa yönelik şiddet, yaşlıya yönelik şiddet, akranlar arası şiddet, kardeşler arası şiddet, flört şiddeti, engelliye yönelik şiddet, LGBT şiddeti, mülteci şiddeti ve kişinin kendine yönelik şiddeti” (Polat, 2017:16). Ayrıca Polat şiddeti, şiddet tipine göre de şu başlıklar altında sınıflandırır:” Fiziksel şiddet, cinsel şiddet, duygusal şiddet, ekonomik şiddet ve siber şiddet” (Polat, 2017:17).

Atman ise şiddet türlerini” kişinin kendine uyguladığı şiddet, kişiler arası şiddet (aile içi şiddet), örgütlü (organize) şiddet (savaşlar) “(Atman, 2003: 333) şeklinde sınıflandırır.

Şiddetin bu denli fazla türe bölünmesinin nedenini elbette toplumsal dönüşümlere bağlayabiliriz. Afşar bu durumu şu şekilde aktarıyor: “Toplum sürekli dönüşümlere uğruyor ve bunun sonucunda şiddet kavramı daha da çeşitleniyor” (Afşar, 2015: 724). Akkuş ve Uyanık ise şiddet olgusunun farklı şekillerde sınıflandırılmasının nedeni olarak şiddetin karmaşık bir yapıya sahip olmasını gösterir (Akkuş ve Uyanık, 2016: 35).

Afşar’ın aktardığına göre Jean- Claude Chesnais şiddeti özel şiddet ve kolektif şiddet olarak ikiye ayırır. Özel şiddeti cürümsel şiddet ve cürümsel olmayan şiddet olarak ikiye ayırır. Aynı şekilde cürümsel şiddeti cinayet, suikast, zehirlenme, idam gibi ölümle sonuçlanan, bilerek darbe ve yaralamalar gibi bedensel ve cinsel şiddet olarak üçe ayırır. Cürümsel olmayan şiddeti de intihar ve intihar teşebbüsleri ile araba kazalarını da içine alan tüm kazalar olarak nitelendirir. Kolektif şiddet ise, terör ve grev/ihlallerini içinde barındıran vatandaşların iktidara karşı şiddeti, devlet terörü ve endüstriyel şiddet (iş kazaları) içine alan iktidarın vatandaşlara karşı şiddeti ve savaş olarak üçe ayırdığını belirtir (Afşar, 2015: 724).

Dursun’un aktarımına göre ise Graver, şiddeti ‘’ şiddetin ya kişisel ya da kurumsal olduğunu ve açık ya da gizlice olabileceğini belirtir. Buna göre dört tür şiddet vardır: Açık kişisel şiddet, açık kurumsal şiddet, gizli kişisel şiddet ve gizli kurumsal şiddet’’ (Dursun, 2011: 8)

Şiddeti türlerine göre sınıflandırmaya çalışanlara baktığımızda en genel sınıflandırmanın şiddetin fiziksel, bedensel ve psikolojik yönleri doğrultusunda yapıldığını görürüz. Aynı zamanda Collins şiddeti açıklayabilmek için mikro-sosyolojik bir yaklaşım geliştirmiş ve şiddet türlerini şiddet tüneli metaforuyla açıklamaya çalışmıştır. Collins üç tür şiddet tüneline bahseder. Bunlar sırasıyla kısa şiddet tüneli, orta şiddet tüneli ve uzun şiddet tünelidir (Afşar, 2015: 725). Collins burada uygulanan şiddetin süresi üzerinden şiddet türlerini belirler.

Şiddeti türlerine göre sınıflandıran diğer bir isim de Friedman’dır. Friedman, şiddet kavramını küreselleşmenin yol açtığı tahribat ve çözümlerle açıklar. Friedman bu bağlamda üç tane şiddet türü belirler. Afşar bunları şu şekilde açıklar: ‘’ (i) sosyal kültürel bölünmeyle ilişkili etnik şiddet, (ii) sınıf yapılarının ve geçim kaynaklarının çözülmesiyle ilişkili pek çok kent merkezinde gözlemlenen lümpen proleterya şiddeti ve bu ikisiyle de ilişkisi olan (iii) ulusötesi suç şebekelerinin

faaliyetlerine bağılı olarak ortaya çıkan şiddet.” Ertürk ise Friedman’ın bu sınıflandırmasına ‘eril şiddeti’ de ekler (Afşar,2015: 726).

2.3.1. Şiddete Maruz Kalan, Şiddeti Yaşayanlara Göre Şiddet Türleri

Şiddet hem şiddete maruz kalan/yaşayan hem de şiddet tipine göre farklı sınıflandırılır. Polat şiddete maruz kalan/yaşayanları şu başlıklar altında sınıflandırır: ‘Kadına yönelik şiddet, çocuğa yönelik şiddet, yaşlıya yönelik şiddet, akranlar arası şiddet, kardeşler arası şiddet, flört şiddeti, engelliye yönelik şiddet, LGBT şiddeti, mülteci şiddeti ve kişinin kendine yönelik şiddeti’ (Polat, 2017:16).

Polat’ın yaptığı sınıflandırmadan da anlaşılacağı üzere şiddete maruz kalan ya da şiddeti yaşayanların sayıları oldukça fazladır. Fakat çalışmamın sınırları olması dolayısıyla yukarıdaki başlıklardan yalnızca ‘kadına yönelik şiddet’ ve ‘çocuğa yönelik şiddet’ başlıklarını ele alacağım. Bu iki başlığa odaklanma nedenim tecavüzün özellikle kadınlara ve çocuklara yönelik gerçekleşen bir şiddet biçimi olmasıdır.

2.3.1.1. Kadına Yönelik Şiddet

Kadına yönelik şiddete dair konuşulduğunda genellikle akla fiziksel ve cinsel şiddet gelir. Fakat etraflıca düşünecek olursak, kadına yönelik şiddet sadece fiziksel ya da cinsel şiddetten ibaret değildir. Bu iki başlığın yanına ekonomik ve duygusal şiddeti de dahil edebiliriz.

Kadına yönelik fiziksel şiddet, mağdurun fiziksel bütünlüğüne yönelik kuvvet kullanılarak yapılır. Cinsel şiddet fiziksel şiddeti de barındırır fakat buradaki önemli bir ayrım cinsel şiddette mağdurun cinsel bütünlüğüne zarar verme söz konusudur. Polat cinsel şiddetin yalnızca fiziksel şiddet ile olmayacağını örneğin sözlü tacizle de cinsel şiddet uygulanabileceğini belirtir. Ekonomik ve duygusal şiddetin, fiziksel ve cinsel şiddet gibi görünür olmaması dolayısıyla tespit edilmesi daha zordur (Polat, 2017:19).

Sayıl ise, kadına yönelik şiddette sorunun çocukluk döneminde verilen eğitim ile ilişkili olabileceğini belirtir. Kadının defakto daha pasif, daha yumuşak, sevecen vs. gibi yetiştirildiğini erkeğin ise daha bağımsız, fiziksel ve cinsel anlamda saldırgan yetiştirildiğini belirten Sayıl, günümüzde ise sürecin kadını aktif hale getirmesi ve kadının çalışan kadın olmasının yanı sıra evde de söz sahibi olması Sayıl’ın deyimiyle süper kadın modelinin ortaya çıkıp erkeğin geçmişte sahip olduğu otoritesini

sarsması, erkeğin kontrol sistemi geliştirmesine ve eski gücünü yeniden almaya itmesine sebep olmuştur (Sayıl, 1994:273).

2.3.1.2. Çocuğa Yönelik Şiddet

Polat çocuğa yönelik şiddeti, şiddet olguları arasında en çok yıpratıcı ve aynı şekilde gizli kalabilen bir şiddet türü olarak değerlendirir. Ayrıca Polat çocuğa yönelik şiddeti, çocuğun gelişimini olumsuz yönde etkilediği için çocuk istismarı olarak değerlendirildiğini aktarır (Polat, 2017: 19).

Genel anlamıyla çocuk istismarı, ‘‘0-18 yaş grupları arasındaki çocuğun kendisine bakmakla yükümlü kişi ve kişiler tarafından zarar verici olan kaza dışı ve önlenemez bir davranışa maruz bırakılmasıdır. Bunun çocuğun fiziksel ve psikososyal gelişimini engelleyen, gerçekleştiği toplumun kültür değerleri dışında kalan ve uzmanı tarafından da istismar olarak kabul edilen bir davranış olması gerekmektedir’’(Polat, 2017: 19).

Çocuk istismarı 4 farklı gruba ayrılır. Bunlar fiziksel istismar, cinsel istismar, duygusal istismar ve ihmal 'dir (Polat, 2017: 20).

Çocuğa yönelik fiziksel şiddet, çocuğun kaza dışı yaralanması olarak tanımlanır ve çocuğa yönelik şiddette en çok görülenidir. Cinsel şiddet, çocuğun (kız ya da erkek) bir yetişkin tarafından cinsel amaçlar için kullanılmasıdır. Yani çocuğun bir yetişkin tarafından cinsel doyum sağlamak için kullanılması çocuğa yönelik cinsel şiddet olarak tanımlanır. Duygusal istismar, çocuğun veya gençlerin kendilerini olumsuz etkileyen tutum ve davranışlara maruz bırakılması ya da ihtiyaç duydukları ilgi, bakım ve sevgiden mahrum bırakılarak toplumsal veya bilimsel standartlara göre psikolojik hasara uğratılmaları anlamına gelmektedir. İhmal ise çocuğa bakmakla yükümlü kişinin bu yükümlülüğü yerine getirmemesi, çocuğu fiziksel ve duygusal açıdan ihmal etmesi olarak tanımlanır (Polat, 2017: 20).

2.4. Tiplerine Göre Şiddet Türleri

Şiddete dair diğer bir sınıflandırma ise tiplerine göre şiddet türleridir. Tiplerine göre şiddet türleri çeşitli başlıklardan oluşur. Bunlar, fiziksel şiddet, cinsel şiddet, duygusal şiddet, ekonomik şiddet ve siber şiddet’’ (Polat, 2017: 17) olmak üzere 5 başlıktan oluşur. Fakat konunun sınırlılıkları dolayısıyla bu 5 başlıktan yalnızca cinsel şiddet başlığını ele alacağım.

2.4.1. Bir Şiddet Türü Olarak Cinsel Şiddet

Biz her ne kadar cinselliği bireysel bir alan olarak algılasak da Koç genel anlamda cinselliğin kamusal olduğunu ve ataerkil denetimi nedeniyle toplumsal cinsiyet olarak kavramsallaştırıldığını ve toplumsal cinsiyetin de eşitsizliğe yol açtığını aktarır (Koç, 2015: 12). Biz bu cümleden ataerkil toplum yapısının kadının cinselliğini denetleyebildiğini, hatta cinselliği belirli kalıplar içerisinde tanımlayıp eşcinsellik gibi diğer cinsel ilişki türlerini ötekileştirdiğini ve ayırma yol açtığını anlayabiliriz.

Cinsel şiddet, şiddet türleri arasında en ağır etkileri olan ve mağduru hem fiziksel hem de ruhsal anlamda yıkama uğratan bir şiddet türüdür. ‘‘Türk Ceza Kanunu’nun (2004) Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar bölümünde açıklanan cinsel saldırı suçu, TCK. 102. maddesinde cinsel davranışlarla bir kimsenin vücut dokunulmazlığının ihlal edildiği bir suç türü olarak tanımlanır’’(Sağlam, 2019: 7).

Polat, cinsel şiddet için "yıkıcı ve zorlayıcı cinsel davranışlar yoluyla işlenen bir suçtur" der (Polat, 2017:26). Çoklar ise cinsel şiddeti şu şekilde aktarır: ‘‘ Cinsel saldırı, rızası olmayan veya herhangi bir sebepten ötürü (yaşının küçüklüğü veya akıl sağlığı) rızası kabul edilmeyen bir kişinin, fiziksel güç kullanımı, tehdit, korku, hile ve kandırma gibi zorlamalarla cinsel içerik içeren/taşıyan bir davranışa maruz kalmasıdır ‘’(Çoklar, 2007: 3).

Cinsel şiddete farklı bir bakış kazandıran Polat, kadının bedeni üzerinden söz sahibi olma ya da kadın bedenini denetlemenin de cinsel şiddet olarak değerlendirilebileceğini belirtir (Koç, 2015:13).

Cinsel şiddet söz konusu olduğunda fail (cinsel şiddet uygulayan kişi) yalnızca mağdurun cinselliğinden faydalanmak değil, aynı zamanda mağduru kontrol etmek, utandırmak, zorlamak, zarar vermek ve boyun eğdirmek gibi suçları da işleyebilir (Polat, 2017:26).

Dünya Sağlık Örgütü’nün (2002) yayınlamış olduğu ‘‘ Şiddet ve Sağlık Konusundaki Dünya Raporu’na göre cinsel şiddet şu şekilde tanımlanır:

‘‘Cinsel şiddet’’, cinsel bir eylem gerçekleştirmeye, istenmeyen cinsel sözler söylemeye, cinsel yaklaşım ve tekliflerde bulunmaya ya da bir kişiyi ticari amaçla cinsel olarak kullanmaya yönelik eylemlerin tümünü kapsamakta olup, kurbanla fail arasındaki ilişki her ne olursa olsun, kurbanın evinde ya da iş yerinde sınırlı kalmaksızın her türlü koşulda kişinin cinselliğine karşı dolaylı ya da direkt olarak

zorlamayla yapılan cinsel bir eylem içermektedir. Cinsel şiddet, baskının ve zor kullanmanın tüm boyutlarını ve derecelerini içermektedir. Söz konusu baskı, fiziksel zorlamanın dışında psikolojik yıldırma ya da tehditleri de (örneğin fiziksel zarar verme tehdidi, işten kovma ya da işe almama) kapsamaktadır (Çoklar, 2007: 3)

Cinsel şiddet hem insan hakları açısından hem de üreme sağlığı açısından olumsuz sonuçlara yol açtığı için gelişmekte olan ülkeler tarafından daha fazla üzerinde durulmaya başlanmıştır (Çoklar, 2007: 4). Cinsel şiddet, mağdurları üzerinde hem fiziksel hem de ruhsal anlamda derin bir etkiye sahiptir. Sağlam’a göre cinsel şiddet hem fiziksel yaralanmaları hem de cinsel sağlığın ve üreme sağlığının riske girmesini; ayrıca cinsel şiddet sonrası ölüm, intihar, intihara teşebbüs, HIV enfeksiyonu ve cinayet gibi durumları ortaya çıkarabilmektedir (Sağlam, 2019: 8).

Akkaş ve Uyanık cinsel şiddetin temelinde kadınlık ve erkeklik rollerinin yattığını ve aynı şekilde cinsel şiddetin toplumda bir mahrem ve tabu olarak görülmesi dolayısıyla tespitinin zor olduğunu belirtirler (Akkaş ve Uyanık, 2016: 39).

Cinsel şiddete dair konuşulması gereken bir diğer önemli nokta, cinsel şiddetin aslında kadının cinselliğini denetlemek üzerine olduğudur. Bu durumu Yıldırım şu sözlerle aktarır;

Dripss, toplumların tarih boyunca pek çok cinsel davranışı cezalandırma yoluna gittiğini, bu cezalandırmaların bir kısmının kadına karşı şiddete de yönelik olduğunu, ancak temel amacın kadının bireysel olarak özgürlüğünün sağlanması olmadığını ifade eder. Korkusuz, bunun altında yatan sebebin genel ahlakın korunması olduğunu belirtir. Türk Ceza Kanunu'ndaki gelişmeler de ne yazık ki bu anlayışla paralellik göstermektedir. Hande Öğüt ise, cinsel şiddetin temelinde sistemli sahipliğin ve tahakküm ilişkilerine dayanan erkek egemenliğinin olduğunu belirtir. MacKinnon da kadının cinselliğinin erkeğin mülkiyeti altında olduğu anlayışına vurgu yaparak, kadının cinselliğinin alınıp satılabilen, takas edilebilen bir şey olduğunu, ancak kadının hiçbir şekilde o cinselliğe sahip olamayacağını ifade eder (Yıldırım, 2019:18-20).

Koç cinsel şiddet için; cinsel şiddette asıl olanın cinsellik görünümlü şiddet olduğunu ve cinselliği, şiddetin kullanılabildiği bir alan olduğunu belirtir. Yani “erkeklerin kendi bencil amaçları için kadın bedenine, aklına ve ruhuna el koymasındır” der (Koç, 2015: 13).

Cinsel şiddet ile ilgili yapılan çalışmalara baktığımızda dikkat çeken bir diğer konu ise cinsel şiddet ve mitler (tecavüz mitleri) arasındaki ilişkidir. Çalışmanın genel seyrini bozmamak adına bu bölümde mitlere değinilmeyecektir. Bunun yerine cinsel şiddet ile ilgili tanımlardaki zamanla gelişen değişimlere değinilecektir.

Cinsel şiddet saldırılarına yönelik yapılan tanımlarda zamanla bazı değişiklikler olmuştur. Cinsel şiddet tanımlarında mağdurlar eskiden yalnızca kadın ve çocuklar olarak değerlendirilirken, zamanla erkeklerde bu tanıma dahil edilmiştir. Bu bağlamda cinsel şiddet mağdurları kadınlar, çocuklar, yaşlılar, zihinsel ve fiziksel yetersizliği olanlar ve erkekler olmak üzere her yaş grubu ve cinsiyetten olmaktadır (Polat, 2017: 26).

Cinsel şiddet saldırılarına yönelik yapılan tanımlamalardaki diğer bir değişiklik ise penetrasyon ile ilgilidir. “Eskiden penetrasyon penisin vajinaya penetrasyonunu ifade ederken bugün vücudun tüm deliklerine sokulan başta penis olmak üzere vücut organı veya herhangi bir cisim penetrasyon tanımını kapsamaktadır (Polat, 2017: 26).”

Fiziksel şiddete oranla cinsel şiddeti öne çıkararak konuşmak (mağdurun cinsel şiddete maruz kaldığını ifade etmesi) daha zordur. Bu duruma elbette ki ataerkil toplum yapısının neden olduğunu söyleyebiliriz.

2.4.2. Cinsel Şiddet Türleri

Nasıl ki şiddeti anlayabilmek için şiddeti türlerine göre sınıflandırmışsak, cinsel şiddetin kendisini de sınıflandırırız. Cinsel şiddet türleri hem gerçekleştiği bağlam ve gerçekleşme biçimine göre hem de fail ve mağdur arasındaki ilişkiye göre farklı şekillerde sınıflandırılır. Polat, eylemlere, saldırganlara ve mağdurlara göre üç farklı kategoride sınıflandırır. Polat aynı zaman da bu üç farklı kategoriyi de kendi içinde sınıflandırır. Eylemlere göre cinsel şiddet tiplerini dörde ayırır: Cinsel taciz, takip suçu, penetrasyonun olmadığı cinsel saldırılar ve penetrasyonun olduğu eylemler. Saldırgana göre cinsel şiddeti de dörde ayırır. Bunları şu şekilde ifade eder: Yabancı saldırgan, tanıdık saldırgan, flört saldırgan ve evlilikte saldırgan. Mağdura göre ise kadın, çocuk, yaşlılar, engelliler ve LGBT olmak üzere beşe ayırır (Polat, 2017: 27).

Çoklar ise cinsel şiddet türlerini gerçekleştiği bağlam ve gerçekleşme biçimine göre sınıflandırır. Dünya Sağlık Örgütü Şiddet ve Sağlık Konulu Dünya Raporu’nda şiddet türlerini on bir başlıkta toplar. Bunlar sırasıyla şu şekildedir;

- evlilik ve beraberlikte gerçekleşen tecavüz,
- yabancılar tarafından gerçekleştirilen tecavüz,
- savaş sırasında gerçekleştirilen sistematik tecavüz,

- cinsel birleşmede bulunmaya yönelik istenmeyen cinsel sataşmalar ve saldırılar,
- zihinsel veya fiziksel olarak engelli bireylerin cinsel istismarı,
- çocukların cinsel istismarı,
- zorla evlendirme (çocukların evlendirilmesini de içermektedir),
- gebelikten korunma ya da cinsel yolla bulaşan hastalıklarından korunma yöntemlerini kullanma hakkının engellenmesi,
- zorla düşük yaptırma,
- kadının cinsel bütünlüğüne yönelik saldırgan eylemler (zorla yapılan kızlık zarı bekaret muayenelerini içermektedir),
- bireylerin cinsel amaçlı olarak ticari açıdan kötüye kullanılmasıdır (Çoklar, 2007:4-5).

2.4.2.1. Cinsel Saldırının (Şiddetin) Bir Türü Olarak Tecavüz

Tecavüz, cinsel şiddet türleri arasında en vahim ve en ağır etkiye sahip olanıdır. Tecavüz, birçok ülkede görünüyor olmasının yanı sıra, şiddet suçları arasında en çok karşılaşılan fakat bu görünenlerin, yalnızca gerekli birimlere bildirilenlerden ibaret olması, tecavüzün görünenden daha fazla yaygın olarak işlenen bir cinsel şiddet suçu olduğunu düşündürmektedir (Çoklar, 2007: 5). Öksüz ve Deniz'de tecavüzün cinsel şiddet türleri arasında en yaygın olanı olduğunu bu yönüyle dünya çapında ciddi bir sorun olduğunu belirtirler (Öksüz ve Deniz, 2019: 172).

Er, tecavüzün cinsel şiddet içermesi dolayısıyla diğer şiddet biçimlerinden farklı olduğunu ve tecavüzün kadının bedenini, duygusunu ve bilincini hiçe sayması dolayısıyla fiziksel ve psikolojik şiddet olduğunu ifade eder (Er, 2006: 61).

Özdemir modern batı toplumunda tecavüzün şu şekilde tanımlandığını belirtiyor:

Bir ergin veya yetişkine fiziksel güç kullanımı, bedenen zarar tehdidi veya mağdurun ruhsal hastalık, zihinsel engel veya sarhoşluk sebebiyle rıza göstermeye ehil olmaması ile sağlanan rızaya dayanmayan cinsel girme" şeklinde tanımlanmaktadır. Cinsel girme; cinsel ilişki, oral seks, anal seks veya hafif de olsa kişinin vücudunun herhangi bir parçasına izinsiz girişi ifade etmekte; fakat sperm boşalması zorunlu bir koşul olarak öngörülmemektedir (Özdemir, 2010: 9)

Bu tanımdan hareketle Özdemir tecavüzün üç unsuru olduğunu bunları "tecavüzü gerçekleştirmeye dönük olarak fiziksel güç kullanma, mağdurun rızasının mevcut bulunmaması ve cinsel girme"(Özdemir, 2010: 9) şeklinde sıralar.

Öksüz ve Deniz'in Mckinnon'dan aktardıklarına göre tecavüzün, “...çoğunlukla penisin veya herhangi bir cismin bir yere girişi olarak tanımlandığını ve bunun bile eril bir bakışı yansıttığını ifade etmektedir. Dolayısıyla eylemin kendisinin şiddet içerdiğinden ve eril tahakkümün ve iktidarın meşrulaştırma aracı olduğundan cinsel şiddet üzerinden üstünlük yaratılmaktadır” (Öksüz ve Özdemir, 2019: 172). Bu tanımda en çok dikkat çeken husus tecavüz ile eril iktidar arasında kurulan ilişkidir. Konunun işleniş düzenini bozmamak adına tecavüz ve eril iktidar arasındaki ilişkiye ilerleyen kısımlarda yer vereceğim.

Çoklar'ın Polat'tan aktardığına göre tecavüz, 1980'li yıllardan itibaren en fazla artan suç türü olmuştur. Ayrıca Çoklar tecavüz suçlarında tüm olguların yetkili birimlere bildirilmemiş olduğunu belirtir. Mahkemeye yansıyan tecavüz olgularında ise tıbbi kayıt ve tıbbi bulgulara yer verilmesi gerektiği aksi durumlarda ise mahkeme kararları olumsuz etkilenebileceğini belirtir (Çoklar, 2007: 5). Tecavüzün yetkili birimlere bildirilmemesinin nedenini Yılmaz ve Oksay tecavüzün aile içinde ya da tanıdık kişi ya da kişiler tarafından gerçekleşmiş olmasına bağlar (Yılmaz ve Oksay, 2019: 329).

Çoklar tecavüzün hukuksal boyutta suç olarak nitelendirilebilmesi için gerekli olan kavramları şu şekilde sıralar:

- Eylemin rızası olmayan bir kişiye yönelik olması,
- Yasalarda belirtilen ve yasal olarak rızaları kabul edilmeyen yaş gruplarındaki kişilere karşı uygulanması (Belirli yaşın altında, cinsel ilişki her zaman yasa dışıdır ve kişinin rızasının varlığı halinde bile tecavüz olarak değerlendirilir. Bu yaş sınırı ülkelere göre farklılıklar göstermektedir).
- Akıl hastalığı ve zekâ geriliği: Akıl hastalığı veya ağır zekâ yetersizliği olan bir kişinin yaşı ne olursa olsun, cinsel ilişki için rızası geçerli değildir.
- Zor kullanımı: Mağdurun, saldırgan tarafından fiziksel güç kullanımı ile kısıtlanması gerekli değildir, mağdurun silahlı veya silahsız olarak tehdit edilmesi, şiddetin uygulanacağı korkusu bile tecavüz amaçlı saldırının başarıya ulaşması için yeterlidir. Bu tehdidin sadece mağdura yöneltilmesi de gerekmez, çocuğu, yakını vb. üçüncü bir kişiye de yöneltilmesi yeterlidir.
- Eylemin, kişiyi alkol, uyuşturucu bir madde etkisi altında bırakarak gerçekleştirilmesi: Saldırganın cinsel ilişkiye boyun eğdirmek amacıyla alkol veya ilaç kullanması halinde, eğer mağdurun fiziksel veya mental açıdan rıza konusunda bir karara varabilme yeteneği ortadan kalkmışsa, olay tecavüz olarak tanımlanabilir.
- Eylemin hile ve kandırma yoluyla gerçekleştirilmesi (Çoklar, 2007: 5-6).

Bir suç olarak görülen tecavüz, hukukun da ilgi alanına girmektedir. Biz çoğunlukla tecavüz faillerinin cezaya tabi tutulduğunu zannederiz. Gerçekte de böyle

olması gerekirken fakat bazı ülkeler de mağdur da cezaya tabi tutulabiliyor. Örneğin Pakistan'da tecavüz mağduru da suç işlemiş sayılıp hapse atılabiliyor (Atman, 2003: 334). Türkiye'de de yakını tarafından tecavüze uğrayan kadının töre cinayetlerine kurban gittiği, basında zaman zaman yer almaktadır.

Geleneksel anlamda tanımladığımızda tecavüz, kadının isteği dışında zorla gerçekleşen bir cinsel ilişki olarak tanımlanır. Fakat günümüze kadar olan süreçte tecavüz yeniden tanımlanmıştır ve tanımın içerisine” fiziksel zorlama, vücuda zarar verme ya da kurbanın ruhsal hastalık, zihinsel gerilik ve ilaç etkisi nedeniyle rıza gösterme yetisinin olmadığı durumlarda bir ergene ya da yetişkine cinsel girişim” gibi kavramlar dahil edilmiştir (Atman, 2003: 334).

Çoklar'ın Gökçe'den aktardığına göre “tecavüz” kavramının hukuk terminolojisinde “ırza geçme”, Arapça da ise “hetk-i arz” olarak ele alındığı, ayrıca bunun Türkçe karşılığının “namus perdesini yırtmak” anlamında olduğu görülmektedir. Ayrıca tecavüz olgusunun yalnızca geleneksel ve ahlaki bir tarafının olduğunu hukuki, tıbbi, psikolojik ve sosyal boyutlar çerçevesinde değerlendirildiğinde namusa yapılmış bir saldırının ötesinde bireyin kişisel ve cinsel özgürlüğüne karşı yapılmış olduğunu belirten Gökçe, “ırza geçme” kavramı yerine “zorla cinsel ilişki” kavramını önermiştir (Çoklar, 2007: 6).

Zorla cinsel ilişki ve mağdurların hemen hemen hepsinin kadın olması, karşımıza ataerkil yapıyı çıkarmaktadır. Toplumsal yapıda kadının toplumun ahlaki değerleri tarafından baskı altına alındığını ve kadının tüm davranışlarının hatta kadının cinselliğinin toplumun ahlaki değerleri tarafından şekillendiğini görüyoruz. Fakat aynı toplumsal değerler kadının kendini ifade etmesini engellerken, erkeği baskın hale getiriyor ve kadın üzerinde baskı kurmasını meşrulaştırıyor. Aynı şekilde cinselliğin erkeğin hakkıymış gibi algılanmasına ve cinselliğin yalnızca erkeğin sahip olduğu bir güç ve üstünlük gibi algılanmasına sebep oluyor. Yani kadının denetiminin erkeğin elinde olmasına neden oluyor. Kadın evli değilse babası ya da erkek kardeşleri tarafından evli ise de kocası tarafından denetime maruz kalıyor. Ahlaki değerlerden hareketle kadına yapılan bu baskı ve denetim zamanla (ileride tecavüz mitleri içerisinde daha detaylı olarak bahsedeceğim) kadının kendisinin dahi içselleştirmesine ve tecavüz sonrasında suçu kendisinde aramasına da neden olabilmektedir (Er, 2006: 60-61).

Er'in Millett'ten aktardığına göre tecavüz ataerkil kuvvetin bir unsurudur. Tecavüz, ataerkil kaba kuvveti ırza geçme olayında somutlaştırır. Millett bir erkeğin bir kadına tecavüz etmesi ile aslında erkeğin kadınına dolayısıyla erkeğin kendisine karşı bir suç işlediğini aktarır (Akt. Er, 2006:61). Yıldırım bu durumu mülkiyet hukuku olarak aktarır (Yıldırım, 2019: 20).

Millett, tecavüzün temelinde saldırganlık, nefret ve kin gibi duyguların da etkili olduğunu belirtiyor (Er,206: 61). Fakat tecavüzü yalnızca bu üç kavram üzerinden değerlendirmek eksik hatta hatalı olacaktır. Bu yüzden tecavüz ve otorite arasındaki ilişkiye de değinmemiz gerekiyor. Tecavüz ve otoriteden kastım, erkeklerin kadınları korkutmak, sindirmek ve kendi iktidarlarını kurmak için tecavüzü araç olarak kullanmasıdır. Bu bağlamda Er'in Brownmiller'den ve Arın'dan aktardığı şu sözlerle bakmamız yeterlidir.

Radikal feministler içinde haklı bir üne sahip olan Susan Brownmiller'a göre ise ırza geçme, bütün erkeklerin bütün kadınları korku içinde bırakmak için uyguladıkları bilinçli bir sindirme, bir gözdağı verme yöntemidir. Mütecavizleri ataerkilliğin hücum kıtası olarak belirten Brownmiller, bazı erkeklerin tecavüz etmemesinin nedenini kadınlar üzerinde iktidar kuma işinin tecavüz edenler tarafından onlar adına da garanti altına alınmış olmasına bağlamaktadır. Canan Arın da Brownmiller'ın değindiği noktaya vurgu yapmakta ve "ırza geçmenin temelinde kadını aşağılamak, korku yaratmak, kısaca iktidarın ispatı[nın]" yattığını belirtmektedir (Er, 2006: 61-62).

Tecavüz ve iktidar arasındaki ilişkiye dair konuşan diğer bir isim ise Staples'tir. Er'in aktardığına göre Staples tecavüzçüleri sosyo ekonomik yönden ele alır ve onların refahtan ve saygınlıktan yoksun olmalarının erkekliklerini ispatlamak ve hayal kırıklıklarını onarabilmek için kadınları kullandıklarını belirtir. Yani erkekler toplumsal yaşam içerisinde karşılaştıkları olumsuz durumlarda kazançlı çıkabilmek ve erkekliklerini ifade edebilmek için kadınlara şiddet uygularlar. Er bu noktada erkeklerin iki anlamda fayda sağlayabildiklerini belirtiyor. Bunlardan ilki cinsel haz diğeri ise erkek içgüdüsünde yattığı söylenen zor kullanma isteğinin tatmini; zor kullanmanın zevkine varmak ve erkekliğini kanıtlamak (Er, 2006: 62) Staples ve Er'in söylediklerinden yola çıkarak, erkeklerin kadınlara tecavüz etmelerinde kültürel-toplumsal bir amaç olduğunu görebiliriz. Bu da bize, ileride bahsedeceğim üzere, tecavüzün psikolojisi bozuk erkekler tarafından gerçekleştirilmediğini, aslında toplumsal-kültürel bir amaç doğrultusunda gerçekleşen cinsel şiddet türlerinden biri olduğunu gösterir. Bu da bize Diana Scully'nin tecavüzün öğrenilebilen bir durum olduğunu hatırlatıyor.

En geleneksel anlatımıyla erkek cinselliğinde saldırganlık, doğal hatta bastırılmaz olarak görülmektedir. Ayrıca bu geleneksel algıda *kadının erkeği kıskırtmaması* fikri hakimdir. Kadınların başlarına gelen şiddetin sorumlusu olarak kendilerinin görülmesi durumu, "kadın eğer istemiyorsa başına bir şey gelmez" fikri üzerinden ortaya çıkmaktadır. Fakat bu durum zamanla değişmiş ve kadına yönelik tecavüz vakalarında sorumluluk yalnızca kadına yüklenmemeye ve erkeklerde suçlanmaya başlanmıştır. Elbette bu sürecin bu şekilde gelişmesini, kadının haklar kazanmasını feminizmin gelişimine bağlayabiliriz. Feminist hareketlerin güç kazanmasıyla kadınların cinsel özgürlüğü elde ettiklerini söyleyebiliriz (Er, 2006: 62-63).

Erkeklerin tecavüz suçunu işlemelerinde belli amaçları olduğunu söylemiştik. Buradaki önemli bir unsur, erkeklerin "ne zaman" ya da "hangi durumlarda" tecavüzü gerçekleştireceğidir. Er bunu iki unsur üzerinden aktarır. İlki " uygun zaman" ikincisi ise " kurbanın savunmasızlığı"dır. Tecavüz faili tecavüzü gerçekleştirebilmek için uygun zamana bir de mağdurun savunmasızlığına ihtiyacı vardır. Erkek uygun zamanı bulduğunda kadının cinsel ilişkiyi istememesi tecavüzcü için bir anlam ifade etmez. Er son olarak eğer tüm koşullar uygun ise tecavüz kaçınılmaz olarak gerçekleşir der (Er, 2006: 63). Er, tecavüze dair bu iki unsuru her ne kadar yalnızca erkekler ve kadınlar üzerinden tartışmış olsa da aslında " uygun zaman" ve "kurbanın savunmasızlığı" hem çocuğa yönelik tecavüz vakalarında hem de eşcinsel tecavüz (erkeğin bir başka erkeğe tecavüz etmesi ya da kadının bir başka kadına tecavüz etmesi) vakalarında etkili olabileceğini söyleyebiliriz. Yani bu iki etken her iki durumu da anlamamızda bize yardımcı olabilmektedir.

Ayrıca tecavüzün yeri gündeme geldiğinde, sıklıkla görüldüğü durumlar/yerler bunlar ile sınırlı olmamakla birlikte ağırlıklı olarak şu şekilde sıralanabilir; gözaltına alınma durumunda, savaşlarda, iş yerinde ve son olarak evlilikte (Atman, 2003: 334-335). Atman tecavüzün görüldüğü bu durumları/yerleri tek tek açıklarken tecavüzü yalnızca kadınlara yönelik bir eylem olarak açıklar (belki de bunun nedeni tecavüz kurbanlarının çoğunlukla kadınlardan oluşuyor olmasıdır). Fakat günümüzde tecavüz vakalarının çocuklara ve hatta erkeklere yönelik de gerçekleştiriliyor olması, bize tecavüzün gerçekleştiği durumlar/yerler açıklarken bir de bu iki grubu da dahil edip yeniden düşünmemiz gerektiğini gösteriyor olabilir.

2.5. Tecavüze Dair Farklı Yaklaşımlar

Şiddet olgusunda olduğu gibi tecavüz olgusuna da birbirinden farklı disiplinlerin farklı yaklaşımları vardır. Bu disiplinlerin bir kısmı tecavüzü mağdur, bir kısmı ise fail üzerinden ele almıştır. Bu bölümde bu farklı disiplinlerin tecavüze dair farklı yaklaşımlarına yer verilecektir.

2.5.1. Feminist Yaklaşım

Feminist düşünürler genel olarak kadına yönelik şiddeti, özelde ise kadına yönelik cinsel şiddeti ele alırlar ve feminist düşünürler kadına yönelik şiddeti ataerkil toplumun bir parçası olarak değerlendirirler. Aynı şekilde feminist düşünürler tecavüzü erkek baskınlığının ve kadın sömürsünün bir parçası olduğunu ileri sürerler (. Çoklar, 2007: 18).

Tecavüz, bir şiddet türü olarak diğer şiddet türlerinden farklı olmakla birlikte burada üzerinde durulması gereken asıl nokta tecavüzün politik boyutunun olmasıdır. Bu noktada radikal feministler tecavüzü, kadınları terörize etmede politik bir araç olarak değerlendirirler. Hem cinsel şiddeti hem de fiziksel şiddeti, erkek egemen toplumsal sistemin bir ifadesi olarak değerlendirirler. Bu yönüyle tecavüz cinsel bir davranış olmanın ötesinde erkeklerin kadınlar üzerindeki egemenliğini temsil eden tıpkı terörizm gibi politik niteliği olan bir sorun olarak değerlendirmişlerdir (Özdemir, 2010: 22-23). Özdemir'in Barbara Mehrhof ve Pamela Kearon'dan alıntılıdığına göre tecavüz , “etkili bir politik araçtır ... bir bireyin bir başkasına karşı uyguladığı keyfi bir şiddet hareketi değildir; politik bir baskı altına alma eylemidir... güçlü bir sınıfın üyeleri tarafından, güçsüz bir sınıfın üyelerine karşı uygulanır.” (Özdemir, 2010: 23). Sağlam ise feminist kuramcılarının tecavüzün hukuki bir boyutun ötesinde politik bir boyutunun olduğunu vurguladıklarını, bunun nedeni olarak patriyarkayı gördüklerini belirtir (Sağlam, 2019: 10).

Feminiz, patriarka üzerinden tecavüz olgusunu “güç” kodlarına göre tartışmış ve tecavüzü, kadınların sosyal, ekonomik ve politik alanlarda erkeklerden güçsüz konuma getirmede bir araç olarak değerlendirmişler. Ayrıca feminist hareket kadının erkeği ayarttığı ve kadının sorumlu olduğu şeklindeki inancı değiştirmiş ve erkeklerin yaptıkları eylemlerden sorumlu tutmaya başlanmasında etkili olmuştur. Feminist hareketin diğer bir kazanımı ise tecavüzün ağır cezai sonuçlarının olması gerektiği yönündeki hukuki kazanımıdır (Çoklar, 2007: 18-19).

2.5.2. Psikoloji Biliminin Tecavüz Olgusuna Yaklaşımı

Tecavüz üzerine yapılan çalışmalar çoğunlukla failinin kişilik özelliklerine vurgu yapmaktadır. Gölge bu konuda yapılan çalışmalardan elde edilen bulguları şu şekilde aktarır “cinsel saldırganların bastırılmış, gergin, kızgın ve düşmanca duygulara sahip olduğu bulunmuştur. Sosyal ilişkilerde bulunmaktan korktukları, düşük sosyal zekalı oldukları, iletişim ve duyguları sezme yeteneklerinin sınırlı olduğu belirlenmiştir” (Gölge,1997: 34-35).

Çoklar “Psikoanalitik Yaklaşım” başlığı altında şunları ifade eder:

Kadınların mazoşist olduklarını, bu nedenle de gerçekte ya da fantezilerinde kendilerine zarar verme ihtiyaçlarını tatmin ettikleri gördüğünü savunan Freud, tecavüze kadının neden olduğu fikrini miras bırakmıştır. Freud’un izinden giden Helene Deutsch ve Karen Horney gibi psikoanalist düşünürler tecavüzü erkekler tarafından gerçekleştirilen bir eylem olarak ele almamışlardır. Aksine, mazoşistik kadınların yaşamlarındaki tecavüz fantezilerinin rolü üzerinde odaklanmışlardır. Bu görüşte, gerçek fiziksel tecavüz, acı çekmek isteyen kadınların cezalandırıcı pişşelerinin doğal bir sonucudur (Çoklar, 2007: 14).

Elbette bu yazılanlar ışığında mağdura bu derece yüklenilmesi ya da suçun tamamen mağdurda aranmasının nedeni tam olarak ortaya konulamamıştır.

Çoklar’ın değindiği diğer bir başlık ise “psikopatolojik yaklaşım”dır. Çoklar bu modelin fail üzerine yani failin psikopatolojisi üzerine yoğunlaştığını belirtir. Bu model de kadının suçlanması yerine erkek suçlanır. Fakat bu modelde suçlu erkek psikopatik ya da nörotik olarak değerlendirilmiştir. Erkeğin cinsel gelişimi sırasında yaşanan sapmalar ile tecavüz vakaları açıklamaya çalışılmıştır. Fakat başka çalışmalarda ise bu erkekler “ayartılmışlar” olarak ele alınmıştır (Çoklar, 2007: 14-15).

Psikolojinin tecavüz olgusuna dair yaklaşımıyla ilgili Çoklar’ın aktardığı iki yaklaşımın odak noktasında ilk olarak mağduru suçlamaya dönük girişimler olduğunu görüyoruz. İkinci nokta ise özellikle psikopatolojik modelin faili birer hasta olarak görmesidir. Özellikle Godenzi’de failin hasta olarak görülmesini eleştirmiştir. Çoklar bunu şu şekilde aktarır: “Psikopatolojik modeli eleştiren Godenzi (1992), bu modelin saldırganın duygusal olarak bozuk ve zihinsel olarak dengesiz olduğunu savunduğunu, tecavüzde bulunan kişiyi “hasta” olarak değerlendiren bu yaklaşımın, cinsel şiddet uygulayan erkeğin normal bir erkekten ölçülebilir farklılıklara sahip olduğunu ileri sürdüğünü belirtmiştir” (Çoklar, 2007: 15).

2.5.3. Sosyoloji Biliminin Tecavüze Olan Yaklaşımı

Tecavüze dair farklı yaklaşımlar çözüm üretmeye yönelik farklı yöntemler ortaya çıkarmış, psikoloji bilimi başlarda tüm süreci mağdur üzerinden yürütürken zamanla fail üzerinden yürütmüş ve failin hasta olduğu fikrinden hareket etmiştir. Fakat Türkiye ya da bir başka ülkedeki tecavüz vakalarını incelediğimizde (gazete ya da internet ortamında üstünkörü bu haberler incelense dahi) tecavüz faillerinin hepsinin psikoloji biliminin bahsettiği şekliyle hasta olmadıklarını görürüz. O halde tecavüzün tek başına psikoloji biliminin alanına girmeyeceği gibi klinik vakalar gibi bir ortam da incelenebilecek vakalar olmadığını söyleyebiliriz.

Tecavüzün klinik bir sorun olmadığı düşüncesinden (bütün tecavüz vakaları bu şekilde değildir) hareketle bir sosyolog tecavüz olgusuna nasıl yaklaşmalıdır? Bu kısımda sosyoloji biliminin tecavüzü nasıl ele alması gerektiği konusunda bir tartışma yürütülecektir. Bu amaçla Türkiye’de yaşanmış olan bir seri sapık vakası (medyadaki ismiyle Ümraniye Sapığı) ve Diana Scully’nin Cinsel Şiddeti Anlamak Tutuklu Tecavüzcü Erkekler Üzerine Bir İnceleme (2014) adlı yapıtından hareketle bir değerlendirme yapılacaktır.

2.5.3.1. Tecavüz Bir Suçtur

Çalışmanın önceki kısımlarında bahsettiğim üzere tecavüz, tıpkı bir cinayet gibi ya da hırsızlık gibi suç olarak görülmüş ve tecavüz failleri ülkelerin yasaları doğrultusunda cezalandırılmıştır. Öyleyse bir sosyoloğun odaklanması gereken noktalardan biri tecavüzün suç olarak değerlendirilmesi ve bir diğeri bireylerin suç işlemelerine yönelik teoriler olmalıdır. Tecavüzün tek başına psikolojik bir boyutunun olmaması, çözümünü için toplumsal boyutlarına odaklanmayı gerektirmektedir.

Suç sosyolojisine dair geliştirilen perspektiflere baktığımızda en çok dikkati çeken suçun sosyolojik arka planına değinen sosyal öğrenme teorileridir. Bingöl’e göre sosyal öğrenme teorisinde birey suçu çevresiyle etkileşim kurarak öğrenir ve suçu işler. Ayrıca bu teorilerin "suçun biyolojik ve psikolojik/patolojik olduğu" fikrine de karşı olduğunu aktarır (Bingöl, 2022: 643). Sosyal öğrenme teorilerinin temelinde aslında suçun bağlamı vardır. Yani bireyin içinde yaşadığı toplumun onun üzerindeki etkisinin bir sonucu olarak değerlendirebiliriz bunu. Buradan hareketle şu sorulara yanıt arayacağız: Tecavüz bu yansımanın bir sonucu olabilir mi? Eğer

tecavüz de tıpkı diğer suçlar gibi bir etkileşim sonucunda öğreniliyorsa bu süreç tam olarak nasıl gerçekleşir?

2.5.3.2. Tecavüz Öğrenilir Mi ?

Tecavüz başta kadınlar olmak üzere maruz kalan herkeste ağır sonuçlar doğurması ve toplumda da ağır tahribat doğurması itibariyle önemli bir problem olarak değerlendirilir. Özellikle kadınlar hedefte olması tecavüz sorunun tamamen kadına itmiş gibi algılanmasına sebep oluyor. Scully ‘de böyle düşünerek kadınların tecavüze sebep olarak ya da tecavüzü önleyemeyerek bir şekilde sorunun kendisi olarak algılandıklarını belirtir. Ayrıca Scully tecavüzün hasta adamlar tarafından gerçekleştirilmediğini, tecavüzün asıl kökeninin sosyokültürel bir boyutu olduğunu ve erkeklerin tecavüz etmeyi öğrendiğini belirtir (Scully, 2014: 177-178).

Scully çalışmasında tecavüze dair daha önce ortaya atılan teorileri ele alır eksik yanlarını ortaya koyar ve tecavüzün sosyokültürel arka planına odaklanır. Örneğin tecavüzün hastalık olarak değerlendirildiği teorileri eleştirir ve hatalı oldukları sonucuna ulaşır. Tecavüzün hastalık üzerinden değerlendirilmesinin tecavüzün sosyo kültürel arka planını göz ardı edeceğini ve tecavüzün öğrenilen ve fail için belli amaçlar doğrultusunda gerçekleştiği fikrinin görmezden gelinebileceğini belirtir. Ona göre bu model cinsel şiddetin erkek sorunu olduğunu göz ardı etmiş ve kadın sorunu olarak algılanmasına neden olmuştur (Scully, 2014: 47). Scully hastalık modelinin temelinde tecavüzün akıl hastalığı sonunda ya da denetlenemeyen cinsel dürtü ile ortaya çıktığını aktarır. Yani denetlenemeyen dürtülerin tecavüze ittiği şeklinde varsayıma sahip olduğunu belirtir. Fakat tecavüzün denetleme sorunu ya da dürtü sorunu ile ortaya çıktığı şeklindeki varsayım, erkeğin davranışlarından sorumlu olamayacağı gibi bir sonuç doğurur. Scully itki teorisinin ampirik destekten yoksun olduğunu ve bu yüzden de hatalı olduğunu, itki teorisine yönelik yapılan çalışmaların da var olanın tersini kanıtladığını belirtir. Örneğin Amir’in 646 tecavüzü vakasıyla gerçekleştirmiş olduğu çalışmasında tecavüzcülerin %71 gibi büyük bir çoğunluğunun tecavüzü önceden planladıklarını aktarır (Scully, 2014: 50).

Scully, tecavüzün de tıpkı diğer davranışlar gibi sosyalleşme sırasında öğrenilebileceğini aynı zamanda bu öğrenme aşamasının tecavüze dair mitler yoluyla da olabileceğini belirtiyor. Ayrıca Scully erkeklerin tecavüz ederek ne tür bir amacı gerçekleştirecekleri üzerinden de tecavüzü öğrendiklerini belirtir (Scully, 2014: 75-

76). Yani tecavüzün erkeklerin işine yaradığını ve erkeklerin belli kazanımları olduğunu belirtir.

Gerçekten tecavüz eden erkeklerin cinsel şiddetin kültürel kökenleriyle ilgili olarak bize söyleyecekleri şeyler vardır. Cinsel şiddetten ne kazandıklarını anlattıklarında tecavüzün birkaç "hasta" adam tarafından yapılan kuraldışı bir hareketten daha fazla bir şey olduğunu kabul etmemiz gerekiyor. Bize tecavüzü bazı erkeklerin bir tür intikam ya da cezalandırma aracı olarak kullandıklarını söylediler. İntikam tecavüzlerinin ardında kadınların ortak sorumlulukları gizlidir. Bazı vakalarda kurbanlar erkeklerin intikam almak istedikleri, kendileri için önemli kadınların yerine konurlar. Öbür vakalarda kurbanlar bütün kadınları temsil eder ve tecavüz kadınları cezalandırmak aşağılamak ve onlara "hadlerini bildirmek" için kullanılır. Her iki durumda da kadınlar nesne olarak görülür, bir kategori olarak algılanırlar fakat hiçbir zaman hakları olan bireyler olarak görülmezler. Bazı erkekler için tecavüz sonradan akıllarına gelen ve hırsızlıklarına ilave ettikleri bir avantadır. Bir başka ifadeyle, tecavüz "abartılacak bir şey değil", gündelik hayatın bir parçasıdır. Öbür erkeklerse cinsel şiddeti elde edemedikleri, isteksiz kadınları ele geçirmek için kullanırlar; tecavüz buluştukları kadından hayır cevabını aldıklarında uyguladıkları bir taktiktir. Bazı erkekler grup halinde gövde gösterisi yapmak amacıyla tecavüz ederler-onlar için tecavüz olağan bir şeydir. Tecavüz, bazı erkekler için fantezilerinin gerçekleşmesi, uyguladıkları erkeksi güçle kadınlara hakim olmalarını ve onları denetlemelerini sağlayan, özellikle kişisellikten yoksun olduğu için heyecanlandırıcı bir cinsel ilişki biçimidir. Bazı erkekler aynı zamanda tecavüz etmenin keyfinden, nasıl bir meydan okuma, bir macera, tehlikeli ve "doruktaki" bir deneyim olduğundan söz ederler. Tecavüz kendilerini iyi hissetmelerine sebep olmakta ve benlik imgelerini beslemektedir. Böylece, başka hareketlerin sebeplerinin mantık yoluyla saptanması gibi, aynı şekilde, tecavüzün sebepleri de saptanabilir. Tutuklu tecavüzcüler bazı erkeklerin bu kültürde cinsel şiddetin ödüllendirici yanını öğrendikleri için tecavüz ettiklerini söylemektedirler. Bu örnekteki hemen hiçbir erkek tecavüz suçuyla hapse gireceğini düşünmemiştir. Bu erkekler tecavüzü gerçekte ödüllendirici, düşük riskli bir eylem olarak algılamaktadırlar (Scully, 2014: 178-179).

Scully'nin bu sözlerinden de anlaşılacağı üzere failin, tecavüzü gerçekleştirmek için çeşitli amaçları vardır ve tecavüzü de bu amaçları gerçekleştirmek için yaparlar.

2.5.3.3. Ümraniye Sapığı

Bir zamanlar medya da Ümraniye Sapığı olarak adlandırılan dönemin insanlarını korkutan ve çocuklara yönelik tecavüz girişimleri olan Ümraniye Sapığının ifadeleri çalışmamız açısından son derece önemlidir. Kendi ifadeleri ile:

İntiharı Denedim Kurtardılar

“Askerden geldikten sonra mahalleden tanıştığım Fatma'yla evlendim. İki kızımız oldu. Şimdi biri 5, diğeri 3 yaşında. Eşimle cinsel ilişki yönünden de tartışmalar yaşıyorduk. Erken boşalma sorunu olması nedeniyle beni sürekli eleştiriyordu. Ben de onu tatmin edemediğimi düşünerek rahatsız oluyordum. Aramızda tartışmalar yaşanınca babamın evinden ayrılarak kayınpederimin evine geçtik. Maddi durumum çok bozuktu. 1998'de Özbekistan'a inşaat işçisi olarak gittim. Türkiye'ye döndükten sonra GSM baz istasyonları kuran bir yerde montör olarak çalışmaya başladım. Maddi durumum da oldukça düzeldi. Ayrı ev tutmaya karar verdim. Ancak eşim,

babasının yanından ayrılmak istemedi. Eşimle kavga ettiğim süre içerisinde Ümraniye'de bir otele gittim ve burada intihar etmeyi düşündüm. 2-3 kutu hap içtim, ancak beni hastaneye kaldırıp kurtardılar. Kavgalar bitmeyince evden ayrıldım, Azerbaycan'a gittim. 7-8 ay sonra İstanbul'a geri döndüm. Eşimin yanına gitmedim. GSM işi yapan kardeşimin görev yaptığı şirkette taşeron olarak çalıştım.”

Sulu Kule Kafamda Yer Etti

“Azerbaycan dönüşü kahvede karı-kız muhabbeti yapılıyordu. Sulukule'de 12-13 yaşlarında kızlarla seks yapıldığından bahsediliyordu. Küçük kızlarla seks kafamda yer etti. Bu sırada ailemle barıştım. Ümraniye'de sık sık okulların dağılımını takip etmeye başladım. Yalnız giden kız çocuklarından birini alarak sote bir yerde tecavüz etmek fikri iyice kafama yatmıştı. Planlar yapıyordum. İlk tecavüz olayımı yine yalnız bir kızı kandırarak önceden tespit ettiğim ıssız bir yerde gerçekleştirdim. Yakalanabileceğimi düşünerek biraz korktum. Ancak tecavüz ettiğim kızların yaşlarının küçük olması sebebiyle hakkımda fazla bilgi veremeyeceklerini düşündüğümünden biraz rahatladım.”

Bazılarını Elimden Kaçırdım

“Çok zevk almıştım. Yer ve tarihleri şu an tam olarak hatırlayamadığım tahminen 9-10 tane kız çocuğunu tecavüz maksadıyla kandırarak kaçırdım. Kızların 3-4 tanesinde değişik sebeplerden dolayı başarılı olamadım. Bazen kızlar korkup kaçtı, bazen de sokakta insanlar denk geldi. Onları hep “Babanı tanıyorum, babana borcum var, gel sana parayı vereyim babana götür veya paket var babana götürür müsün” sözleriyle kandırıyordum. Zaten yanımda yürümüyorlardı. Biraz arkamdan geldikleri için kimse de şüphelenmiyordu. Daha önceden tespit ettiğim çok ıssız yerlere giderek amacıma ulaşıyordum. Olaylardan sonra ya direkt eve ya da kahveye gidiyordum.”⁴

Failin ifadesinin ilk kısmını kendini haklı çıkarmak ve işlediği suçu gerekçelendirmek için başvurduğu bir yöntem olarak değerlendirebiliriz. Çünkü ifadeden görüleceği üzere vurgu cinsel hayatındaki sorunun aile hayatına aksetmesi ve bunun sonucunda intihara başvurmuş olmasıdır. Ayrıca burada “tatmin edememe” sözü de önemlidir. Bu sözü söyleyerek erkekliğin cinsellik üzerinden kurgulandığı düşüncesine sahip olduğunu gösteriyor.

İkinci kısımda yer alan iki ifade çok fazla dikkat çekicidir. Bunlardan ilki kız çocukları ile ilgili olandır. İfadeden de anlaşılacağı üzere kahvehane ortamında geçirdiği süreç ve arkadaşlarıyla olan kız çocukları ile ilgili diyalogu failin kız çocuklarını kendini tatmin etmek için kullanabileceğini anladığı/öğrendiği kısımdır. İkincisi bu öğrenme sürecinden sonra gerçekleşen çocukların karşı koyamayacağı ve kendisi hakkında bilgi veremeyeceği ile ilgili olan kısımdır. Failin yetişkin bir kadını değil de bir kız çocuğunu tercih etmesindeki asıl amaç da budur. Çünkü yetişkin

⁴ Hürriyet.com.tr Ümraniye Sapiğından Müthiş İtirafklar
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/umraniye-sapigi-ndan-muthis-itirafklar-1143115.02.2023>

birinin karşı koyma ve kendisini şikayet etme gibi bir ihtimali vardır ve bu ihtimalden korkmuş olabilir.

Üçüncü kısımda ise yaptığı tecavüzün haz verici olması kendisini tecavüz etmeye daha da istekli hale getirmiş görünmektedir. Ayrıca tecavüzler için yer belirlemesi planlar yapması da bu anlamda ilginç bir durumdur.

Failin ifadelerinden çıkarılabilecek sonuç, failin hasta olduğu için değil ama bu durumu öğrendiği için ve tecavüzü haz kaynağı olarak değerlendirdiği için tecavüz olayını kafasında meşrulaştırmış olmasıdır. Ayrıca bu ifadeler Scully'nin yukarıda da bahsettiğim gibi erkeklerin tecavüzü haz kaynağı olarak ve bir amaç doğrultusunda gerçekleştirdikleri düşüncesini destekler niteliktedir.

2.6. Tecavüz Olgusunun Bağlamı Olarak Tecavüz Mitleri

2.6.1. Tecavüz Mitlerinin Tanımı ve İşlevleri

Tecavüzün bireysel bir sorun olmasının ötesinde toplumsal bir sorun olarak değerlendirilmesindeki en önemli etken tecavüz mitleridir. Biz bunu tecavüz mitlerinin tanımından ve tecavüz mitlerinin toplumların kendi içlerinden kendileri tarafından yaratılmış olmasından yani tecavüz mitlerinin birer sosyal norm olmasından anlayabiliriz.

Gölge'ye göre mit kavramı ‘‘ ağızdan ağıza dolaşarak yayılan, çoğu kez kaynağı gerçek olmayan bir kavramdır’’ (Gölge, 1997: 20). İlk defa 1970’li yıllarda sosyolog ve feministler tarafından ortaya atılmış olan (Çoklar, 2007: 28) tecavüz mitleri kavramı Burt tarafından tanımlanmıştır. Tecavüz mitleri genel olarak tecavüz, tecavüzcü ve tecavüz mağduruna dönük ön yargı içeren kalıplaşmış inançlar bütünü olarak tanımlanır (Sağlam, 2019: 27). Eker ve Erdener tecavüz mitleri için ‘‘ ... cinsiyet rollerine ilişkin baskın, edilgen, rekabetçi kalıp yargıları (stereotypes) olan toplumların mantıksal sonucu olarak gelişirler (Eker ve Erdener, 2011: 61)’’ derler. Zamanla tecavüz mitleri kavramı genişletilerek yeniden tanımlanmıştır. Eker ve Erdener’e göre bu tanım şu şekildedir ‘‘ ... erkeğin kadına yönelik cinsel şiddetini haklı çıkaran ya da inkâr eden ve ısrarla bırakılmayan tutum ya da inançlar olarak tanımlanmıştır(Eker ve Erdener, 2011: 61).’’

Tecavüz mitlerinin literatüre girmesi başta tıbbi kaynaklar olmak üzere adli ve akademik kaynakların incelenmesi sonrası olmuştur. Gölge bu süreci şu şekilde aktarır:

1970'lerle mitler çeşitli araştırmalarla belirlenmeye başlanmış ve birçok literatür cinsel saldırıya uğramış kişilerle görüşülerek elde edilmiştir. Ayrıca Elaine Hilbermann (1977) tıbbi uygulamalardaki, Pamela Lakas Wood (1973) adli uygulamalardaki, Martha Burt ve Rhoda Estep (1977) akademik literatürdeki incelemeleriyle buralarda yaygın olan bir takım mitleri belirlemişlerdir. Etnografik gözlemler ve yapılan görüşmeler, cinsel saldırının algılanışı ile ilgili oldukça fazla bilgi vermiştir. Tüm bunlar ırza geçmenin profesyonel literatürde tanımının yapılmasını ve ırza geçme ile ilgili yasaların yeniden gözden geçirilmesini sağlamıştır (Gölge, 1997: 20).

Gölge tüm bu incelemeler sonucu var olan kaynakların mağduru suçlamaya yönelik görüşler içerdiğini, tecavüz mitlerinin de en açık şekilde psikoanalitik literatürde görülebildiğini belirtir. Gölge, "ırza geçme kadınların kendi isteğidir" şeklindeki inancın Freud ve takipçilerinin düşüncelerinin bir yansıması olduğunu belirtir. Gölge bu düşüncenin ortaya çıkma nedeninin Freud'un "kadınların mazoşist bir isteğe sahip olduğu" düşüncesinden kaynaklandığını belirtir. İlerleyen dönemlerde psikoanalistler bu düşünceyi benimsemiş, kadının kişiliğinin ve bilinçaltının bu öğelerden ibaret olduğunu belirtmişler (Gölge, 1997: 20).

"Irza geçme kadınların kendi isteğidir" ve "mazoşist kişiliklerinden kaynaklanır" düşüncelerinden sonra gerçek mağdur ile profesyonel mağdur üzerinden bir ayırım yapılır. Gerçek mağdur; ırza geçilme isteği duymayan şeklinde tanımlanırken, profesyonel mağdur; içten içe ırzına geçilme isteği duyan mazoşist bir ihtiyaç duyma olarak tanımlanıyor. Burada mağdurun (kadının) hem kişilik özellikleri hem de koşullar üzerinden ayırım yapılır (Gölge, 1997: 21).

Çoklar mit kavramını psikoloji, sosyoloji, antropoloji ve felsefe gibi farklı disiplinlerin incelediğini ve bu disiplinlerin mit kavramını " (1) kültürel olguyu açıklamaya yarayan (2) yanlış veya doğruluğu şüpheli inançlar olarak tanımlanmıştır ki; bunların önemi (3) kültürel düzenin sürdürülmesinin altında yatmaktadır" (Çoklar, 2007: 29).

Adıgüzel tecavüz mitlerini ataerkil değer sisteminin bir parçası olarak ele alır ve tecavüz mitlerinin tecavüzü meşrulaştırma noktasında etkili olduğunu belirtir (Adıgüzel, 2019: 28). Tecavüz mitlerini çalışmaya değer kılan en önemli nokta ise tecavüz mitlerinin üstlendiği işlevidir. Adıgüzel tecavüz mitlerinin işlevlerini şu şekilde aktarır: "...hak ihlalini küçümseme, beden bütünlüğünü bozmaya yönelik saldırıyı inkâr etme ve tecavüze maruz bırakılan kişiyi yaptıkları ya da yapmadıkları için suçlama gibi işlevleri vardır" (Adıgüzel, 2019: 28). Tecavüz mitleri cinsel şiddetin sürdürülmesinde, tecavüzün etkisizleştirilmesinde ve mağdurun suçlanıp

damgalanmasında etkili rol oynar. Ayrıca tecavüz mitleri, tecavüz mağdurunun nasıl davranması gerektiği noktasında etkili olmakla birlikte erkeği koruma ve dolayısıyla cinsel şiddetin sürdürülmesinde de etkilidir. Tecavüz mitleri tüm bunların ışığında toplumda yaygınlaşmasına ve tecavüzün meşrulaştırılması noktasında da etkilidir (Sağlam, 2019:27). Çamaş ve Meşe'ye göre tecavüz mitleri, psikolojik etkisizleştirme ve cinsel saldırganlığı kolaylaştırma gibi işlevlere sahiptir (Çamaş ve Meşe, 2016: 64). Tecavüz mitlerinin mağduru suçlamak ve tecavüzü etkisizleştirmek ve ayrıca tecavüzün yasal tanımının eksik yapılmasında da etkili olduğu görülür (Yılmaz ve Oksay, 2020: 329).

Eker ve Erdener'e göre tecavüz mitleri, mağdura karşı gizli bir düşmanlığı yansıtır ve kadının mağduriyetini haklı çıkarmak ve erkeği korumak gibi kültürel bir işleve sahip olduğunu belirtirler. Eker ve Erdener tecavüz mitlerinin işlevleri için iki önemli terimi öne çıkarırlar. Bunlar "etkisizleştirme" ve "damgalama". Burada etkisizleşme diye bahsettikleri tecavüzün mitler aracılığıyla etkisizleştirilmesi halidir. Damgalama ise yine mitler ile fakat bu defa mağdurun damgalanmasıdır. Damgalanma tecavüz mağduru olan kadına suçun atfedilmesiyle oluşur. Damgalama sürecinin devamında "tecavüze uğramış kadının artık daha cazip olduğu" şeklinde bir genişleme kendini gösterebilir. Damgalama sadece mağdur üzerinden değil fail olan erkek üzerinden de kendini gösterir. Bu da cinselliğin erkeklerin doğasında olduğu ve doğaları gereği kendilerini kontrol edemedikleri şeklindedir. Damgalama önemli bir noktada, kadınlara karşı olumsuz düşüncelere sahip kişilerin mağdur durumundaki kadını daha fazla suçlu bulmasını sağlarken, tecavüz failine daha fazla sempati duyulmasını getirir. (Eker ve Erdener, 2011: 61).

Toplumda yer edinen tecavüz mitleri, gerçeğe aykırı olmakla birlikte bazılarını çürütmek oldukça güçtür. Sağlam bu durumu şu örneklerle aktarır: "yalnızca iddialı ve açık kıyafetler giyen kadınlar tecavüze uğrar" miti ampirik olarak yanlış olduğu kanıtlanabilecek türden bir mittir ancak "kadınların pek çoğu gizliden gizliye tecavüz edilmeyi arzular" şeklinde bir miti çürütmek ya da aksini kanıtlamak oldukça zordur" (Sağlam,2019: 27). Bu örneklerden de anlaşılacağı üzere tecavüz mitlerini toplumdan söküp atmak kolay olmayacak ve tecavüz mitleri ile kadınlar ya da tecavüz mağdurlarına yönelik düşmanca anlayış devam edecektir.

2.7. Cinsel Rıza Argümanı

Bu başlık altında cinsellik ve rıza ilişkisi üzerinde durulacak ve rıza dışı gerçekleşen cinsel eylemlerin tecavüz olarak değerlendirildiğinden söz edilecektir. İkinci bölüm ise kuramsal ve kavramsal çerçeve üzerine yoğunlaşmıştır.

Kara rıza kavramını “hoşnut ve memnun olmak, tasvip etmek, beğenmek, kabul etmek” (Kara, 2021: 577) anlamında kullanır. Şare’ye göre rıza kavramının Türkçe sözlükteki karşılığı şu şekildedir: “Rıza ifadesi, hoşnutluk, memnunluk, istek, kendi isteği anlamlarına da gelmektedir”(Şare, 2019: 979).

Rıza kavramı adından da anlaşılacağı üzere tarafların istekliliğini ifade eder. Şare rıza kavramını şu şekilde açıklar: “Rıza” ya da konumuz ile alakalı ifade edilen şekliye “rıza gösterme”; bir kimsenin, kendisine yönelen bir davranışa razı olması, müsaade etmesi, uygun bulması ya da onaylaması anlamlarına gelmektedir”(Şare, 2019: 979).

Cinsel özgürlüğe dair suçlar genellikle ispatlanması en zor suçlar arasında yer alırlar. Çünkü bu tarz suçlarda tanık olmazken ispat da güçleşir ve bu tarz suçlar sanık ve mağdur arasında olması dolayısıyla sanıkların ifadesi ile aydınlatılmaya çalışılır.

“Türk Ceza Kanunu’nun (2004) Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar bölümünde açıklanan cinsel saldırı suçu, TCK. 102. maddesinde cinsel davranışlarla bir kimsenin vücut dokunulmazlığının ihlal edildiği bir suç türü olarak tanımlanır”(Sağlam, 2019: 7).

Tecavüzün hukuksal boyutta suç olabilmesi için eylemin rızası olmayan bir kişiye yönelik yapılması, yasalarda belirtilen ve yasal olarak rızaları kabul edilmeyen yaş gruplarındaki kişilere karşı uygulanması, akıl hastalığı ve zekâ geriliği, zor kullanımı, eylemin, kişiyi alkol, uyuşturucu bir madde etkisi altında bırakarak gerçekleştirilmesi ve eylemin hile ve kandırma yoluyla gerçekleştirilmesi gerekmektedir (Çoklar, 2007:5-6).

Çoklar’ın saydığı maddelerden de görüleceği üzere eylemin rıza dışı gerçekleşmiş olması ve rızanın kabulünün olmadığı durumlarda mağdur edilme durumları da tecavüz olarak belirlenmiştir.

2.8. Tecavüzü Destekleyici Tavrı ve Eğilimler

Tecavüzü destekleyici düşünceler tecavüz mitleri ile ilişkilidir. Bu bağlamda Eker ve Erdener'in üzerinde durduğu tecavüz mitlerinin kabul edilmesinde etkili olan faktörlere bu başlık altında yer verilecektir.

Tecavüz mitlerinin kabul edilmesinde birden fazla faktör etkili olabilir. Eker ve Erdener bu faktörleri "Tecavüz Mitlerinin Kabul Edilmesinde Tutum Değişikliği" başlığı altında ele alırlar ve bu başlığı da "... cinsiyet rollerine ilişkin kalıp yargılar, kadına karşı düşmanlık ve cinsel muhafazakarlık (Eker ve Erdener, 2011:61) şeklinde alt başlıklar halinde ele alırlar .

2.8.1 Cinsiyet Rollerine İlişkin Kalıp Yargılar

Tecavüz mitleri, tecavüzden kadını sorumlu tutmakla birlikte dolaylı olarak kurallara uyan ve uymayan şeklinde bir "doğru kadın" tanımlaması yapar. Buradaki doğru kadın cinsiyet rollerine uyan ve uyduğu için tecavüze uğramayan kadındır (Çamaş ve Meşe, 2016:64). Buradan hareketle tecavüz mitlerinin kabul edilmesindeki en önemli faktörlerden biri cinsiyet rollerine ilişkin kalıp yargılardır diyebiliriz. Çünkü birey sosyalleşme sürecinde biyolojik cinsiyetinden hareketle çeşitli kodlarla sosyalleşir ve bu sosyalleşme sürecinde cinsiyet rollerine ilişkin çeşitli kalıp yargılar geliştirir. Elbette bu kalıp yargılardan olumlu olarak değerlendirilenler olabilir fakat genele baktığımızda cinsiyet kalıp yargıları topluma var olmayan bir homojenlik katar. Bu bağlamda erkekler daha olumlu daha güçlü kalıp yargılarla tanımlanırken, kadınlar daha bağımlı ve güçsüz olarak tanımlanırlar. Eker ve Erdener'e göre cinsiyetçi kalıp yargılar kendini "düşmanca" ve " koruyucu" olmak üzere iki şekilde gösterir. Ayrıca cinsiyetçi kalıp yargıların işlevleri için " gerçek tecavüzün" ve "ideal mağdurun" ne olduğunu tanımlarken tecavüzden alınan hasarın hafife alınmasını sağladığını söylerler (Eker ve Erdener, 2011:62).

2.8.2 Düşmanca Cinsel İnançlar ve Kadına Karşı Düşmanlık

Düşmanca cinsel inançlar, cinsellik üzerine şekillenen inançlardır. Eker ve Erdener'e göre düşmanca cinsel inançlar " cinsel ilişkilerin özünde sömürücü, manipülatif, kurnazca, hilekar ve güvenilmez olduğuna dair inançları içerir" (Eker ve Erdener, 2011:62). Feminist kuram, "ne tür bir düşmanlık ortamı kadınların kendi mağduriyetlerinden dolayı suçlanmasına katkıda bulunmaktadır?" sorusu üzerinde durmuş ve kadına karşı düşmanlığın sadece açıkça düşmanlıktan değil, kadına karşı

‘güvensizlik, sevgisizlik ve korkuyu’ içeren üç alt bileşenden oluştuğu kanaatine varmıştır ‘’(Eker ve Erdener, 2011:62).

2.8.3. Cinsel Muhafazakarlık

Başlığın isminden de anlaşılacağı üzere cinsel muhafazakarlık; cinselliğe yönelik muhafazakâr inançlara ve düşüncelere sahip olma olarak tanımlanabilir. Eker ve Erdener cinsel muhafazakarlığı şu örnek ile değerlendirirler ‘’ Örneğin, bir erkekle cinsel ilişkiye girmek isteyen bir kadının muhtemelen daha önceden de cinsel ilişkide bulunduğu fikri yaygındır. Zira cinselliğe dair tutucu yaklaşım gereği, bir kadın cinsel ilişki için kendini bir erkeğe çabuk teslim etmemelidir, aksi takdirde erkek, kadının ahlaksız biri olduğunu düşünebilir; bir kadının duygusal bağı bulunmayan bir erkekle cinsel ilişkiye girmesi de bu yaklaşımda hoş karşılanmaz’’ (Eker ve Erdener, 2011: 63).

Cinsel muhafazakarlık kendini tecavüz mitlerinde iki şekilde gösterir. İlki mağdur üzerindendir. Burada cinsel muhafazakâr düşüncelere sahip kişiler mağduru baştan çıkaran, istekli, aktif olarak değerlendirirler. Diğerisi ise fail üzerinden şekillenir. Yine cinsel muhafazakâr düşünce ve inançlara sahip kişiler erkekleri daha az cinsel cazibeye sahip, sosyal olarak yetersiz ve sorumsuz olarak değerlendirirler (Eker ve Erdener, 2011: 63).

3. KURAMSAL ÇERÇEVE

3.1. Sosyalizasyon Yaklaşımı

Sosyalizasyon kavramı genel anlamda bireylerin içinde bulundukları topluma uyabilecek bir şekilde dönüşüm geçirmesi adapte olması olarak tanımlanabilir. Aslan insanın varlık kazanabilmesinin, içinde bulunulan kültürün içselleştirilmesi ile mümkün olduğunu belirtir. ‘‘Kültürün gerektirdiği edinimleri yaşam biçimi olarak içselleştirmek olan sosyalizasyon, birey ve dış dünya arasındaki iletişim ve etkileşimin kültürel olarak tanımlanmış homojen bir yapıya evrilmesi anlamına gelmektedir’’ (Aslan, 2015: 238). Buradan sosyalizasyonun bir öğrenme ve deneyimleme süreci olduğunu anlayabiliriz. Dolayısıyla bireylerin içinde bulundukları toplumda yaşamlarını sürdürebilmek için sosyalizasyonun gerekli olduğunu söyleyebiliriz. Aslan bu durumu şu sözlerle aktarır ‘‘ Genel olarak sosyalizasyon süreci ve sözü edilen deneyim süreci ‘‘bireylerin, mensubu oldukları kültürün kurallarına ve beklentilerine uygun davranmayı öğrenmesi sürecidir’’ (Aslan, 2015: 238).

3.1.1. Toplumsal Cinsiyet Algısının Kuruluşu

3.1.2. Bedenin İnşası: Ataerki ve Erkek Hegemonyası Üzerinden Bir Okuma

Bu başlık altında özellikle kadın bedeninin (cinselliğinin) inşası ve denetimi ve bu süreçte rolü bulunan ataerki ve erkek hegemonyası üzerine yapılmış tartışmalara odaklanacağım.

Koç, ataerki kavramını tanımlamanın zor olduğunu, sebebinin ise ataerki kavramının toplumsal yapı dinamikleri tarafından şekil değiştirdiğini aktarır. Hatta feminist akımlarda dahi bu kavramın farklı tanımlar şeklinde karşımıza çıktığını aktaran Koç, ataerkillik kavramını: ‘‘...genel olarak erkek baskısını ve hakimiyetini yansıtan, erkeklerin iktidarlarını kurmalarını ve denetimlerini sürdürmelerini sağlayan cinsel bir politika ve kadınları baskı altına alan bir ideoloji’’ (Koç, 2015: 29) olarak değerlendirir.

Koç ataerkilliğin ‘‘erkeklik’’ olgusuyla birlikte ortaya çıktığını ve son bulmasının da bu olgusunun son bulması ile gerçekleşeceğini aktarır. Tabi bura da bahsi geçen erkeklik olgusu akla ilk geldiği anlamı olan biyolojik formda değildir. Hegemonik olan erkekliktir. Yani insanlara aşılana, uyulması istenen ve aynı

zamanda içselleştirilmiş olandır. Ataerkillik bu kavrama (hegemonik erkeklik) ihtiyaç duyar bu kavram sayesinde var olur (Koç,2015: 29).

Ataerki olgusu kendini besleyebilmek ve güçlenebilmek için toplumsal cinsiyeti güçlendirmesine ve bunu yapabilmek için ise Koç'un aktarımıyla "ataerkil pazarlık" ilkesine ihtiyacı vardır. Ataerkil pazarlık, en genel ifadeyle kadınların gündelik yaşamları içerisinde ataerkil sistemi yeniden üretmesidir. Bu şu şekilde gerçekleşir " (...) Ancak ataerkil pazarlıklar birtakım karşılıklı beklentilerin yerine getirileceği varsayımına dayanır ve bu beklentilerin niteliği toplumdan toplum değişebilir. (...) Kadınların mekandan tecrit edildiği ve ev dışındaki hareketliliğin sınırlandığı Ortadoğu ve Güney Asya toplumlarında ise erkeğin ailenin maddi ihtiyaçlarını tamamen karşılaması beklentisi vardır" Koç bu durumu kadına yönelik ekonomik şiddet olarak açıklar (Koç,2015:30).

Ataerkil toplum yapısının hakim olduğu toplumlarda kadın bedeni ikinci plana atılmış, hatta utanç ve günah objesi olarak şekillenmişken, erkek bedeni övünç, güç ve dayanıklılık simgesi olarak şekillenmiştir. Bu toplumlarda kadın bedeni gizlenmesi ve utanç duyulması gereken ancak her türlü eril gereksinime hizmet etmesi gereken, özel alana ait bir nesneye dönüşürken erkek için ise beden; güç timsali, özgürce sergilenebilen, hükmedebilen ve kamusal alana dahil olarak resmedilmiştir. Foucault, baskın söylemin özneyi oluşturduğunu ve kontrol ettiğini, bunu da empoze ederek, beden ve ruhlarına sahip olarak yaptığını belirtir (Adıgüzel, 2019:13-14).

Bourdieu bedeni "habitus" kavramı üzerinden tartışır. Adıgüzel'in aktarımına göre habitus toplumsallaşmış bir özneliktir. Yani habitus, bireylerin sosyal yaşam içerisindeki konumlarını, davranışlarını, tutumlarını belirler ve yatkınlıklar sistemini ifade eder (Adıgüzel, 2019:11). Adıgüzel bedenin bir ihtiyacı olan cinselliğin de toplumsal normlar tarafından inşa edildiğini, bu inşa sürecinde baskının hakim olduğunu ve bireyin var olan normlara uymaması halinde tıpkı cinselliğin kendisi gibi sessizliğe mahkum edileceğini belirtir. Adıgüzel Agamben'den aktardığına göre beden iktidar tarafından inşa edilen, öldürülmesi ya da hayatta kalması siyasi iktidarın iradesinde olan bir figürdür (Adıgüzel, 2019: 12). Ataerkil toplumda erkek iktidar konumundayken, kadın öldürülebilir ya da gözden çıkarılabilir konumdadır. Adıgüzel cinsel şiddet vakalarında failin suçsuz kalmasını ve mağdurun sosyal olarak dışlanmasını buna bağlar. Adıgüzel'e "neden diye sorduğumuz da" anlamın birey

tarafından değil de iktidar tarafından oluşturulması olarak cevaplar (Adıgüzel, 2019: 12).

Adıgüzel'in ataerkinin kadın bedeni üzerindeki etkisi üzerine değindiği diğer bir nokta ise ataerkil toplumun kadın bedeni üzerinde hakimiyet kurmak için şiddeti araçsallaştırmasıdır. Ona göre şiddet uygulamak güç duygusunu arttırmakta, daha güçlü olma isteği ise şiddet miktarını ve biçimini arttırmaktadır (Adıgüzel, 2019: 12).

3.2. Şiddetin Dikotomik İnşası

3.2.1. Şiddetin Kuvvet Anlamı

Dursun'a göre şiddetin kuvvet anlamı konusunda en çok göz önünde bulunan kişi John Dewey'dir. Yine Dursun'a göre Dewey kuvvetin üç kavrayışını ayırt eder. Bunlar: Güç (power) ya da enerji, zorlayıcı kuvvet (coercive force) ve şiddet (violence). Dewey gücü hedefleri gerçekleştirme ve yapmadaki kapasite, yapabilme gücü olarak değerlendirirken, şiddeti yanlış kullanılmış enerji olarak tarif eder. Yani sözü edilen enerji amaçları yapmak yerine bozmak olarak kullanılıyorsa şiddet doğuyor. Buradan da anlaşılacağı üzere Dewey'in şiddet tanımı enerjinin negatif ya da pozitif kullanımıyla ilgilidir. Dursun kuvvetin yıkıcı ve zararlı kullanımı ile kurucu kullanımı arasında bir fark olduğunu bu farka göre örneğin bir dinamiti yol yapmak için kullanıldığında bunun kurucu kuvvet olduğunu fakat insanları öldürmek için kullanılması halinde yıkıcı kuvvet olduğunu belirtir. Dursun'un dikkat çektiği diğer bir nokta ise Dewey'in şiddet tanımında sonuçların ve amaçların önemidir (Dursun, 2011: 5).

Dursun'a göre Bufacchi kuvvet-şiddet ilişkisinin literatürde en çok tartışılan konu olduğunu belirtir. Bunun nedeninin şiddet deyince akla ilk şiddetin kuvvet hali olan dar anlamının gelmesi olduğunu belirtir. Dursun'a göre "şiddet, istenmeyen, kasıtlı, planlı ve de yıkıcı ve zarar verici enerji ve kuvvet kullanımı olarak ele alınmıştır(Dursun, 2011:6)." Yine Dursun Back'in şiddeti saldırı kapsamında ele aldığını ve şiddeti yönelimsel kuvvet olarak değerlendirdiğini belirtir (Dursun, 2011: 6).

3.2.2. Şiddetin İhlal Anlamı

Şiddetin kuvvet anlamında enerjinin ne amaçla kullanıldığına bağlı olarak bir tartışma yürütülürken, ihlal anlamında, şiddetin bir şeyin ihlal edilmesi ile ilişkili

olduğu tartışılır. Garver burada ihlal diye bahsettiği şeyin kişi hakları olduğunu belirtir (Dursun, 2011: 8).

Dursun'un aktardığına göre Garver şiddet ve kuvvetin aynı şeyler olmadığını, kuvvetin şiddetsiz kullanımından bunun anlaşılabileceğini belirtir. O şiddette hakların ihlal edilebileceğini ve bu haklarında iki yönlü olduğunu ve bu hakların kişinin bedenine yönelik haklar ve kişinin saygınlığına yönelik haklar olduğunu belirtir (Dursun, 2011: 8).

Dursun'a göre Graver şiddetin kurumsal ya da kişisel olduğunu belirtir.

Buna göre de 4 tür şiddet vardır: Açık kişisel şiddet, Açık kurumsal şiddet, Gizli kişisel şiddet, Gizli kurumsal şiddet. Örnekleri de sırasıyla, Açık kişisel şiddete; soygun, tecavüz, öldürme, Açık kurumsala; savaş, isyan, Gizli kişisel şiddete; saygınlık ihlali, korkutmalar, Gizli kurumsala; kölelik, kolonyal baskı, getto hayatı veriliyor (Dursun, 2011: 8).

Dursun buradan hareketle şiddetin tanımına üç yeni kavramın dahil olduğunu bunların hak, gizli görünmeyen şiddet ve kurumsal şiddet olduğunu belirtir (Dursun, 2011: 8).

Dursun hak kavramına da değinmiştir. Dursun'a göre "Bufacchi, ihlal'in, hak tecavüzü (infringe), sınır geçme, sınır aşma (transgress), bir limitin veya normun ötesine gitme (exceed) anlamlarını içerdiğini belirtir" (Dursun, 2011: 9).

3.3. Cinsiyetçi Algının Öğrenilmesi

Bu başlık altında kadınlık ve erkeklik algılarının toplumsal cinsiyet ile nasıl belirlendiği üzerinde durulacaktır.

Biz doğumla gelen kadın ve erkek cinsiyetini biyolojik olarak algılasak da biyolojiden bağımsız kadınlık ya da erkeklik kavramları toplumsal kültürün bir parçası olan toplumsal cinsiyet tarafından yeniden yorumlanarak oluşturulur. Yani toplumsal cinsiyet üzerinden ele aldığımızda kadınlık ya da erkeklik biyolojik olmanın ötesinde kültürel olarak inşa edilmiştir. Bingöl toplumsal cinsiyet için "toplumsal cinsiyet, bireyi kadınsı ya da erkeksi olarak karakterize eden psikososyal özelliklerdir (Bingöl, 2014: 109)" der.

Biz bunlardan hareketle kadınlığın ya da erkekliğin aslında toplum tarafından kurgulandığını ve kadınlık ve erkeklik rollerinin belirlenmesinde de toplumun bir etkisi olduğunu görebiliriz. Ayrıca toplumsal cinsiyet kadın ve erkek arasında

eşitsizliklere yol açmıştır. Bu eşitsizlik ise kadın ve erkek cinsiyetinden kaynaklanmaz. Bu daha çok toplumsal cinsiyetin yarattığı bir eşitsizliktir. Aşağıda kadınlık ve erkeklik başlıklarında da görüleceği üzere toplumsal cinsiyet kadına dezavantaj oluştururken erkeği avantajlı bir konuma sokmaktadır.

3.3.1. Kadınlık

Toplumların kadına ve erkeğe biçtikleri roller birbirinden farklılıklar göstermektedir. Toplumsal cinsiyetin etkisiyle kadın erkeğe göre pasif durumda kalmaktadır. Bu konuda Bingöl şunları belirtir: “Tarihsel toplumsal olarak oluşturulmuş cinsiyet ayrımıyla kadın cinsine biçilen roller hep pasiflik, sakınma, korunma, savunma üzerinedir. Kadının yapması/olması gereken bu vaziyetler, erkeklerin meziyetlerine ve onların iktidarına karşıdır” (Bingöl, 2014: 109). Bu durumun daha ileri boyutunda ise kadının yapıp etmeleri tecavüz mitleri üzerinde de kendisini gösterir. “Butler, cinsiyetin maddeselliğinin onu inşa eden politikadan ve iktidardan ayırlamayacağını göstermek için tecavüz hakkında nasıl konuşulduğunu örnek verir... Bir kadının gece geç saatte tek başına sokakta dolaşmasının, tecavüze uğramanın ‘peşinde koşmak’ olarak sunulduğunu gösterir: Bir kadın o saatte ya evde kocasıyla oturuyor olmalıdır ya da ona sokakta el konacaktır. Ama şu ya da bu biçimde el konacaktır, çünkü onun ‘cinsiyet/cinselliği’nin sınırlarını ‘el konmak’ çizer” (Bingöl, 2014: 109). Bingöl’ün dikkatimizi çektiği diğer bir nokta ise kadın cinsiyetinin ya da cinselliğinin biyolojik olarak belirlenmediği daha çok erkek egemenliğinin bir sonucu olarak geldiği ile ilgilidir (Bingöl, 2014: 110).

Bingöl’ün üzerinde durduğu diğer bir nokta ise kadınlığın aile içindeki yansıması ile ilgilidir. Bingöl, karı-koca evliliğinden önceki dönemlerde bile erkekler kadın bulmakta sorun yaşanmadığını, ve karı-koca evliliği ile birlikte erkeklerin kadınlara el koymaya, kaçırmaya ve satın almaya başladıklarını belirtiyor. Bu dönemle birlikte kadın aile anası olarak görülmeye başlanmıştır (Bingöl, 2014: 110) (...). “kadın, toplum tarafından artık her şeyden önce kocaya eş, çocuğa anne seçilmiştir ki bu sebeple ailenin bir ferdi olarak da öncelikle onun korunması gerekmektedir. Batı uygarlığında da Doğu uygarlığında da cinsel etiğin ilk amacı kadının namusuna sahip çıkmak olmuştur. Çünkü onsuz babalık belirsizleşeceği için ataerkil ailenin de varlığı tehlikeye girecektir” (Bingöl, 2014: 110).

Tüm bunlardan hareketle toplumun kadınları ikinci plana attığı ve kadınların varlıklarını sürdürebilmek için ise annelik ya da namuslu kadın gibi kavramlara ihtiyaç duydukları görülmektedir. Burada ihtiyaçtan kastım zorunluluk anlamındadır. Ayrıca kadınlar toplumun kendisinden beklenen rollere uymadığı takdirde kötü kadın olarak değerlendirildiği ve cezalandırılmak için tecavüze maruz kaldığını da görebiliriz.

3.3.2. Erkeklik

Özdemir toplumda yer edinen erkeklik algısının güç ilişkileri ile şekillendiğini belirtir. Yani hem erkeklerin birbirleri arasındaki hem de erkekler ve kadınlar arasındaki güç ilişkilerinin bir biçimi olarak ortaya çıktığını söyler. Ayrıca bu güç ilişkilerinin “ heteroseksüellik, otoriterlik ve fiziksel olarak güçlü olma kavramı etrafında merkezileşen erkeklik söylemleri aracılığıyla yeniden üretilebileceğini” (Özdemir, 2015: 87) belirtir. Bingöl’e göre ise erkeklik toplumdaki önemli statülerden biridir ve erkeklik kadın üzerinden kurgulanıp erkek egemen toplum tarafından sağlamlaştırılmıştır (Bingöl, 2014: 110).

Ek olarak, Demren erkek olmanın kadınlık ile tanımlanan her tür duygu ve davranışın reddine dayandığını ayrıca erkek üzerinde somutlaşacak kadınsı olan hiçbir özelliğin hoşgörü ile karşılanmadığını belirtir. Ayrıca Demren ideal ve hegemonik erkeklik arasında bir ayrım olduğunu ideal erkekliğin geniş bir kavram olduğunu ve içinde birçok tanımı barındırdığını belirtir. Hegemonik erkekliğin ise ideal erkeklik gibi değişken olmadığını ve toplumsal yapı içerisinde diğer erkeklerinde etkilendiği bir alan olarak tanımlar. Hegemonik erkeklik toplumdaki diğer erkeklerin ona göre şekillenebileceği ya da rekabet edeceği ortak bir varsayımdır (Demren, 2001: ?) Özünde hegemonik erkeklik toplumda yaygın olduğu düşünülen erkeklik algısı üzerinden tanımlanır. Demren Türkiye’deki hegemonik erkeklik modeline örnek olarak şunları gösterir: “ atına (arabasına), avradına, silahına düşkündür, maço dur, namusuna söz ettirmez, delikanlıdır (Demren, 2001: ?) ‘

Özdemir "erkeklik bir toplumda tanımlanan pratik ve arzuların baskı altına alınması ile edilgenliğe ve iktidarsızlığa karşı olarak kurulmaktadır (Özdemir, 2010: 64-65)." der. Ona göre erkeklik ve kadınlık değişken bir niteliğe sahiptir. Özdemir erkeklik normunun erkeklerin diğer erkekler tarafından denetlendikleri ve ispata davet edildikleri bir alan olarak ortaya çıktığını bu yönüyle erkekliğin her zaman

başarılabacak bir hedef olduğunu belirtir. Ayrıca Özdemir erkeklik normu için şunları aktarır “(...)erkeğin norma uyumlulaştırılması sürecinde erkeğe uygulanan alay etme, dışlama, sınırlama, dayak ve fiziksel acı çektirme ritüelleri ile bazı durumlarda erkekliğin ispatı olarak cinsel şiddet beklentisi, şiddetin erkekler bakımından normal bir ilişki tarzı olarak ortaya çıkmasına işaret etmektedir (Özdemir, 2010: 67).”

3.4. Cinsiyetçi Algının Öğrenilme Alanları

3.4.1. Erkek Egemenliğinin Kurumu Olarak Eğitim

Selim ve Ok’a göre örgün eğitimin ve öğretimin başlarda cinsiyet fark etmeksizin bireyleri eşit bir şekilde değerlendirdiği fakat zamanla toplumsal cinsiyet farklılığını kişilere aşılayan bir kuruluş olduğunu belirtirler (Selim ve Ok, 2022: 188). Polat’a göre eğitim sisteminin bir parçası olan öğretmenler ataerkil yapının öğrencilere aktarılmasında etkili olur çünkü öğretmenler de ataerkil bir toplum yapısından geldikleri için dolaylı olarak öğrenciler de öğretmenden etkilenebilir. Polat’ın dikkatimizi çektiği diğer bir nokta ise okul öncesi ya da ilkökul öğretmenlerinin çoğunlukla kadınlardan oluşmasıdır. Bunun nedeni ise toplumun kadına biçtiği annelik etiketinden kaynaklanmaktadır (Polat, 2010: 51). Eğitim her ne kadar cinsiyet eşitliğinin sağlanması için bir liman olarak kullanılsa da yine de cinsiyetçiliği yeniden üretilmesine katkı sağlayabiliyor.

Öğretmenlerin toplumda var olan cinsiyetçi kalıp yargıları öğrencilere yansıtmalarına dair verilebilecek en önemli örnek öğretmenlerin kız öğrencileri düzenli, sorumlu, uysal ve ezberci olarak değerlendirirken erkek öğrencileri atak, hareketli ve sayısal zekâsı yüksek olarak tanımlamalarıdır (Polat, 2010: 61). Polat’ın verdiği bu örnekte toplumda kabul gören ‘erkeklerin daha üstte olma anlayışını’ sürdürme üzerinde etkili olduğu söylenebilir.

Polat kadınların ve erkeklerin toplumun kendilerine biçtikleri rolleri önce aile ortamlarında öğrendiklerini sonra ise okul ortamında pekiştirip devam ettirdiklerini belirtir (Polat, 2010: 57).

Polat’ın eğitime dair dikkatimizi çektiği diğer bir nokta ise şu şekildedir

Gümüšoğlu, ders kitaplarında cinsiyetçi öğelerle ilgili yaptığı çalışmasında, 1952’de okutulmuş olan 2. Sınıf okuma kitabından, alfabenin 28 harfi ile oluşturulan bir manzumeden söz eder, “...bu manzumede kadınlara 9 isim, erkeklere 19 isim ayrılmış. Uzun olduğu için size okumayacağım, sadece ana özelliklerini vereceğim.

Buradaki kadınlara uygun görülen nitelikler şöyle, Duygu terzi olacak, akli dikişte, Hale nazlı bir kız ne konuşur ne de güler, Işık'sa yumuşacık, nazlı ve şirin bir kız pek çabuk hastalanır, hiç zora gelmez. Jale süsüne düşkün modadan ayrılmaz bakın modadan ayrılmayan çocuk 2. Sınıf çocuğu, onun kadar süslenen bulunmaz, hem beceriklidir el işine yakışır, Nazlı küçük ama işe yarıyor, ortalık süpürüyor, toz örümcek alıyor. Sonuç olarak kızların ortak nitelikleri yumuşacık, nazlı, zayıf, zora gelmeyen, şirin, süsüne düşkün ve becerikli olmaları. Erkekler ise şöyle; hesaplı, güçlü, akıllı, yetenekli, kahraman, açık göz. Bakın bu erkeklere uygun görülen meslekler de kısaca şöyle; erkekler yazar, kaptan, bankacı, sporcu, mühendis, ressam, oyuncu, subay, müzisyen, vs. her türlü meslek erkeklere açık bu manzumede. Oysa kızlar için ev kadınlığını saymazsak terzilik sadece meslek olarak gösterilmiştir (Polat, 2010: 58).

Biz buradan eğitimin erkeği toplumda var olan cinsiyet kalıplarına göre kadına göre daha üstün ve egemen kıldığını görebiliriz.

3.4.2. Egemen Erkek İtaatkâr Kadın Algısının İnşası: Medya

Medya toplumsal cinsiyet algısını bireylere aşılama konusunda etkili bir organdır. Bu yüzden medya toplumda var olan kadınlık erkeklik kalıp yargılarını sürdürme eğilimine sahip olmaktadır. Şimşek ve Öner'e göre de medya bir olay ya da duruma karşı toplumsal zihin haritasını ortaya koymada etkili olmaktadır. Medya her ne amaca hizmet ederse etsin toplumsal ön kabullerden ve varoluşlardan kopuk olmamaktadır (Şimşek ve Öner, 2015: 457).

Şimşek ve Önder Türkiye'de hegemonik erkeklik ve medya arasındaki ilişkiye dair şunları aktarıyorlar

Konuya ilişkin en kapsamlı eserlerden birisi editörlüğünü İlker Erdoğan'ın yaptığı "Medyada Hegemonik Erkek(lik) ve Temsil"4 başlıklı kitaptır. Eserin içinde yer alan dört çalışma ve ulaşılan sonuçlar arasındaki ilişki "milliyetçi-muhafazakâr, duygularını ifade etmekten kaçınan, saldırganlığı, şiddeti ve gücü yücelten, hiyerarşik ilişkilere dayanan, erkeklerin sahip olduğu ayrıcalıkları görmezden gelen bir tip" olarak betimlenen Türkiye'de hegemonik erkekliğin yalın halinin doğru bir öngörü olup olmadığını görmede ve hegemonik erkekliğin farklı alanlardaki suretleriyle karşılaşmada önem teşkil etmektedir (Şimşek ve Öner, 2015: 458).

Bu paragraftan da anlaşılacağı üzere medyanın toplumda var olan egemen erkek figürünü yine toplumda var olduğu şekliyle aktardığını ve sürdürdüğünü görebiliriz. Bu yönüyle medyanın toplumdan kopuk olarak var olamayacağını dolayısıyla var olan toplumsal cinsiyete dayalı kalıp yargıları topluma yansıtacak bir özelliğe sahip olduğunu söyleyebiliriz. Bu konuda Şimşek ve Önder'in ulaştıkları diğer bir sonuç ise spor medyası üzerine yapılan çalışmalarda görülmüştür. "...“Saldırganlık/şiddet”, “gücün yüceltilmesi”, “argo kullanımı” (Şimşek ve Öner, 2015: 459) şeklinde üç ana tema üzerinden hegemonik erkeklik modeli çıkmıştır.

Bolat bilgi çağı ile birlikte toplumsallaşmayı medyanın sağladığını kadının ise ataerkil yapı içerisinde bulunduğu şekliyle yansıtıldığını belirtir. Medya toplumdaki egemen güç ilişkilerini yansıtmakta ve yeniden üretmektedir. Bolat medyanın erkek ve kadın imajını toplumsal cinsiyet üzerinden aktardığını dolayısıyla kültürel değer ve beklentileri yansıttığını belirtmektedir (Bolat, 2018: 1682-1683).

Bolat'ın medyanın kadına dair tutumuna dair şunları belirtir ‘‘Kadın özellikle üretim sürecinin dışında tutularak ve genelde de eğitim düzeyinin düşük olması nedeniyle de sürekli olarak medya tarafından, cinsellik, iktidar, aşk, aldatılma, intikam, kıskançlık duyguları üzerinden biçimlendirilen bir yapı olarak görülmektedir. Medya burada adeta kadın bilincini sistematik biçimde bulanık tutarak konumunu güçlendirmektedir’’ (Bolat, 2018: 1682-1683).

3.5. Sapkınlığa Dair

Tecavüz başta mağdurlar olmak üzere toplumsal hayatın seyrini sekteye uğratma gibi olumsuz bir özelliği barındırır. Ayrıca tecavüz başta kendi toplumumuzda olmak üzere birçok toplum da suç olarak değerlendirilmiş ve buna bağlı yasalar oluşturulmuştur. Dolayısıyla tecavüz toplum tarafından istenmeyen bir davranış olarak kodlanmıştır.

Yılmaz sapkınlık kavramının anlaşılabilmesi için norm kavramının anlaşılması gerektiğini belirtiyor. Norm kavramını ise toplumda kabul gören ve bireylerin uyması gereken davranış biçimleri olarak tanımlar. Ayrıca toplumda normlara uyan bireylerin normal olarak değerlendirildiğini normlara uymayanların ise sapkın olarak değerlendirildiğini belirtir (Yılmaz 2020: 886)

Sapkınlık genel anlamıyla toplumda istenmeyen her tür eylem olarak tanımlanabilir. Yani sapkınlık toplumsal normların dışında davranma ile ortaya çıkmaktadır. Suç ve sapkınlık arasındaki ilişki üzerinde duran sosyologlar suçun bireysel olmayan toplumsal boyutlarını ortaya sermek için çalışmışlardır (Yılmaz 2020: 885).

Yılmaz Goode'den aktardığına göre sapkınlığın gerçekleşmesi için 4 aşama gereklidir. Yılmaz bunları şu şekilde ele alıyor: ‘Bir kural veya norm, bu normu ihlâl eden (veya ihlâl ettiği düşünülen) birey, bir izleyici (davranışları, inançları veya özellikleri yanlış olarak yargılayan bir kişi veya topluluk), bu izleyicilerden en az

birinin üyeleri tarafından olumsuz tepki verme olasılığı (eleştiri, kınama, damgalama, onaylamama, ceza vb)” (Yılmaz 2020: 886).

Yılmaz’ın üzerinde durduğu diğer bir konuda sapkınlık ve suç arasındaki ilişki ile ilgilidir.

Genel olarak pozitivist sosyologlar sapkınlığı belirli suçlu ya da anti-sosyal tiplerin içsel bir niteliği ve aksine, kötü bir aile geçmişi, çevre veya yanlış sosyalleşmenin bir sonucu olarak açıklama eğilimindeydiler. Ancak fenomenologlar, özellikle sembolik etkileşimci bir çerçevede çalışmalar yürütenler anti-sosyal davranışı çevrenin bir ürünü, kişinin içinde doğduğu sosyal çevrenin ve ‘önemli diğerlerinin özellikle anne-babalar, arkadaşlar, öğretmenler ve otorite konumundakilerin onlara yaklaşım biçimlerinin bir yansıması olarak görme eğilimindedirler. Bu bakış açısına göre, kimi insanlar doğuştan suçlu ve ıslahı imkânsız kötü veya zararlı varlıklar değillerdir. Onlar daha ziyade diğerlerinin kendilerine yaklaşım biçimlerinin veya en azından bu yaklaşımı algılama biçimlerinin bir sonucu olarak anti-sosyal varlıklara dönüşürler. Bu perspektife göre, sapkınlar ve suçlular diğerlerinin uygun yaklaşımları ve tepkileriyle ıslah ve hatta tedavi edilebilirler (Yılmaz 2020: 886).

Sapkınlığa dair tüm bu söylenenlerden hareketle tecavüzünde toplum için bir sapkınlık olduğunu söyleyebiliriz. Çünkü tecavüz var olan normlara aykırı hareket etmenin bir sonucu olarak gerçekleşiyor. Bu anlamda Apaydın Tecavüz Sapkın Bir Eylemdir başlığı altında şunları dillendirmiştir: “Bu alt ölçekte, tecavüzün normal, sağlıklı erkeklerin gerçekleştirdiği bir eylem olmadığı; tecavüzün ancak akli dengesi yerinde olmayan “sapkın” erkekler tarafından gerçekleştirildiği aynı zamanda bu eylemin “normal” yerlerde de gerçekleşemeyeceği yönündeki inanış vurgulanmaktadır” (Apaydın, 2017: 51)

3.6. Tecavüz Mitlerinin Gruplanması

Tekrar edecek olursak tecavüz mitleri genel olarak tecavüz, tecavüzcü ve tecavüz mağduruna dönük ön yargı içeren kalıplaşmış inançlar bütünü olarak tanımlanır (Sağlam,2019:27). Bu çalışmada tecavüz mitlerinin tecavüzü gerekçelendirmesini/normalleştirmesini iki genel başlık altında ele alacağız: cinsiyet ve toplumsal cinsiyet açısından.

3.6.1. Tahrikle İlgili Tecavüz Miti

Tecavüz mitleri arasında belki de en çok dikkat çeken mit tecavüzün kadınların erkekleri tahrik etmeleri sonucunda gerçekleştiği düşüncesine dayalı olan “Kadınların seksi konuşmaları ve hareketlerde bulunmaları, tecavüzü davet eder” (Eker ve Erdener, 2014: 61) mitidir. Bu mitte kadınların konuşmaları ve

davranışlarının erkekleri tahrik ettiği ve tecavüzünde bu yüzden gerçekleştiği fikri hakimdir.

Tecavüz mitleri, tecavüzden kadını sorumlu tutmakla birlikte dolaylı olarak kurallara uyan ve uymayan şeklinde bir “doğru kadın” tanımlaması yapar. Buradaki doğru kadın cinsiyet rollerine uyan ve uyduğu için tecavüze uğramayan kadındır (Çamaş ve Meşe, 2016: 64).

3.6.2. Toplumsal Cinsiyete İlişkin Tecavüz Mitleri (Erkek Koruması İstemeyen Kadın, Alkol Tüketen Kadın ve Kötü Kadın Mitleri)

“Kadınların, erkeklerin korumasına ihtiyaçları vardır, kadınlar sadık olmalıdır, erkeklerden daha iffetli olmalıdır, sarhoşluk kadınlara yakışmaz, kadınlar açık saçık şakalar yapmamalıdır, kadınlar hesap ödememelidir’ gibi kadını koruyucu inançlar, bu imajlarla benzerlik göstermeyen kadınların, saygın olmayan kadınlar olarak sınıflandırmalarına sebep olur” (Eker ve Erdener, 2011: 63)

4. YÖNTEM

Bu çalışma üniversite öğrencilerinin tecavüz ve tecavüz mitlerine olan düşünce ve inançları üzerinedir ve çalışma nitel araştırma yöntemine dayandırılmıştır

Creswell'in aktarımıyla nitel araştırma, gözlemcinin dünyadaki yerini konumlandıran bir aktivite, dünyayı görünür hale getiren ve dönüştüren bir dizi uygulama olarak tanımlanır. Nitel araştırmanın dünyayı yorumlayıcı ve kapsayıcı bir yaklaşım olduğunu aktarır (Creswell, 2013: 43-44). Diğer bir deyişle nitel araştırma yapan bir araştırmacı içine girdiği dünyayı yorumlamaya çalışır ve onu dönüştürme olanaklarına kavuşur. Creswell'e göre nitel çalışma, bir problem ya da konuyu keşfetmek için yapılır (Creswell, 2013: 47).

Neuman'a göre nitel araştırmacılar toplumsal yaşamın alanlarını nitel olarak görür ve onlar için nitel veri kesinlikten yoksun veya eksik değildir ve anlamlıdır. Nitel araştırmada toplumsal yaşam sayılara dönüştürülmez bunun yerine görüşmecilere odaklanır ve onları belli bir bağlama oturtur. Nitel araştırmacılar motifleri, temaları, düşünceleri, ayrımları inceler ve tümevarımsal temellendirilmiş kuram yaklaşımını benimserler (Neuman, 2014: 232-233).

Bu çalışmanın konusu ve aynı zamanda problemi üniversite öğrencilerinin tecavüz ve tecavüz mitlerine olan düşünce ve inançları üzerinedir. Kısaca amaç, öğrencilerin hangi tecavüz mitine ne kadar yakın olduğunu bulmaktır. Bu amaçla çalışmayı nitel olarak gerçekleştirmek daha doğru olacağı için bu çalışmada nitel araştırma üzerinden şekillenmiştir. Çünkü nitel çalışmada bir olayın ardındaki nedenler gösterilmeye çalışılır. Kısaca bağlam ortaya çıkarılmaya çalışılır.

Konuyla ilgili ilk olarak literatür taraması yapılmış olup tecavüz ve tecavüz mitlerine dair kaynaklar incelenmiştir. Çalışmanın hem problemi hem de amacı doğrultusunda literatür taraması gerçekleştirilmiş olup literatürden hareketle derinlemesine ikili görüşmede cevabı aranılacak sorular oluşturulmuş yüz yüze mülakatlar ile öğrencilere ulaştırılmıştır. Konuyla ilgili sorulara çalışmanın ilerleyen kısımlarında yer verilecektir.

4.1. Araştırma Deseni

Bu çalışmada daha uygun olması dolayısıyla nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Creswell durum çalışmasını gerçek yaşamın

araştırılması olarak tanımlıyor (Creswell, 2013: 96). Çeşitli şekillerde karşımıza çıkan durumlar hem birey temelli hem de grup temelli olabilmektedir.

Durum çalışması araştırması, araştırmacının gerçek yaşam, güncel sınırlı bir sistem (bir durum) ya da belli bir zaman içerisindeki çoklu sınırlandırılmış sistemler (durumlar) hakkında çoklu bilgi kaynakları (örneğin gözlemler, mülakatlar, görsel-işitsel materyaller ve dokümanlar ve raporlar) aracılığıyla detaylı ve derinlemesine bilgi topladığı, bir durum betimlemesi ya da durum temaları ortaya koyduğu nitel bir yaklaşımdır. Durum çalışmasındaki analiz birimi birden fazla durum (çok mekanlı çalışma) veya tek bir durum (tek mekanlı çalışma) olabilir (Creswell,2013: 97).

Tecavüz ve tecavüz mitleri de toplumsal yaşamdan ayrı düşünülemeyeceği için ve toplumsal yaşamın bir yansıması olması dolayısıyla çalışmada durum çalışması uygun görülmüştür. Creswell durum çalışmasının özel bir durumun seçilmesi ile başlayacağını belirtir (Creswell,2013: 97). Tecavüz olgusu toplumların kendi kültürlerinin özel bir yansıması olabilmektedir. Bu anlamda özellikle tecavüz mitleri bu durumu kanıtlar niteliktedir. Bu çalışmada özel bir durum olarak öğrencilerin bu iki kavram hakkında düşünceleri ve inançları değerlendirilmektedir.

Creswell durum çalışmasında amacın da önemli olduğuna vurgu yapar (Creswell,2013: 98). Tecavüz ve tecavüz mitlerinin toplumlar üzerinde önemli etkilere sahip olduklarını belirtmiştik. Bu yönüyle durum çalışması kullanmak daha doğru görülmüştür.

4.2. Araştırma Soruları

Araştırma soruları üç kısımdan oluşmaktadır. İlk kısımda yer alan sorular tecavüz mitlerine inancı etkileyebilecek faktörler (diğ er bir deyiş le öğrencilerin demografik verileri) ile ilgilidir. İkinci kısım öğrencilerin tecavüz ile ilgili görüşlerini değerlendirmek adına sorulan sorulardan oluşmaktadır. Üçüncü kısımdaki sorular ise öğrencilerin tecavüz mitlerine dair görüşlerini değerlendirmek adına sorulan sorulardan oluşmaktadır. Sorular, Ek 1 olarak çalışmanın sonuna eklenmiştir

4.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Bu çalışmanın evrenini Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesinde okuyan öğrenciler oluşturmaktadır. Fakat sosyoloji gibi sosyal bilimlerin tamamında araştırılacak konunun temsilcilerinin tamamını çalışmak yerine, çalışılacak konuyu

temsil eden küçük bir grup ile de çalışma yapılabilir ve elde edilen veriler bütün grubu temsil edebilir. Bu çalışma Niğde Ömer Halisdemir Üniversite'si öğrencilerinin tecavüz ve tecavüz mitlerine olan inançları ile ilgili olduğundan bu evreni temsil edebilecek bir grup belirlenerek çalışma yürütülmüştür.

Bu çalışmada iki farklı örneklem üzerinden görüşme yapılacak öğrenciler seçilmiştir. Bunların ilki kartopu örneklemesidir. Kartopu örneklemesi zincir örneklemesi olarak da bilinir ve burada amaç araştırılacak grubu temsil edebilecek bir başlangıç kişisi bulmak ve o kişi aracılığıyla diğer kişilere ulaşmaktır. Baltacıya göre kartopu örneklemesi ‘evreni oluşturan birimlere erişmenin zor olduğu veya evren hakkındaki bilgilerin (büyüklük ve bilgi derinliği vb.) eksik olduğu durumlarda kullanılmaktadır’ (Baltacı, 2018: 253). Bu çalışmada kartopu örneklemesi iki yer de kullanılmıştır. Bunlardan ilki Google Forms ile verinin toplanmak istendiği sürecin başında ulaşılmak istenen örneklem tespitidir. Bu aşamada çalışma yalnızca sosyoloji bölümü öğrencileri ile Türk dili ve edebiyatı bölümü öğrencilerini kapsamaktaydı. Covid 19 virüsü nedeniyle öğrencilere ulaşmak güç olduğu için öğrencilere Google Forms üzerinden sorular ulaştırılmıştır. Bu kısımda sosyoloji ve Türk dili ve edebiyatı bölümlerinde okuyan başlangıç görüşmecilerine (kısmen tanıdık veya dolaylı yoldan referansla ulaşılan öğrenciler) Google Forms ile cevabı aranan sorular ulaştırılmış; onlar da aynı bölümde okuyan kendi tanıdık arkadaşlarına ulaştırmıştır.

Kartopu örneklemin uygulandığı diğer bir aşama ise yabancı öğrencilere ulaşıldığı aşamadır. Burada ulaşılan yabancı uyruklu öğrencilerden kendi tanıdıkları yine yabancı uyruklu olan öğrencilere ulaşılması ve araştırmacıya yönlendirilmesi istenmiştir. Bu şekilde iki Kırgızistan, bir Sudan ve bir de Endonezya uyruklu öğrenciye ulaşılmıştır.

Kullanılan diğer örneklem ise amaçlı rastgele örneklemedir. Google Forms ile yeterince öğrenciye ulaşılamaması ve/ya elde edilen verilerin çok sayıda eksik bilgi içermesi nedeniyle, ilk başta öngörülen bölümlerle ilgili sınırlar kaldırılmış ve rastgele olarak Ömer Halisdemir öğrencileriyle derinlemesine ikili mülakatlar gerçekleştirilmiştir.

Amaçlı rastgele örneklem sistematik ve rastgele seçilen durum örneklerinin araştırmanın amacı doğrultusunda amaçlı bir şekilde tasnif edilmesidir (Marshall & Rossman, 2014). Bu yeni örnekleme, rasgele örnekleme ile belirlenen durumlardan daha zengin verilere ulaşabilmek ve araştırmanın inanılrlığını arttırabilmek için yapılmaktadır (Baltacı, 2018: 258).

4.4. Verilerin Toplaması Aşaması

Çalışma kapsamında veriler derinlemesine ikili görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Derinlemesine ikili görüşme ile 52 öğrenciye ulaşılmıştır.

4.4.1. Derinlemesine Görüşme Yöntemi İle Veri Toplama

Şavran'a göre "yapılandırılmamış ya da etnografik" görüşme olarak da adlandırılan derinlemesine görüşmeler, araştırma problemine ilişkin yüzeysel bilgilerden çok kişilerin düşünce, görüş ve deneyimleriyle ilgili bilgi toplanmak istendiğinde kullanılan bir görüşme tekniğidir (Şavran, 2018: 86). Derinlemesine ikili görüşme ile, çalışmayı yapan kişi çalıştığı konu hakkında katılımcıların görüşleri, düşünceleri ve inançları hakkında derinlemesine bilgi edinmeyi amaçlar.

Derinlemesine görüşmede araştırmacı, katılımcılara kapalı uçlu sorular sormaz, sorular daha çok açık uçludur ve araştırmacının amacı katılımcının söylemek istediği şeyleri rahat bir şekilde anlatabilmesini sağlamaktır. Derinlemesine görüşme yöntemini önemli kılan bir özellik ise araştırmacının konuya müdahil olmadan yalnızca katılımcının konu hakkında ne söylemek istiyorsa onu anlatmasını sağlamasıdır. Yani katılımcı araştırmacının duymak istediğini değil konu hakkında anlatmak istediğini anlatır (Şavran, 2018: 86).

Derinlemesine görüşme yaparken araştırmacının konuşmaktan çok dinlemesi, görüşülen kişiyi yönlendirecek konuşma ya da hareketlerden kaçınması, görüşülen kişinin statüsüne benzer giyinerek kendisini rahat hissetmesini sağlaması, görüşülen kişiye karşı nazik olması, sorularını açık, net ve kısa cümlelerle sorması ve görüşülen kişinin söylediği her şeyi, tam olarak söylenen haliyle kaydetmesi gerekir. Derinlemesine görüşme bireysel deneyimler, görüşler, duygular hakkında, özellikle de hassas konularda derinlemesine bilgi elde etmek, katılımcıların belirli toplumsal olgular, olaylar, inançlar ve düşünceler arasında ne gibi bağlantılar gördüğünü anlamak için kullanışlı bir tekniktir. Görüşme sırasında katılımcılara büyük bir serbesti tanındığı için araştırmacı aynı konuda çok sayıda farklı görüşme de yapsa bu görüşmelerin her biri kendine özgü görüşmeler olacaktır. Diğer bir deyişle yapılandırılmamış görüşmeler tekrar edilebilir nitelikte değildir (Şavran, 2018: 87).

Bu çalışmada yukarıda bahsettiğim özellikleri dolayısıyla derinlemesine ikili görüşme tekniği kullanılarak toplam 52 kişiye ulaşılmıştır.

4.5. Veri Analizi

Öğrencilerden elde edilen veriler betimsel bir şekilde aktarılmaya çalışılmıştır. Özdemir betimsel analiz için şunları aktarmaktadır: “ Bu analiz türünde araştırmacı görüştüğü ya da gözlemiş olduğu bireylerin görüşlerini ve tespitlerini çarpıcı bir biçimde yansıtabilmek amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verebilmektedir. Bu

analiz türünde temel amaç elde edilmiş olan bulguların okuyucuya özetlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde sunulmasıdır” (Özdemir, 2010: 336).

Betimsel analizde önemli olan bulguların okuyucuya yansıtılmasıdır. Bu amaçla çalışma sorunsalımıza ait elde edilen bulgular, bir tartışma formu içerisinde doğrudan aktararak öğrencilerin sorulara verdikleri yanıtlara yer verilmiştir.

Öğrencilerin cevaplarının birbirleriyle karışmaması için öğrenciler çeşitli şekillerde kısaltmalar ile kodlanmıştır. Kodlamalar öncelikle öğrencinin cinsiyeti ve yaşı üzerinden yapılmıştır. Örneğin 18 yaşında olan bir kadın öğrencinin kodu K.18’dir. Aynı cinsiyet ve yaş grubunda olan öğrenciler için cinsiyet yaş ve okunulan bölümün kısaltması kullanılarak kodlama yapılmıştır. Örneğin 21 yaşında sosyoloji bölümü 4. Sınıf olan bir kadın öğrenci K.21 Sos. şeklinde kodlanmıştır. Kısaltmalarla ilgili bilgi Ek 2’de verilmiştir.

4.6. Araştırmanın Sınırlılıkları/Kapsamı

Bu çalışma, Niğde ilinde yer alan Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi öğrencilerini temsil edebileceği düşünülen bir örneklem ile 2022 yılında yapılan görüşmeleri kapsamaktadır. Sürecin başında yalnızca Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi’nde yer alan Fen Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü ve Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğrencilerini kapsarken araştırma için yeterince veri elde edilemediği için bu sınır kaldırılmış ve öğrenciler rastgele bir şekilde seçilmiştir. Bu çalışmadan elde edilen bulgular Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi’nden fazlasını kapsayacak şekilde genişletilememiştir.

5. TÜRKİYE’DE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN TECAVÜZ VE TECAVÜZ MİTLERİNE DAİR DÜŞÜNCE VE İNANÇLARI İLE İLGİLİ ELE ALINAN ÇALIŞMALAR

Öğrencilerin tecavüz mitlerine dair görüşleri üzerine Türkiye’de yapılmış çalışmalardan ilk karşılaştığım Büşra Yılmaz ve Ümran Oksay (2020) tarafından yapılan ‘‘Üniversite Öğrencilerinin Tecavüz Mitlerine Dair Görüşleri’’ adlı çalışmadır. Üniversite öğrencilerinin hem tecavüz mitlerine olan inançlarını ölçmek hem de tecavüze dair düşünce düzeylerini ölçmek amacıyla bu çalışmayı gerçekleştirmişlerdir. Bu amaçla 17 maddelik İllinois Tecavüz Mitlerini Kabul Ölçeği ve sosyodemografik verileri içeren 18 soruluk form hazırlanmış ve toplamda 18 yaş üzeri 407 katılımcıya ulaştırılmıştır (Yılmaz ve Oksay, 2020: 328, 329).

Çalışmadan elde edilen bulgular, öğrencilerin büyük çoğunluğunun kadın erkek eşitliğine inandığı, kitle iletişim araçlarının cinsiyet ayrımcılığına yol açtığına inandıkları, tecavüz mitlerini kabul etmede yaş grupları ile ilgili anlamlı bir ilişki kurulamadığı, erkek öğrencilerin kadın öğrencilere oranla tecavüz mitlerini daha fazla kabul ettiği, iki fakülte arasında anlamlı bir fark olmadığı (veterinerlik ve işletme) kırsal bölgede yaşayanlarla kentte yaşayanlara göre tecavüz mitlerini kabul durumunun daha yüksek bulunduğu, kadın erkek eşitliğine inanan ve inanmayan öğrenciler arasında tecavüz mitlerini kabul etme durumu açısından anlamlı fark bulunamadığı, kitle iletişim araçlarının cinsiyet ayrımcılığına özendirdiği, inanmayan öğrencilerin inananlara göre tecavüz mitlerini daha fazla kabul ettiklerinin saptandığı, cinsiyete göre gece dışarı çıkma durumu karşılaştırıldığında erkeklerin kadınlara göre gece daha fazla dışarı çıktığı, kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha fazla kitle iletişim araçlarının cinsiyet ayrımcılığına özendirdiğine inandığı belirtilmiş ve kitle iletişim araçlarının tecavüze özendirdiğine inanma durumu açısından cinsiyetler arasında anlamlı fak bulunamadığı sonuçlarına ulaşmışlardır (Yılmaz ve Oksay, 2020: 331, 332).

Türkiye’de bu alanda yapılmış diğer bir çalışma ise Merve Apaydın’ın (2017) yapmış olduğu "Üniversite Öğrencilerinin Tecavüz Mitlerini Kabulleri ve Namusa İlişkin Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" adlı yüksek lisans çalışmasıdır. Apaydın'ın bu çalışmayı yapma amacı, üniversite öğrencileri tarafından; tecavüz mitlerinin kabulü ve namusa ilişkin tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi olarak

konulmuştur. Apaydın bu çalışmayı yapmak için özellikle devlet üniversiteleri olmak üzere şu üniversitelerden 365 öğrenciyle çalışmıştır: Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi. (Apaydın, 2017: 5, 47).

Apaydın'ın elde ettiği verileri şu şekilde özetleyebiliriz: Apaydın tecavüz mitleri ve namusa ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemiş ve tecavüz mitleri ve namusa ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır. İllionis Tecavüz Mitleri Ölçeğinin alt ölçeklerinin değerlendirmesini yapmış ve anlamlı bir ilişki bulmuştur. Cinsiyet üzerinden katılımcıların namusa ilişkin tutumlarının bir karşılaştırmasını yapmış ve erkeklerin namusa ilişkin tutumlarının kadın öğrencilere göre daha fazla olduğu sonucuna ulaşmıştır. Aynı şekilde erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre tecavüz mitlerini kabul düzeylerinin daha fazla olduğu sonucuna ulaşmıştır. Cinsel tacize uğrayan öğrencilerin namusa ilişkin tutumlarının tacize uğramamış öğrencilerle karşılaştırmasını yapmış ve cinsel tacize uğramayan öğrencilerin namusa ilişkin tutumlarının sözel ve fiziksel tacize uğrayan öğrencilere göre daha fazla olduğu sonucuna ulaşmış. Fakat fiziksel tacize uğramış öğrencilerin tecavüz mitlerini kabul düzeylerinin tacize uğramamış ya da sözel tacize uğramış öğrencilere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmış. Katılımcıların haftalık pornografi izleme düzeylerinin artması ile ‘’tecavüzü kadın istedi miti’’ ile ‘’tecavüz sıradan bir olaydır’’ miti arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır. Katılımcıların cinsel tacize uğramış birini tanıyor olmaları ile tecavüz mitlerine inanma arasındaki ilişkiyi incelemiş ve taciz mağduru olan birini tanıyan öğrencilerin tanımayanlara göre tecavüz mitlerini kabul düzeylerinin düşük olduğu sonucuna ulaşmıştır. Cinsel tacize uğramış tanıdığı olan katılımcıların namusa ilişkin tutumlarının, tanımayanlara göre daha düşük olduğu sonucuna ulaşmıştır. Tecavüzcünün tecavüz mağdurunun eşi ya da sevgilisi olma durumu ile yabancı biri olma durumu arasında bir ilişki olup olmasını ele almış ve katılımcıların tecavüz failinin tanıdık olmasının tecavüze ilişkin bakış açılarını değiştireceği sonucuna ulaşmıştır (Apaydın, 2017: 97-99).

6. BULGULAR

6.1. Sahaya Dair Gözlemler ve Sorunlar

Üniversite öğrencilerinin tecavüz ve tecavüz mitlerine dair düşünce ve inançlarını konu aldığım bu çalışmada görüşmeler Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi öğrencileri ile yapılmıştır. Bunu vurgulama nedenim, öğrencilerin profilleri üzerinden tecavüz konusu ile kurdukları tepkisel ilişkinin varlığıdır. Bu kapsamda sahaya dair en çok dikkatimi çeken gözlemim, öğrencilerin tez konuma verdikleri tepki ile ilgiliydi. Tepkiler toplumsal cinsiyet açısından bariz farklılıklar taşımaktaydı. Mülakat için belirleyebildiğim ve onayını aldığım öğrencilere ilk olarak yüksek lisans öğrencisi olduğumu ve üniversite öğrencilerinin tecavüz ve tecavüz mitlerine dair düşünce ve inançları üzerine bir tez hazırladığımı ve bu amaçla öğrencilerle mülakat yaptığımı söylediğimde kadın öğrencilerin çoğunlukla isteksiz olduklarını erkek öğrencilerin ise kadın öğrencilere göre daha fazla istekli olduğunu gözlemlemiştim. Kadın öğrenciler arasında özellikle kapalı olan öğrencilerin isteksiz olduklarını ve konuya oldukça mahrem boyutlarıyla yaklaştıklarını gözlemlemiştim. Çok küçük bir örnekleme karşılaştığımız olmamıza rağmen kadın öğrencilerin tecavüz konusunda düşüncelerini rahat bir şekilde yansıtmamaları ya da mülakata dahil olmamalarının nedeni toplumumuzda yer edinen kadınlık algısının bir yansıması ile ilgilidir diyebiliriz.

Sahaya dair karşılaştığım iki önemli sorun oldu. Bunlardan ilki fakülte güvenliklerinin fakültelere sokmaması diğeri ise neredeyse fiziksel şiddete varabilecek olan öğrenci tepkileri ile ilgilidir. Yüksek Lisans öğrencisi olarak etik kuruldan geçen bir çalışma yapmak istediğimi ve araştırmanın konusunu paylaştığımda, nedenini tam olarak somutlaştıramadığım bir şekilde başta İslami İlimler Fakültesi olmak üzere 3 fakültede güvenliklerin fakülte içine alınmamam yoluna gitmesi oldukça şaşırtıcıydı.

Diğer bir sorun ise öğrencilerle ilgiliydi. Öğrencilerle ilgili olan bu sorun iki yönlüydü ve ikisi de yabancı uyruklu öğrencilerle ilgiliydi. Bu sorunlardan ilkinin Azerbaycan uyruklu bir kadın öğrenciyle yaşamıştım. Mülakatı kabul eden öğrencilere etik kurallar çerçevesinde soru formunu önceden verip incelemelerine izin veriyordum ve fikirlerini değiştirmedikleri takdirde mülakat yapıyordum. Azerbaycan uyruklu bir kadın öğrenciye başta soru formunu vermiş olmama ve kendisinin tek tek

soruları incelmesine rağmen mülakatın ortasında öfkelenip ‘‘ sen neden bana bu soruları soruyorsun bu sorular olmaz’’ diyerek sinirle bağırmaya başlaması oldukça şaşırtıcı bir durum yaratmıştı. Ben de kendisine "soruları incelediğini ve kâğıtta yazan aynı soruları yönelttiğimi" söyledim ve mülakatı bitirip bitirmeyeceğini sordum. O da bitirelim dedi ve anlattıklarımı kullanmamı istediğini söyleyip uzaklaşmıştı.

Öğrencilerle ilgili diğer bir sorun ise yine yabancı uyruklu öğrencilerle ilgiliydi. Öğlen arası üniversitenin bahçesinde yer alan banklarda oturan 5 kişilik Iraklı bir grubun yanlarına mülakat yapabilme düşüncesiyle yaklaştığımda grupta yer alan kızlardan birinin beni göstererek ‘‘haram haram’’ demesi ve gruptan ikisi erkek üç kişinin uzaklaşması gerçekten dikkate değerdi. Merak edip araştırdığımda Irak’ta İslam dininin çeşitli mezheplere bölündüğünü ve bu mezheplerden bazılarında kadınların erkeklerle konuşmasının haram olarak değerlendirildiği sonucuna ulaşmıştım. Fakat bu beş kişiden ikisinin erkek olması, bu dini kriteri de geçersiz kılmış, konunun hassasiyeti ile ilgili bir tavrın ortada olduğu fikrini pekiştirmişti.

6.2. Öğrencilere Dair Demografik Veriler

Tablo 1:Cinsiyete ve Yaşanılan Yere Göre Öğrencilerin Dağılımı

Cinsiyet Göre Öğrencilerin Dağılımı			
Kadın	23	Erkek	29
Toplam	52		
Yaşanılan Yere Göre Öğrencilerin Dağılımı			
Şehirde Yaşayan	34		
Şehirde Yaşamış Olan	7		
Soruyu Yanıtlamayanlar ve Şehirde Yaşamamış Olanlar		11	
Toplam	52		

Tablo 2: Köyde Yaşan Öğrencilerin Dağılımı

Adana	1
Konya	1
Niğde	4
Köyde Yaşayan Yabancı Uyraklı	1
Toplam	7

Tablo 3: Öğrencilerin okudukları Bölüme Göre Dağılımı

		Biyoteknoloji	1
Çağdaş Türk Lehçeleri	2	İktisat	2
Elektrik Elektronik Mühendisliği	1	İngiliz Dili ve Edebiyatı	3
Fen Bilgisi Öğretmenliği	2	İnşaat Mühendisliği	1
Fizik	1	İslami İlimler	7
Gazetecilik	1	Kamu Yönetimi	1
Genetik Mühendisliği	1	Kimya	1
Halkla İlişkiler ve Reklamcılık	2	Makine Mühendisliği	2
Maliye	1	Resim	1
Müzik Öğretmenliği	1	Sınıf Öğretmenliği	3
Müzikoloji	1	Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler	2
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	1	Sosyoloji	8
Tarih	1	Türk Dili ve Edebiyatı	2
Psikoloji	1	Uluslararası Ticaret ve Lojistik	2
Toplam		52	

Tablo 4: Yaşa Göre Öğrencilerin Dağılımı

17 Yaşında	2
18 Yaşında	4
19 Yaşında	6
20 Yaşında	7
21 Yaşında	13
22 Yaşında	10
23 Yaşında	4
24 Yaşında	4
26 Yaşında	1
29 Yaşında	1
Toplam	52

Tablo 5: Öğrencilerin Kendilerini Tanımlama Biçimlerine Göre Dağılımları

Kesinlikle Muhafazakar	8
Kısmen Muhafazakar	10
Muhafazakar	10
Muhafazakarlığın ve Sekülerliğin Arasında	8
Kesinlikle Seküler	5
Kısmen Seküler	5
Seküler	6
Toplam	52

Tablo 6: Uyruğa Göre Öğrencilerin Dağılımı

Türk	40
Somali	2
Sudan	2
Irak	1
Kırgızistan	3
Kazakistan	1
Suriye	1
Endonezya	1
Afganistan	1
Toplam	52

Tablo 7: Öğrencilerin Okudukları Sınıflara Göre Dağılımı

1. Sınıf	10
2. Sınıf	9
3. Sınıf	16
4. Sınıf	17
Toplam	52

6.3. Yabancı Uyruklu Öğrencilere Dair

Bulgulara geçmeden önce değinmek istediğim bir konu; yabancı uyruklu öğrencilerin geldikleri ülkelerinin toplumsal ve kültürel yapısıyla ilgilidir. Bu konuya değinmek isteme nedenim, yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye'ye gelirken yanlarında kendi ülkelerinin değerlerini, inançlarını ve düşünce yapılarını bir bagaj olarak getirdiklerine dair inanç ve gözlemimdir. Bu doğrultuda bu öğrencilerin sorduğum sorulara cevap verirken kültürel birikimlerinde taşıdıkları bu inanç, değer ve düşünceler ışığında cevaplar verdiklerini göz önünde bulundurmak gerekmektedir. Yabancı uyruklu öğrencilerin özellikle inanç ve gelenek merkezli cevaplar vermeleri, kendi habituslarında farklı bir değer yapısının varlığını da ortaya çıkarmaktadır.

Elbette yabancılar başlığı bu çalışma örnekleminde Türkiye'nin doğu ve güneyinde kalan ülkeler ile sınırlı olup tüm yabancıları temsil özelliğinden uzaktadır. Fakat, kendi ülkelerinin kültürel değerleri kapsamında dini açıdan daha muhafazakar bir duruş sergiledikleri görülmüştür ve bu beklenir bir durumdur. Bu durum ilk bakışta doğu batı ayrımına işaret etmektedir. Özellikle tecavüz ve tecavüz mitleri konusunda, dini açıdan muhafazakar toplumların kadına atfedilen ahlak merkezli yaklaşımları öne çıkarması beklenen bir durumdur. Türkiye'nin doğusunda yer alan ve görüşmecilerin ülkeleri olarak öne çıkan Afganistan, Endonezya, Irak, Kazakistan-Kırgızistan, Somali, Sudan, ve Suriye gibi ülkelerde dini değerlerin hem kamusal hem de özel alanı kontrol ettiği ve kadın açısından baskın ve baskıcı bir atmosferi hakim kıldığı görülmektedir.

6.4. Muhafazakarlık-Sekülerlik Üzerine Kısa Bir Açıklama

Çalışmamızda açıklık getirilmesi gereken diğer bir konu ise görüşme yapılan bireylerin kendilerini tanımlarken sıklıkla kullandığı iki kavram olarak karşımıza

ıkan muhafazakarlık-sekülerlik kavramlarının kullanımıdır. Bu kavramın en genel kabul gören tanımlayıcılarından birisi, "sosyal değışmeye direnme" olarak bilinmektedir. Değışime direnme, bizim çalışmamızda da konjonktürel ve yapısal formlarda karşımıza çıkmaktadır. Ergil'in üzerinde durduğu ve bizim çalışmamızda zaman zaman karşımıza çıkan değışime konjonktürel direnç, durumsal muhafazakarlık olarak ifade edilmiştir. Siyasi bir parti üzerinden bireyin kendisini tanımlamakta kullandığı muhafazakarlık türü, bireyin içinde bulunduğ u siyasi/kültürel durumdan kaynaklanmaktadır. Durumun ise bireyin ve üyesi olduğ u kümenin toplumda durduğu yer ve o yerin bireyin düşünce ve tercihlerini belirlemesi olgusunun bileşimidir (Ergil, 2015: 270).

Değışime yapısal direnme durumu, muhafazakarlık ile geleneksellik arasında doğrudan bir ilişki kurulmasını gündeme getirmektedir (Erdoğan, 2006: 5). Erdoğan muhafazakarlık kavramı ve gelenek arasındaki ilişkiyi şu sözlerle aktarır:

Muhafazakârlar geleneğ i bir tür bilgi veya bilgelik kaynağ ı olarak görürler; muhafazakâr açısından gelenek, toplumsal tecrübelerin bir muhassasıdır. Onlara göre, geleneksel kurum ve normlar bir toplumun tarihsel tecrübesinin somutlaşmış birikimleri demektir, ki bu bilgi veya birikim tek bir insan aklının spekülâtif çabasıyla erişilemeyecek kadar engin ve derindir (Erdoğan, 2006: 5).

Ergil ise geleneğ e verilen referansa, "birçok kişinin davranışına yansıyan bir mizaç, psikolojik tutum ve tavır alış eğilimi" olarak bakar.

K.18: ‘ ‘ Muhafazakar. Çünkü bende maneviyat daha ön planda duygularımda düşüncelerimde giyimimde maneviyat ön plandadır (geleneksel olarak giyinmiş) ‘ ‘(ağdaş Türk Lehçeleri 1. Sınıf).

Öğrenci ile dikkatimi çeken bir durum öğrencinin kıyafeti ile ilgiliydi. Bu öğrenci diğ er kapalı öğrencilerden farklı olarak vücut hatlarını belli etmeyecek şekilde uzun ya da bol kıyafetler giyinmişti. Daha geleneksel durduğu için geleneksel olarak giyinmiş kategorisine kattım bu öğrenciyi.

Görüşmecinin de ifade ettiğ i haliyle bu tavır alışlarda "adetlere bağıllık" ve "durağ anlık ve istikrar arayış ı" oldukça fazla öne çıkmaktadır. Görüşmecilerin kendilerini tanımlamalarında oldukça belirleyici olan bu tavır alışlar, kendisi de bir adet haline gelmiş dini değ erlere bağıllık ve dini değ erler ile kişiliğ inde istikrar kurma çabası olarak karşımıza çıkmaktadır.

E.22 T.D.: “ Kesinlikle muhafazakarlık. Dindar olduğum için kendimi şeriat üzerinden aslında tanımlıyorum da diyebilirim ”(Türk Dili ve Edebiyatı 4. Sınıf).

Dolayısıyla muhafazakarlık kavramının görüşmecilerdeki karşılığı gelenekselleşmiş dini değerler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Dini değerler üzerinden kurulan muhafazakarlık vurgusu, kendisini muhafazakar olarak tanımlamayan görüşmecilerde "dini değerlerden uzak" olmayı tanımlayan seküler kavramı ile karşıtlık bulmuştur. Sekülerleşme kelimesi etimolojik olarak günümüze kadar üç farklı anlamda kullanılmıştır (Casanova, 1994). Birinci kullanım, “yüzyıl, çağ, dünya” anlamında, Roman dillerinde de seculo (İtalyanca), siglo (İspanyolca), ve siècle (Fransızca) gibi karşılığı olan bir kullanımdır. İkinci kullanımı kilise/manastır hayatını bırakıp “dünya”ya yönelen din adamları için kullanılan secular kelimesidir... Üçüncü kullanım alanı ise tarihsel bir süreç içerisinde dinin toplumsal alanlarda referans noktası olduğu zaman dilimlerinin azalmasını ifade etmektedir (Ertit, 2014: 105-106).

Ertit’in tanımladığı haliyle, (Ertit, 2014: 105) "...belli bir zaman dilimi içerisinde, dinin, dinimsi mekanizmaların ve batıl inançların (doğaüstücülük ya da halk inançları) toplumsal düzeydeki prestijlerinin ve topluma etki etme güçlerinin göreceli olarak azalması" durumu, çalışmamızda bireylerin kendilerini tanımlama biçimleri için oldukça isabetlidir. Aynı şekilde Özden ve Kirman, sekülerleşme kavramı ile kastedilenin insanların inançlarına atıfta bulunulduğunu, iki toplum arasında sekülerlik üzerinden bir karşılaştırma yapıldığında aslında yapılanın o toplumun üyelerinin diğerine oranla daha az dindar bulunduğu anlamına geldiğini ve dinin etkisinin giderek azaldığı ya da tamamen ortadan kalktığını belirtirler (Özden, 2016: 66, Kirman, 2003: 280, 281).

Giderek dinin etkisinin azalması durumu, bilimsel ve teknolojik alanlarla kurulan temaslar ile ilişkilendirilmektedir. Azalma durumu Ertit, bilimsel gelişmelerin sekülerleşmeye iki şekilde etki ettiğini belirtir. İlk etki doğadaki olayların açıklanması için kullanılan metafizik etkinin azalmasıdır. İkinci etki ise teknolojik olanakların gelişimidir. Bu etkinin önemi, bulgular kısmında detaylandırılacak olan farklı bölümlerde okuyan görüşmecilerin kendilerini tanımlama biçimlerinde somutlaşmaktadır.

Ertit’in sekülerleşmeye dair üzerinde durduğu üçüncü kavram ise görüşmecilerin düşünce ve tavır alışlarında etkin olduğunu varsaydığımız

kentleş/eme/me kavramıdır. Kentleşme ile birlikte bireyler homojen bir yapıya sahip olan kırsal (köy) geleneksel ortamdan daha heterojen yapıya sahip olan kent (şehir) ortamına geçmiştir. Bu geçişle birlikte dini de içerisinde barındıran gelenek ve görenekler ya da inançlar daha az görünür hale gelmiştir (Ertit, 2014: 106-107).

Ertit'in de üzerinde durduğu gibi (Ertit, 2014: 108) sekülerleşme ile ifade edilen bu değişimlerin dinsizleşmek ya da inançsızlaşmak olmadığını belirtmekte fayda var.

E.24: “ *Sekülerlik üzerinden... çünkü dini ve radikal İslam’ın etkin olduğu bu siyasal ortamda ben sekülerlikten yanayım. Ben imanlı biriyim ama bunu kendim yaşamaya çalışıyorum*”(Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler 4. Sınıf).

Görüşmecinin ifadelerinde sekülerlik, dinin/dini değerlerin özel alan dışında gündelik yaşamlarına etki etme gücü olarak ele alınmaktadır. Dini/geleneksel değerlerin gündelik yaşamlarına etki etme (muhafazakarlık) veya etmeme (sekülerlik) derecesi öğrencilerin kendilerini tanımlama biçimlerinde somut olarak görülmektedir. Literatür ile benzerlik kurabildiğimiz üç kendini tanımlama biçimi aşağıdaki gibi detaylandırılmıştır. Bunlardan ilki politikanın etkisidir.

E.21: “ *Bir ak partili kadar muhafazakar değilim de ufaktan bir muhafazakarlığım var* ”(Tarih 3. Sınıf)

E.22:” *Muhafazakarlık üzerinden çünkü öyle yetiştirildim. Ailem de böyleydi. Vatan sever ve milliyetçi biriyim* ”(Halkla İlişkiler ve Reklamcılık 4. Sınıf).

İkincisi din/inanç ya da gelenek ile şekillenen muhafazakarlık anlayışıdır.

K.21: “ *Çoğunlukla muhafazakar. Çünkü dini inançlarım kendimi tanımlamada etkili oluyor* ”(Bankacılık ve Finans 4. Sınıf)

K.23: “ *Muhafazakarlık üzerinden. Geleneklerime bağlı biriyim büyüklerime ve küçüklerime saygılı ve nasıl konuşacağımı bilirim ya da nerede ne giyeceğimi bilirim*”(Maliye 4. Sınıf).

Üçüncüsü ise yaşam biçimidir. Sonuncu gruptaki öğrenciler iki gruba ayrılmaktadır. İlki, dinin kendi yaşamlarında etkilerinin olmadığını belirten öğrencilerden oluşmaktadır.

E.24 F.: “ *Sekülerlik. Daha dünyaya dönük yaşadığım için*”(Fizik 3. Sınıf).

Bu grup kendisini *modern* ya da *seküler* olarak tanımlamaktadır. Kendisini modern ya da seküler olarak tanımlayan öğrencilerden ikisi bu tanımlamayı yaparken

kendi kıyafetlerine vurgu yaptıkları görülmüştür. Fakat bu iki öğrenci ile ilgili dikkat çeken bir durum modernlik düşüncesinin yalnızca dış görünüşle sınırlı olmasıdır. Bu öğrenciler kendilerini her ne kadar modern ve seküler olarak tanımlasalar da sorulara yanıt verirken kadını suçlayan yanıtlar verdikleri görülmüştür.

E.20: “ *Ben sekülerim çünkü daha modernim*” (Genetik Mühendisliği 3. Sınıf Somali)

Öğrenci bu cevabı verirken kıyafetlerini göstererek modern olduğunu belirtmişti. Öğrenci arkadaş grubundakilere göre daha farklı giyinmişti. O gün dikkatimi çeken nokta kıyafetlerinin Rap müzisyenlerini andırırçasına giyinmiş olmasıydı. Özellikle bol giyiniyor olması ya da kafasındaki şapka dikkatimi çeken bir durum olmuştu

Konuyla ilgili diğer bir öğrenci ise Endonezya uyruklu öğrenci ile ilgilidir.

E.21: “ *Modernim ben sekülerim yani. Eski dönemde değiliz yani o yüzden sekülerim insanlar kafalarını açmalı bence* ” (İktisat 3. Sınıf Endonezya).

Bu öğrenci de soruyu yanıtlarken kendi giyimini göstererek soruyu yanıtlamıştı. Bu öğrenci renkli saçlı, makyajlı ve diğer erkek öğrencilere göre daha dikkat çekici bir şekilde giyinmişti

İkinci gruptakiler ise dinin kendi üzerlerinde kısmen etkili olduğunu belirten gruptur.

K.21Sos.: “ *İkisinin arasayım. Çok muhafazakâr değilim acayip katı değilim ama çok fazla dışa dönük de değilim (kapalı biri fakat pantolon giymiş geleneksel giyim tarzına sahip değil)* ” (Sosyoloji Bölümü 4. Sınıf).

Öğrencilerin yanıtlarından hareketle kendilerini tanımlarken 3 ana temadan kendilerine uygun olana seçtikleri görülmektedir. K.21, E.22T.D. ve K18 adlı öğrenciler kendilerini din üzerinden tanımladıkları görülmektedir. Bu gruptaki öğrencilerin mülakat sorularına yanıt verirken kadını suçlar yanıtlar verdiği görülmüştür. Bu şekilde cevap vermeleri gelenekselci bir anlayışa sahip olduğu fikrini doğurmuştur.

Kendilerini muhafazakar olarak tanımlayan ama bunu din üzerinden değil de gelenek üzerinden ya da milliyetçilik üzerinden yapan öğrencilerde vardır. K.23 ve E.22 gelenekler ve milliyetçilik üzerinden tanımlamaktadır.

Diğer grupta ise kendilerini yaşam biçimleri üzerinden tanımlayanlar yer almaktadır. K.21 Sos. ve E.24 F. kendilerini bu şekilde tanımladıkları görülmektedir. K.21 Sos. Adli öğrenci dinin ya da katı düşüncelerin kendisi üzerinde doğrudan bir etkisi olmadığını belirtmektedir. E.24 F. İse dünyaya dönük yaşadığını belirterek bu duruma vurgu yapar. Aynı zamanda bu durum Ertit’inde sekülerleşmeye dair vurguladığı şu cümleyi akla getirmektedir “ Sekülerleşme kavramı için önemli olan dine inanan ya da inanmayan kişi sayısındaki değişimler değil, dinin günlük toplumsal yaşayışa etki etme gücüdür” (Ertit, 2014:108).

Diğer grupta yer alan öğrenciler ise politik yaşamın etkileri altında olduğu görülmektedir. 52 öğrenciden yalnızca iki tanesinde bu durum söz konusudur. E.21 ve E.24 kendilerini tanımlarken bu şekilde tanımladıkları görülmektedir.

İlk grupta yer alan öğrencilerin soruları cevaplarken tutucu olma olasılıkları diğer iki gruba göre daha fazla olduğu görülmüştür. Bu durumun böyle olmasının nedeni bu öğrencilerin gelenekselci bir anlayışa sahip olmalarıyla ilgilidir. Dolayısıyla kendisini koyu muhafazakar ya da bu çalışmada kodlanmış şekliyle kesinlikle muhafazakar olarak tanımlayan öğrencilerin tecavüz mitlerine dair düşüncelerinin kadına sorumluluk yüklemeye dönük olduğu görülmüştür.

6.5. Öğrencilerin Tecavüze Dair Görüşleri

Çalışmanın ana odak noktalarından biri öğrencilerin tecavüz mitlerine olan düşünce ve inançlarıyken diğeri ise tecavüze dair düşünceleri üzerinedir. Bu amaçla tecavüze dair çeşitli sorular yöneltilmiş olup elde edilen verilerden hareketle çeşitli kategoriler oluşturulmuştur. Bunlardan ilki tecavüzün tanımı ile ilgilidir. Öğrencilere “*Tecavüz nedir?*” şeklinde bir soru sorulmuş ve gelen cevaplardan hareketle “bedene, sosyal haklara ve hem bedene hem de sosyal haklara yönelik yapılan bir saldırıdır” şeklinde 3 kategori oluşturulmuştur.

6.5.1. Şiddetin Kuvvet Hali: Tecavüz Bedene Yönelik Bir Saldırıdır

Öğrenciler tecavüzü bedene yönelik yapılan bir saldırı olarak tanımlamışlardır. Tecavüzü fiziksel şiddet olarak tanımlamışlardır. Ayrıca bu şiddetin mağdurun isteği dışında gerçekleştiğini de belirtmişlerdir. Şiddetin kuvvet halinde şiddetin dar anlamı olan fiziksel saldırı söz konusudur. Dursun’a göre Bufacchi “şiddet, istenmeyen, kasıtlı, planlı ve de yıkıcı ve zarar verici enerji ve kuvvet kullanımı olarak ele alındığını” (Dursun, 2011:6). Yine Dursun Back’in şiddeti saldırı kapsamında ele

aldığını ve şiddeti yönelimsel kuvvet olarak değerlendirdiğini belirtir (Dursun, 2011:6).

K.21 Sos.: “ *Tecavüz sapık zihniyetli kişilerin karşısındaki kişilerin isteği olmadan ona karşı yaptığı bir baskı ve saldırıdır* ”(Sosyoloji Bölümü 4. Sınıf M.S.A).

K.21 Sos.2: “ *İsteğin dışında dışarıdan gelen olumsuz etki* ”(Sosyoloji Bölümü 2. Sınıf Kısmen Muhafazakar.).

K.21: “ *Cinsiyet, tür ve yaş fark etmeksizin bir tarafın rızası olmadığı halde diğer tarafın psikolojik veya fiziksel şiddet uygulayarak karşı tarafla rızası dışında birlikte olması*” (Türk Dili ve Edebiyatı 4. Sınıf M.S.A).

Yabancı uyruklu öğrencilerde tecavüzü şiddet olarak tanımlamaktadır. Bu konuda K.21 adlı Iraklı kadın öğrenci şunları söylemektedir:

K.21 S.Ö.: “ *Kadının isteği dışında bir erkek tarafından yapılan şiddette uygulanan bir şeydir* ” (Sınıf Öğretmenliği 3. Sınıf Kesinlikle Muhafazakar Irak).

Endonezyalı E.21 adlı öğrenci ise tecavüzü “ *tecavüz cinsel ilişkidir ama bir tarafın istemediği bir ilişki*”(İktisat 3. Sınıf Seküler Endonezya) olarak tanımlıyor.

Öğrencilerin tecavüze dair söylemlerinin odak noktasında tecavüzün bedene yönelik yapılan bir şiddet olarak yer aldığı görülür. Ayrıca öğrencilerin tecavüze dair literatürde yer alan tecavüz tanımını destekleyen tanımlamalar yaptığı görülmektedir. Literatüre göre tecavüz taraflardan birinin rızası dışında gerçekleşen bir eylem olarak tanımlanır ki öğrencilerinde çoğunlukla “rıza dışı” kavramına odaklandıkları görülmektedir.

Ayrıca dikkat çekici diğer bir nokta ise öğrencilerin tecavüzü fiziksel şiddetle birlikte tanımlıyor olmalarıdır. E.20 adlı öğrencinin tecavüze dair söylemlerinde bu durum açıkça görülmektedir.

E.20: “ *Tecavüz; herhangi bir insanın din, dil, ırk ve cinsiyet fark etmeksizin başka bir insana zorla cinsel taciz, fiziksel şiddet veya sözlü taciz uygulamasına denir*” (Sosyoloji 3. Sınıf Muhafazakar).

Öğrencinin tecavüzü tanımlarken kullandığı fiziksel şiddet vurgusu dikkat çekicidir. Buda tecavüzün fiziksel şiddet olarak da değerlendirilebileceğini göstermektedir.

6.5.2. Şiddetin İhlal Hali: Tecavüz Sosyal Haklara Yönelik Bir Saldırıdır

Genel anlamda tecavüz bedene yönelik yapılan bir saldırıdır ve bu yönüyle şiddet türleri arasında yer alan cinsel şiddet türleri içerisinde yer alır. Ayrıca tecavüz anında cinsel şiddetle birlikte fiziksel şiddette görülmektedir. Fakat tüm bunların dışında tecavüz özgürlüğün kısıtlanması gibi hak ihlallerine de yol açmaktadır. ...şiddetin ihlal anlamında şiddet eyleminde bir şeyin ihlal edilmesi söz konusudur. Bu çoğunlukla kişi hakları olmaktadır (Dursun, 2011:8).

Bu konuda E.24 adlı öğrenci şunları söylemektedir ‘‘ *Tecavüz bir insanın hak ve hürriyetinden mahrum bırakma. İnsanın dünyaya kapatılmasıdır. İnsanın hayatının karartılması olarak değerlendirilebilir*’’ (İslami İlimler 4. Sınıf Muhafazakar). Bir başka örnekte ise E.22 adlı öğrenciden gelmektedir. O tecavüzü *Yalnızca bedene yapılan bir saldırı değildir. İnsan haklarına da tecavüz edilebilir*’’ (Türk Dili ve Edebiyatı 4. Sınıf Kesinlikle Muhafazakar).

Öğrencilerin söylemlerinden de görüleceği üzere tecavüz, mağdurun sahip olduğu haklara yönelik bir saldırı olarak tanımlanmıştır. Yabancı uyruklu öğrenciler tecavüzü sosyal hakkın ihlali olarak tanımlamadıkları görülmüştür.

6.5.3. Şiddetin kuvvet ve İhlal Hali: Tecavüz Bedene ve Sosyal Haklara Yönelik Bir Saldırıdır

Burada öğrenciler tecavüzü hem bedene yönelik hem de mağdurun sosyal haklarına yönelik bir saldırı olarak tanımlıyorlar. Kısaca tecavüzü karma bir şekilde tanımladıkları da söylenebilir.

E.19: ‘‘*Hakkın gasp edilmesi hali. Bedenen olduğu gibi beden dışı da olabilir*’’ (İngiliz Dili ve Edebiyatı 2. Sınıf Kısmen Muhafazakar).

K.19: ‘‘*Bir insana zorla dokunmak ya da onu herhangi bir konu da kısıtlamak*’’ (İngiliz Dili ve Edebiyatı 1. Sınıf Kısmen Muhafazakar).

E.20: ‘‘ *Bir kişinin kişisel haklarında mahrum bırakmak özellikle güvenlik hakkını ihlal etme. Taraflardan birinin isteği dışında ona zorla istemediği bir şey yapmak*’’ (Halkla İlişkiler ve Reklamcılık 1. Sınıf Kısmen Muhafazakar).

Yabancı uyruklu öğrencilerden Suriyeli olan E.18 adlı öğrenci tecavüzü ‘‘ *Haksızlık ya da terbiyesizlik gibi bir şey. Birine onun isteği olmadan zorla bir şey yapmak*’’ (Elektrik ve Elektronik Mühendisliği 1. Sınıf Kesinlikle Muhafazakar Suriye). Suriye uyruklu bu öğrencide tecavüzü hem sosyal hakkın ihlali hem de bedene yönelik yapılan bir saldırı olarak tanımlamıştır.

6.5.4. Üniversite Öğrencilerine Göre Tecavüzün Nedenleri

Üniversite öğrencilerinin tecavüze dair düşüncelerini belirlemek için sorulan diğer bir soru da tecavüzün nedenleri ile ilgilidir. Öğrencilere “Sizce *tecavüzün nedeni nedir? Bu konu hakkında ne düşündüğünüzü detaylandırabilir misiniz?*” şeklinde bir soru yöneltilmiştir. Verilen yanıtlardan hareketle “aile eğitiminin yetersiz oluşu, eğitimsizlik, cinsel eğitimsizlik, inançsızlık, ahlaksızlık, dürtü sorunu, psikolojik, kadının giyim tarzı, ekonomik durum, aile baskısı, sosyal çevre, sapkınlık ve cezanın yetersiz oluşu” olmak üzere toplam 13 farklı kategori oluşturulmuştur.

Öğrencilerin tecavüzün nedenleri ile ilgili yanıtlarında üç farklı gruba ayrıldıkları görülmüştür. Bu gruplardan ilki tecavüzün nedeninin tecavüzcünün kendisi olduğunu düşünen öğrencilerden oluşur. Burada öğrenciler tecavüzcünün aile hayatına, ruh sağlığına, cinsel sağlığına, arkadaş ortamına, cinsel eğitiminin olup olmasına, eğitiminin olup olmasına ve inancına vurgu yaptıkları görülmektedir.

Bu anlamda K.23 adlı öğrencinin sapkınlık ve psikolojik rahatsızlık vurgusu ya da E.21 adlı öğrencinin failin kendisini kontrol edememesi konusuna vurgusu öğrencilerin failin ruh ve cinsel sağlığının bozuk olduğu düşüncesine sahip olduklarını göstermektedir.

K.23: “ *Sapkınlık ve psikolojik rahatsızlık.* ”(Sosyoloji Bölümü 4. Sınıf Kısmen Seküler).

E.21: “ *Duygularını ya da cinsel zevklerini tatmin edememe ya da yetersizliği vardır cinsel yetersizlik. Bastırılmış duygularında burada etkili olduğunu düşünüyorum. Bir şey yaşamış olabilir geçmişte ve bu yüzden de tecavüz ediyor olabilir* ”(Tarih 3. Sınıf Kısmen Muhafazakar).

Failin arkadaş ortamı ve ailesindeki eğitimle ilgili olan kategorilerine ise E.29 ve E.20 adlı öğrencinin söylemlerinde rastlayabiliriz.

E.29: “ *Eğitim, bulunulan sosyal çevre ve eksiklik. Eğitim ailedeki eğitim. Sosyal çevre yani sürekli erkek ortamında bulunup kızlarla vakit geçirmeme ve kızların yer aldığı bir ortama girdiğinde bastırılmış duyguların ortaya çıkması. Eksiklik derken de cinselliğin Türkiye’de bastırılmış bir duygu olması ve ortamı değiştirildiğinde bu bastırılmış duyguların ortaya çıkması. Yani bulunulan ortam bireyi o şeye doğru yönlendiriyorsa kişilerin duygularını kontrol edememesi ortaya çıkabiliyor* ”(İnşaat Mühendisliği 4. Sınıf Kesinlikle Muhafazakar).

E.20: “ *Bence insanların eğitim seviyesinden kaynaklanıyor. Ailede verilmesi gereken bazı eğitimler daha düzgün verilirse daha düzgün*

anlatılırsa böyle şeyler yaşanmaz. Ahlaki eğitim ‘‘(Halkla İlişkiler ve Reklamcılık 1. Sınıf Kısmen Muhafazakar).

Failin çevresine ilişkin kategoride K.21 Sos. adlı öğrencinin söylemlerinde rastlamaktayız.

K.21 Sos.: ‘‘ *Aileden kaynaklanan psikolojik sorunlarla birlikte bireyin dışa vurumudur bu bence. Yalnızca bu da değil kişinin gelişimi de önemlidir. Yani doğduğu ortam yaşadığı ortam arkadaş çevresi. Bu da yani eğer kötü insanlarla takılırsanız onlar gibi olma ihtimaliniz olur, ama eğer kaliteli insanlarla takılırsanız kendisini geliştirmiş bilgili insanlarla takılırsanız onlar gibi olursunuz. Üzüm üzüme baka baka kararır misali* ‘‘(Sosyoloji Bölümü 4. Sınıf M.S.A.).

Failin inancı ile ilgili kategoride E.22 U.T.L ve E.22 adlı öğrencinin söylemlerinde rastlarız.

E.22 U. T.L: ‘‘ *Nefse sahip çıkamama. İnsanlar bazı hormonlardan etkilenir belli istekleri olur bazı durumlarda. Bazı insanlar bu duygularını dizginleyebilir bazı insanlar dizginleyemez ve tecavüz eder* ‘‘(Uluslararası Ticaret ve Lojistik 3. Sınıf Kısmen Seküler).

E.22: ‘‘*İnanç eksikliği. Bence inançsız bir insan bunu zorla yapabilir*’’ (Biyoteknoloji 4. Sınıf Muhafazakar).

Diğer grup ise mağdurla ilgilidir. Burada mağdurun fail üzerindeki etkisinden bahsettikleri görülmektedir. Bu gruptaki öğrenciler mağdurun kıyafetini tecavüzün bir nedeni olarak değerlendirdikleri görülmektedir. Bu duruma E.22 adlı Türk uyruklu öğrenci ile E.18 adlı Suriye uyruklu öğrencinin söylemlerinde rastlayabiliriz.

E.22: ‘‘ *Cinslerin yanlış giyinişleri ve karşı tarafı etkilemeleri sonucunda gerçekleşir*’’(Türk Dili ve Edebiyatı 4. Sınıf Kesinlikle Muhafazakar).

E.18: ‘‘ *Şehvet insanın içindeki hislerden mahrum kalma olabilir. Şehvet yani adamın. Kadın mesela dikkat ettiyse ya da çok fazla bir şeyler yapmadıysa hareket falan yapmadıysa bence tecavüz çok fazla olmaz* ‘‘ (Elektrik ve Elektronik Mühendisliği 1. Sınıf: Kesinlikle Muhafazakar Suriye).

Üçüncü grup ise adalet sistemi ile ilgilidir. Bu gruptaki öğrencilerin ise cezaların yetersiz olmasına vurgu yaptıkları görülmektedir. Bu duruma Somali uyruklu K.22 adlı öğrencinin söylemlerinde rastlamaktayız.

K.22: ‘‘ *Güvensizlikten dolayı. Devletin tecavüz edenlere daha fazla ceza vermemesi dolayısıyla olabilir* ‘‘(Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler 4. Sınıf Kesinlikle Muhafazakar Somali).

Bir bütün olarak baktığımızda öğrencilerin tecavüzün nedenlerini inandıkları tecavüz mitleri üzerinden değerlendirdikleri görülmektedir. Özellikle ilk grupta yer

alan failin ruh sağığı ve cinsel sağığı ile ilgili olan nedenler ve ikinci grupta yer alan mağdur ile ilgili olan nedenler. Bu gruptaki öğrenciler mağdurun fail üzerindeki etkisine vurgu yaparak aslında tecavüz mitlerine vurgu yaptıkları görülmektedir. Özellikle mağdurun kıyafetleri ile ilgili olan düşüncelerin tecavüz miti olduğu görülmektedir.

6.5.5. Tecavüz Kadınların Sorunu mudur?

Tecavüzle ilgili üzerinde durulan diğer bir konu tecavüzün kadınların bir sorunu olup olmaması ile ilgilidir. Öğrencilerin konu hakkında düşüncelerini görmek adına *Tecavüz yalnızca kadınların sorunu mudur?* Şeklinde bir soru sorulmuştur. Öğrencilerden gelen yanıtlardan hareketle ‘‘anamlılık derecesi, erkeklerde tecavüze uğrar, toplumsal bir sorundur, bireysel bir sorundur ve erkeklerinde sorundur/suçudur olmak üzere 5 farklı kategori oluşturulmuştur.

Tecavüz ile ilgili üzerinde durulması gereken konulardan biri tecavüzün bireysel sorun olarak ve toplumsal bir sorun olarak değerlendirilmesi ile ilgilidir. Tecavüzü bireysel bir sorun olarak değerlendirmek bilimsel anlamda sosyolojiyi dışarıda bırakmak olacaktır. Ayrıca tecavüzü kişisel bir sorun olarak değerlendirmek mağdurun daha fazla etiketlenmesine ve daha fazla zarar almasına neden olacaktır. Konu hakkındaki tecavüz mitini Eker ve Erdener’in Bohner ve arkadaşlarından aktardığı mitler arasında görmekteyiz. ‘‘ Tecavüz kişisel bir problemdir, sosyal faktörlerden etkilenmez’’ (Eker ve Erdener, 2011: 61).

Öğrencilerin yanıtlarında da tecavüzü bireysel ve toplumsal bir sorun olarak değerlendirdikleri görülmektedir.

E.21 S.Ö.: ‘‘ Hayır tabi ki de. Ben bu konuda suçu tamamen hemcinslerimde erkeklerde buluyorum. Mesela hayvana da tecavüz eden var kediye köpeğe. El kadar bebeğe de tecavüz ediliyor. Bunun sadece kadınlarla ya da onların açık giyinmesi ile açıklanması mümkün değil ‘‘ (Sınıf Öğretmenliği 2. Sınıf M.S.A.).

K.20: ‘‘ Değil. Erkeğin zihni bozuk olmadığı sürece sıkıntı olmaz. Kadınların giyiniş tarzı zihniyeti bozuklar için davetiye çıkarıyormuş gibi olabilir ama bu kadının sorunu değildir ‘‘ (İktisat 3. Sınıf M.S.A.).

E.22 U.T.L.: ‘‘ Kesinlikle katılmıyorum. Erkekler de tecavüz edilebiliyor. Mesela erkek çocuklara da yapılabiliyor. Bu sorun yalnızca kadınların sorunu değil herkesin bütün toplumun sorundur. Bizim de annelerimiz var kardeşlerimiz var. Yolda bir kadına tecavüz edilebiliyorsa yarın bir gün bizim kardeşlerimize de olabilir neden olmasın bu yüzden toplumsal bir sorundur. Bazı tecavüz vakarında kadın zarf atmış olabilir kendisi istemiş olabilir.

Şahsen tecavüz vakalarının %80'nin kadının yolda yürürken olduğunu düşünüyorum. (%20'lik kısım ne oluyor) her insan temiz değildir. Yani yollu olabilir kendisi istemiş olabilir yani kadın adamla ilişkiye girmek istiyor ilişkiye girince de kadın adam bana tecavüz etti diyor suç atmak içinde '' (Uluslararası Ticaret ve Lojistik 3. Sınıf Kısmen Seküler).

E.22 '' *Hayır asla. Erkeklerle de tecavüz edildiğini duyuyoruz görüyoruz. Ben çevremde şahit olmadım ama duyduğum oldu bu yüzden tecavüz kadınla sınırlı değildir. (peki şöyle sorayım tecavüze uğrayan kadın ya da erkeğin herhangi bir sorumluluğu var mıdır ?) kadının bazı durumlarda sorumluluğu vardır. Mesela yukarıda da dediğim gibi kadın tek başına çıkıyorsa özellikle ıssız bir yer olduğunu bildiği halde ve başına böyle bir şey gelebileceğini bildiği halde çıkıyorsa sorumluluğu vardır. Bu yalnızca kadın için değil mesela sende tehlikeli bir sokağa giriyorsan başına böyle bir şey gelebilir. Sen orada kötü insanlar olduğunu bile bile giriyorsan bu senin sorumluluğundur '' (Halkla İlişkiler ve Reklamcılık 4. Sınıf Muhafazakar).*

K.18: '' *Hayır ya kesinlikle onu yapan failde sorumludur. Sen neden böyle bir şeyi yapıyorsun ? kadının yaşayacağı travmayı atlatmasında yardımcı olacak mısın ? toplumun ahlaki anlayışını değiştirmeliyiz (ahlaki anlayış derken neyi kast ediyorsunuz?) bugün kadın hakları diyoruz mesela bence kadın hakları diye bir şey yoktur insan hakları vardır. Bence şeriat gelmeli '' (Çağdaş Türk Lehçeleri 1. Sınıf Kesinlikle Muhafazakar).*

K.19: '' *Hayır erkeklerle de tecavüz edildiğini okumuştum. Hatta hayvanlara bile. Tecavüz bireyin yani tecavüz eden erkeğin sorunudur ama biraz da toplumun da suçu vardır. Türkiye toplumunda da geçerli bu erkekler sünnet edilir ve düğünleri yapılır ama kadınların bazı özel günlerinde hiçbir şey yapılmaz. Aman amcana söyleme, aman babana söyleme, aman bir erkek duymasın derler'' (İslami İlimler 1. Sınıf Kısmen Muhafazakar). ,*

E.20: '' *Erkeklerde sorumludur bence. Bizim orada erkeklerle de tecavüz edebiliyorlar. (Sizin orada tecavüze uğrayan kadınlar bunu ailelerine anlatabiliyorlar mı ?) hayır anlatmıyorlar korkuyorlar çünkü. Aileye söylersek ailemize kötü şey olabilir diye düşünüyorlar namusu kirlenir diye düşünüyorlar. Bizim orada tecavüze uğrayan kadına bu kadın o kadın derler namussuz derler ve kimse evlenmez '' (Genetik Mühendisliği 3. Sınıf Seküler Somali).*

K.21: '' *Hayır suçlu erkeklerdir. Çünkü vahşi olmuşlardır. Irak'ta kadın şiddete uğradığı zaman onu öldürürler ama erkeğe ceza vermezler. Suçu kadına atarlar. Mesela bir kadın vardı o tecavüze uğradı sonra onu o adamla evlendirdiler. Adama ceza vermek yerine kızı adamla evlendirdiler. Bazen taşıyorlar kızı (taşıyan kim devlet mi) bazen devlet bazen de kızın kendi aşireti taş atarak öldürür. Kızı ya öldürürler ya da o kişiyle evlendirirler '' (Sınıf Öğretmenliği 3. Sınıf Kesinlikle Muhafazakar Irak).*

E.21 İ.: '' *Hayır sadece erkeğin sorunudur. Erkek tarafından yapıldığı için. Bireyden başlar bireyseldir sonra da toplumsaldır. Toplumun düşünceleri kötü çoğu insan kadını suçlarlar. Bu taraftan toplumsal toplumun düşüncelerini değiştirmemiz gerek '' (İktisat 3. Sınıf Kısmen Seküler Kırgızistan).*

E.21: “ İkisi de sorumludur. Kadın da sorumludur açık giyinirse sorumlu olur ama kapalı kadında tecavüze uğrar ”(İktisat 3. Sınıf Seküler Endonezya).

E.19: “ Hayır iki tarafın da sorunu. Erkek zorla yaptığı için sorumludur. Kadın açık giyindiği için ve pervasızlık yaptıysa yani konuştuklarına davranışlarına dikkat etmiyorsa olur. (peki kapalı bir kadın mesela sadece gözleri görünebilecek kadar kapalı giymiş bir kadın tecavüze uğrasa sorumlu olur mu ?) olabilir çünkü konuşmasıyla olabilir. Karşı tarafta suçlu. Bizim orada kapalı kadın tecavüze uğrasa onu suçlarlar. O bunun kıyıymış şöyleymiş yalan söylemiş dedikodu yaparmış eskiden öyleydi derler ” (Makine Mühendisliği 2. Sınıf Kesinlikle Muhafazakar Sudan).

E.22:” Değil tüm toplumun sorunudur. Toplum aileden oluşur ailenin çocuklarına bunları öğretmesi gerekir. Kızlarda gece tek dışarı çıkmamalı alkol içmemeli. (hiç televizyonda ya da sosyal medyada tecavüz haberlerine denk geldiniz mi denk geldiyseniz mağdurların profilleri hakkında bilgi verebilir misiniz ?) bizim orada tecavüz oluyor kadınlar çoğunlukla açık giyiniyor onlara oluyor. Bazen de gece dışarı çıkanlar ya da alkol içenler oluyor. Halk da onlara kötü bakıyor açık giyindikleri için. (kapalı kadın tecavüze uğrarsa kendisi sorumlu mudur ?) oradaki duruma bakmak gerekiyor eğer erkek arkadaşı evine çağırdıysa ve evinde olduysa bu kadının sorumluluğudur. Eğer gündüz kadın dışarıdayken biri onu zorla götürüp tecavüz ederse erkeğin sorumluluğudur. Ama gündüz erkek arkadaşı tecavüz ederse ikisinin de sorumluluğudur. Çünkü kadın iyi tanımadığı bir erkekle buluşmaması gerekiyor, erkekse nefesine sahip çıkması gerekiyor. Bizim orada kadın erkek ilişkisi geleneklerimize ve dine göre belirlenir ”(Sosyoloji Bölümü 3. Sınıf Muhafazakar Afganistan).

Öğrencilerin yanıtlarından elde edilen sonuca göre öğrenciler iki gruba ayrılmaktadır. Gruplardan ilkinde öğrenciler tecavüzün sorumlusu olarak kadını görür ve kadınları suçlarlar. E.22U.T.L adlı öğrenci kadınların sorumlu olmadığını belirtse de kadınların %20’lik kesiminin tecavüzden sorumlu olabileceğini belirttiği görülmektedir. E.22 adlı öğrencide benzer yanıt vermiş fakat o da kadınların kısmen de olsa sorumlu olabileceğini düşünmektedir.

Yabancı uyruklu öğrencilerinde kadını suçlama eğilimine sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu anlamda Endonezya uyruklu E.21 adlı öğrenci kadının açık giyinmesi durumuna vurgu yaparak kadının suçlu olabileceğini belirttiği görülmektedir. Sudan uyruklu E.19 adlı öğrenci de benzer şekilde kadını suçlamıştır. Öğrencinin şu sözleri bu anlamda önemlidir: “ Erkek zorla yaptığı için sorumludur. Kadın açık giyindiği için ve pervasızlık yaptıysa yani konuştuklarına davranışlarına dikkat etmiyorsa olur.” Öğrencinin bu sözünde dikkat çeken durum erkeği sadece zorla tecavüz ettiği için sorumlu tutarken kadın için kıyafetleri, konuşması ve davranışlarının kendisini suçlu duruma düşürdüğünü belirtmesidir. Bu

durum ataerkil toplum yapısının bir yansıması olduğunu göstermektedir. Çünkü ataerkil yapı içerisinde kadın ve erkek tanımı bellidir. Koç'un ataerkillik kavramına dair yaptığı şu tanımda bu durum açıkça görülmektedir. “(...) genel olarak erkek baskısını ve hakimiyetini yansıtan, erkeklerin iktidarlarını kurmalarını ve denetimlerini sürdürmelerini sağlayan cinsel bir politika ve kadınları baskı altına alan bir ideoloji” (Koç, 2015: 29) olarak değerlendirir.

Diğer grupta ise kadına sorumluluk yüklemeyen öğrenciler yer almaktadır. Bu öğrenciler kadının suçlu olmayacağını belirtmek için erkeğinde tecavüze uğradığını bu yüzden erkeklerinde tecavüzden sorumlu olabilecekleri düşüncesine sahip oldukları görülmektedir. Bu anlamda E.21 S.Ö adlı öğrencinin şu sözleri önemlidir: “*Mesela hayvana da tecavüz eden var kediye köpeğe. El kadar bebeğe de tecavüz ediliyor.*” Aynı şekilde bu öğrenciler tecavüzü bireysel ya da toplumsal bir sorun olarak değerlendirdikleri de görülmektedir. K.19 adlı öğrenci bu konuda şunları dile getirmiştir: “*Tecavüz bireyin yani tecavüz eden erkeğin sorunudur ama biraz da toplumun da suçu vardır.*”

Yabancı uyruklu öğrencilerinde Türk uyruklu öğrencilere benzer düşüncelere sahip oldukları görülmektedir. Özellikle E.20, K21 ve E.22 İ. Adlı öğrencilerin bu minvalde cevaplar verdiği görülmektedir.

6.5.6. Öğrencilere Göre Tecavüzcü Profilleri

Öğrencilerin tecavüze dair düşüncelerini görmek adına üzerinde durulan diğer bir konu ise tecavüzcülerin profilleri ile ilgilidir. Bu anlamda öğrencilere *Sizce kimler tecavüz eder?* Şeklinde bir soru sorulmuştur. Gelen yanıtlardan hareketle “çocukluk travması, ailesinde tecavüz faili olanlar, bağımlılar, şımartılarak yetiştirilenler (ataerkil erkekler), psikolojik sorunlu olanlar, çevresi sorunlu olanlar, inançsızlar, eğitimsizler, kadınlar, erkekler, ailedeki eğitimi yetersiz olanlar, sevgi saygı eksikliği olanlar ve dürtü sorunu olanlar” şeklinde 13 kategori oluşturulmuştur.

E.21S.Ö: “*Bahanelerin ardına sığınanlar. Yani bir kişi açık giyiniyor diye tecavüzü istiyor gibi düşünmeleri. Bunların bir kişinin kişisel haklarına ve özgürlüklerine tecavüz etmesi asla haklı olduğunu göstermez*” (Sınıf Öğretmenliği 2. Sınıf M.S.A).

E.24: “*Uyuşturucu ve alkol bağımlıları, iyi bir eğitim görmemiş bilinç dışı hareket eden bireyler ya da şımartılarak büyütülmüş bireyler de bu tarz davranışların daha fazla hakim olduğunu düşünüyorum*” (İslami İlimler 4. Sınıf Muhafazakar).

K.20: “ Psikolojisi bozuk olanlar, dinle alakası olmayanlar, ailesinde saygı sevgi görmemişler ”(İktisat 3. Sınıf M.S.A).

K.21: “ Yetiştirilememiş insanlar. Yani aile içinde eğitim alamamış olan. Baştan yetiştirilmesi ve en başından neyin ne olduğu öğretilmesi gerekiyor bir kadınla nasıl konuşması ve bir kadına nasıl davranması gerektiğini en baştan öğretilmesi gerek. Terbiyeli yetiştirilmesi gerek ”(Bankacılık ve Finans 4. Sınıf Muhafazakar).

K.23: “ Ailesinde ataerkinin çok fazla olduğu insanlar sevgi görmemiş erkekler, zihniyeti pis olan, pedofili olanlar ” (Maliye 4. Sınıf Kısmen Muhafazakar).

K.21: “ Kadın erkek fark etmeksizin akıl sağlığı yerinde olmayan herkes tecavüz edebilecek potansiyele sahiptir ”(Sosyoloji Bölümü 4. Sınıf M.S.A.).

K.19:” Çocukluğunda sevgi saygı görmemiş ya da insanlar tarafından ciddiye alınmayan kişiler tecavüz eder. Bu tarz kişiler insanların rızasını alarak bir şeyleri elde etmeyi bilmedikleri için rıza göstermeden zorla elde etmeye meyillilerdir ” (İngiliz Dili ve Edebiyatı 2. Sınıf Kesinlikle Seküler).

K.23: “ Sapkın bireyler kendi iradelerini kontrol edemeyen insanlar (kontrol edememe derken ne kast ediyorsunuz ?) cinsel anlamda eğer ihtiyaçlarını giderebilecek biri yoksa bunun için genel evleri tercih edebilir ”(Sosyoloji Bölümü 4. Sınıf Kısmen seküler).

E.19: “ Aileden yetersiz ilgi görmüş kişiler. Yani birine zorla bir şey yaptığında onun kendisini seveceğini sanacak şekilde yetiştirilmiş. Güçlü insanlar yani zayıf insanlara kendi gücünü gösterince karşıdakinin kendisini seveceğini düşünen insanlar ”(İngiliz Dili ve Edebiyatı 2 sınıf Kısmen Muhafazakar).

E.22: “ Toplumdan dışlanmış ve hayatlarından bazı şeylerden cinsellik gibi tamamen soyutlanmış ya da yasak olarak görmüş ya da bulunduğu ortam da çok fazla kız olmadığı için sürekli erkek ortamında büyümüş kişiler kızların olduğu bir ortamda bulundukları zaman psikolojik sorunlarıyla birlikte tecavüze kalkışabiliyor. Ama psikolojisini bozan şey o yasak ve baskılardır ”(Uluslararası Ticaret ve Lojistik 4. Sınıf M.S.A).

Öğrencilerin tecavüzcü profillerini birkaç şekilde değerlendirdikleri görülmektedir. Öğrencilerin ortaklaştıkları noktalardan biri tecavüzcünün ruh sağlığı ile ilgilidir. Bu anlamda tecavüzcünün çocukluk yıllarında travma yaşamış olmasına, sevgi saygı eksikliği ile büyütülmüş olmasına ya da doğrudan psikolojik sorunları olmasına dair açıklamalar yaptıkları görülmektedir. Bir diğeri ise tecavüzcülerin tecavüzü öğrenmiş olması ile ilgili tecavüzcü profilidir. Bu gruptaki öğrenciler tecavüzcünün aile ortamında tecavüzcü birinin olmasına, şımartılarak ya da ataerkil ailede büyümesine ve arkadaş grubuna vurgu yaptıkları görülmüştür. Tecavüzlerin bu şekilde tecavüzü gördükleri ve gerçekleştirdikleri düşüncesi hakimdir. Diğer

gruptaki öğrenciler ise eğitim faktörü üzerinden tecavüzcü profilini tanımladıkları görülmektedir. Bu gruptaki öğrenciler tecavüzcünün okul eğitimine, cinsel eğitimine ve ailedeki ahlak eğitimine vurgu yaptıkları görülmektedir.

6.6. Öğrencilerin Tecavüz Mitlerine Dair Düşünce ve İnançlarına Dair

Öğrencilerin tecavüz mitlerine dair düşünce ve inançlarını görebilmek için kuramsal çerçevede yer alan başlıklar üzerinden bir değerlendirme yapılmıştır. Konuyla ilgili aşağıda yer alan başlıklarda da görüleceği üzere tecavüz mitlerine sahip olan öğrencilerin ataerkil toplum yapısından etkilendikleri ve sorulara yanıt verirken de bu etki doğrultusunda konuştukları görülmüştür. Bu durum daha çok kadınlık ve erkeklik rolleri çerçevesinde kendini göstermiştir. Özellikle tecavüz mitlerine sahip olan öğrencilerin kadını suçlarken kadınlık rollerine vurgu yaptıkları görülmüştür. Kısaca söylemek gerekirse ataerkil yapı içerisinde kadın ve erkek toplumsal cinsiyetinde etkisiyle belirli rollere sahiptirler ve öğrencilerde soruları yanıtlarken bu kalıp yargılar ışığında kadına sorumluluk yükledikleri görülmüştür.

6.6.1. Toplumsal Cinsiyet Algısı ve Tecavüz Mitleri Arasındaki İlişkiye Dair

Toplumsal cinsiyet ile kadınlık ve erkeklik rolleri oluşturulur. Toplum kadınlardan ve erkeklerden bu rollere uymalarını bekler. Bu anlamda Bingöl'ün şu sözü önemlidir “ “toplumsal cinsiyet, bireyi kadını ya da erkeksi olarak karakterize eden psikososyal özelliklerdir” (Bingöl, 2014: 109).

Toplumsal cinsiyet algısına dair iki soru sorulmuştur. İlk soru “*Cinsiyet rolleri ve tecavüz arasında bir ilişki kurulabilir mi? Örneğin kadın ya da erkek toplumun onlara biçtikleri cinsiyet rollerine uymadıkları için tecavüze maruz kalıyorlar gibi bir ifade sizin için anlamlı mıdır?*” şeklindedir. İlk soruya verilen cevaplardan anlamlılık derecesi ve yetiştirilme tarzı şeklinde iki kategori oluşturulmuştur. Bu konuda E.21 adlı öğrencinin görüşleri şu şekildedir:

E.21: “ *Kurulabilir gibi çünkü oranlara baktığımızda erkeklerin tecavüz etme oranları kadınlara göre daha yüksektir. Özellikle haberlere baktığımızda durumun bu şekilde olduğunu görürüz. Kadınlarda da vardır illaki ama oran olarak erkeklerden daha azdır. Birazcık katılıyor gibiyim çünkü cinsiyetlerin bu konuda etkisi olabilir. Örneğin erkek çocuklar ve kadın çocukların yetiştirilme şekli çok farklıdır. Erkekler her şey yapabilir şeklinde yetiştirilmesi ya da aç göster oğlum aslan oğlum şeklinde yetiştiriliyor olması etkili olabilir diye düşünüyorum ” (Sınıf Öğretmenliği 2. Sınıf M.S.A.).*

Diğer bir örnekte ise E.26 adlı öğrenci şunları ifade etmektedir:

E.26: “ Kesinlikle kurulamaz. Ahlaksızlıktır günahdır, bence kurulamaz. Çünkü tecavüz erkeklerinde sorunu olabiliyor erkeklerde tecavüze uğrayabiliyor. Alakasız olarak görüyorum anlamsızdır. Çünkü kadının ve erkeğin görevleri vardır ama bu tecavüzle ilişkili olmaması gerekir. Kadın ya da erkek rollerinden çıktı diye tecavüze uğramamalı ” (Kamu Yönetimi 4. Sınıf M.S.A.).

Konuyla ilgili diğer öğrenciler şunlar söylemektedir:

K.21: “ Yetiştirme tarzının bir etkisi olabilir. Erkeğin sen onu yaparsın, sen bunu yaparsın şeklinde yetiştirilmesi kadınlar üzerinde kendini hakim görmesine neden olabilir. Erkek çok yükseltiyor ”(Bankacılık ve Finans 4. Sınıf Muhafazakar).

E.22: “ Haberlerden gördüğümüz kadarıyla tecavüzü çoğunlukla erkekler gerçekleştiriyor. Bu da Türkiye’deki erkeklerin kadınlara oranla daha üstün yetiştirilmesi o erkeklerin bu tarz şeyleri normal karşılamasına neden olur. Ben olaya nefis üzerinden bakıyorum. ” (Uluslar Arası Ticaret ve Lojistik 3. Sınıf Kısmen Seküler).

K.23: “Evet Anlamlıdır. Bir kadının bir kadına tecavüz ettiğini duymuyoruz ama bir erkeğin bir kadına tecavüz ettiğini duyuyor ve görüyoruz. Yani erkek üzerinde oluyor. Bu da erkeğin daha baskın olması bu durumda etkili olabilir. Bir insan ne kadar açık giyinirse giyinsin tecavüzü hak etmez kimse tecavüzü hak etmez ”(Maliye 4. Sınıf Kısmen Muhafazakar).

K.18: “ Olabilir mesela zina yapıldığında kadına atfedilen sorumluluklar var, zina normalde iki kişinin olduğu bir durumdur ama bizim toplumumuz sadece kadına atfeder. Erkeğe bu bağlamda bir isimlendirme yapılmaz. Ben tecavüzün kadını erkeği olarak görmüyorum sonuçta orada bir insan etkileniyor. Ben bu kızın bir travması var şeklinde değil de bu insanın bir travması var derim. Bunun cinsiyet kısmı yoktur ve cinsiyet ayrımına tamamen karşıyım. Tecavüzde sorumluluk mağdura değil de faile yüklenmeli o yapmış çünkü. Ama kadının albenisine de dikkat etmesi lazım yani bu topluma göre oturuşuna kalkışına giyinişine dikkat etmesi lazım. (o halde şöyle sorayım diyelim ki bir kadın sizin de bahsettiğini o toplumsal normlara uymadı ve tecavüze uğradı bu durum da bu kadın ne kadar sorumludur ?). İnsan yaptığı her eylemde sorumludur sen bir karar alıyorsan bunun sonuçlarını da gözden geçirmelisin. Bir söz vardır her koyun kendi paçasından asılır diye bu yüzden her yaptığımız şeyden oturuşumuzdan kalkışımızdan yürüyüşümüze kadar hatta kurduğumuz cümlelerden hayata bakış açına kadar öncelikle kendin için sorumlusundur” (Çağdaş Türk Lehçeleri 1. Sınıf Kesinlikle Muhafazakar.).

Öğrencilerin yukarıdaki cevaplarını tek tek incelediğimizde iki sonuç ortaya çıkmaktadır. İlk tecavüz ve toplumsal cinsiyet arasında bir ilişki kurup anlamlı olarak değerlendiren öğrencilerin tecavüzün aslında erkeklerin yetiştirilme biçiminden kaynaklanan bir sorun olarak değerlendirdiğidir. Bu anlamda erkekler için kullanılan kadına göre “ daha baskın, daha üstün ve her şeyi elde eden” ifadeleri dikkat çekmektedir. Ataerkil yapı içerisinde erkeklerin kadına göre daha

üstün yetiştiriliyor olmasının burada açık örneğini görebilmekteyiz. Çünkü öğrencilerin kullandıkları bu ifadeler ataerkilliğin kodlarıdır ve ataerkil yapı içerisinde kadın her zaman erkeğin altında olarak tanımlanmaktadır. Bu durumu Bingöl'ün şu sözlerinden de anlamaktayız: "Tarihsel toplumsal olarak oluşturulmuş cinsiyet ayrımıyla kadın cinsine biçilen roller hep pasiflik, sakınma, korunma, savunma üzerinedir. Kadının yapması/olması gereken bu vaziyetler, erkeklerin meziyetlerine ve onların iktidarına karşıdır" (Bingöl, 2014: 109). Konu ile dikkat çekici diğer bir durum ise tecavüz mitleri ile ilgilidir. Toplumsal cinsiyet algısı kadını ve erkeği kurgularken onlara çeşitli roller vermektedir. Özellikle kadının bu rollere uymaması halinde kötü kadın olarak yaftalanmaktadır. " Butler, cinsiyetin maddeselliğinin onu inşa eden politikadan ve iktidardan ayıramayacağını göstermek için tecavüz hakkında nasıl konuşulduğunu örnek verir... Bir kadının gece geç saatte tek başına sokakta dolaşmasının, tecavüze uğramanın 'peşinde koşmak' olarak sunulduğunu gösterir: Bir kadın o saatte ya evde kocasıyla oturuyor olmalıdır ya da ona sokakta el konacaktır. Ama şu ya da bu biçimde el konacaktır, çünkü onun 'cinsiyet/cinselliği'nin sınırlarını 'el konmak' çizer" (Bingöl, 2014: 109). Bu anlamda K18 adlı öğrencinin cevabı önemlidir. Her ne kadar tecavüz ve toplumsal cinsiyet arasında ilişki kurup anlamlıdır yanıtını veren öğrenciler mağdura herhangi bir sorumluluk yüklemese de K.18 adlı öğrenci kadınında bir sorumluluğu olduğunu belirtmiştir. Öğrenci ile dikkat çeken durum ise öğrencinin kendisini kesinlikle muhafazakar olarak tanımlamasıdır. Öğrencilerin muhafazakarlık seviyeleri arttıkça mağduru suçlama eğilimlerinin arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Buradaki asıl konu öğrencilerin tutuculuğudur. Yani kesinlikle muhafazakarım yanıtını veren öğrenciler diğer öğrencilere göre daha tutucu oldukları görülmüştür.

Diğer bir sonuç ise toplumsal cinsiyet ve tecavüz arasında bir ilişki kurmayan öğrencilerin tecavüz mağdurlarının yalnızca kadınlar olmadığını erkeklerinde mağdur olabildiğini bu yüzden de ilişki kurulamayacağı ile ilgilidir. Burada en çok dikkat çeken ifade erkeklerin de tecavüze uğruyor olması ifadesidir.

Konuyla ilgili diğer bir soru ise sevgili tecavüzü ile ilgilidir. "Toplumsal cinsiyet normlarına aykırı hareket eden bir kadının, evlilik dışı birliktelik yaşadığı kişi (sevgilisi) tarafından tecavüze uğraması normaldir" sözü sizin için ne kadar anlamlıdır? Düşüncelerinizi nedenleri ile ifade ediniz." Öğrencilerin verdikleri cevaplardan hareketle çeşitli kategoriler oluşturulmuştur. Bu kategoriler "

anlamlılık derecesi, kadın suçludur, erkek suçludur, kadın bilmeli ve ahlaken normal değildir’’ şeklinde 5 kategoriden oluşmaktadır. Konuyla ilgili öğrencilerin görüşleri aşağıdaki gibidir.

E.22: ‘‘ Normal değil kadının o şekilde yaşaması. Bugün nişanlılar bile bazen birbirlerinin yanında yaşıyor ya da birlikte oluyor bence o iş özel olmalı nikahsız olmamalı Kadın tamamen oturmasını kalkmasını bilmeli. Evlenmeden nikahsız birinin evinde yaşaması tamamen yanlış böyle bir durum da tecavüz kaçınılmazdır. Ateş ve barut yan yana gelmez derler. Ya zaten bu olay nedir ki sevgililer birbirlerinin evinde kalıyor böyle bir şey olamaz. Böyle bir şey oluyorsa da kız bunu göze almıştır’’ (Türk Dili ve Edebiyatı 4. Sınıf Kesinlikle Muhafazakar).

K.18: ‘‘ Aslında bu bunlara zemin hazırlıyor. Bu tarz şeylerin oluşmaması için bunları zemin hazırlamamız gerekir. Bir kadınla bir erkek bir oda da olursa az çok başlarına geleceklerin farkında olmalıdırlar. Bunun ön görüşünü yapabilirsin ve bunu bile bile giderseniz buna tecavüz bile diyemezsiniz’’(Çağdaş Türk Lehçeleri 1. Sınıf Kesinlikle Muhafazakar).

K.17: ‘‘ Bu kadının yaptığı normal değil. Evlilik sınırları içerisinde olmalıdır birlikte yaşamak. Kadın bu durumda tecavüze uğrarsa bu durum ona sorumluluk yükler. Zaten kime güveniyorsun ki onunla birlikte yaşıyorsun?’’(İslami İlimler 1. Sınıf Kesinlikle Muhafazakar)

K.21: ‘‘ Hak ediyor bence. Evlilik olmadığı için çünkü günah böyle yapması. Sevgilisi bile olsa kadın onun evine gitmemeli’’(Sınıf Öğretmenliği 3. Sınıf Kesinlikle Muhafazakar Irak).

E.21:’’ Aslında kadın yanlış yapmış. Evlenmeden bir erkeğin evinde yaşanmaz yanlış bu. Erkekten yanlış yapmış kadına tecavüz ettiği için. İkisi yanlış yapmıştır. Kadın böyle yaparak buna fırsat vermiş olur. Mesela kadın bu fırsatı vermeseydi adam bunu yapmazdı. (sizin orada kadınlar sevgilisinin yanında yaşayabilir mi ?) hayır çok şükür biz de yok. Kadınlar kapalı giyinir açık giyen azdır bizim orada’’(İktisat 3. Sınıf Kesinlikle Muhafazakar Sudan).

E.18: ‘‘ Ben muhafazakar biriyim bence bu durum yani evlilik dışı birlikte yaşamak haram. Kadın böyle yapmasa daha iyi. Kadın bence sorumlu olur çünkü o da razı adamın istediği gibi yaptığı için’’(Elektrik Elektronik Mühendisliği 1. Sınıf Kesinlikle Muhafazakar Suriye).

Öğrencilerin yukarıdaki söylemlerinden de görüleceği üzere E.22, K18 ve K.17 adlı öğrenciler sevgili tecavüzünde kadının suçlu olduğunu çünkü kadının ahlak dışı bir davranış sergilediği için tecavüzden sorumlu tutulduğu düşüncesine sahip oldukları görülmektedir. Kadının evlilik dışı bir erkekle yaşamasının ahlaki bulmadıklarını belirttikleri görülmektedir. Özellikle E.22 adlı öğrencinin ‘‘ Evlenmeden nikahsız birinin evinde yaşaması tamamen yanlış böyle bir durum da tecavüz kaçınılmazdır’’ sözünden bunu anlamaktayız. K.21, E21 ve E18 adlı

öğrenciler yabancı uyruklu öğrencilerdir. Bu öğrencilerin cevaplarında da yine ahlak ve dini ibareler yer almaktadır. Tıpkı diğer öğrenciler gibi bu öğrenciler de kadını suçlu bulmuştur. Özellikle E.18 adlı Suriyeli öğrencinin ifadesinde geçen muhafazakarlık ve haram kelimeleri bu anlamda dikkat çekicidir. Öğrencilerin konuyla ilgili verdikleri bu yanıtlardan kadının cinselliğinin dahi denetlenebilir bir alan olduğunu ve normal olan ile normal olmayan arasında bir ayrıma gittikleri görülmektedir. Öğrencilerin bu şekilde düşünüyor olmaları ataerkil toplum yapısının kadın bedenini kontrol eden bir boyutu olduğunu göstermektedir. Özellikle kadın öğrencilerinde kadını suçlayacak şekilde yanıt vermeleri Koç'un üzerinde durduğu "ataerkil pazarlık" ilkesini akla getirmektedir. Ataerkil pazarlık ilkesinde kadınların ataerkil toplumsal yapısını yeniden üretmesi olarak tanımlanır (Koç, 2015:30).

Hem Türk hem de yabancı uyruklu öğrencilerle ilgili dikkat çekici bir unsur ise kendilerini muhafazakarlık üzerinden tanımlamış olmalarıdır. Buda cevaplarında neden kadını suçlu bulduklarını destekler niteliktedir. Çünkü muhafazakarlık daha çok tutucu ya da geleneksel olmakla ilişkilidir. Haliyle öğrencilerde soruyu cevaplarken kendi ahlaki değerlerine atıf yaparak cevaplamışlardır. Cevapları incelediğimizde bu durumun daha çok din üzerinden yürüdüğünü yani vurgunun din ile şekillenmiş ahlak anlayışları üzerinde olduğunu görebiliriz.

Sevgili tecavüzü için anlamlıdır yanıtını veren öğrencilerle ilgili dikkat çekici diğer bir sonuç ise "kadın bilmeli" şeklinde kodladığım kategori ile ilgilidir. Burada iki önemli faktör çıkmaktadır bunlardan biri erkeklerle ilgilidir. Bu erkeklerin cinsel anlamda kendilerini kontrol edemeyecekleri ile ilgilidir ve kadının erkeğin bu durumunu bilmesi beklenmektedir. Örneğin K.18 adlı öğrencinin yanıtında bu durumu görmekteyiz. Diğer bir faktör ise kadının geleneklere ve inançlara uygun hareket etmesi ile ilgilidir. Burada öğrenciler kadının bu gelenekleri bilmesi gerektiğine vurgu yaparlar. Örneğin E.18 adlı öğrenci kadının evlilik dışı birlikte yaşamasını doğru bulmadığını belirterek bu durumu vurgulamaktadır. Kadının geleneksel cinsiyet rollerine uymaması halinde suçlandığını görmekteyiz.

6.6.2. Alkol ve Tecavüz Arasındaki İlişkiye Dair

Alkol ve tecavüz arasındaki ilişkide alkol alan ya da gece dışarıda tek başına gezen kadın geleneksel cinsiyet normlarına aykırı hareket etmesi dolayısıyla tecavüze uğraması halinde suçlandığı görülmektedir.

Yapılan araştırmalar insanların tecavüze ilişkin tutumları üzerinde kadının özellikleri (örn., medeni durum, giyim, saygınlık), erkeğin özellikleri (örn., sosyal statü, çekicilik), kadın ile erkek arasındaki ilişkinin niteliği (örn., yabancı, tanıdık, sevgili, eş), gözlemcilerle ilişkin özellikler (örn., demografik karakteristikler, bilişsel ilişkiler, duygusal ve kişilik özellikleri) gibi birçok faktörün etkili olduğunu ileri sürmektedir. Örneğin, gece geç vakitte dışarıda kışkırtıcı biçimde giyinmiş bir halde rastgele davranarak, yalnız başına içki içerek ve şüphelinin evine ya da arabasına giderek geleneksel cinsiyet rollerine uygun olmayan davranışlar sergileyen bir kadının yaşadığı tecavüz olayını hak ettiği düşünülmektedir (Çamaş ve Meşe, 2016: 63-64).

Öğrencilerin tecavüz mitlerine dair düşüncelerini belirlemek için sorduğum diğer bir soru ise alkol ve tecavüz arasındaki ilişkiye dairdir. Soru ve sorudan elde edilen kategoriler şu şekildedir: *“Gece yarısı alkol alıp tek başına yürüyen bir kadın tecavüze uğrarsa, aslında kendisi de bu durumdan sorumludur.”* sözü sizin için ne kadar anlamlıdır? Düşüncelerinizi nedenleri ile ifade ediniz. Kategoriler “anamlılık derecesi, fail suçludur, kadın özgürdür, kadınlar kendini bilmeli ve kadın suçludur” olmak üzere 5 tanedir. Bu kategorilerden “kadınlar kendini bilmeli” kategorisi birer mittir ve bu mitin sonucunda kadın suçlu bulunur.

6.6.2.1. Özgür Kadın Suçlu Erkek

Anlamsız yanıtını verenler erkeği suçlamıştır ve kadının özgürlüğüne vurgu yapmışlardır. Tecavüz ve alkol arasındaki ilişkiyi anlamsız bulanların yanıtları şu şekildedir

E.20: *“ Ben bu durumda kadını masum buluyorum yani suçsuz buluyorum. Yani kadın özgürlüğünün ona verdiği hak ile sokağa çıkmış ya da alkol almıştır ve kadının böyle davranıyor olması ona tecavüz edilebileceği anlamına gelmez ”* (Kimya 1. Sınıf M.S.A.).

E.21: *“ Bence çok anlamsız. Bunu sadece kadın olarak görmeyin mesela bir erkek gece tek başına içip ve tek başına yürüyebilir ve bir kadında ona tecavüz edebilir. Alkol alıp gece tek başına gezen bir kadın tecavüze uğruyorsa bu ona herhangi bir sorumluluk eklemes. Bu durumda fail suçludur mağdur değil. Alkol almak kadının kendi isteği ama tecavüz onun isteği değil bu yüzden kadın sorumlu değildir ”* (Sınıf Öğretmenliği 2. Sınıf M.S.A.).

E.26: *“ Her insan özgürdür. Kadın da erkekte alkol alabilir ve dışarı da çıkabilir özgürüz. Kadın sarhoş diye tecavüz edilmesi doğru değil. Bence*

kadının alkol alıp almaması önemli değil yani kadın bu durumda suçlu değildir. Erkek suçludur ‘‘(Kamu Yönetimi 4. Sınıf M.S.A.).

K.23: *‘‘ Anlamsız tabi ki de kadın sorumlu değildir. Erkekler nasıl ki alkol alıp gece tek başlarına çıkabiliyorsa kadın da alkol alıp tek başına çıkabilir. Kadının sarhoş olup o saatte çıkması ve tecavüze uğraması kadına bir sorumluluk yüklemes. Herkes özgürdür kadınlar da gece yarısı dışarı çıkabilir bu kadının tecavüze uğraması gerektiği anlamına gelmez. Kadının o saatte çıkıyor olması ya da alkollü olması tecavüzü istediği anlamına gelmez ‘‘(Maliye 4. Sınıf Kısmen Muhafazakar).*

K.21: *‘‘ Neden sorumlu oluyor ki ? Alkollü olduğu için mi yoksa gece tek başına sokağa çıktığı için mi? Erkekler de aynı şekilde alkol alıp gece gezebiliyor ve saat kaçta geldikleri bile belli değil üstelik bu yaş oranı da daha da düştü. Onlarda mı tecavüze uğramalı ? kadının o durumu onu sorumlu yapmaz asıl sorumlu tecavüz edendir‘‘(Sosyoloji Bölümü 4. Sınıf M.S.A.).*

K.19: *‘‘ Sorumlu değil. Nasıl ki bir erkek gece yarısı alkol alıp tek başına dışarı çıkabiliyorsa gezebiliyorsa bunu bir kadın da yapabilmeli. Kadının buradaki davranışı da normaldir. Bana kadın susmalıdır, kadın evde olmalıdır, kadın ev temizliği yapmalıdır, kadın kocasını mutlu etmelidir ve kadın kocasına bakmalıdır gibi şeyler bana saçma geliyor. Bunları kim uydurmuş ? Gelenek göreneklerdir deniyor bana göre saçma bunlar. Ben İslami ilimlere daha yeni başladım bilmiyorum belki görüşlerim dine aykırıdır ama bana göre kadın da erkekte bir birine eşittir hiç kimse bir birinden ayrı değildir. Herkes eşittir bir erkek bir şey yapabiliyorsa bir kadında aynısını yapmalıdır yapabilmelidir ‘‘(İslami İlimler 1. Sınıf Kısmen Muhafazakar).*

E.20: *‘‘ Bizim orada kadınlar akşam saat 8’den sonra dışarı çıkmıyor çıkarlarsa bazı erkekler tecavüz eder diye dışarı çıkmıyorlardı önceden şimdi normal ama bazı kadınlar alkol alırsa akli gidiyor ya bazı erkekler bunu avantaj olarak kullanabilir. Şey diyorlar benim arabam var sizi evinize bırakabilirim diyorlar ve tecavüz ediyorlar. (bu durumda kadın sorumlu olabilir mi ?) bence olmaz. Bizim orada sigara kullanan kadınlar bile bazen namussuz deniyor sen ne yapıyorsun böyle diyorlar kadına. Ben hiç görmedim sigara içen kadın‘‘(Genetik Mühendisliği 3. Sınıf Seküler Somali).*

Öğrencilerin cevaplarından da görüleceği üzere alkol ve tecavüz arasındaki ilişkiyi anlamsız bulduklarını ve kadınlarında erkekler gibi özgürce alkol alma ve gece geç saatlerde dışarı çıkıp eğlenmeye hakları olduklarını belirttiklerini görebiliriz. Ayrıca öğrenciler alkol almış kadına tecavüz edildiğinde kadının bir sorumluluğu olmayacağını belirtmektedirler. Sorumlunun erkek yani tecavüz eden kişinin olduğunu belirtmektedirler.

Yabancı uyruklu öğrencilerden ise alkol ve tecavüz arasındaki ilişkiyi E.20 adlı öğrenci dışında anlamsız bulan öğrenci yoktur. Diğer öğrenciler ya anlamlı ya

da kısmen anlamlı bulmuşlardır. Somali uyruklu olan E.20 adlı öğrenci ayrıca kadına da herhangi bir sorumluluk yüklememiştir.

6.6.2.2. Kadınlar Kendilerini Bilmeli Miti

Soruya verilen cevaplarda anlamlıdır yanıtını veren öğrenciler kadına sorumluluk yüklemiş ve kadının kendisini bilmesi gerektiğine vurgu yapmışlardır. Tecavüz ve alkol arasındaki ilişkiye anlamlıdır yanıtını veren öğrencilerin yanıtları şu şekildedir

E.22: “ Benim için anlamlıdır. Çünkü eğer alkol aldıysa bir kadın bence yanında biri olmalıdır. Kadının yanında kadın ya da erkek alkol kullanmayan biri olmalı. Çünkü alkol içildiğin de kişi kendisini kontrol edemeyebilir kendisi saçma hareketler yapabilir ya da saldırıya uğrayabilir. Bu yüzden kadın yanına alkol almayacak birini almalı. Yalnız başına dışarı çıkan ve alkol alan kadına ille de tecavüz edilir demiyorum”(Halkla İlişkiler ve Reklamcılık 4. Sınıf Muhafazakar).

E.22:” Bir kadın alkol alıp gece dışarı çıkıyorsa o sokaktaki kişiler ya o mekandaki kişilerin neyi düşündüklerini bilmesi gerekir. Mesela İstanbul’un belalı sokaklarında kadın alkol alıp dışarı çıkıyorsa bunu göze almıştır. İti kopuğu var serserisi var kadın tecavüz edilmeyi göze almıştır diye düşünüyorum. Kadının alkol alıp sokağa çıkması normal değil zaten. Kadının sorumluluğudur ama her şeyi de kadına yükleyemeyiz erkekte sorumludur. Yarı yarıya diyebiliriz “(Türk Dili ve Edebiyatı 4. Sınıf K. M.).

E.19: “ Gece yarısı dışarıda alkollü dolaşan biri başına gelenlerden sorumludur. Türkiye’de sokakta alkol almak yasak ve bir insan yanında refakatçi olmadan dışarıda alkol alması tehlikeli bir şey. Kadın evinde içip de dışarı çıkıyorsa bu ona sorumluluk eklemes ama yanında refakatçi olmadan dışarıda içiyorsa bu durumda sorumludur“(İngiliz Dili ve Edebiyatı 2. Sınıf Kısmen M.).

K.18: “ Evet sorumludur. Çünkü sen o saatte içki içiyorsun ve dışarı çıkıyorsun başına gelebilecek olayları kendine çekiyorsun ortam hazırlıyorsun “(Çağdaş Türk Lehçeleri 1. Sınıf K.M.).

K.17:” Bence sorumludur. Bence zaten gece tek başına dışarı çıkmak ayrı bir sorun bu şekilde yaşamak da tecavüzcülere olanak sağlar. Kadın karşı tarafa doğru bir ön adım atmış gibi olur. Bu yüzden bu kadın sorumludur “(İslami İlimler 1. Sınıf K.M.).

K.22:” Bana göre kız yanlış yapmıştır. Gece vakti bir kadın dışarı çıkarsa ve alkol alırsa ve tecavüze uğrarsa kadın sorumludur. Kadına hak vermiyorum ben o sorumludur. Bizim orada gelenekler vardır kadın böyle yapamaz. Zaten bizim orada kadınların alkol alması yasaktır erkekler içer ama onlar da az içer. Biz Müslüman olduğumuz için ve dini daha fazla önemseydiğimiz için böyle “(Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler 4. Sınıf K. M. Somali).

K.21: ‘‘ Sorumludur. Kadın neden içmiş ki ? Kadın tecavüze uğramışsa kendi istemiştir. (peki Irak’ta gece yarısı bir kadın dışarı çıkabiliyor mu ?) çıkılamıyor. Neden içki içip dışarı çıksın ki bir kadın, ne istedin ki dışarı çıkmışsın ‘’(Sınıf Öğretmenliği 3. Sınıf K.M. Irak).

E.19: ‘‘ Doğru alkol içti neden içti, neden yalnız yürüyor? Evinde içsin. Alkol aldığı için kadın suçludur. (peki alkol almadan çıksa ve tecavüze uğradıysa kadın sorumlu mudur ?) eğer çalışmak için çıktıysa suçlu değil çalışmak için çıkmadıysa suçlu olur. Evinde otursun neden gece gece çıkıyor? Sabah çıksın ‘’(Makine Mühendisliği 2. Sınıf K.M. Sudan).

Öğrencilerin cevaplarından da görüleceği üzere alkol alan ve gece dışarı çıkan kadın tecavüze uğradığında sorumlu tutulmuştur. Ayrıca öğrencilerin cevaplarında kadının bilmesi gerektiğine dair cümlelerde yer almaktadır. Cevaplardan da görüleceği üzere kadın bilmeli miti iki şekilde işlemektedir. Biri alkolün sarhoş etmesi ile ilgiliyken diğeri alkol alan kadının kötü görüleceği ile ilgilidir. Bu anlamda halkla ilişkiler ve reklamcılık okuyan E.22 adlı öğrencinin cevabını incelediğimizde alkolün sarhoşluk etkisinden bahsettiğini ve bu etkiden dolayı kadının alkol almamış bir kişinin kendisine eşlik etmesi gerektiğini belirtmektedir. E.19 adlı öğrencinin cevabında refakatçiye vurgu yapmaktadır. Alkolün kendisinden değil ama alkol almış kadının kötü görüleceğine dair K.18 adlı öğrencinin cevabında görülmektedir. Ayrıca öğrenciler kadının gece yarısı dışarı çıkmasının da tecavüz için bir neden olabileceğini belirtmektedirler.

Yabancı uyruklu öğrencilerde de benzer bir durum görülmektedir. Fakat burada alkolün olumsuz etkisinden ziyade alkol alan kadına vurgu yapılmaktadır. Türk öğrenciler alkolün bilinci olumsuz yönde etkilediğini bu yüzden kadının refakatçiye ihtiyacı olduğunu belirtirken yabancı uyruklu öğrenciler de bu görülmemektedir. Ayrıca dine vurgu yapıldığı ve dinin kadına alkolü yasak ettiğine vurgu yapıldığı görülmüştür. Örneğin Somali uyruklu K.22 adlı öğrencinin cevaplarını incelediğimizde alkol alan kadının kötü olmasına vurgu yapılmaktadır. Bu öğrenci dine vurgu yaparak kendi ülkelerinde kadınların alkol almasının yasak olduğunu belirtmektedir. Sudan uyruklu E.19 adlı öğrencinin cevabında hem alkol almış kadına hem gece tek başına gezen kadına vurgu yaptığı ve kadını suçladığı görülmektedir. Öğrencinin kullandığı şu ifade bu anlamda ilginçtir ‘‘... eğer çalışmak için çıktıysa suçlu değil çalışmak için çıkmadıysa suçlu olur...’’ bu ifadeden öğrencinin çalışan kadını doğru kadın çalışmayan kadını ise kötü kadın olarak değerlendirdiği görülmektedir.

6.6.3. Tecavüz İle Davetkar Giyinme ve Dekolte Giyinme Arasındaki İlişkiye

Dair

Mağdurun saygınlığı ile ilgili mitlerden biri de mağdurun kıyafeti ile ilgilidir. Burada mağdurun geleneksel yapıya uygun olarak giyinmediği dolayısıyla tecavüze uğradığı görüşü hakimdir. Burada da toplumsal cinsiyete bağlı kadınlık ve erkeklik rollerinin bir etkisi görülmektedir. Daha önce de belirtildiği üzere toplumsal cinsiyetle birlikte kadınlık ve erkeklik rolleri oluşturulmuş ve bu roller üzerinden erkeklik ve kadınlık tanımlanmıştır. Kadınlık erkeklığe göre daha pasif olarak tanımlanmış bu doğrultuda kadınların davranışları, söylemleri, cinsellikler ve giyim tarzları erkekler tarafından denetlenmiştir. Öğrencilerin yanıtlarında da sorulara anlamlıdır yanıtını veren öğrencilerin kadına toplumda var olan bu kadınlık rolü üzerinden sorumluluk yükledikleri görülmüştür. Anlamsızdır yanıtını veren öğrenciler ise kadınlık algısını sorguladıkları görülmüştür.

Öğrencilerin tecavüz mitlerine dair düşüncelerini görmek için sorduğum diğer bir soru ise davetkar giyinme ile ilgilidir. Bu amaçla öğrencilere şu soruyu yönelttim *‘Tecavüz aslında kadınların davetkar giyinmeleri sonucunda gerçekleşir’* sözü sizin için ne kadar anlamlıdır? Düşüncelerinizi nedenleri ile ifade ediniz. Soruya verilen cevaplardan elde ettiğim kategoriler ‘‘anamlılık derecesi, fail suçludur, dine göre yaşamalı, tecavüz kıyafetle ilgilidir, kadın yerine göre giyinmeli ve kadınlar özgürdür’’ olmak üzere 6 tanedir. Konuyla ilgili sorduğum diğer bir soru ise *‘‘Dekolteli ya da açık giyinen kadınlar tacize ya da tecavüze uğradıklarında bu duruma şaşırmamalıdır’’* sözü sizin için ne kadar anlamlıdır ? Düşüncelerinizi nedenleri ile ifade ediniz şeklindedir. Soruya verilen cevaplardan elde ettiğim kategoriler ‘‘ anamlılık derecesi, suçlu faildir, kadınlar özgürdür, tecavüz kıyafetle ilgilidir ve kadınlar yerine göre giyinmelidir.

Soruya verilen yanıtlarda davetkar giyinme ve tecavüz arasında ilişki kurup anlamlıdır yanıtını veren öğrenciler kadını suçlamış ve kadının yerine göre giyinmesi gerektiğine vurgu yapmışlardır. Anlamsızdır yanıtını verenler ise faili suçlamış kadının özgür olduğuna vurgu yapmışlardır.

6.6.3.1. Kadınlar Özgürdür Fail Suçludur

Soruya anlamsızdır yanıtını veren öğrenciler kadının özgür olduğuna vurgu yapmış ve faili suçlamıştır. Konuyla ilgili öğrencilerin yanıtları şu şekildedir

E.21: “ Bence çok anlamsız. Bu konuda kıyafete bakmamak gerekiyor. Karşıdaki kişi duygularını bastıramıyorsa ve kadınlara karşı içinde herhangi bir şehvet duygusu varsa bu onu düşünen kişinin suçudur bence. Çünkü her erkek baktığında aynı duyguyu düşünmüyor ”(Sınıf Öğretmenliği 2. Sınıf M.S.A.).

K.21: “ Kıyafetin tecavüz için gerekçe olduğunu düşünmüyorum çünkü peçeli veya kapalı kadınlar da tecavüze uğruyor ”(Sosyoloji 3. Sınıf Seküler).

K.22 Sos. : “ Kadındır; mini etek de giyer, crop da giyer. Bu davetkar olduğunu değil kendine yakıştırdığını ve giydiğini gösterir. Kapalı olanlara nasıl saygıları varsa açık olanlara da saygıları olmalı. Zaten bu toplum yüzünden kadınlar istediği gibi giyinemiyor, damgalanma korkusu - davetkar denilmesinden dolayı ”(Sosyoloji 3. Sınıf Muhafazakar).

K.22: “ Hiç anlamlı değildir. Giyim miyim falan da bir gerekçe değildir. Tesettürlü kadınlara da tecavüz edilmektedir. Tek neden tecavüzcünün pis zihniyetidir. Ayrıca "davetkar giyim" diye bir şey yoktur. İnsanların giyimleri bizi alakadar etmemelidir”(Türk Dili ve Edebiyatı 4. Sınıf M.S.A.).

K.21: “ Kesinlikle anlamlı değildir. Cinsiyet fark etmeksizin herkes istediğini giyebilir. Bu giyim karşıdaki kişiye yanlış geliyorsa bu giyimi şahsi hayatında kullanmayıp yolda gördüğü zaman kafasını diğer yöne çevirerek yoluna devam etmelidir. Kişinin giyimi ona taciz veya tecavüz edilebileceği anlamına gelmez. Tecavüz kişinin kendi tercihi değildir. Tecavüzün suçlusu tecavüzcüdür ” (Türk Dili ve Edebiyatı 4. Sınıf M.S.A.).

K.21 Kırgız:” Buna da hayır diyorum. Çünkü ne giyerse giysin bu anlama gelmiyor yani bunun yapılacağı anlamına gelmiyor. (az önce 40 yaş üstünün kadınları suçladıklarını söylediniz onlar neden suçluyor ya da siz neden suçlamıyorsunuz ?) Çünkü onlar böyle terbiye gördü. kızlar biraz kapalı olması lazım samimi olmaması lazım sokaklarda gezmemesi lazım erkeklerle bu gibi davranmaması lazım şeklinde yetiştirilir. Erkekler ise tam tersine sen çok güçlüsün, sen busun sen her şeyi hak ediyorsun şeklinde yetiştiriliyorlar ve evde de kızlara farklı davranıyorlar. Ama biz böyle yetişmedik bizim evde annem de babam da aynı seviye de (eşit) kötü davranmaz. Babam mesela evde bana her zaman yardım edebilir yemek yaparken de yardım eder ”(Bankacılık ve Finans 3. Sınıf M.S.A. Kırgızistan).

Öğrencilerin cevaplarını incelediğimiz de özellikle kadının kıyafetleri ve tecavüz arasında bir ilişki kurmadıklarını görmekteyiz. Özellikle kadın öğrencilerin kadınların istediklerini giymekte özgür olduklarını belirttiklerini görüyoruz. Özellikle K.22 Sos. Olarak kodladığım öğrencinin şu ifadeleri “Kadındır; mini etek de giyer, cropta giyer. Bu davetkar olduğunu değil kendine yakıştırdığını ve giydiğini gösterir” anlamlıdır.

Cevaplarda dikkat çeken diğer bir unsur ise kapalı kadına yapılan vurgudur. K.21 adlı öğrencinin cevabı anlamda önemlidir. Cevabını incelediğimiz de peçeli kadınların dahi tecavüze uğradığına dair vurgu yaptığını görebiliriz. Ayrıca dikkat çekici olan diğer bir unsur ise kıyafetin tecavüz için bir neden olmadığını ve tecavüzcünün asıl suçlu olduğunu belirttikleri görülmektedir.

Cevapların tamamından da görüldüğü üzere öğrencilerin var olan toplumsal normlara karşı oldukları görülmektedir. Çünkü ataerkil bir yapı içerisinde kadının ne giymesi gerektiğine erkekler belirler fakat öğrencilerin cevaplarından da görüleceği üzere bu düşünceye karşı oldukları görülmektedir. K.22 Sos. Adl öğrencinin cevabı bu anlamda önemlidir *“Zaten bu toplum yüzünden kadınlar istediği gibi giyinmiyor, damgalanma korkusu - davetkar denilmesinden dolayı”*

Diğer bir sonuç ise yabancı uyruklu öğrencilerle ilgilidir. Yabancı uyruklu öğrencilerden yalnızca K.21 Kırgız olarak adlandırdığım kadın öğrenci kadının davetkar giyinmesi ve tecavüz arasında bir ilişki kurmadığı görülmektedir. Diğer yabancı uyruklu öğrenciler ise ya kadını tamamen suçlamakta ya da kısmen suçlamakta ve tecavüz ve davetkar giyinme arasında bir ilişki kurmaktadır.

K.21: *“Hayır. Ya çok saçma hiçbir şekilde kabul edilemez. Nasıl giyinirse giyinsin istediği gibi giyinmeli bir kadın. Kadının ne kıyafeti ne alkollü gezmesi ne de gece saatlerinde dışarı da gezmesi hiçbir şekilde tecavüze davet değildir. Bunu yapanların psikolojik sorunları vardır sapıklıktır”*(Sınıf Öğretmenliği 3. Sınıf K.S.).

K.19: *“ Hiç anlamlı bir söz değil. Ben istediğim gibi giyinirim o istediği gibi giyinir buna hiç kimsenin karışmaya ya da hiç kimsenin karşıdaki öyle giyiniyor diye onu rahatsız etmeye hakkı yoktur. (diyelim ki bir kadın bikinisini giydi ve burada güneşlenmeye karar verdi ve tecavüze uğradı bu durumda bu kadın ne kadar sorumludur?) bikini deniz kıyafetidir denizde giyilmelidir ama eğer kadın bu yüzden tecavüze uğruyorsa bu kadının değil erkeğin sorumluluğudur ”*(İslami İlimler 1. Sınıf Kısmen Muhafazakar).

K.21 Kırgız: *“ Anlamsız çünkü o dekolte giyinince tecavüz eden tahrik olur ama o sorumludur. Zaten her insan öyle bakmaz sadece tecavüz eden öyle bakar. (sizin orada tecavüz olayları yaşanıyor mu ?) oluyor hem de en yakın adamlar yapıyor tanımadık insanlar değil. Ailesinde bile olabilir. En yakını olunca kimseye söylemez utanır diye yapıyorlar bence ”* (Bankacılık ve Finans 3. Sınıf M.S.A. Kırgızistan).

K.21 K.S. : *“ Kadınların sırf dekolte ve açık giyinmesinden dolayı tecavüzü hak ettiklerini düşünmüyorum asıl şaşırtılması gereken bir şey özgürüz kadın istediğini giymiş anormal bir durum yok ortada denilmeli ”*(Sosyoloji Bölümü 2. Sınıf Kesinlikle Seküler).

Öğrencilerin cevaplarını incelediğimizde davetkâr giyinmede olduğu gibi bu soruda da dekolte kıyafet tecavüz arasındaki ilişkiye anlamsız yanıtını veren öğrencilerin kadını suçlamaya dönük ifadeler kullanmadıkları görülmektedir. Öğrenciler daha çok kadının kıyafet konusunda özgür olduğuna vurgu yapmaktadırlar. Bu anlamda K.21.K.S. olarak kodladığım öğrencinin ifadelerine bakmak yeterlidir. O dekolte giyinme tecavüz arasında bir ilişki olmadığını asıl normal olanın kadının istediğini giyinebilmesidir şeklinde soruyu yanıtlamıştır.

Diğer bir sonuç ise yabancı uyruklu öğrencilerle ilgilidir. k.21 Kırgız olarak kodladığım öğrencinin yanıtını incelediğimizde dekolte kıyafetin erkeği tahrik edeceğini ama tecavüz gerçekleştiğinde bunun sorumlusunun erkeğin kendisi olduğunu belirtmektedir. Bu yönüyle Türk öğrencilerden farklı yanıt vermiştir. Diğer yabancı uyruklu öğrenciler ise ya kadını tamamen suçlamakta ya da kısmen suçlamakta ve tecavüz ve dekolte giyinme arasında bir ilişki kurmaktadırlar. Konuyla ilgili mit başlığında diğer öğrencilere yar vereceğim.

6.6.3.2. Dine Göre Yaşamalı Miti

Genel anlamda tecavüz mitleri tecavüz, tecavüz faili ve tecavüz mağduruna yönelik toplumda var olan yanlış düşünce ve inançların toplamı olarak tanımlanır. Bu anlamda düşündüğümüzde dine göre dinin buyruklarına göre yaşamayan ve tecavüze uğramış olan kadın tecavüze uğradığında suçlu tamamen kendisi olarak görülmektedir şeklindeki düşünce de birer tecavüz mitidir. Bu anlamda öğrencilerin aşağıda yer alan cevaplarını değerlendirdiğimizde dine göre yaşamayan kadını tecavüze uğradığında sorumlu olarak değerlendirdikleri görülmüştür.

E.24: “ Ben dinimizin bana emrettiği şekilde davranırsam daha iyi bir hayat yaşanabileceğini düşünüyorum. Kadın öyle giyiniyor diye de tecavüz edilmesini doğru bulmuyorum ”(İslami İlimler 4. Sınıf Muhafazakar).

K.19: “ Biz kapanarak kendimizi koruma altına almış oluyoruz ama açık insan bunu yapmak layıktır ya da açık olduğu için bunu hak etti sözüne katılmıyorum. Lakin hepimiz de nefis denen bir şey var şuradan bir bayan geçse ve ben bir bayan olarak ona bakıyorsam ve ne kadar güzel (açık, renkli dar giyinme) giyinmiş diyorsam erkeğin düşüncesinde bu kat kat fazladır. Bence bu durumda kendisine de bir sorumluluk ekler. Ama insan ne kadar kapalı giyinse bile karşıdaki insan onu yapacaksa her şekilde yapıyor zaten ama üstüne üstlük açık giyinip karşıdaki insanın nefsini kabartacak ya da artıracak şekilde giyindiğin vakitte o şeye daha çok olanak sağlıyorsun. Sorumluluk yüklediğini düşünüyorum ”(İslami İlimler 1. Sınıf K.M.).

E.20:'' Olabilir diye düşünüyorum kadın da özgür ama erkeklerin içinde o şekilde giyinmemeli etkileyebilir. Bizim orada kadınlar kapalı giyinir açık giyinmez geleneklere aykırı olur ''(Genetik Mühendisliği 3. Sınıf Seküler Somali).

E.19: '' Doğru %70 falan doğru. Kadın o şekilde giyinmesin erkek bakar. Bizim orada kadınların çoğu kapalıdır bazılarının sadece saçları görünür. Çok açık giyinirse kötü söz söyleniyor. Kötü kötü bakıyorlar. (tecavüze uğramış kadına nasıl bakılıyor onlar için de kötü söz söyleniyor mu ?) oooo çok kötü bakıyorlar. Neden öyle bakılıyor bilmiyorum ben katılmıyorum o şeye. Kadın suçu yok kapalı giyinmişse o yüzden. Açık giyinirse duruma göre gece gece çıkarsa ve tecavüze uğrarsa ben kötü bakarım suçlu olur o. Çünkü gereksiz şey yapıyor kadın ''(Makine Mühendisliği 2. Sınıf K.M. Sudan).

E.22: '' Bir genç bir kadını açık giyinmiş olarak görürse bir şeyler yapmayı düşünür ya da tecavüz edebilir. Afganistan'da kadınlar böyle çıkmaz çıkarsa ve tecavüze uğrarsa halk onu suçlar bende suçlarım. Niye böyle giyindi diye suçlarım. Dini inancım var kadın böyle giyinmez giyinirse geleneklere dine karşı gelir. Bu yüzden ben böyle düşünüyorum '' (Sosyoloji Bölümü 3. Sınıf Muhafazakar Afganistan)

Öğrencilerin cevaplarında dikkat çeken bir unsur kadının dine göre giyinmesi dine göre yaşamasıyla ilgilidir. Öğrenciler kadını kapalı yaşayan biri kodladıkları için açık giyinen bir kadının tecavüze uğraması halinde sorumluluk kendisinde buldukları görülmüştür. Bu durum en çok Afganistan uyruklu olan E.22 adlı öğrencinin cevabında görülmektedir. Cevabında yer alan şu cümleler bu anlamda önemlidir ''Niye böyle giyindi diye suçlarım. Dini inancım var kadın böyle giyinmez giyinirse geleneklere dine karşı gelir.'' Diğer bir örnek ise Türk uyruklu olan K.19 adlı öğrencinin cevabında yer alır. Bu anlamda öğrencinin şu sözleri önemlidir. ''Biz kapanarak kendimizi koruma altına almış oluyoruz ama açık insan bunu yapmak layıktır ya da açık olduğu için bunu hak etti sözüne katılmıyorum''

Bu konuda dikkat çeken bir diğer şey ise Türk uyruklu öğrencilerden yalnızca 3 tanesi kadının dine göre yaşaması mitine sahip olduğudur. Yabancı uyruklu öğrencilerde ise dine göre yaşamı miti yalnızca 4 öğrencide görülmüştür.

6.6.3.3. Kadınlar Yerine Göre Giyinmeli Miti

Kadınlar yerine göre giyinmeli miti hem davetkar giyinme de hem de dekolte giyinme ve tecavüz arasındaki ilişki ile ilgili kategoriler arasında yer almaktadır. Aynı ayrı bahsetmek yerine tek bir başlık altında er iki sorunun verilerine yer verilecektir. İlk olarak davetkar giyinme ile ilgili olan bulgulara yer verilecektir.

E.29:'' Yine bu da çevreyle ilişkilidir yani insanlar batıda başka doğuda başka giyinirler kadın batıda istediği gibi giyinebilir ama doğuda bu

alışılmışın dışında gelir. Yani bu aslında kişinin zihniyeti ve ortamla alakalı bir durumdur. (diyelim ki bir kadın şuan burada bikinisini giydi ve güneşlenmeye karar verdi fakat tecavüze uğradı. Bu durumda bu kadının sorumluluğu ne kadardır ?) Bu durum da kadın sorumludur çünkü mesela doğuda bu şekilde giyinse sorumlu olur çünkü duyguları bastırılmış insanlar var bura da öyle. Kadının sorumluluğu bilgisizlikten kaynaklanır ‘’(İnşaat Mühendisliği 4. Sınıf Kısmen Muhafazakar).

E.24: *‘’ Anlamsız çünkü bu erkeğin nefsinde yatan bir şeydir. Erkek nefesine sahip olmalıdır. Sonuçta burası çağdaş bir ülkedir ve bireyin özgürlükleri vardır ve eğer biri bu özgürlüğe karşı zarar verecek bir şey yaptı tecavüz gibi suçlu o erkek oluyor. (kadın eğer burada bikinisini giyip güneşlenmek istediye ve bu yüzden tecavüze uğradıysa bu durumda bu kadın ne kadar sorumludur?) biraz sorumludur sorumluluğun çoğu erkektedir. Çünkü Türkiye’nin toplumsal yapısı bu ortamı bikiniyle gezilecek bir ortam yapmıyor. Bu durumda bu kadının uyarılması gerekebilir ‘’(Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler 4. Sınıf Kesinlikle Seküler).*

E.23: *‘’ Ben buna katılmıyorum. Bir kadın açık giyinip gezmek istiyor diye bu tecavüze olumlu referans mı vermiş oluyor ? (peki bir kadın düşün sizin aklınızdaki davetkar giyinme ne ise onun sınırlarını zorlayacak şekilde giyindiğini ve kütüphanenin dışında mesela bahçede tecavüze uğradığını düşün. Bu durum da bu kadın ne kadar sorumludur ?) bunda kadının da bir sorumluluğu var çünkü o şekilde giyinmek karşıdaki insanı ister istemez etkiler ‘’(Müzikoloji Bölümü 4. Sınıf K. M.).*

K.17: *‘’ Ben bu söze biraz katılıyorum. Çünkü açık bir bayan bizim önümüzden geçince biz bile bakıyoruz. Kadın bu şekilde giyinince adamı tahrik eder ‘’(İslami İlimler 1. Sınıf K.M.).*

E.21: *‘’ Gerçekleşir çünkü erkekler hiper seksüeldir kadına bakar. Kızlar bu benim tarzım bu benim giyimim derler ama bu hakkı erkeğe veriyorlar. Kızlar duruma göre giyinmeli kız kısa giyinmemeli davet ediyor olur. (merak ettiğim için soruyorum kız arkadaşının böyle giyinmesine izin verir misin?) ben istemiyorum öyle giyinsin. Şekeri biliyor musun ? şekeri açtığında sinekler gelir kadın açık giyinince de öyle olur sinek çeker ‘’(İktisat 3. Sınıf Seküler Endonezya).*

K.21: *‘’ Bence de öyle. Çok açık giyinen kadınlar erkeğin isteğini uyandırır diye düşünüyorum. Açık giyiyor ve sokağa çıkıyorsa bence kendi istiyordur. Bizim orada çok açık giyinmezler çok açık giyinince toplum kötü bakıyor. (bu sadece sizin toplumunuz için mi geçerli, mesela kadın bir turist geldi diyelim ve çok açık giyinmişti ve tecavüze uğradı bu onun sorumluluğu mudur?) bence kadın sorumludur çünkü bizim oraya gelmeden önce araştırması lazım biz nasıl giyiniyoruz ‘’(Çağdaş Türk Dili Lehçeleri 3 sınıf Muhafazakar Kırgızistan).*

Kadınlar yerine göre giyinmeli miti öğrencilerde çeşitli şekillerde yer edinmektedir. Öğrenciler kadının bulunduğu yerin değerlerini ve kurallarını bilmemesine ve davetkar giyinmenin erkek üzerindeki etkisini bilmediğine vurgu yapmışlardır. Öğrencilerin yanıtlarını incelediğimizde dikkatimizi çeken ilk şey

kadının bulunduğu yerin değerlerini ve kurallarını bilmemesi şeklindeki düşüncedir. E.29 adlı öğrencinin cevabını incelediğimizde bu durumu görmekteyiz. Bu anlamda öğrencinin şu sözleri anlamlıdır: ‘‘ Bu durumda kadın sorumludur çünkü mesela Doğuda bu şekilde giyinse sorumlu olur çünkü duyguları bastırılmış insanlar var burada. Kadının sorumluluğu bilgisizlikten kaynaklanır ‘‘ öğrenci burada kadının bilgisizliğine atıf yaparak ona sorumluluk yüklediği görülmektedir. E.24 adlı öğrencide aynı şekilde kadının bilmiyor olmasına vurgu yapmıştır. Öğrencinin şu sözleri bu anlamda önemlidir: ‘‘ Çünkü Türkiye’nin toplumsal yapısı bu ortamı bikiniyle gezilecek bir ortam yapmıyor. Bu durumda bu kadının uyarılması gerekebilir’’ öğrencilerin cevaplarında dikkat çeken diğer bir şey ise kadının davetkar giyiniyor olmasının erkekler üzerindeki etkisi ile ilgilidir. Bu durumu Endonezya uyruklu E21 adlı öğrencinin cevaplarını incelediğimizde görmekteyiz. E.21’in şu sözleri dikkat çekicidir: ‘‘Kızlar duruma göre giyinmeli kız kısa giyinmemeli davet ediyor olur.’’ Öğrencinin burada bahsettiği duruma göre giyinmeli sözü aslında erkeklerin tahrik olabilecekleri düşüncesi ile ilgilidir.

Kadınlar yerine göre giyinmeli miti dekolte giyinme ve tecavüz arasındaki ilişkiye dair sorduğum soruya verilen cevaplarda da görülmektedir.

E.22: ‘‘ Doğru şaşırmamalısınız. Bedeninizi ev gibi düşünün bir yere gideceğiniz zaman evinizi kilitlemiyorsunuz özellikle kilitlemiyorsunuz ve hırsız giriyor buna şaşıramazsınız güvenlik önlemi almamışsınız çünkü. Kıyafeti kilit gibi düşünelim evi de kendiniz gibi düşünebilirsiniz bu örnekte. Ben çok açık giyinmeye karşıyım. Fakat şunu da savunmuyorum öyle giyinen kadınlara tecavüz edilmeli ya da laf atılmalıdır. Ben hayatım boyunca insanlara laf atmadım hırsız hiçbir zaman haklı değildir ‘‘(Halkla İlişkiler ve Reklamcılık 4. Sınıf Muhafazakar).

E.22 Türk : ‘‘ Şaşırmamalısınız ya bence de. Dekolte giyiyorsa bence şaşırmamalısınız. İnsanlar şunun giyinişine bak hele ya derler ‘‘ (Türk Dili ve Edebiyatı 4. Sınıf K.M.).

E.29: ‘‘ Az önce de dediğim gibi bu durum bulunulan ortama göre değişir. Kadınlar ortama göre giyinmelidir ‘‘(İnşaat Mühendisliği 4. Sınıf Kısmen Muhafazakar).

E.23: ‘‘ Mantıklı demek ki isteyerek bunu yapıyorlar. Dekoltenin bence bir sınırı olmalı ekstrem boyutlarda olursa mesela bir karış etek giyerse kadın bundan sorumlu olur ‘‘(Müzikoloji 4. Sınıf K.M.).

K.17: ‘‘ Şaşırmamalısınız. Az önce dediğim gibi açık giyinirsen bu yapılır. Asla bu yapılan şeyi savunmuyorum ama kadının da günümüz şartlarında ortamı iyi bilmesi gerekiyor ‘‘(İslami İlimler 1. Sınıf K.M.).

K.22: “ Yani şaşırmamalı bence zaten çok açık giyindiğinde öyle bir şey olabileceğini tahmin edebilmeli. (sizin orada nasıl giyiniyorsunuz şehir de ya da köy de açık giyinen yok mu ?)Bizim orada biz tam kapalı giyiyoruz köylerde çok kapıyoruz ama başkentte biraz daha modernleşiyoruz. Uzun etek giyiyoruz hicap biliyor musun biz öyle giyiniyoruz” (Bankacılık ve Finans 4. Sınıf K.M. Somali

E.20: “ Bizim orada kadınlar böyle giyinmiyor dışarı çıkarken kapalı giyiniyorlar. Açık giyinen kadınlara kötü gözle bakılıyor. Bence kadın suçludur çünkü öyle giyinmiştir “(Genetik Mühendisliği 3. Sınıf Seküler Somali).

K.21: “ Bence o kadın hak ediyor. Aslında kadın da değil ailesinde suç. Kızlarını ihmal etmişler. Kadın çok açık giyinmişse o suçludur erkeği kendisine çeker. Kadınlar neden öyle giyinir ki erkekleri çekecek kadar ? ama o kadınlar kendilerini savunabiliyor görmüştüm adamı dövüyordu. “(Sınıf Öğretmenliği 3. Sınıf K.M. Irak).

E.21: “ Anlamlıdır çünkü bu davettir. Sinekler geliyor sinek istemiyorsun ama öyle giyiniyorsun ama. (Endonezya ’da bir kadın turistin bu şekilde açık ve dekolteli geldiğini ve tecavüze uğradığını düşün sizce bu kadın sorumlu mudur ?) evet sorumludur öyle gelmeyecek “(İktisat 3. Sınıf Seküler Endonezya).

Öğrencilerin cevaplarından da anlaşılacağı üzere davetkar giyinme de olduğu gibi burada da kadının yerine göre giyinmesi miti dekolte giyinmede de aynı şekildedir. Fakat burada öğrencilerin kadını suçlama eğilimleri daha fazladır. Öğrencilerin sözlerinden de anlaşılacağı üzere kadınlar daha fazla suçlanmıştır. Özellikle dikkat çekici olan bir diğer durum ise Irak uyruklu K.21 adlı öğrencinin ifadesinde geçmektedir. Özellikle şu ifade: “ Bence o kadın hak ediyor. Aslında kadın da değil ailesinde suç. Kızlarını ihmal etmişler” bu anlamda dikkat çekicidir.

6.6.4. Tecavüz ve Mini Etek Arasındaki İlişkiye Dair

Öğrencilerin tecavüz mitlerine olan düşüncelerini ve inançlarını belirlemek için sorulan diğer bir soru ise mini etek ve tecavüz arasındaki ilişkiye dairdir. Bu amaçla öğrencilere “ Yalnızca mini etek giyen kadınlar mı tecavüze uğrar? Ne düşündüğünüzü detaylandırabilir misiniz?” şeklinde bir soru yöneltmiştir. Verilen cevaplardan hareketle “anamlılık derecesi, çocuklar, kapalı kadınlar, erkekler ve hayvanlarda tecavüze uğrar ve mini etek önemlidir” olmak üzere 3 tane kategori oluşturulmuştur.

E.21: “ Hayır az önce dediğim gibi kadın erkek ayırt etmeksizin özellikle erkek çocuklar da istismar edilebiliyor hayvanlar da mesela tecavüze uğrayabiliyor. Mini etekle ilgili bir durum değil bu kapalı kadınlara da tecavüz edilebiliyor“(Sınıf Öğretmenliği 2. Sınıf M.S.A.)

K.20:” *Hayır kapalı insanlar da tecavüze uğrayabiliyor. Kadınlar yakıldı kesildi tecavüze uğradı mini etekleri mi vardı yok mesela Özgecan Aslan mini etekli miydi değildi bu yüzden mini etekle ilişkili değildir* ”(İktisat 3. Sınıf M.S.A.).

K.19: “ *Hayır. Tecavüzü gerçekleştiren kişiler kadınların sadece mini eteklerine ya da dekolterilerini bahane ediyor ama aslında olay öyle gerçekleşmiyor. Çünkü kendileri bir kalıp giydiriyorlar ben bunu yaptım çünkü karşıdaki şöyle giyinmişti ya da böyle yapmıştı derler. Tamamen kendi istekleri doğrultusunda hareket ediyorlar ve haklı çıkmaya ve millete de bu şekilde adapte etmeye çalışıyorlar. Şahsen kalıp giydirilmesi gerekenin kadın değil tecavüzcü olması gerektiğini ve halkın da bu şekilde hareket etmesi gerektiğini düşünüyorum* ”(İngiliz Dili ve Edebiyatı 2. Sınıf Kesinlikle Seküler).

K.21:” *Bir vakıfta kırk tane erkek öğrenciye tecavüz haberi çıkmıştı. Hiçbirinde mini etek olduğunu düşünmüyorum* ”(Sosyoloji Bölümü 3. Sınıf Seküler).

E.20: “ *Hayır herkes uğrayabilir. Kapalı olsa da olabileceğini düşünüyorum. Bizim orada açık giyinen kadınlara daha çok tecavüz oluyor*”(Genetik Mühendisliği 3. Sınıf Seküler Somali).

K.21 Kırgız:” *Hayır bazen kapalılarda tecavüze uğruyor hiçbir yerleri görünmese de. Kadın kendisi etkilemez adam kendisi etkilenir. Kadın gel bana tecavüz et demez erkek öyle düşünür. Bu erkeğin suçudur bence*”(Bankacılık ve Finans 3. Sınıf M.S.A. Kırgızistan).

Öğrencilerin cevaplarını incelediğimizde mini etek ve tecavüz arasında bir ilişki kurmadıklarını görmekteyiz. Bu yüzden tecavüze uğramış kadına herhangi bir sorumluluk yüklemediklerini çünkü erkeklerin kapalı kadınlara, erkeklere ve hayvanlara bile tecavüz edebildikleri için kadın sorumludur şeklinde yanıt vermediklerini görürüz.

6.6.4.1. Mini Etek Önemlidir Miti

Mini etek önemlidir mitine sahip olan öğrenciler tecavüz ve mini etek arasında doğrudan bir ilişki kurmuş ve kadına sorumluluk yüklemiştir. Bu mit daha çok öğrencilerin inançları ve geleneklerinin bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır.

E.22: “*Mini etek giyenler gibi normal giyinen bir kadında tecavüze uğrayabilir. Yani kadın mini etek giymiştir o an ona değil de normal giyinene birine tecavüz edilmiştir. Mini etek önemli rol oynar ama sadece mini etek değildir*”(Türk Dili ve Edebiyatı 4. Sınıf Kesinlikle Muhafazakar).

K.19: “ *Hayır sadece mini etekle sınırlı bir durum değil ama mini etekle bacakları görünüyor ama karşıdaki insan sadece bacağı görünüyor diye ona tecavüz etmiyor. Kapalı kadına bile tecavüz ediliyor. Mininin ekstrem boyutlu olanından giyerse kadın ve tecavüze uğrarsa bu kadın sorumlu olur. Çünkü karşıdaki insanın daha çok ona bakmasına neden olur. Ben kapatmam*

gereken yerleri kapatıyorum ki karşıdaki insana bir şevhi bir fırsat vermesin. Mini etek giydi diye illa ona tecavüz edilmelidir diye düşünmüyorum ama karşıdaki insana daha cazip gelir. (mini etek değil de bikini giydiğini ve tecavüze uğradığını düşünün bu durumda bu kadın ne kadar sorumludur ?) bence bu kadın da sorumludur. O bikiniyi giymişse her şeyi göze alarak giymiştir. Yüzmek istiyorsa kapalı alanlarda ya da kapalı kadınlar için sunulan yerlerde yüzebilir. Bikini giydi diye yalnızca tecavüze uğramaz tacize de uğrayabilir mesela laf atabilirler ya da kötü kötü bakabilirler bu kadın bunları göze alarak giyinmiştir o yüzden bu durumda bu kadın da sorumludur ‘’(İslami İlimler 1. Sınıf K.M.).

K.17: *’ Hayır çünkü sadece mini etekli kadınlar değil çarşafli kadınlar da tecavüze uğruyor. Mini etek ve dekolte tahrik ediyor ama tecavüz eden kişinin kişiliğinin de biraz etkisi olabilir çarşafli kadınlara tecavüz etmede. Yani kadının gözleri görünüyordur ama adam bundan tahrik olabilir. (siz dekolte giymiş kişilerin tecavüze uğradıklarında bir sorumlulukları suçu olduğunu söylemiştiniz peki sormak istiyorum çarşaf giymiş bir kadın tecavüze uğradığında bu durumda ne kadar sorumludur ?) çarşaf giyene bir sorumluluk yüklemes. Bana göre dekolte giymiş bir kadın tecavüzü göze almıştır ama çarşaf giyinen kişi dini amaçlı giyinmiştir. Karşı tarafı tahrik etmez dine uygun olduğu için giyer ama mini etekli biri karşı taraf etkilensin diye giyer. Toplum biliyoruz ona göre giyinmek gerek ‘’(İslami İlimler 1. Sınıf K. M.).*

E.21: *’ Evet bu çok açık bir şey sinekler sever bunu. Kapalı kadınlara tecavüz oluyor ama açık kadınlar kadar çok değil’’(İktisat 3. Sınıf Kesinlikle Muhafazakar Endonezya).*

K.22: *’ Genel olarak evet onlar uğrar. Bizim orada mini etek giyen yoktur fazla zaten öyle giyinince kötü gözle bakılıyor namussuz deniyor. Ama tecavüze uğrayabilirler ‘’(Bankacılık ve Finans 4. Sınıf K.M. Somali).*

Mini etek önemlidir mitinde dikkat çeken unsur gelenek ve inançlardır. Öğrencilerin yanıtlarından da görüleceği üzere tecavüz ve mini etek arasında doğrudan bir ilişki kurulmuştur. Özellikle E.22 adlı öğrencinin yanıtına baktığımızda bu durumu gözlemleyebilmekteyiz. Öğrencinin *’Mini etek önemli rol oynar...’* sözünden bunu anlayabilmekteyiz. Öğrencilerin mini etek ve tecavüz arasında bir ilişki kurmalarının nedeni normal giyinen ve normal giyinmeyen kadın ayırımından kaynaklandığını kısacası kendi gelenekleri ve inançlarının burada etkili olduğunu görmekteyiz. Bu anlamda yine E.22 adlı öğrencinin *’Mini etek giyenler gibi normal giyinen bir kadında tecavüze uğrayabilir’* sözünden bu durum görülmektedir. Aynı şekilde yabancı uyruklu öğrenci olan K.22 adlı öğrencinin *’ ... zaten öyle giyinince kötü gözle bakılıyor namussuz deniyor’* sözünde de bu durumu görmekteyiz

6.6.5. Erkek Koruması ve Tecavüz Arasındaki İlişkiye Dair

Tecavüz mitlerine dair sorulan diğer bir soru ise erkek koruması ve tecavüz arasındaki ilişkiye dairdir. Bu amaçla öğrencilere *‘Tecavüz, erkek korumasını kabul etmeyen kadının bir suçudur’* sözü sizin için ne kadar anlamlıdır? *Düşüncelerinizi nedenleri ile birlikte belirtiniz*” şeklinde bir soru yöneltilmiştir. Gelen cevaplardan hareketle *‘anamlılık derecesi, kadınlar kandillerini korur ve erkek koruması gereklidir’* olmak üzere 3 tane kategori oluşturulmuştur.

Erkek koruması ile ilgili olan bu mite sahip kişiler kadının savunmasız güçsüz olmasına vurgu yaparlar ve kadının korunması gerektiğini vurgularlar. *‘Ataerkil sistem içinde, erkekleri, kadınları korumakla yükümlü tutan şey, namuslarını kendi başlarına korumaları konusunda kadınlara güvenilmeyeceği inancıdır. Böyle bir durumda kirlenen yalnızca kadının namusu değil, aile fertlerindeki tüm erkeklerin namusudur’* (Eker ve Erdener, 2011: 62). Öğrencilerden doğrudan namus konusuna vurgu yapan öğrenci olmamakla birlikte maçoluk gibi ataerkilliğin görünür kavramlarına vurgu yapan öğrenci olmuştur. E.29 adlı öğrenci tam olarak bu kavrama vurgu yapmıştır

K.23: *‘ Ben bu söze katılmıyorum çünkü erkek korumasını kabul eden kadınlarda tecavüze uğrayabiliyorlar. Bir babanın evladına tecavüz ettiğini duyuyoruz. Babanın evladını koruması gerekir ama bu durum da öyle olmadığını görüyoruz ‘*(Maliye 4. Sınıf Kısmen Muhafazakar).

K.19: *‘ Kadınların erkeğin korumasına ihtiyacı yoktur. Kadının suçu değildir tabi ki de kesinlikle erkeğin suçudur ‘*(İngiliz Dili ve Edebiyatı 1. Sınıf Kısmen Muhafazakar).

K.21: *‘ Bunu da düşünmüyorum çünkü her birimiz erkek korumasına tabi değiliz kendi kendimizi koruyoruz şuan. Bende mesela kendi başıma yaşayabilirim mesela evlenmeyebilirim ya da abime de ihtiyaç duymayabilirim ben kendi kendimi koruyabilirim kendi ayaklarım üzerinde durabilirim. Bu bana tek başına yaşıyor bu kadın gözüyle bakılamayacağı anlamına gelir bakılmaması da lazım ‘*(İslami İlimler 2. Sınıf Muhafazakar).

K.21 T.D.: *‘ Kadınları erkeklerden koruması için erkekleri görevlendirmek... Bunun yerine erkekleri kadınlara saldırmayacak şekilde yetiştirmek ve toplum olarak yaşanan tecavüz ve cinayet olaylarında sadece tecavüzçüyü, katili suçlayarak yaklaşmak daha makul bir çözümdür ‘*(Türk Dili ve Edebiyatı 4. Sınıf M.S.A).

K.22 S. : *‘ Erkek koruması mı? O erkeğin de tecavüz etmeyeceğini nereden bileceğiz. Kadınlar kendi kendilerini koruyabilir elbette bir erkeğe gerek kalmadan. Biz kadınlar zaten erkekler yüzünden böyle değil miyiz? Tedirgin, rahatsız, istediğini giyemeyen, istediği saatte dışarda olamayan, istediği saatte gelemeyen. Bırakın erkek koruması da olmasın. Erkek*

koruması olmadığı için tecavüze uğramak da asla kadının suçu değildir ‘‘ (Sosyoloji 3. Sınıf Muhafazakar).

E.21: *‘‘ Anlamalı değil kadın bir suç işlemedi ki kadın istediği gibi yaşıyor ‘‘*(İktisat 3. Sınıf Kısmen Seküler Kırgızistan).

K22: *‘‘ Hayır kadınlar kendisi için yaşayabilir. Kadının suçu değildir bence ‘‘* (Psikoloji 3. Sınıf Muhafazakar Kazakistan).

Öğrencilerin yanıtlarını incelediğimizde öğrencilerin erkek koruması ve tecavüz arasında ilişki kurmadıklarını görüyoruz. Öğrenciler özellikle kadın öğrencilerin kadınların kendilerini koruyabileceklerini belirttiklerini görebiliriz. Cevaplarda görülen diğer bir durum ise erkek koruması altındaki kadınların yine bu erkekler tarafında tecavüze uğradıkları yönündedir. Bu anlamda K.23 adlı öğrencinin şu sözü anlamlıdır *‘‘ Bir babanın evladına tecavüz ettiğini duyuyoruz’’*

Yabancı uyruklu öğrencilerden yalnızca iki öğrenci (E.21 ve K22 adlı öğrenciler) erkek koruması ve tecavüz arasında bir ilişki kurmadıkları görülmektedir. Fakat Türk uyruklu öğrenciler gibi kadınların kendilerini koruyabileceklerine dair görüş bildiren öğrenci yoktur.

6.6.5.1. Erkek Koruması Gereklidir Miti

Bu mite sahip öğrenciler mağduru suçlama eğilimindedir. Onlara göre kadın erkek korumasını kabul etmediği için tecavüze uğramıştır. Yine burada da kadınlık ve erkeklik rollerinin bir etkisi görülmektedir. Daha önce de belirtildiği üzere erkek kadın üzerinden kendisini tanımlar ve kadını korunmaya muhtaç olarak görür. Erkek koruması gereklidir mitine sahip öğrencilerin kadın ve erkek arasındaki bu farklılığa değindikleri görülmüştür.

E.22: *‘‘ Herkesin bir kardeşi vardır yani kardeşi ya da ablası mini etekli gecenin geç bir saatinde dışarılarda bulunuyorsa bu o erkeklerin sorumluluğudur. Karı koca ilişkisinde de bu böyle olmalıdır ve kadın her şekilde korunmalıdır’’*(Türk Dili ve Edebiyatı 4. Sınıf Kesinlikle Muhafazakar).

E.29: *‘‘ Ben korumacı olurum. Kadının korunması gerektiğini düşünürüm. Bu durumda az miktarda olsa suç yükler kadına’’*(İnşaat Mühendisliği 4. Sınıf Kesinlikle Muhafazakar).

E.23: *‘‘ Bu onun sorumluluğu olur çünkü kadın tek başına yaşamış. Kadın özgür yaşıyor ve oluyor. (kadının özgür yaşıyor olması nasıl böyle bir şeyi tetikleyebilir ki ?) mesela bu kadın takip edilebilir evinin nerde olduğu ve yalnız yaşayıp yaşamadığı öğrenilir kadın da yalnız yaşadığı için güçsüz bir durumdadır tecavüze uğrayabilir ‘‘*(Müzikoloji 4. Sınıf Kesinlikle Muhafazakar).

K.17: “ Kadın erkek korumasını kabul etmiyorsa zaten bu onun sorumluluğundadır ”(İslami İlimler 1. Sınıf Kesinlikle Muhafazakar).

K.22: “ Kadın erkek korumasını tamamen dışlarsa ve öyle ortamlara da giderse kötü ortamlar uyuşturucunun kullanıldığı ortamlar gibi ortamlara giderse ve tecavüze uğrarsa birazcık da kendisi sorumlu olabilir. Kadın babasının ailesinin gözetiminden tamamen kopmamalı ”(Fen Bilgisi Öğretmenliği 4. Sınıf Kısmen Muhafazakar).

K.21: “ Bence suçludur. İnsan kendisini savunmak için birine ihtiyaç duyar. Abi, erkek kardeş ya da erkek arkadaş, amca dayı yani bir erkek olmalı ”(Sınıf Öğretmenliği 3. Sınıf Kesinlikle Muhafazakar Irak).

E.21 Sudan: “ Sorumlu olmayabilir ama kadının yaptığı şey yanlış onu desteklemiyorum. Kadın tek başına olmaz yani illa ki abisi babası biri olmalı yani. Kadının yaptığı yanlış ama tecavüz için bir neden değil. Kadının bu davranışı erkeği tahrik edebilir erkek yapmak istemese bile bu yüzden yapabilir ”(İktisat 3. Sınıf Kesinlikle Muhafazakar Sudan).

E.21: “ Evet kadının suçudur. Çünkü erkek korumasını falan istemedi”(İktisat 3. Sınıf Seküler Endonezya).

E.19: “ Anlamlıdır kadın yalnız yaşadığı için geleneklere aykırı. Ben Müslümanım o yüzden böyle olmalı kadın da ”(Makine Mühendisliği 2. Sınıf Kesinlikle Muhafazakar Sudan).

Öğrencilerin cevaplarından dikkat çeken ilk durum özellikle erkek öğrencilerin erkek koruması mitine sahip olduklarıdır. Bu durumun en önemli sebebi erkek öğrencilerin korumacı bir anlayışa sahip olmalarıyla ilişkilidir. E.29 adlı öğrencinin yanıtına baktığımızda bu durumu görebilmekteyiz. Öğrenci kendisini korumacı olarak nitelemiş ve kadınların da korunması gerektiğini düşündüğünü bu yüzden erkek korumasını kabul etmeyen kadınların sorumlu olduğunu belirtmiştir.

Dikkat çeken diğer bir durum ise erkeklerinde suçlu olabileceği düşüncesidir. Fakat burada tecavüz eden erkekten ziyade kadını korumayan erkekler suçludur. E.22 adlı öğrencinin yanıtına baktığımızda bu durumu görebilmekteyiz.

Yanıtlarda görünen diğer bir durum ise erkek korumasının aslında kadının savunmasız güçsüz olması dolayısıyla gerekli olduğu düşüncesidir. Bu anlamda Irak uyruklu K.21 adlı öğrenci kadınların abi, erkek kardeş veya bab gibi bir erkek tarafında korunması gerektiği şeklinde açıklamada bulunmuştur. Aynı şekilde K.22 adlı öğrenci de bu şekilde bir görüş belirtmiştir.

Diğer bir durum ise geleneklere yapılan vurgudur. Bu durum E.19 adlı Sudan uyruklu öğrencinin yanıtında görülmektedir. Kendisi Müslüman olduğunu kadının

yalnız yaşamasının geleneklere aykırı olduğunu bu yüzden de kadının böyle olmaması gerektiğini belirtmiştir. Öğrencinin bu şekilde bir yanıt vermesinin nedenini kendisini muhafazakarlık üzerinden tanımlamasına bağlayabiliriz. Öğrenci geleneklere bağlı bir şekilde yetiştirilmiş olmasının bir etkisi olabilir.

6.6.6. Kadınların Seksi Konuşması ve Tecavüz Arasındaki İlişkiye Dair

Tecavüz mitleri arasında belki de en çok dikkat çeken mit tecavüzün kadınların erkekleri tahrik etmeleri sonucunda gerçekleştiği düşüncesine dayalı olan “Kadınların seksî konuşmaları ve hareketlerde bulunmaları, tecavüzü davet eder” (Bohner ve ark. 2002 Akt. Eker ve Erdener, 2014: 61) mitidir. Bu mitte kadınların konuşmaları ve davranışlarının erkekleri tahrik ettiği ve tecavüzünde bu yüzden gerçekleştiği fikri hakimdir.

Öğrencilerin tecavüz mitlerine dair düşüncelerini görmek için sorduğum diğer bir soru ise kadınların seksî konuşmaları ve tecavüz arasındaki ilişkiye dairdir. Bu amaçla öğrencilere “*Kadınların seksî konuşmaları ya da dikkatsiz davranışları tecavüzü doğurur*” sözü sizin için neyi ifade eder? şeklinde bir soru yönelttim. Gelen cevaplardan hareketle “ anlamlılık derecesi, kadın suçludur, erkek suçludur ve kadın bilmelidir” şeklinde 4 kategori oluşturulmuştur.

K.20: “ *Dediğim gibi tecavüzcülerin zihinleri bozuk olduğu için bir kadının mimiklerini konuşmasını davranışlarını tecavüz etmek için bir nedenmiş gibi kullanabilir. Ama bu kadının sorumlu olduğunu göstermez*”(İktisat 3. Sınıf M.S.A.).

K.21: “ *Tecavüzün benim için hiçbir haklı nedeni yok o yüzden çok anlamsız geliyor bu. Kadın istediği gibi konuşabilir istediği şekilde davranabilir. Karşı taraf bundan etkilenip böyle bir harekette bulunamaz hakkı yok*”(Bankacılık ve Finans 4. Sınıf Muhafazakar).

E.24: “ *Anlamli değildir. Bir insanın konuşması bile mi tecavüz için bir neden olarak görülmeli ? Saçma bu. (peki kadın ya cinsellik üzerine konuştuysa ve tecavüze uğradıysa bu onun sorunu mudur ?) dediğim gibi cinsellik iki tarafın isteğiyle olmalı kadın bunu istediğini kendisi beyan etmeli*”(Makine Mühendisliği 4. Sınıf M.S.A.).

K.21 Sos. : “ *Bir kadının seksî konuşup konuşmaması bile önemli değil bir kadının normal konuşması bile bazı insanları etkileyebilir önemli olan seksî konuşup konuşmaması değil. Elbette ki kadın bu durumda suçlu değildir karşı tarafın sapık zihniyetidir o*”(Sosyoloji Bölümü 4. Sınıf M.S.A.).

K.23: “ *Bence kesinlikle anlamsız. Yani fail öyle anlayacak diye kadın mı sorumlu olmalıdır? kadınlar istemedikleri bir şeye asla zorlanmamalıdır. Kadınların bir dokunulmazlığı vardır ve onun bu konuşmaları ya da*

davranışları tecavüz için meşrulaştırmaz bence ‘’(İslami İlimler 3. Sınıf Muhafazakar).

K.22: ‘‘ *Belki etkisi vardır kadın erkeğin dikkatini çekmek istiyor olabilir ama tecavüz için değil. En başta da dediğim gibi erkeğin sorunu çünkü kadın öyle davrandı diye tecavüz etmesi saçma bir şey*’’(Psikoloji Bölümü 3. Sınıf Muhafazakar Kazakistan).

Öğrencilerin cevapları incelendiğinde ilk dikkat çeken unsur öğrencilerin kadını suçlamadıklarıdır. Özellikle kadın öğrencilerin seksi konuşma ve dikkatsiz davranış arasındaki ilişkiye anlamsızdır yanıtını verdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

K.21 Sos. Adlı öğrenci erkeklerin kadınların her davranışını tecavüz için haklı bir neden olarak yorumlayabileceklerine dair sözleri önemlidir. Bu tecavüzcülerin tecavüz mitlerini yaptıkları tecavüz eylemini haklı çıkarmak için kullandıkları bir yöntemdir. Öğrencide bunu vurgu yapmıştır.

Ulaşılan diğer bir sonuç ise erkeklerin kadınların seksi konuşmaları ya da dikkatsiz davranışlarının tecavüz için bir neden olarak göremeyeceği düşüncesidir. Bu anlamda K.21 adlı öğrencinin cevabı önemlidir. ‘‘ *Kadın istediği gibi konuşabilir istediği şekilde davranabilir. Karşı taraf bundan etkilenip böyle bir harekette bulunamaz hakkı yok*’’ cevaptan da görüleceği üzere öğrenci erkeklerin kadınların davranışını tecavüz için haklı bir neden olarak görmemeleri gerektiğine vurgu yapmıştır.

Ulaşılan diğer bir sonuç ise yabancı uyruklu öğrencilerle ilgilidir. Yabancı uyruklu öğrencilerden yalnızca K.22 adlı öğrenci seksi konuşma ve tecavüz arasında kısmen ilişki kurmuş fakat yine de kadına herhangi bir sorumluluk yüklememiş ve erkeği suçladığı görülmüştür.

6.6.6.1. Kadın Kendini Bilmeli Miti

Kadın kendini bilmeli miti öğrencilerin düşüncelerinde birden fazla şekilde yer edindiği görülmüştür. Bunlardan ilki kadının karşısındaki erkeği bilmesi gerektiği şeklindedir. Burada erkeğin cinsel anlamda daha ön planda durmasına vurgu yapıldığı ve ayrıca bazı erkeklerin ruh sağlıklarının bozuk olması dolayısıyla kadının erkeği tanıyamayacağına bu yüzden de tecavüze uğrayabileceğine vurgu yapıldığı görülmüştür. Kadın kendini bilmeli miti aynı zamanda kadının girdiği bulunduğu ortama göre de etkili olabileceği görülmüştür.

E.21: “ *Tecavüzün çağrışımını ifade edecek başka neyi ifade etsin* ”(Tarih 3. Sınıf kısmen muhafazakar).

E.22:” *Kadının seksi konuşması değil kadının bakışı bile tecavüze neden olabilir. Kadın bu durumda sorumludur*”(Türk Dili ve Edebiyatı 4. Sınıf Kesinlikle Muhafazakar).

K.23: “ *Pek bir şey ifade etmiyor açıkçası. Tecavüz zorla gerçekleşen bir eylemdir o yüzden mantıksız geldi bu. Ama şuan gerçekten çok dikkat etmemiz gerekiyor başımıza ne geleceğini bilmiyoruz bu yüzden konuştuğumuz ortamlarda birazcık daha dikkatli olmamız gerekir. Kadın kadına konuşurken sorun olmaz ama bir erkekle konuşuyorsa bu kadına tecavüz ediliyorsa belki birazcık sorumlu olabilir* ”(Sosyoloji Bölümü 4. Sınıf Kısmen Seküler).

E.17: “ *Kadının karşısında bir erkek varsa ve konuşmasında herhangi bir şekilde cinselliğe dair bir şey geçiyorsa ve tecavüze uğruyorsa onun sorumluluğundadır. Gerçi bu durum da tecavüz de olmaz ama neyse. Çünkü kadın bunu istiyordur* ”(Gazetecilik Bölümü 1. Sınıf Muhafazakar).

E.22 U.T.L.: “ *Değişen toplumsal yapıdan dolayı artık kadınlarımız da nerede ne şekilde konuşması ya da davranması gerektiğini bilemiyor. Psikolojisi ve zihniyeti bozuk insanlar olduğunda ve bu kadınlarda bu yüzden tacize ya da tecavüze uğrayabiliyorlar. Kadının bu konuşması da bir şekilde etkili olabiliyor*” (Uluslararası Ticaret ve Lojistik 4. Sınıf M.S.A.).

E.24: “ *Yetiştirilememiş insanlar bunları yanlış anlayıp davetkar olarak yorumlayabilir. Kadının bu duruma dikkat etmesi gerekiyor* ”(Fizik 3. Sınıf Kısmen Seküler).

K.18:” *Nasıl ortamlarda konuşulduğu çok önemlidir. Eğer bir erkeğin yanında konuşuyorsa kadın bunun sonuçlarına katlanmalıdır. (o halde şöyle düşünün bir kafe düşünün iki kadın kendi aralarında seksi konuşup dikkatsiz davranışlarda bulunuyor yani sizin aklınızdaki seksi konuşma ve dikkatsiz davranış ne ise onun sınırlarını zorlayacak şekilde konuşuyorlar ve orada çalışan bir garson ya da bir müşteri kulak misafiri oluyor ve bu kadınlar dışarı çıktıklarında bu adam tarafından tecavüze uğruyorlar. Bu durumda bu kadınlar ne kadar sorumludur ?) kadınlar burada da sorumludur. Dediğim gibi kurduğumuz her cümleden ve attığımız her adımdan sorumluyuzdur* ”(Çağdaş Türk Lehçeleri 1. Sınıf Kesinlikle Muhafazakar).

E.23: “ *Tecavüze neden olabilir. Kadının o davranışı konuşması karşıdaki bir insanı nasıl etkilemesin ya? kadınların bu konuşmaları ya da davranışları ister istemez dışarıdaki insanların dikkatini çeker* ”(Müzikoloji 4. Sınıf Kesinlikle Muhafazakar).

K.19: “ *Çok anlamlıdır. Çünkü normal konuşmak vardır bir de karşıdaki erkeğin nefsinin kabartacak şekilde konuşmak vardır bu yüzden böyle konuşmamak gerekir. Kadının karşısında erkek varsa edebiyle konuşmalıdır. Kadınlar erkeğin bulunduğu ortamlarda konuşmalarına ve davranışlarına dikkat etmelidirler. Kadının evdeki rahatlığıyla dışarıdaki rahatlığı bir olmamalı* ”(İslami İlimler 1. Sınıf Kesinlikle Muhafazakar).

K. 21: “ Kadın o şekilde konuşuyorsa kendisi de istiyor olabilir. Kadın bir erkekle bu şekilde konuşuyorsa bunu istiyor olabilir. Kadın eğer karşısındaki kişinin kendisini yanlış anlayacağını bilmiyorsa ve tecavüze uğruyor olursa bu durum da kadına herhangi bir sorumluluk yüklenmez ” (Fen Bilgisi Öğretmenliği 4. Sınıf M.S.A).

E.20: “ Kadının suçu olabilir. Çünkü kadın onu istiyordur. Bir kadın bir erkeğe karşı böyle bir konuşma yapsa bence olabilir yani ”(Genetik Mühendisliği 3. Sınıf Seküler Somali).

K.21 Kırgız: “ Burası biraz karışık buna hiçbir şey neden olamaz ama kızlar eğer böyle bir şey istemiyorlarsa bu gibi davranmamaları lazım erkeğin karşısında dikkatli davranması gerek ”(Bankacılık ve Finans 3. Sınıf M.S.A. Kırgızistan).

E.21: “ İkisi de sorumlu olur. Bir erkek böyle konuşursa ve kadın da böyle konuşursa olur. Mesela ben kediye sen bana balık vermek istiyorsun gibi davet ediyorsun yani. Kadın davet eder böyle konuşursa ” (İktisat 3. Sınıf Seküler Endonezya).

Öğrencilerin cevaplarından elde edilen ilk sonuç kadını sorumlu tuttukları yönündedir. Fakat seks konuşma ve tecavüz arasında bir ilişki kuran öğrencilerin hepsi kadını tamamen suçlamamıştır. Örneğin K. 23 adlı öğrenci kadının kısmen sorumlu olacağını belirtmiştir. Öğrencinin cevabında da görüleceği kadının girdiği ortama ya da konuştuğu kişiye dikkat etmesi gerektiği bir erkekle bu şekilde konuştuğunda tecavüze uğrayabileceği vurgusu hakimdir.

İkincisi ise kadının o şekilde konuşuyor olmasını kadının tecavüzü isteyebileceğine dair vurgudur. Bu anlamda K.21 adlı öğrencinin şu sözleri anlamlıdır. “ Kadın o şekilde konuşuyorsa kendisi de istiyor olabilir. Kadın bir erkekle bu şekilde konuşuyorsa bunu istiyor olabilir.” Ayrıca öğrencilerin kadının bu davranışı sonrası tecavüze uğramasını normal bir cinsel ilişki olarak gördükleri de ulaşılan diğer bir sonuçtur. E.17 adlı öğrencinin görüşleri bu anlamda önemlidir. Kendisinin şu sözleri bu anlamda önemlidir. “ Kadının karşısında bir erkek varsa ve konuşmasında herhangi bir şekilde cinselliğe dair bir şey geçiyorsa ve tecavüze uğruyorsa onun sorumluluğundadır. Gerçi bu durum da tecavüz de olmaz ama neyse.”

Elde edilen diğer bir sonuç ise kadının davranışlarının erkek tarafından yanlış anlaşılacağı yönündeki düşüncedir. Bu anlamda E.24 adlı öğrencinin cevabı önemlidir. “ Yetiştirilememiş insanlar bunları yanlış anlayıp davetkar olarak yorumlayabilir ” aynı şekilde E.22 U.T.L adlı öğrencide erkeğin ruh sağlığına vurgu

yaparak erkeğin kadının davranışını yanlış anlayabileceğine vurgu yaptığı görülmektedir.

Elde edilen diğer bir sonuç ise kadının girdiği ortam konuştuğu kişi ile ilgilidir. Öğrenciler burada kadının bir erkek karşısında seksi konuşuyor ya da dikkatsiz davranıyorsa ve tecavüze uğruyorsa kadının sorumlu olacağı yönünde düşüncelerini belirtmiştir. Bu anlamda K.18 adlı öğrencinin şu sözleri önemlidir “...*Dediğim gibi kurduğumuz her cümleden ve attığımız her adımdan sorumluyuzdur* ” Kadının yaptığı davranış dolayısıyla sorumlu tutulduğu görülmüştür.

Elde edilen diğer bir sonuç ise öğrencilerin doğrudan erkeği suçlamaya dönük herhangi bir düşünce belirtmeyip kadın üzerinden konuştuklarıdır. K.19 adlı öğrencinin şu sözleri bu anlamda önemlidir. “*Kadının karşısında erkek varsa edebiyle konuşmalıdır*” toplumda var olan kadınlık ve erkeklik algısının bir yansımasıdır bu aslında. Kadın dediğin edepli olmalıdır. Bu aynı zamanda kötü kadınlara tecavüz edilmelidir şeklindeki düşünceyi de destekler niteliktedir.

Yabancı uyruklu öğrencilerin cevaplarını incelediğimizde de yine Türk uyruklu öğrencilere benzer yanıtlar verdikleri görülür. Fakat Endonezya uyruklu E.21 adlı öğrencinin şu sözleri dikkat çekicidir. “ *Mesela ben kediye sen bana balık vermek istiyorsun gibi davet ediyorsun yani. Kadın davet eder böyle konuşursa*” Kadının dikkatsiz davranışı ya da seksi konuşması davetkârlık üzerinden üstelik kadın balığa benzetilerek yapılmıştır.

6.6.7. Psikolojik Bir Sorun Olarak Tecavüz

Tecavüze psikolojik bir sorunmuş gibi düşünülen bu mitte erkeklerin psikolojik sorunları olduğu için tecavüz ettiği inancı hakimdir. Burada tecavüzün sapkın bir eylem olarak değerlendirilir. Bu anlamda Apaydın’ın şu sözleri önemlidir:” (...) sağlıklı erkeklerin gerçekleştirdiği bir eylem olmadığı; tecavüzün ancak akli dengesi yerinde olmayan “sapkın” erkekler tarafından gerçekleştirildiği aynı zamanda bu eylemin “normal” yerlerde de gerçekleşemeyeceği yönündeki inanış vurgulanmaktadır“(Apaydın, 2017: 51)

Öğrencilerin tecavüz mitlerine dair düşüncelerini belirlemek için üzerinde durduğum diğer bir konu tecavüz ve psikolojik sorun arasındaki ilişki ile ilgilidir.

Bu anlamda öğrencilere *Tecavüzcülerin psikolojileri konusunda ne düşünüyorsunuz?* Şeklinde bir soru sorulmuştur.

E.21 S.Ö.: “ *Kadına çok düşkünler bence ve doyumsuzlukları çok fazla olabilir. Psikolojileri bozuk ve cinsel hazza düşüklünlendir* ”(Sınıf Öğretmenliği 2. Sınıf M.S.A.).

E.22: “ *Tecavüz eden kişilerin psikolojilerinin ben normal olduğunu düşünmüyorum çünkü normal psikolojide olan bir insan düşünür ben ne yapıyorum diye ya da sonucunu düşünür bana ya da karşıdakine ne olur diye düşünür ve korkar. Psikoloji bozukluğu derken sapkınlık derecesindeki bozukluktan bahsediyorum* ”(Uluslararası Ticaret ve Lojistik 3. Sınıf Kısmen Seküler).

K.19:” *Normal bir psikolojiye sahip olduklarını düşünmüyorum olsaydı zaten böyle bir şeye girmezlerdi empatiden yoksunlardır. İnsan insana empati kurmalı ve insan insanı anlamalı zaten anlamadıkları için kadında kısa etek giymeseymiş tecavüz olmazdı şeklinde düşünmezlerdi. Bu kişilerin psikolojileri bozuktur ve bunların hapse tıkmalarının yanı sıra psikolojik destek almaları gerektiğini de düşünüyorum* ”(İngiliz Dili ve Edebiyatı 2. Sınıf Kesinlikle Seküler).

K.21: “ *Psikolojileri bozuktur. Bir şey eksik sanki onlar da. Normal değiller bu yüzden tecavüz ediyorlar* ”(Sınıf Öğretmenliği 3. Sınıf Kesinlikle Muhafazakar Irak).

E.21: “ *Bence bunlar eğitilmeliler eğitimleri yok kafalarını açmak için cinsel eğitim vermek gerekir. Bunların psikolojileri bozuk bence çünkü aile yönetimi yok pornografi izliyorlar*”(İktisat 3. Sınıf Seküler Endonezya).

K.22: “ *Onların yanlış ve iğrenç düşünceleri psikolojisi bozuk şeklinde basite indirgenmek doğru değil bu yüzden kendilerini bu şekilde psikolojisi bozuk birisi olarak adlandırıyorlar* ”(Türk Dili ve Edebiyatı 4. Sınıf Seküler).

K.22 Sos.: “ *Normal bir psikolojiye sahiptirler fakat gariptir ki kanun önünde hiç de normal psikolojiye sahip olduğunu göstermezler. Sonra da iyi hal indrimi veya başka sebeplerle böyle insanlar serbest bırakılır ve tekrar tekrar başka kadınlara bunları yaşatırlar* ”(Sosyoloji Bölümü 3. Sınıf muhafazakâr).

K.20: “ *Bunun psikolojisi falan olamaz çünkü tecavüzcülerin bir nedene ihtiyacı yok tecavüz etmeleri için psikolojisi iyi olsun kötü olsun fark etmiyor bence* ”(Sosyoloji Bölümü 3. Sınıf Seküler).

Öğrencilerin cevaplara göre öğrenciler 2 gruba ayrılmışlardır. Birinci gruptaki öğrenciler tecavüzcülerin psikolojik sorunları olduğunu ve bu yüzden tecavüzü gerçekleştirdiklerini belirtiyorlar. Psikoloji bozukluğunun sebebini kadına ve cinselliğe düşkünlük olarak belirten öğrenciler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. E.21 S.Ö. adlı öğrenci erkeğin cinselliğe olan düşkünlüğüne vurgu yaptıkları

görülmektedir. E.22 adlı öğrenci ise erkeğin sahip olduğu psikolojik sorunu sapkınlık olarak nitelendirmiştir. Yabancı uyruklu öğrencilerde psikolojik sorun ve tecavüz arasında bir ilişki kurdukları görülmektedir. E.21 adlı Endonezya uyruklu öğrenci bu insanların tedaviye ihtiyacı olduğunu belirtmiştir.

Diğer grupta yer alan öğrenciler ise tecavüz ve psikoloji bozukluğu arasında bir ilişki kurmadıkları görülmüştür. Bu öğrenciler psikoloji bozukluğunu erkeklerin tecavüzü haklılaştırmak için uydurduklarını belirtmişlerdir. Bu anlamda K.22 adlı öğrencinin söylemleri önemlidir. O tecavüzcülerin yaptıklarını psikoloji bozukluğu olarak nitelemenin doğru olmadığına vurgu yapmıştır. Diğer bir örnekte K.22Sos. adlı öğrencinin söylemlerinde görülmektedir. Öğrenci tecavüzcülerin adalet önünde psikolojisi bozukmuş gibi yaptıklarını ve indirim aldıklarına vurgu yapmıştır.

6.6.8. Dürtü Sorunu Olarak Tecavüz

Öğrencilerin tecavüz mitlerine dair düşüncelerini değerlendirmek için sorulan diğer bir soru ise erkeklerin dürtü sorunu yaşadıkları için tecavüzü gerçekleştirdikleri mitine dairdir. Bu amaçla şu soru sorulmuştur: *''Tecavüz erkeklerin kontrol edemediği cinsel dürtülerinden kaynaklanır.'' Cümlesine ne kadar katılıyorsunuz?*

Dürtü sorununda erkekler cinsel anlamda kadınlara oranla daha ön planda olduğundan söz edilir. Burada da yine psikolojik sorunda olduğu gibi bir hastalığın etkisinden söz edilmektedir. Erkekler dürtülerini kontrol edemedikleri için tecavüz ederler anlayışı vardır. Öğrencilerin konuyla ilgili düşüncelerinde de erkeklerin dürtü sorunu yaşadığı ve bu yüzden kendilerini kontrol edemedikleri ve tecavüz ettikleri düşüncesi hakimdir.

E.21 S.Ö.: *'' Katılmıyorum. Çünkü başta dediğim gibi bunun kadını erkeği yoktur kadınlar da tecavüz edebilirler. Ya aslında bu kısmen de etkili olabilir çünkü bir kişi vaktini en çok neye harcarsa onun kontrolü altına girebilir bu durumdaki bir erkek ya da kadında eğer vakitlerinin çoğunu buna harcıyorlarsa yanlış şeyler yapabilirler ''*(Sınıf Öğretmenliği 2. Sınıf M.S.A.).

E.26: *'' Katılmıyorum. Erkek kendisine sahip çıkmalıdır. Aynı şekilde kadın da kendisine sahip çıkmalıdır. Kadınlarında dürtüleri var onlarda kontrol etmeli. Erkekleri etkilememeli yani tahrik etme ''*(Kamu Yönetimi 4. Sınıf M.S.A.).

K.20: “ Katılmıyorum Erkeklerin yeri geldiğinde kendilerini kontrol edebilmeleri gerektiğini düşünüyorum. Tecavüz için bir gerekçe olarak görülmemeli ”(Bankacılık ve Finans 4. Sınıf Muhafazakar).

E.22 U.T.L.: “ Nefse sahip çıkmak cinsel dürtüye sahip çıkmaktır. Yani bunlar sahip çıkmadıkları için kontrol edemedikleri için ortaya çıkar. Ben kontrol edebiliyorum çünkü ben onlar gibi sürekli bu şeyi düşünmem. Hem bu dinimize hem de ahlakımıza yakışmaz insanlığa da yakışmaz bunlar düşündüğüm için kontrol edebiliyorum kendimi bunların düşündüklerini sanmıyorum ”(Uluslararası Ticaret ve Lojistik 3. Sınıf Kısmen Seküler).

K.23: “ Katılmıyorum çünkü nasıl ki erkelerin hazzı varsa kadınların da var. Kadınlar sahip çıkabiliyorsa kendileri de çıkabilir ya da başka yollarla kendilerini tatmin edebilir ya da rızası olan kadınlarla birlikte olabilirler. Ben o erkeklerin zihniyet yapılarından ötürü ya da yaşadıklarından ortamdaki ya da psikolojilerinden dolayı olduğunu düşünüyorum ”(Maliye 4. Sınıf Kısmen Muhafazakar).

E.21: “ Katılıyorum. Çok örneği de var. Kadına tecavüz edip öldürebiliyorlar ”(Tarih 3. Sınıf Kısmen Muhafazakar)

E.22: “ Olabilir. Bence erkek ya da kızlar o şeyi isteyebilir. Erkek mesela eşinden bunu karşılayamayınca tecavüze kalkışabilir ”(Türk Dili ve Edebiyatı 4. Sınıf Kesinlikle Muhafazakar).

K.19: “ Ne katılıyorum ne de katılmıyorum. Psikolojik bir sorunları olduğunu düşündüğüm için onların artık elinde olan bir durum olmadığını düşünüyorum. Fakat kontrol etmeyi öğrenmeliler bilmeliler yapamıyorlarsa da bu konu hakkında psikolojik destek almalılar. Yani ben kendilerini kontrol edemedikleri için tecavüz ettiklerini de düşünmüyorum yani kendilerini bu şekilde savunmamalılar ”(İngiliz Dili ve Edebiyatı 2. Sınıf Kesinlikle Seküler).

K.22: “ Kendilerini kontrol edemedikleri için yapıyor olabilirler ”(Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler 4. Sınıf Kesinlikle Muhafazakar Somali).

E.20: “ Bence kontrol edebilirler”(Genetik Mühendisliği 3. Sınıf Seküler Somali).

K.21: “ Kendilerini kontrol edemiyorlar. Bu konu da sorunları vardır çözmeleri gerekir ”(Sınıf Öğretmenliği 3. Sınıf Kesinlikle Muhafazakar Irak).

Öğrencilerin cevaplarından elde edilen sonuca göre öğrenciler iki grupta toplanmaktadır. Bu gruptakilerin ilki tecavüz dürtü sorunu arasında ilişki kurmayanlardan oluşmaktadır. Tecavüz ve dürtü sorunu arasında bir ilişki yoktur şeklinde yanıt veren öğrencilerde kendi içinde gruplara ayrılmaktadır. Kadının da dürtüleri olduğunu ve kadınların dürtülerini kontrol edebildiği için erkeklerinde dürtülerini kontrol etmesi gerektiğini düşünen öğrenciler olduğu gibi erkeklerin ve kadınların dürtülerini kontrol etmesi gerektiğini savunan öğrencilerde vardır. Kadın

ve erkeğin dürtülerini kontrol etmesi gerektiğini savunan E.26 “ *Kadınlarında dürtüleri var onlarda kontrol etmeli. Erkekleri etkilememeli yani tahrik etme* ” şeklinde bir ifade kullanarak kadınlarında kendilerini kontrol etmelerini gerektiğini belirtmektedir. Kadınların dürtüleri olduğunu ve kontrol edebildiklerini bu yüzden erkeklerinde kontrol edebileceklerini belirten K.23: “ *Katılmıyorum çünkü nasıl ki erkeklerin hazzı varsa kadınların da var. Kadınlar sahip çıkabiliyorsa kendileri de çıkabilir ya da başka yollarla kendilerini tatmin edebilir ya da rızası olan kadınlarla birlikte olabilirler*” şeklinde bir ifade kullanarak erkeklerinde kendilerini kontrol edebileceğini belirtmiştir. Elde edilen diğer bir sonuç ise inançla ilgilidir. Dini inanca vurgu yapan öğrenciler erkeklerin bu şekilde kendilerini kontrol edebileceklerini belirtmektedir. Bu anlamda E.22U.T.L adlı öğrencinin görüşleri önemlidir. O bu konuda şunları ifade ediyor: “ *Nefse sahip çıkmak cinsel dürtüye sahip çıkmaktır. Yani bunlar sahip çıkmadıkları için kontrol edemedikleri için ortaya çıkar. Ben kontrol edebiliyorum çünkü ben onlar gibi sürekli bu şeyi düşünmem. Hem bu dinimize hem de ahlakımıza yakışmaz...*” Cevaptan da görüleceği üzere dini inançla dürtü kontrolü sağlanabileceğine vurgu yapmıştır.

Diğer grupta yer alan öğrenciler ise dürtü sorunu ve tecavüz arasında bir ilişki olduğunu ve erkeklerin dürtülerini kontrol edemedikleri için tecavüz ettiklerini savunmaktadırlar. E.21, E.22 ve K19 adlı öğrencilerin yanıtları incelendiğinde dürtü sorunu ve tecavüz arasında bir ilişki kurdukları görülmektedir.

Dürtü sorunu ve tecavüz arasındaki ilişkiye dair yabancı uyruklu öğrencilerde Türk uyruklu öğrencilere benzer yanıtlar verdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

6.6.9. Tahrik ve Tecavüz Arasındaki İlişkiye Dair

Tecavüz mitleri ile ilgili üzerinde durulan diğer bir konu ise kadınların erkekleri tahrik edip etmedikleri ile ilgilidir. Bu amaçla öğrencilere “*Tecavüz, kadınlar tarafından erkeklerin tahrik edilmeleri sonucunda oluşur.*” cümlesine ne kadar katılıyorsunuz ?” şeklinde bir soru sorulmuştur. Gelen yanıtlardan hareketle “*anlamlılık derecesi, kadının amacı önemlidir ve çocuklarda mı tahrik ediyor*” şeklinde 3 kategori oluşturulmuştur.

E.24: “ *Yüzde yüz katıldığımı söyleyemem ama çok az da olsa katılırım. Karşı tarafa bağlı bu aslında. Kadınlar aslında beğenilme duygusu yüzünden*

böyle yapıyor olabilirler ama yapmaması gerekir. Kadın toplumsal yapıyı düşünerek giyinmeli ‘‘(İslami İlimler 4. Sınıf Muhafazakar).

K.20: ‘‘ *Bence alakasız. Fail kadının konuşmasını mimiğini ya da davranışını yanlış anlayabilir bu kadının sorunu değildir ki.* ‘‘(İktisat 3. Sınıf M.S.A.).

E.22: ‘‘ *Buna da katılmıyorum. Fakat bu daha önce bahsettiğim %20’lik kısma girebilir burası. Yani evet bazı kadınlar isteyebilir. Zarf atıyor olabilir* ‘‘(Uluslararası Ticaret ve Lojistik 3. Sınıf Kısmen Seküler).

K.19: ‘‘ *Bu mini etek mevzusuna da biraz benziyor. Kadınların o tarz giyinmeleri de kesinlikle tahrik olarak algılanmamalı. Ayrıca tecavüz erkeklere, çocuklara hatta önüne ne gelirse gelsin bir şekilde gerçekleştiği için bu tahrikin olduğunu göstermiyor. Kadın tahrik ediyor diye bir şey yok*‘‘(İngiliz Dili ve Edebiyatı 2. Sınıf Kesinlikle seküler).

K.23: ‘‘ *Ben kadınların erkekleri tahrik etmek için o şekilde giyindiklerini ya da davrandıklarını düşünmüyorum. Bu senenin modası crob ve dışarı baktığımız da birçok kadının o şekilde giyindiklerini görebiliriz. Yani bu kadınlar erkeleri tahrik etmek için mi giyinmişler hayır moda bu* ‘‘(Sosyoloji Bölümü 4. Sınıf M.S.A.)

E.20: ‘‘ *Katılmıyorum. Tahrik kısmına katılmıyorum yani kendini durdurabilirsin ya da herhangi bir şekilde o ortamdan ayrılabilirsin. Bu durum tecavüz ya da tacizle bitmemeli. İnançlı bir insan kendisini kontrol edebilir. Tahrikle bir bağlantı kuramadım ben kadına suçlu görmüyorum* ‘‘(Halkla İlişkiler ve Reklamcılık 1. Sınıf Kısmen Muhafazakar).

K.22: ‘‘ *Kısmen yani evet etkili de olabilir ama olmaya da bilir. Bu her iki tarafın cinselliğe olan duruşuyla ilgilidir* ‘‘(Türk Dili ve Edebiyatı 4. Sınıf Muhafazakar).

E.18: ‘‘ *Tamamen katılıyorum diyemem. Kadının tahrik edici konuşmayı nere de ya da kime yaptığına bağlı. Kadın bunu kime yaptı, isteyerek mi yoksa istemeyerek mi yaptı ? kurulabilir ama o kadar da fazla değil. Yüzde olarak söylersem %10 falan. Ama bu hiç kimseyi haklı çıkarmaz yani* ‘‘(İngiliz Dili ve Edebiyatı 1. Sınıf M.S.A.).

E.29: ‘‘ *Buna da yarı yarıya katılıyorum. Tahrik edenlerin olduğunu düşünüyorum. Kadınların bazı konularda erkekleri tahrik edebileceklerini bilmeleri gerekir ve ona göre hareket etmeliler* ‘‘ (İnşaat Mühendisliği 4. Sınıf Kısmen Muhafazakar).

K.17: ‘‘ *Yarı yarıya katılıyorum. Kadınlar bazen tahrik edebilirler; kıyafetleriyle konuşmalarıyla. Ama bazen tahrik etmeseler de tecavüze uğrayabilirler (kadın tahrik ettiğinin bilincinde değilse ya da sadece giyinmek için güzel görüldüğü için dekolte giyindiyse ve tecavüze uğradıysa bu durum da bu kadın ne kadar sorumludur ?) Kadın tahrik ettiği bilincinde nasıl olmasın ki ? kadın hem dekolte giyiniyor hem açık hem mini etek giyiyorsa bence bunun bilincinde olur* ‘‘(İslami İlimler 1. Sınıf Kesinlikle Muhafazakar).

K.21: “ Bazı erkekler kadınların nefes almalarından dahi tahrik oluyor yani nefes alması dahi yetebiliyor. Hatta çocuğa ve hayvanlara da tecavüz ediyorlar. Bunlar nasıl bir çocuktan ya da hayvandan tahrik olabiliyorlar ki ? ” (Sınıf Öğretmenliği 2. Sınıf Seküler).

K.22:” Katılıyorum bir kız açık giyinirse erkek etkilenebilir ve bu yüzden tecavüz edebilir ”(Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler 4. Sınıf Kesinlikle Muhafazakar Somali).

E.20: “ Bazıları olabilir diye düşünüyorum ben. Açık giyiniyorsa olabilir. Kadın kapalıysa ve hiçbir yerini göstermiyorsa olmayabilir. Açık olanlar daha fazla tecavüze uğrayabilirler ”(Genetik Mühendisliği 3. Sınıf Seküler Somali).

K.21 Kırgız: “ Hayır çünkü hiç kimse uyarılmadan oluyor bu. Hiçbir şey bu duruma neden olamaz bence ”(Bankacılık ve Finans 3. Sınıf M.S.A. Kırgızistan).

K.22 Ps.: “ Az önce dedim ya erkek eğer dini konularda iyi olsa dini inancı olsa bir de kendisini kontrol edebiliyorsa öyle bir şey yapmaz. Etkisi olabilir ama kadın öyle bir şey istemez yani kadının suçu değil. Ben tecavüz yapsınlar diye davranmıyorum kedi içimden geldiği gibi davranıyorum ”(Psikoloji 3. Sınıf Muhafazakar Kazakistan).

E.21: “ %90 ederler. Kadın bunu istiyor olabilir. Mini etek giymiş kadın erkek tahrik olur (peki kapalı bir kadın erkeği nasıl tahrik edebilir ?) (Gülerek cevaplıyor) bu fantezi oluyor. Erkeğin fantezisi olabilir. Kadın burada sorumlu değil erkek sorumlu olur” (İktisat 3. Sınıf Seküler Endonezya).

Tahrik ve tecavüz arasındaki ilişkiye dair elde edilen bulgu öğrencilerin iki farklı grupta toplandığı yönündedir. İlk grupta yer alan öğrenciler tahrik ve tecavüz arasındaki ilişkiyi anlamlı bulanlardır. Bu gruptaki öğrencilerin kadını suçlama eğilimine sahip oldukları bulunmuştur. Bu anlamda E.24 adlı öğrenci tahrik ve tecavüz arasındaki ilişkiye kısmen katıldığını belirterek kadınlar için şunları söylemiştir: “ Kadınlar aslında beğenilme duygusu yüzünden böyle yapıyor olabilirler ama yapmaması gerekir” öğrencinin bu söyleminden de görüleceği üzere tıpkı tecavüz mitlerine sahip diğer erkekler gibi kadını belli bir kalıba sokmaya çalıştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu yüzden tahrik ve tecavüz arasındaki ilişki de anlamlı yanıtını veren öğrenciler kadının ne şekilde davranması gerektiğine dair de söylemlerde bulunmuşlardır. Ulaşılan diğer bir sonuç ise kadının tahrik edici davranış sergilemesini tecavüzü istemek olarak algılandığıdır. E.22 adlı öğrencinin söyleminde geçen zarf atan kadın düşüncesi bu yönüyle önemlidir. Kısmen katıldığını belirten K.22 adlı öğrenci ise kadın ve erkeğin cinselliğe olan bakışı ile ilgili olduğunu belirtmektedir. Kısmen katıldığını belirten E.18 adlı öğrenci ise

kadının amacının önemli olduğunu belirtmektedir. Bu durumu onun şu sözlerinde görebilmekteyiz: ‘‘ Tamamen katılıyorum diyemem. Kadının tahrik edici konuşmayı nere de ya da kime yaptığına bağlı. Kadın bunu kime yaptı, isteyerek mi yoksa istemeyerek mi yaptı ?’’ Dikkat çekici diğer bir durum ise kadının davranışının erkeği etkileyebileceği ve buna göre tavır takınması gerektiğine dair düşüncedir. Bu anlamda E.29 adlı öğrencinin şu söylemi bu anlamda önemlidir ‘‘Kadınların bazı konularda erkekleri tahrik edebileceklerini bilmeleri gerekir ve ona göre hareket etmeliler ‘’ Cevaptan da görüleceği üzere erkekler üzerinden kadınların inşa edilmeye çalışıldığıdır.

Diğer grupta yer alan öğrenciler ise tecavüz tahrik arasındaki ilişkiyi anlamsız bulanlardır. Bu gruptaki öğrenciler kadını suçlama eğilimine sahip olmadıkları sonucuna ulaşmışlardır. K.19, K.20 ve K23 adlı öğrencilerin yanıtlarını incelediğimizde bu durumu açıkça görebilmekteyiz. Özellikle K.19 adlı öğrencinin şu söylemi dikkat çekicidir. ‘‘...Ayrıca tecavüz erkeklere, çocuklara hatta önüne ne gelirse gelsin bir şekilde gerçekleştiği için bu tahrikin olduğunu göstermiyor. Kadın tahrik ediyor diye bir şey yok’’ Cevaptan da görüleceği üzere öğrenci tahrik ve tecavüz arasında bir ilişki kurmamaktadır.

Yabancı uyruklu öğrencilerin yanıtları da Türk uyruklu öğrencilere benzemektedir. Hem Türk uyruklu hem de yabancı uyruklu öğrenciler erkeğin kendisini kontrol etmesinde dini önemli bir araç olarak belirtmişlerdir. Bu anlamda Kazakistan uyruklu K.22 Ps. adlı öğrenci ile Türk uyruklu E.20 adlı öğrencilerin cevaplarında bu durum görülmektedir.

6.7. Üniversite Öğrencilerinin Tecavüz ve Tecavüz Mitlerine Dair Düşünce ve İnançlarını Etkileyen Faktörler

Bu başlık altında öğrencilerin tecavüz ve tecavüz mitlerine dair düşünce ve inançlarını etkileyen faktörler değerlendirilecektir. Bu faktörlerden ilki tecavüzün kadın öğrenciler üzerindeki etkisidir. Eker ve Erdener tecavüz mitlerine inanmayı etkileyen faktörleri şu şekilde dillendirirler:

Tecavüz mitlerini kabul etmenin alt bileşenleri arasında, mitleri kabul edenin geçmiş yaşantısı, geçmiş deneyimleri, kişiliği ve tutumları sayılabilir. Kişinin yaşı, ırkı, dini, medeni hali, eğitimi, mesleki durumu, ikamet ettiği yer (şehir-köy), geçmiş yaşantılar bakımından önem taşır. Kişinin ailesinde tanık olduğu şiddet, önceki mağduriyet durumu, kendini mağdur etme riski ve içinde bulunduğu toplumun saldırganlığı destekleyici etkisi ise önemli diğer değişkenlerdendir. Kişinin kendi cinsiyet rolüne

dair performansından duyduğu tatmin, kendi cinsel davranış ve deneyimlerinden duyduğu tatmin ve genel özsaygı gibi kişilik özellikleri ise, kişinin tecavüz mitlerini daha az kabul etmesine yol açar (Eker ve Erdener, 2011: 61).

Ok'a göre ise tecavüz mitlerine inanmayı etkileyen faktörler şu şekildedir:

Tecavüz mitlerini kabul ile ilgili araştırmalar, erkeklerin tecavüz mitlerini kabul düzeyinin kadınlarınkinden daha yüksek olduğunu göstermektedir (Grubb ve Turner, 2012; Halvorson, 2016; Hammond, Berry ve Rodriguez, 2011). Ayrıca tecavüz mitlerinin, cinsel saldırganlık (Truman, Tokar ve Fischer, 1996), geleneksel cinsiyet rolleri (Johnson, Kuck ve Schander, 1997), ırkçılık, cinsiyetçilik, homofobi, yaşçılık, sınıfçılık ve dinsel hoşgörüsüzlük (Aosved ve Long, 2006), muhafazakâr olma (Kahlor ve Morrison, 2007), tecavüz eğilimi (Bohner, Jarvis, Eyssel ve Siebler, 2005), kadına yönelik düşmanca cinsiyetçilik (Chapleau, Oswald ve Russell, 2007) ve tecavüzü polise şikâyet etmeme (Heath, Lynch, Fritch ve Wong, 2013) ile pozitif olarak ilişkili olduğu bulunmuştur (Ok, 2019: 12).

Bu çalışmada ise sırasıyla cinsiyet, yaş, yaşanılan yer, öğrencinin kendisini tanımlama biçimi, öğrencinin sınıfı, okunulan ve öğrencinin uyuğu üzerinde durulmuştur. Cinsiyet, yaşanılan yer de köy, öğrencinin kendisini tanımlama biçimi ile tecavüz mitlerine inanç arasında doğrudan bir ilişki kurulmuştur. Ayrıca çalışmada tecavüze doğrudan ya da dolaylı olarak maruz kalmanın da bir etkisi olduğu görülmüştür.

6.7.1. Üniversite Öğrencilerinin Tecavüze ya da Tacize Maruz Kalma Biçimlerine Göre Tecavüz ve Tecavüz Mitlerine Dair Düşünceleri

Bu başlık altında mülakat yapılan kadın öğrencilerin kendilerinin tacize maruz kalması, yakınlarının başlarına taciz ya da tecavüz gelmesi ve sosyal medya ve TV haberlerinden tecavüze dair izlediği haberler doğrultusunda tecavüze ve tecavüz mitlerine olan yaklaşımları değişen öğrencilerin anlattıklarına yer verilecektir.

6.7.2. Bir Yakını Tecavüze Uğrayan Öğrencinin Tecavüze ve Tecavüz Mitlerine Dair Düşünceleri

Sosyoloji bölümü 4. Sınıf olan bu öğrenci akrabasının tecavüze uğramasına dair şu ifadeleri kullanmaktadır:

K.21: *“En yakınımından biri tecavüze uğradı bir çocuğu 13 yaşındaydı. Tecavüz yeni ortaya çıktı tecavüzcü ceza yedi. Çocuk 13 yaşındayken kuzeni tarafından tecavüze uğruyor ve 5 sene sonra yani daha yeni ortaya çıkıyor bu durum. Tecavüzcü o zaman 19 yaşındaydı. Kız kapalıydı mesela ailesi onu o şekilde yetiştiriyordu buna rağmen kuzeni ona tecavüz ediyor. Bu vaka beni çok etkilemişti ve bugün bu şekilde düşünmemde etkili oldu. Ayrıca şahit olmadığım ama haberlerden gördüğüm vakalar da beni bu konuda etkiledi. Bunun yanında sosyoloji okuyor olmamın da çok fazla etkisi var”* (Sosyoloji Bölümü 4. Sınıf M.S.A).

Bu öğrencinin yukarıda yer alan bu ifadesinden de görüleceği üzere tecavüze şahit olma ya da tecavüzü yaşıyor olmanın o kişilerin tecavüze dair düşüncelerinin tamamen faile dönük bir şekilde dönüştüğünü göstermektedir.

Bu öğrencinin şu sorulara verdiği cevaplardan mağduru değil de faili suçlu bulunduğu görülmektedir.

‘Tecavüz erkeklerin kontrol edemediği cinsel dürtülerinden kaynaklanır.’ cümlesine ne kadar katılıyorsunuz? Öğrencinin bu soruya verdiği yanıt şu şekildedir.

K.21: *‘Katılmıyorum Aklın yok mu bunu kontrol edebilsin diye herkese bir akıl bahşedilmiş. Orayla düşünürken kafayla da düşünmek lazım yani.’* (Sosyoloji Bölümü 4. Sınıf M.S.A).

Bir başka soruyu da şu şekilde yanıtlamıştır

‘Gece yarısı alkol alıp tek başına yürüyen bir kadın tecavüze uğrarsa, aslında kendisi de bu durumdan sorumludur.’ sözü sizin için ne kadar anlamlıdır? Düşüncelerinizi nedenleri ile ifade ediniz. Öğrencinin bu soruya verdiği yanıt şu şekildedir.

K.21: *‘Neden sorumlu oluyor ki ? Alkollü olduğu için mi yoksa gece tek başına sokağa çıktığı için mi? Erkekler de aynı şekilde alkol alıp gece gezebiliyor ve saat kaçta geldikleri bile belli değil üstelik bu yaş oranı da daha da düştü. Onlarda mı tecavüze uğramalı? kadının o durumu onu sorumlu yapmaz asıl sorumlu tecavüz edendir.’* (Sosyoloji Bölümü 4. Sınıf M.S.A).

Öğrencinin sorulara verdiği yanıtlardan da anlaşılacağı üzere mağduru suçlamamış faili suçlu bulmuştur.

6.7.3. Tacize Maruz Kalan Öğrencilerin Tecavüze ve

Tecavüz Mitlerine Dair Düşünceleri

Bu başlık altında dokunularak (elle taciz) cinsel tacize maruz kalan öğrencinin, bakılarak (göz tacizi) taciz uğrayan öğrencinin ve son olarak mesaj yolu ile tacize uğrayan öğrencinin anlattıkları hikayelerine ve kendileri üzerindeki etkilerine yer verilecektir.

6.7.3.1 Dokunularak (Elle Taciz) Tacize Uğrayan Öğrencinin Tecavüze ve

Tecavüz Mitlerine Dair Düşünceleri

İslami İlimler 1. Sınıf olan bu öğrenci yaşadığı taciz vakasını şu şekilde dillendiriyor:

K.19: ‘‘Adana’da şehirde yaşıyorum. Köyde hiç yaşamadım, ailem baskıcı bir aile değil. Bana şuraya gidemezsin şunu yapamazsın demezler, sadece toplumumuzdan kaynaklı olarak insan dışı varlıklardan dolayı tecavüze uğrarız korkusundan dolayı geceleri sokağa çıkamıyorum. Yaşadığım şeyler benim bu şekilde düşünmemde etkili oldu. Bende tacize uğradım Adana’da 11 yaşındayken terziye gitmiştik orada bir tacize uğramıştım. Annemin çok yakın bir arkadaşının terzisi oluyor bunlar karı koca. Terzihane ev gibi bir şeydi ön tarafında elbise dikilir arka tarafında ise ütü yapılırdı. Neyse annem bana git bak bakalım elbisen nasıl oldu diye gönderdi beni ütü yapılan yere. Adam elbisemi bitirmişti bana teşekkür etmek yok mu dedi ben daha 11 hatta 10 yaşlarındaydım 4. Sınıfı bitirip beşe geçiyordum neyse teşekkür ederim dedim sonra sarılalım o zaman dedi ben yine art niyetli bir şekilde düşünmeden sarılmaya çalıştım ama adam benim bileğimden tutup arkamdan sarılıp değişik hareketler yapmaya çalıştı. Sonra hemen oradan çıktım akşam eve gelince anneme bunu anlattım. Anneme biz normal sarılıyorz babamla abimle normal bir şekilde sarılırken neden o amca bana o şekilde sarıldı dedim ? annem de hemen kadını aradı kadının dediği çok ilginçti ‘‘kocam yapmamıştır iftira atıyordur. Demek ki kızının rızası olmasaydı gitmezdi’’ demişti. Ben o yaşta tacizin ne demek olduğunu bilmiyordum. Adamın yaptığının yanlış olduğunu da bilmiyordum ama çok rahatsız oldum bu durumdan (her hangi bir şikayette bulundunuz mu cezai işlem başlatıldı mı ?) Başlatılmadı başlatılsaydı da Türkiye’de yaşıyoruz nice kadınlar tecavüze uğrayıp öldürülüyor hiçbir işlem yapılmıyor’’(İslami İlimler 1. Sınıf / kısmen muhafazakar).

Öğrencinin yaşadığı durumdan etkilendiği ve kendi ifadesiyle tecavüze dair düşüncelerinin oluşmasında etkili olduğunu belirtiyor. Ayrıca burada dikkat çeken bir durum ise annenin terziyi aramasıyla ikisi arasında geçen diyalogda görünmektedir. Terzi kadın ,evet bir kadın, kocasını savunmak için tecavüz mitlerinin arkasına sığınmış ve henüz 10 yaşlarında olan bir çocuğu suçlamış olması ilginç ve tecavüz mitlerinin nasıl da yıkıcı bir etkiye sahip olduğunun bariz bir örneği olmuştur. Öğrencinin yaşadığı durumdan dikkat çeken diğer bir şey de hukuki sürece olan güvensizliği olmasıdır. Gelişmiş bir toplumda olması gereken kadın ya da erkek ya da bu örnekte olduğu gibi çocukların tacize ya da tecavüze uğradığında haklarını arayabilecekleri ve faili cezalandırabilecek bir hukuki sistemin olması gerektiğidir. Bu hem mağdurun yaşadığı olayla baş etmesi anlamında ona yardımcı olabileceği gibi hem de taciz ya da tecavüz faillerinin yaptırım karşısında bir daha böyle bir suça karışmasını engelleme noktasında etkili olabilir. Fakat tam tersi bir durumda fail ceza almadığı bir durumda daha da cesaretlenebilir ve daha fazla kadını, çocuğu ve erkeği mağdur edebilir.

Öğrencinin tecavüz ve tecavüz mitlerine dair sorduğum sorulara verdiği cevaplar şu şekildedir.

‘‘Tecavüz yalnızca kadınların sorunu mudur?’’

K.19: ‘‘Hayır erkeklere de tecavüz edildiğini okumuştum. Hatta hayvanlara bile. Tecavüz bireyin yani tecavüz eden erkeğin sorunudur ama biraz da toplumun da suçu vardır. Türkiye toplumunda da geçerli bu: erkekler sünnet edilir ve düğünleri yapılır ama kadınların bazı özel günlerinde hiç bir şey yapılmaz. Aman amcan söyleme aman babana söyleme aman bir erkek duymasın derler’’ (İslami İlimler 1. Sınıf Kısmen Muhafazakar).

Bir başka soruya şu şekilde yanıt vermiştir.

‘Gece yarısı alkol alıp tek başına yürüyen bir kadın tecavüze uğrarsa, aslında kendisi de bu durumdan sorumludur.’ sözünü sizin için ne kadar anlamlıdır? Düşüncelerinizi nedenleri ile ifade ediniz.

K.19: ‘‘Sorumlu değil. Nasıl ki bir erkek gece yarısı alkol alıp tek başına dışarı çıkabiliyorsa gezebiliyorsa bunu bir kadın da yapabilmeli. Kadının buradaki davranışı da normaldir. Bana kadın susmalıdır, kadın evde olmalıdır, kadın ev temizliği yapmalıdır, kadın kocasını mutlu etmelidir ve kadın kocasına bakmalıdır gibi şeyler bana saçma geliyor. Bunları kim uydurmuş ? gelenek göreneklerdir deniyor bana göre saçma bunlar. Ben İslami İlimler’e daha yeni başladım bilmiyorum belki görüşlerim dine aykırıdır ama bana göre kadın da erkekte bir birine eşittir hiç kimse bir birinden ayrı değildir. Herkes eşittir bir erkek bir şey yapabiliyorsa bir kadın da aynısını yapmalıdır yapabilmelidir’’(İslami İlimler 1. Sınıf Kısmen Muhafazakar).

Öğrencinin cevaplarından da anlaşılacağı üzere failleri suçlu bulmuş mağduru suçlu bulmamıştır.

6.7.3.2. Bakılarak (Göz Tacizi) Tacize Uğrayan Öğrencinin Tecavüz ve Tecavüz Mitlerine Dair Düşünceleri

Fen Bilgisi Öğretmenliği 4. Sınıf öğrencisi yaşadığı durumu şu soru altında anlatmaktadır: ‘Tecavüz aslında kadınların davetkar giyinmeleri sonucunda gerçekleşir’’ sözünü sizin için ne kadar anlamlıdır? Düşüncelerinizi nedenleri ile ifade ediniz

K.21: ‘‘Buranın yapısını biliyoruz mesela ben bu şekilde giyiniyor olmama rağmen dışarıda yaşlı insanların bakışlarını biliyoruz. Ben bir kere kırmızı ruj sürdüm diye bir tane amca bakmıştı taciz eder gibi. Bu yüzden bir ilişki kurulabilir. Gerçi böyle giyinsem de kuruluyor da gerçi belki de kadın olduğumuz içindir bilemiyorum. Bu şekilde giyinirse ve tecavüze uğrarsa bir kadın üzülürüm’’ (Fen Bilgisi Öğretmenliği 4. Sınıf M.S.A).

Bu öğrenci ile ilgili dikkat çeken şey öğrencinin tepkisinin diğer öğrenciler gibi olmamasıdır. Uğradığı taciz sonrası kıyafetlerinin açık olmamasına dikkat etmeye başlamış ayrıca diğer mağdurlar gibi yalnızca faili suçlamayıp özellikle kıyafet

konusunda kadınında payı olduğu düşüncesine sahip olduğu görülmüştür. Bu anlamda Eker ve Erdener'in şu sözleri anlamlıdır:

Kadınlar için tecavüz mitlerini kabul etmenin bir sonucu, tecavüz olayı ile araya mesafe konulması ve kendisinin tecavüze uğrama riskini çok düşük görmesidir. Kadınlar için, atıfta bulunulan tecavüz mağduru, cinsiyet, yaş, fiziksel görünüm, meslek ve sosyal statü, yaşam ve eğlence tarzı bakımından ne kadar kendine benzer algılanırsa, mağduru suçlama da o kadar azalır. Bu atıf tarzı, suçluluktan kaçınmak ve örselenmeyi azaltmak üzere iki amaca hizmet eder (1) Bir kadın, 'eğer mağdur kadın farklı davransaydı tecavüzden kaçınabilirdi' şeklinde düşünüyorsa, kişisel olarak mağdur olma riskini de 'kontrol edilebilir' olarak görür, böylelikle tecavüz, kendisi için daha az tehdit edici olur. Bu noktada, kadının davranışıyla mağdur oluşu arasında özel bir bağlantı kurulmakta, mağdur kadın suçlanmaktadır. (2) Onlar bir şeyleri eksik ya da fazla yapmışlardır (Eker ve Erdener, 2011: 64)

Öğrencinin özellikle aşağıda yer alan sorulara verdiği yanıtlar bu bağlamda ilginçtir.

"Dekolteli ya da açık giyinen kadınlar tacize ya da tecavüze uğradıklarında bu duruma şaşırılmamalıdır" sözü sizin için ne kadar anlamlıdır ? Düşüncelerinizi nedenleri ile ifade ediniz.

K.21: *"Bilemedim bu durumda bir kadına sorumluluk yüklemek istemiyorum da bence yerine göre ortamına göre giyinilmeli" (Fen Bilgisi Öğretmenliği 4. Sınıf M.S.A).*

Diğer bir soru ve soruya verdiği yanıt şu şekildedir:

Yalnızca mini etek giyen kadınlar mı tecavüze uğrar? Ne düşündüğünüzü detaylandırabilir misiniz?

K.21: *"Mini etek giyince çok bakıyorlar. Karşıdakinin duygularını kabartabilir" (Fen Bilgisi Öğretmenliği 4. Sınıf M.S.A).*

6.7.3.3. Mesaj Yoluyla Tacize Uğrayan Öğrencinin Tecavüz ve Tecavüz Mitlerine Dair Düşünceleri

Sınıf Öğretmenliği 2. Sınıfta okuyan öğrenci yaşadığı durumu şu soru altında anlatmaktadır:

Yalnızca mini etek giyen kadınlar mı tecavüze uğrar? Ne düşündüğünüzü detaylandırabilir misiniz?

K.21: *" Hayır. Mesela dini tarikat kurumlarında da tecavüz olayları oluyor. Oradaki kadınlar çoğunlukla kapalı vücutları belli olmayacak şekilde giyinirler buna rağmen onlara da tecavüz ediliyor. Çalıştığım dönercinin sahibi kısa etek giyen kapı önünden geçen kızlara bakarak onları taciz ediyordu. Bende bir defasında burada tacize uğramıştım patronum*

WhatsApp'tan mesaj atarak rahatsız ediyordu işten çıkmak zorunda kalmışım''(Sınıf Öğretmenliği 2. Sınıf Seküler)

‘‘Nerede yaşıyorsunuz? ailenizde ya da arkadaş ortamınızda muhafazakar var mı ?’’

K.21: ‘‘Konya da doğdum orada yaşadım imam hatip lisesine gittim. Ben oradayken de düşüncelerim bu şekildeydi sekülerdim yani. Tartışmama izin vermezlerdi. Mesela hocalar eşcinsellik günahdır derlerdi ben eşcinsellik normal Bir şeydir insanların içinde olan bir şeydir derdim. Bu yüzden muhafazakâr insanların nasıl düşüncelere sahip olduklarını bilirdim. Benim babamda muhafazakâr ama bu kadar fazla değildir. Yani sadece dini olarak muhafazakâr. Bu kadar muhafazakara rağmen seküler bir yapıda olmamın sebebi çok fazla kitap okumam özellikle sol ile ilişkilendirilen kitapları. Solcu değilim sadece kitap okumayı severim. İmam hatipte okumam bana hiçbir şey katmadı zaten nasıl katabilir ki ’’(Sınıf Öğretmenliği 2. Sınıf Seküler) ?

Öğrenci yukarıdaki soruda verdiği yanıtta her ne kadar uğradığı tacizin düşüncelerinin oluşmasında doğrudan bir etkisi olmadığını daha çok okuduğu kitaplar olduğunu söylese de yine de dolaylı yoldan bir etkisinin olduğunu düşünüyorum.

6.7.3.4. Sosyal Medya ve TV Haberlerinden Gördüğü Taciz ya da Tecavüzün Ne Olduğunu Öğrenmiş Öğrencinin Tecavüz ve Tecavüz Mitlerine Dair Düşünceleri

İslami İlimler 3, sınıf öğrencisi tecavüze dair haberlerin kendisi üzerindeki etkilerini şu şekilde anlatıyor:

K.23: ‘‘(...) Böyle düşünmemdeki sebep çok fazla tecavüz haberlerine denk geliyor olmam oralardan görerek bu şekilde düşünmeye başladım’’ (İslami İlimler 3. Sınıf Kısmen Muhafazakar).

Sosyal medyanın etkisini şu sorulara verdiği yanıtlarda de görmek mümkündür.

‘‘Dekolteli ya da açık giyinen kadınlar tacize ya da tecavüze uğradıklarında bu duruma şaşırılmamalıdır’’ sözü sizin için ne kadar anlamlıdır ? Düşüncelerinizi nedenleri ile ifade ediniz.

K.23: *İnsanın giyimi kuşamı onun tacize ya da tecavüze uğramasını yani davetkârdık üzerinden değerlendirilmemeli. Bu zaten tamamen insanın zihnîyetinde bitiyor. Yani bu onun sapkınlığı ile ilgilidir. Sosyal medya da bir video görmüştüm kadın çarşaf giymiş ve her tarafı kapalı ama bazı erkekler buna rağmen kadına bakıyor onu taciz ediyor’’(İslami İlimler 3. Sınıf Kısmen Muhafazakar).*

Tecavüz yalnızca kadınların sorunu mudur?

K.23: *“Hayır değildir. Bu tamamen erkeklerin sapkın düşünceleriyle ilgili bir durum. Türkiye’de bence bu artık toplumsal bir sorun haline geliyor eskiden çok fazla tecavüz vakası yaşanmıyordu ama şimdi yaşıyor bu yüzden olabilir. Ama belki de eskiden de çok fazlaydı sosyal medya yoktu şimdi sosyal medya var ve artık görünür bir durumdur bilemiyorum”*(İslami İlimler 3. Sınıf Kısmen Muhafazakar).

6.7.4. Cinsiyet Faktörü

Öğrencilerin tecavüz ve tecavüz mitlerine dair düşünceleri incelendiğinde kadınlar ve erkekler arasında farklılıklar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Önceki kısımlarda da bahsedildiği üzere hem tecavüz hem de tecavüz mitlerinde erkeklerin faili değil de mağduru suçlama ya da mağduru etiketleme olasılığı kadınlara oranla daha fazladır. Kadın öğrencilerin faili suçlamasındaki en önemli neden Er’in aktarımıyla “yapılan birçok araştırmanın sonucuna göre, erkekler, kadınlara oranla tecavüz olayındaki kurbanı daha fazla sorumlu tutmaktadırlar. Bundaki en önemli neden kadınların kendilerini potansiyel kurban olarak hissedip gerçek kurban ile özdeşleşmesi olarak belirtilmektedir (Er, 2006: 77).

Örneğin tecavüzün nedenleri ile ilgili sorulan soruya erkek öğrencilerin 4 tanesi kadın öğrencilerin ise 2 tanesi kadının giyim tarzının tecavüze de neden olduğunu belirttiği görülmüştür.

Diğer sorularda da benzer durumlarla karşılaşmıştır. Fakat kadın öğrencilerin kadını suçladığı sorularda olduğu gözlenmiştir. Kadını suçlayan kadın öğrencilerin ise kendilerini muhafazakar olarak tanımladıkları görülmüştür.

6.7.5. Yaşın Etkisi

Yaşlılık olarak da adlandırılan bu faktörde yaş arttıkça tecavüz mitlerine inancın arttığı düşüncesi hakimdir. Bu çalışmada ise beklenen sonuç elde edilememiştir. Çünkü ulaşılan yaş grupları arasında 30 yaş üstü öğrenci bulunmamaktadır. Ulaşılan öğrenciler ise 20’li yaşlarda toplanmaktadır. Fakat 17, 18 ve 19 yaşlarında öğrencilere de ulaşılmıştır. Çalışmada elde edilen ve beklenilmeyen bir durum ise 17, 18 ve 19 yaşlarında öğrencilerle ilgilidir. Bu yaş grubundaki öğrencilerden de beklenmedik şekilde kadının suçlandığı görülmüştür. Örneğin sevgili tecavüzüne dair sorulan soruya 17 yaşındaki öğrencilerin ikisi de anlamlıdır dediği 18 ve 19 yaşındaki öğrencilerden ise 2 öğrencinin anlamlı bulduğu görülmüştür.

6.7.6. Köyde ve Şehirde Yaşamının Etkisi

Öğrencilerin tecavüze dair düşüncelerini etkileyen diğer bir faktör ise köyde yaşama faktörüdür. Bu faktörde kentte yaşayanlar ile kırdaki yaşayanlar arasında cinsiyet rollerine ilişkin farklılıkların etkisi görülmektedir. Köyde yaşayan öğrencilerin 3'ü ve köyde yaşamış olan öğrencilerin ise 4'ü kendisini kesinlikle muhafazakar olarak tanımladıkları sonucuna ulaşmıştır. Bu anlamda köyde yaşayan öğrencilerin kadını suçlama olasılığı daha yüksek olarak görülmüştür. Çalışmadan elde edilen sonuçta tam olarak bu şekildedir. Örneğin sevgili tecavüzü ile ilgili kadın bilmeli kategorisine köyde yaşayan öğrencilerin 3 tanesi köyde yaşamış olan öğrencilerin 2 tanesi anlamlıdır yanıtını verdikleri görülmüştür.

Şehirde yaşama ile ilgili beklenenin tersi bir sonuç elde edilmiştir. Sonucun bu şekilde olmasının nedeni şehirde yaşayan öğrenci sayısının köyde yaşayan öğrenci sayısına oranla daha fazla olmasıdır. Şehirde yaşayan öğrencilerinde kadını suçlamaya dönük yanıtlar verdiği görülmüştür.

6.7.7 Aile ve Arkadaş Ortamının Muhafazakar Olmasının Etkisi

Öğrencilerin tecavüze dair düşüncelerini etkileyen diğer bir faktör ise aile ve arkadaş ortamının muhafazakar olmasının etkisidir. Çalışmadan elde edilen sonuca göre ailesi ya da arkadaş ortamı muhafazakar olan öğrencilerin kadını suçlama eğiliminin daha fazla olduğu görülmüştür. Örneğin sevgili tecavüzü ile ilgili kadın bilmeli kategorisine ailesi muhafazakar olan öğrencilerin 10 tanesi anlamlı yanıtını vermiştir. Arkadaş ortamı muhafazakar olanlarda da benzer bir sonuç çıktığı görülmüştür.

Sonucun bu şekilde çıkmasının en önemli nedeni öğrencilerin aile ortamlarından etkilenmeleri olarak değerlendirilebilir.

6.7.8. Kendini Tanımlama Biçiminin Etkisi

Tecavüz mitlerine inancı etkileyen faktörler arasında gösterilen muhafazakarlık faktöründe muhafazakarlık seviyesi arttıkça mitlere olan inanç artmaktadır. Çalışmadan elde edilen sonuçlarda benzer şekildedir. Fakat burada dikkat çekici bir sonuç elde edilmiştir. Kendisini kesinlikle muhafazakar olarak tanımlayan öğrencilerin daha tutucu oldukları ve tecavüz mitlerini tıpkı dini bir ritüele duyulan inanç gibi değiştirilemez bir düşünce olarak algıladıkları görülmüştür. Kısaca değiştirilemez bir inanç olarak algıladıkları görülmüştür. Öğrencilerin soruları

cevaplarken ben bu şekilde inanıyorum şeklinde cümleler kurdukları görülmüştür. Örneğin bu konuda şu örnek çok dikkat çekicidir: “ *O anki duruma bağlı olarak eğer bir erkek bir bayana tecavüz etmişse bayanda da suç olabilir. Yaşamış olduğu olaylar ailesindeki sorunlar akli sorunlar da olabilir, karakter yoksunluğu olabilir. Haysiyetsiz bir insan bunu yapar. Helal bir çerçeve varken helal olmayan bir yola başvurmak bana göre haysiyetsizliktir. (evlilik içi tecavüz diye bir şey duydunuz mu ?) adam ve kadın evliyse ve adam istiyorsa kadının hayır demeye hakkı yoktur. Nikah olduğu sürece kadın istemiyorsa dahi o tecavüz sayılmaz. Eşi ona helaldir o yüzden bu tecavüz değildir”* (İslami İlimler 1. Sınıf Kesinlikle Muhafazakar) K19 olarak adlandırdığım bu öğrencinin yanıtında da bu durum görülmektedir. Aynı durum yabancı uyruklu öğrencilerde de olduğu hatta Türk öğrencilerden daha fazla olduğu görülmüştür. Türk uyruklu öğrencilerin yalnızca 4 tanesinin cevaplarında tecavüz mitlerinin birer inanç haline geldiği görülmüşken bu durum yabancı uyruklu öğrencilerin 5’inde görülmüştür.

Diğer gruptaki öğrencilerde ise tecavüz mitleri değiştirilebilir düşünceler olarak yer aldığı görülmüştür. Bu gruptaki öğrencilerin kendilerini muhafazakarlığın ve sekülerliğin arasında ya da kısmen seküler olarak tanımladıkları görülmüştür.

Bu çalışmada elde edilen diğer bir sonuç ise kendisini muhafazakar ya da seküler olarak tanımlayan öğrencilerin tecavüz mitlerine sahip olup olmamasıyla ilgilidir. Bu çalışmada elde edilen ve dikkat çekici olan bir durum yabancı uyruklu iki öğrencinin kendilerini seküler ve modern olarak tanımlamalarına rağmen muhafazakar bir öğrenci gibi soruları yanıtlarken kadını suçladıkları görülmüştür. Daha önce de bahsedildiği üzere bu öğrenciler kendilerini tanımlarken giyim tarzlarına atıf yaparak kendilerini seküler ve modern olarak tanımlamışlardı. Örneğin Endonezya uyruklu olan E.21 adlı öğrenci *‘Tecavüz aslında kadınların davetkar giyinmeleri sonucunda gerçekleşir’* sözü sizin için ne kadar anlamlıdır? *Düşüncelerinizi nedenleri ile ifade ediniz* şeklinde sorduğum soruya yanıtı şu şekilde olmuştu *Gerçekleşir çünkü erkekler hiper seksüel gibi kadına bakar. Kızlar bu benim tarzım bu benim giyimim derler ama bu hakkı erkeğe veriyorlar. Kızlar duruma göre giyinmeli kız kısa giyinmemeli davet ediyor olur. (merak ettiğim için soruyorum kız arkadaşının böyle giyinmesine izin verir misin?) ben istemiyorum öyle giyinsin. Şekeri biliyor musun ? şekeri açtığına sinekler gelir kadın açık giyince de öyle olur sinek çeker.* Öğrencinin yanıtında da görüldüğü üzere kadın

şekere benzetilerek kadına sorumluluk yüklenmiştir. Diğer bir örnek ise Somali uyruklu E.20 adlı öğrenci ile ilgilidir. *“Dekolteli ya da açık giyinen kadınlar tacize ya da tecavüze uğradıklarında bu duruma şaşırmamalıdır”* sözü sizin için ne kadar anlamlıdır ? Düşüncelerinizi nedenleri ile ifade ediniz. Şeklinde sorduğum soruya *Bizim orada kadınlar böyle giyinmiyor dışarı çıkarken kapalı giyiniyorlar. Açık giyinen kadınlara kötü gözle bakılıyor. Bence kadın suçludur çünkü öyle giyinmiştir.* Cevabını vermiştir. Cevaptan da görüleceği üzere kadın suçlu olarak görülmüştür.

Kendisini seküler olarak tanımlayan diğer öğrenciler sorulara yanıt verirken kadını suçlamadığı görülürken bu iki öğrencinin beklentinin tersine yanıt verdikleri ve kadını suçladıkları görülmüştür. Bu öğrencilerin bu şekilde düşünüyor olmalarının nedeni sekülerliği ya da modernliği yalnızca dış görünüşleri ile sınırlamaları ve ülkelerinde var olan gelenekler doğrultusunda düşünüyor olmalarıdır.

6.7.9. Uyruğun Etkisi

Yabancı uyruklu öğrencilerle ilgili dikkat çeken bir nokta soruları yanıtlarken inançları ya da gelenekleri üzerinden yanıtladıkları görülmüştür. Ayrıca yabancı uyruklu öğrencilerin 12 tanesinin neredeyse hepsi tecavüz konusunda kadını suçladıkları görülmüştür. Örneğin sevgili tecavüzü ile ilgili ahlaken normal değil kategorisine yabancı uyruklu öğrencilerden anlamsız yanıtını veren olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Kesinlikle anlamlıdır yanıtını verenler Afganistan uyruklu 1 öğrenci, Endonezya uyruklu 1 öğrenci, Kırgızistan uyruklu 1 öğrenci, Sudan uyruklu 2 öğrenci, Irak uyruklu 1 öğrenci, Somali uyruklu 2 öğrenci ve Suriye uyruklu 1 öğrenci şeklindedir.

Yabancı uyruklu öğrencilerin kadını suçlamaya dönük yanıtlar vermesinin en önemli nedeni ülkelerindeki gelenekler ve inançlardan dolayıdır. Bu anlamda Irak uyruklu K.21 adlı şu öğrencinin cinsiyet rolleri ve tecavüz arasındaki ilişkiye dair verdiği yanıtta görülmektedir.

K.21: *“ Bizim orada Irak’ta kadınlar ailesi ne derse onu yaparlar geleneklerimiz vardır kadınlar geleneklere uyar erkekler ise biraz farklıdır kendi hayatını kurar. Kadın geleneklerine uymazsa tecavüze uğrayabilir kendini muhafaza etmelidir. Her şeyini ailesiyle yapmalıdır tek çıkmamalıdır, kendisine dikkat etmelidir, herhangi biriyle konuşmamalıdır. Erkeklerle muhabbet kurmamalı. (diyelim ki bir kadın bahsettiğiniz bu*

şeylere uymadı mesela tanımadığı bir adamla sohbet etti ve tecavüze uğradı bu durum da bu kadın sorumlu mudur) sorumludur çünkü adamla sohbet etmiştir’’ (Sınıf Öğretmenliği 3. Sınıf Kesinlikle Muhafazakar Irak).

6.7.10. Sınıfın (Okudukları Dönem) Etkisi

Öğrencilerin tecavüz mitlerine dair düşüncelerinin ya da inançlarının üzerinde okunulan dönem sayısının bir etkisinin olup olmadığı incelenmiş olup herhangi bir ilişki kurulamamıştır. Çünkü hem 1. Ve 2. sınıfa giden öğrencilerin hem de 3. Ve 4. sınıfa giden öğrencilerin kadını suçlamaya dönük yanıtlar verdikleri görülmüştür.

7. SONUÇ

Yapılan çalışmalardan elde edilen bulgulara göre; tecavüz genel anlamda taraflardan birinin rızası dışında gerçekleşen bir cinsel şiddet olarak; tecavüz mitleri, tecavüz, tecavüzcü ve tecavüz mağduruna yönelik toplumda var olan yanlış düşünce ve inançların toplamı olarak tanımlanmakta ve tecavüz mitlerine inanma ile yaş, muhafazakarlık, yaşanan yer (şehir ya da köy) ve toplumsal cinsiyet kalıp yargılarına sahip olma ile doğrudan bir ilişki kurulmaktadır. Bu çalışmada öğrencilerin tecavüz mitlerine sahip olup olmadıklarını görebilmek için kuramsal çerçevede üzerinde durulan ataerki, toplumsal cinsiyet, kadınlık ve erkeklik gibi kavramlar üzerinden bir değerlendirmede bulunulmuştur. Öğrenciler arasında tecavüz mitlerine sahip olanların başta ataerkilliğin, kadınlık ve erkeklik rollerinin etkisinde oldukları görülmüştür. Yani tecavüz mitine sahip olan öğrencilerin kadını suçlarken kadının toplumda var olan rollerine atıf yaptıkları ve bu rollere uymadığı için tecavüzden sorumlu olabileceği düşüncesine sahip oldukları görülmüştür.

Bu çalışmanın omurgası öğrencilerin hem tecavüze hem de tecavüz mitlerine dair düşünce ve inançları üzerine kurulmuştur. Öğrencilerin tecavüze dair düşüncelerini görmek adına ilk olarak tecavüzü ne şekilde tanımladıkları araştırılmıştır. Öğrencilerin tecavüzü şiddetin kuvvet hali, şiddetin ihlal hali ve hem kuvvet hem ihlal hali üzerinden tanımladıkları görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin tecavüzü literatürde elde edilen bulgulara paralel bir şekilde tanımladıkları da görülmüştür. Tecavüzün tanımına dair yabancı uyruklu öğrencilerin tecavüzü ağırlıklı olarak şiddet ihlal hali üzerinden tanımlamadıkları görülmüştür. Bu durum geleneklerin içeriğine bağlı olarak cinselliğin sadece bir birleşmeden ibaret olduğu cinsel ilişki sonrası yaşanabilecek travmaların kültürel kodlara ilişkilendirilmediği ihtimalini düşündürüyor. Birleşme olgusunun rızaya bağlı olup olmamasına bakarak yabancı öğrenci görüşmecilerimizin sadece ilişkinin kurulma biçimine odaklanmaları, kadını sadece benden olarak görmeleriyle sınırlı olduğu düşüncesini güçlendiriyor. Zira kadın bedeni sadece ilişki anlamında tartışmaya konu ediniyor. Zorlama durumu kadın bedeni bahsinde hukuk/hak ihlali olarak genişletilmiyor.

Öğrencilerin tecavüze dair düşüncelerini belirlemek adına üzerinde durulan diğer bir konu ise tecavüzün nedenleri ile ilgilidir. Elde edilen sonuca göre

öğrenciler üç grup üzerinden tecavüzün nedenlerini belirtmişlerdir. İlk gruptaki öğrencilerin tecavüzün nedenlerini tecavüzcü üzerinden yaptıkları görülmüştür. İkinci gruptaki öğrenciler ise mağdur üzerinden tecavüzün nedenlerini belirtmişlerdir. Üçüncü gruptaki öğrencilerin ise adalet sistemi üzerinden tecavüzün nedenlerini belirledikleri görülmüştür. Bu gruplamadan anlaşılacağı üzere, öğrencilerin tecavüzün nedenlerini düşünürken aslında sahip oldukları tecavüz mitleri üzerinden konuştukları görülmüştür. Bu anlamda öğrencilerin iki tecavüz mitinden etkilendikleri görülmüştür. Bunlardan ilki failin cinsel ve ruh sağlığı ile ilgili olan hasta erkek mitidir. Diğerisi ise mağdur ile ilgilidir. bu mitte öğrenciler mağdurun kıyafetleri ile tecavüz arasında bir ilişki kurdukları görülmüştür.

Öğrencilerin tecavüze dair düşüncelerini belirlemek adına üzerinde durulan diğer bir konu ise tecavüzün kadınların sorunu olarak değerlendirip değerlendirmedikleri ile ilgilidir. Elde edilen verilere göre öğrenciler iki gruba ayrılmıştır. İlk gruptaki öğrencilerin kadını suçlayan yanıtlar verdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Yabancı uyruklu öğrencilerin hemen hemen tamamının, tecavüzün bir kadın sorunu olduğunu düşünüyor olmaları, kadın bedenine giydirilen ahlaksızlık/suçluluk algıları ile ilgili görülmektedir. İkinci grupta yer alan öğrencilerin ise faili suçladıkları görülmüştür. Fakat bu suçlamayı ilginç kılan bir tespit söz konusudur. Erkeğin suçlu olduğunu düşünenler, kadının suçluluğunu reddederken, erkeğin de tecavüz mağduru olabildiği varsayımından hareket etmişlerdir. Dolayısıyla, mağdurun cinsiyetine bakılmaksızın bir tespit yapılarak erkeğin de tecavüzden sorumlu olduğu bildirilmiştir.

Öğrencilerin tecavüze dair düşüncelerini görmek adına üzerinde durulan diğer bir konu ise tecavüzcülerin profilleri ile ilgilidir. Öğrencilerin ortaklaştığı noktalardan biri hastalıklı erkek profili ile ilgilidir. Bu profildeki tecavüzcülerin psikolojik ve cinsel sorunları yüzünden tecavüz ettikleri düşüncesi hakimdir. Bu gruptaki öğrencilerin kendilerini muhafazakâr olarak tanımladıkları görülmüştür. Ayrıca hem köyde yaşayan öğrenciler hem de şehirde yaşayan öğrencilerin tecavüzcü profilini bu şekilde tanımladıkları görülmüştür. Bir diğer tecavüzcü profili ise tecavüzcülerin "tecavüzü öğrenmiş olan" ile ilgili tecavüzcü profilidir. Bu profildeki tecavüzcülerin ise kültürel kodların içerisine gömülü olarak gelen cinsiyetçi/cinsiyet düşmanı düşüncelerin etkisinden daha çok çevrelerinden ya da ailelerindeki tecavüz failinden tecavüz etmeyi öğrendiği düşüncesi hakimdir. Diğer

tecavüzcü profili ise "eğitim almamış" tecavüzcü profilidir. Bu profile sahip tecavüzcünün aile eğitimi, cinsel eğitim ve normal okul eğitimi almadığı için tecavüz ettiği düşüncesi hakimdir. İlk grupta yer alan görüşmeciler, tecavüzü tecavüzcünün psikolojik özelliklerine indirgeyerek, tecavüzü toplumsal bir olgu niteliğinden rastgele/tesadüfi bir denk gelmeye bağlı bir olaya indirgeyerek tecavüz mitlerine uygun bir düşünce sergilemişlerdir. Özellikle aile içi şiddet formunda kocanın bireysel özellikleri ve vasıfsızlıklar üzerinden sorumlu tutulmasını içselleştiren geleneksel algı, bu gruptaki öğrencilerin kültürel arka planı olarak çalışmaktadır.

Tablo 8: Öğrencilerin Sahip Oldukları Tecavüz Mitleri

Sevgili Tecavüzü Miti	Ahlaken normal değil miti. Bu mite sahip olan öğrenciler kadının yaptığı davranışın dinen uygun olmadığı düşüncesiyle ilgilidir.
	Kadın bilmeli miti. Bu mit kendisini hem erkek üzerinden hem de kadın üzerinden gösterir. Erkek üzerinden olanı erkeklerin cinselliğe olan düşkünlüğü ile ilgilidir. Kadın üzerinden olanı ise kadının var olan geleneklere uyması gerektiği ile ilgilidir.
Alkol Alan ve Gece Tek Başına Gezen Kadın Miti	Kadınlar kendilerini bilmeli miti. Bu mit kendisini hem alkolün sarhoşluk etkisi üzerinden gösterir hem de alkol alan kadının kötü kadın olarak değerlendirilebileceği düşüncesi üzerinden kendisini gösterir.
Davetkar ve Dekolte Giyinme Miti	Dine göre yaşamalı miti. Bu mit kendisini dinin buyruklarına uymayan kadın üzerinde gösterir ve kadın dine göre yaşamadığı için tecavüze uğradığında sorumlu görülür.

	Kadının yerine göre giyinmesi miti. Bu mitte kadın bulunduğu ortamın değerlerine göre giyinmediği için sorumlu tutulur.
Mini Etek Giyen Kadın Miti	Mini etek önemlidir miti. Bu mite göre mini etek ve tecavüz arasında doğrudan bir ilişki vardır ve mini etek giyen kadınlar tecavüze uğradıklarında sorumlu görülmektedir.
Erkek Koruması Miti	Erkek koruması gereklidir miti. Bu mite göre kadın kendisini koruyamayacağı için erkek koruması gereklidir. Erkek korumasını reddeden bir kadın tecavüze uğradığında sorumlu tutulduğu görülmektedir.
Seksi Konuşan ve Dikkatsiz Davranan Kadın Miti	Kadın kendini bilmeli miti. Bu mit kendisini iki şekilde göstermektedir. İlki kadınların karşısındaki erkeği bilmesi gerektiği şeklindedir. Burada erkeğin hem cinsel olarak kadınlardan daha aktif olmasına hem de erkeğin ruh sağlığına vurgu yapılır. Ayrıca kadın kendisini bilmeli miti kadının nerede nasıl davranacağını da belirlemektedir. Bu mite sahip olan öğrencilerin kadının tecavüzü isteyebileceğini ve bunun normal bir cinsel ilişki olabileceğine vurgu yaptıkları görülmektedir.
Psikoloji ve Dürtü Sorunu Miti	Bu mitte erkekler psikolojik sorun yaşadıkları için ya da cinsel dürtülerini kontrol edemedikleri için tecavüz edeceği düşüncesi hakimdir. Çalışmada dikkat çeken konu ise öğrencilerin dürtü sorunu yaşayan erkeğin dine göre yaşayarak bu sorundan uzaklaşabileceği düşüncesidir.
Kadınlar Tahrik Eder Miti	Bu mitte kadınların erkekleri tahrik ettiği için tecavüzün gerçekleştiği düşüncesi hakimdir. Bu mite sahip olan öğrenciler

kadının erkeği tahrik ederek tecavüzü istediği şeklinde düşünceye sahip oldukları görülmüştür. Ayrıca öğrenciler kadının tahrik edici davranışlarına karşı erkeğin dine göre yaşayarak tecavüz etmeyeceği şeklinde düşünceye sahip oldukları görülmüştür.

Bu çalışmada üzerinde durulan diğer bir konu ise öğrencilerin sahip oldukları tecavüz mitleri ile ilgilidir. Öğrencilerin hangi tecavüz mitine sahip olduğunu bulabilmek için çeşitli sorulara sorulmuştur. Toplumsal cinsiyet algısı ve tecavüz mitleri arasındaki ilişkiye dair iki soru sorulmuştur. Bunlardan ilki toplumsal cinsiyet rolleri ve tecavüz arasındaki ilişkiye dairdir. Konu hakkında öğrencilerin yanıtları incelenmiş ve iki farklı sonuç elde edilmiştir. Bunlardan ilki soruya anlamlıdır şeklinde yanıt veren öğrencilerle ilgilidir. Anlamlıdır yanıtını verenlerin erkeklerin yetiştirilme biçimlerine vurgu yaptığı görülmüştür. İkincisi ise tecavüz ve toplumsal cinsiyet rolleri arasında bir ilişki kurmayan öğrencilerle ilgilidir. Bu öğrenciler kurulamayacağını çünkü erkeklerinde tecavüze uğradığı düşüncesini vurguladıkları görülmüştür. Konuyla ilgili sorulan diğer bir soru ise sevgili tecavüzü ile ilgilidir. Sevgili tecavüzü ile ilgili öğrencilerin sahip olduğu mitlerden biri kadının yaptığı davranışın ahlaken normal olarak görülmediği ile ilgilidir. Bu mite sahip öğrencilerin kadını suçlu buldukları görülmüştür. Yabancı uyruklu öğrencilerinde kadının yaptığı davranışı ahlaksızlık olarak değerlendirdiği ve kadını suçladığı görülmüştür. Elde edilen diğer bir sonuç ise öğrencilerin ahlak olarak vurguladıkları şeyin din üzerinden şekillendiğidir. Öğrenciler kadının sevgilisi ile yaşamış olmasını dinen uygun olarak görülmeyeceğini belirttikleri görülmüştür. Öğrencilerin sahip olduğu diğer mit ise "kadın bilmeli" şeklinde ortaya çıkmaktadır. Bu mit kendisini iki şekilde göstermektedir. İlki erkekler üzerindendir ve erkeklerin cinsel anlamda kendilerini tutamayacağını ve kadının erkeğin bu durumunu bilmesi gerektiğidir. Diğerisi ise kadın üzerinden kendisini gösterir ve kadının geleneklere ve göreneklere göre hareket etmesi beklenir. Kadının bu gelenekleri ve göreneklere bilmesi gerektiğine inanılır.

Öğrencilerin tecavüz mitlerine dair inançlarını belirlemek adına üzerinde durulan diğer bir konu ise alkol ve tecavüz arasındaki ilişkiye dairdir. Bu ilişkiyi

anlamsız bulan öğrenciler kadının özgür olduğunu vurgulamışlardır. Yabancı uyruklu öğrencilerden yalnızca bir öğrenci bu ilişkiyi anlamsız bulmuştur. Konuyla ilgili öğrencilerin sahip olduğu mit ise kadınlar kendilerini bilmeli şeklinde ortaya çıkmaktadır. Bu mite sahip öğrenciler iki gruba ayrılmıştır. İlki alkolün sarhoşluk etkisi ile ilgilidir; kadının sarhoş olup ayık kalamayacağı bu yüzden tecavüze uğradığında kadının sorumlu olacağı düşüncesi hakimdir. Diğeri ise alkol alan ve gece tek başına dışarı çıkan kadınların kötü kadın olarak değerlendirileceği düşüncesi ile ilgilidir. Yabancı uyruklu öğrencilerin de Türk uyruklu öğrencilerle benzer yanıtlar verdikleri görülmüştür. Fakat yabancı uyruklu öğrencilerin soruyu yanıtlarken din, gelenek ve yasak gibi kavramları daha fazla kullandıkları gözlenmiştir. Yabancılar açısından alkol, dini değerlerin/geleneğin katı bir şekilde gündelik hayata uygulanmasında enstrümental bir araçsallık içermektedir.

Öğrencilerin tecavüz mitlerine dair inançlarını belirlemek adına üzerinde durulan diğer bir konu ise, tecavüz ile davetkar giyinme ve dekolte giyinme arasındaki ilişkidir. Konu ile ilgili iki soru sorulmuştur. Sorulara verilen yanıtlarda "anlamsızdır" yanıtını veren öğrencilerin, kadınların özgürlüğüne vurgu yaptıkları görülmüştür. Özellikle kadın öğrencilerin kadının kıyafetleri ve tecavüz arasında bir ilişki kurmadıkları görülmüştür. Dikkat çekici diğer bir sonuç ise öğrencilerin var olan toplumsal normları eleştirir şekilde yanıtlar verdiğidir. Konuyla ilgili yabancı uyruklu öğrencilerden yalnızca 1 öğrencinin davetkar giyinme ve tecavüz arasında bir ilişki kurmadığı görülmüştür. Bu konuda öğrencilerin sahip olduğu mitlerden ilki dine göre yaşamalı mitidir. Genel anlamda tecavüz mitleri tecavüz, tecavüz faili ve tecavüz mağduruna yönelik toplumda var olan yanlış düşünce ve inançların toplamı olarak tanımlanır. Bu anlamda düşündüğümüzde "dine göre-dinin buyruklarına göre yaşamayan ve tecavüze uğramış olan kadın, tecavüze uğradığında suçlu tamamen kendisidir" şeklindeki düşünce de bir tecavüz mitidir. Öğrencilerin burada kadının dinin buyruklarına göre yaşamasına-giyinmesine vurgu yaptıkları görülmüştür. Konuyla ilgili diğer mit ise "kadınların yerine göre giyinmesi" mitidir. "Kadınlar yerine göre giyinmeli" miti öğrencilerde çeşitli şekillerde yer edinmektedir. Öğrencilerin, kadının bulunduğu yerin değerlerini ve kurallarını bilmemesine ve kadının davetkar giyinmesinin erkek üzerindeki etkisini bilmediğine vurgu yaptıkları görülmüştür. Öğrencilerin, yerine göre giyinmediği ve tecavüze

uğradığı taktirde kadını sorumlu tuttukları görülmüştür. Yabancı uyruklu öğrencilerin de aynı şekilde sorulara yanıt verdikleri görülmüştür.

Öğrencilerin tecavüz mitlerine dair inançlarını belirlemek adına üzerinde durulan diğer bir konu ise tecavüz ile mini etek arasındaki ilişkiye dairdir. Mini etek mitinin bir önceki başlıktan ayrıştırılma nedeni, mini eteğin kültürel kodlarımızda kapanma giysisi olarak değil daha çok sunum giysisi olarak değerlendirilmiş olmasıdır. Konuyla ilgili soruya anlamsızdır şeklinde yanıt veren öğrencilerin kadını suçlamadıkları görülmüştür. Ayrıca bu öğrencilerin mini etek ve tecavüz arasında bir ilişki kurmadıklarını çünkü kapalı kadınların, erkeklerin, çocukların hatta hayvanların tecavüze uğradığını bu yüzden ilişki kurulamayacağını belirttikleri görülmüştür. Konuyla ilgili anlamlıdır yanıtı veren öğrencilerin sahip oldukları mit ise mini eteğin önemli olduğu üzerinedir. Bu mite sahip olan öğrencilerin mini etek ve tecavüz arasında doğrudan bir ilişki kurdukları görülmüştür. Özellikle bu öğrencilerin soruyu yanıtlarken gelenek ve inanç vurguları da elde edilen diğer verilerdir. Bu bilgiler ışığında mini eteğin erkek cinselliğini artırdığına ve tecavüzü davetkar bir kışkırtma ile tetiklediğine olan kültürlerimizde kodlanan kadın bedenine cinsiyetçi bir atfın varlığını tartışabiliriz.

Öğrencilerin tecavüz mitlerine dair inançlarını belirlemek adına üzerinde durulan diğer bir konu ise tecavüz ile erkek koruması arasındaki ilişkiye dairdir. Konuyla ilgili soruya anlamsızdır yanıtını veren öğrencilerin, kadınların bir korumaya ihtiyacı olmadığına vurgu yaparak tecavüz ve erkek koruması arasında bir ilişki olmadığını belirttikleri görülmüştür. Anlamlıdır yanıtını veren öğrencilerin ise erkek koruması gereklidir mitine sahip olduğu görülmektedir. Bu mite sahip öğrencilerin çoğunlukla erkek öğrenciler olduğu görülmüştür. Erkek öğrencilerden bir tanesi, kendisinin maço olduğuna vurgu yaparak erkek korumasını reddeden kadının kısmen de olsa suçlu olacağını belirtmiştir. Bu noktada kadının erkek tarafından temsilinin kültürel yansımaları dikkat çekicidir. Tecavüze uğramak istemeyen bir kadının bir erkek korumasını kabul ederek içselleştirmesi ve gündelik hayatına da bunu aktarması beklenilmektedir. Elde edilen diğer bir sonuç ise erkek öğrencilerin erkekleri suçlamasıdır. Fakat burada erkek tecavüz ettiği için değil kadını koruyamadığı için sorumlu tutulur. Bu mite sahip öğrencilerin kadının kendisini koruyamayacağı düşüncesine hâkim oldukları görülmektedir. Konuyla

ilgili elde edilen diğ er bir sonuç ise geleneklere ve geleneksel cinsiyetçi formlara yapılan vurgudur.

 zerinde durulan diğ er bir konu ise tecav  z n, kadınların seksi konuşması ile ili kilendirilmesidir. Konuyla ilgili soruya anlamsızdır yanıtını veren öğrencilerin, kadınların seksi konuşmaları ile tecav  z arasında bir ilişki kurmadıkları g r lm   t r. Özellikle kadın öğrencilerin bu şekilde yanıtlar verdikleri g r lm   t r. Yabancı uyruklu öğrencilerden ise yalnızca Kırgızistan uyruklu kadın öğrencilerden biri öğrencinin kadının seksi konuşması ve tecav  z arasında bir ilişki kurmadığı g r lm   t r. Bu konuyla ilgili öğrencilerin sahip oldukları mit ise "kadın kendini bilmeli" mitidir. "Kadın kendini bilmeli" mitinin öğrencilerin d    ncelerinde birden fazla şekilde yer edindiği g r lm   t r. Bunlardan ilki *kadının karşısındaki erkeği bilmesi* gerektiği  eklinededir. Burada erkeğin cinsel anlamda daha ön planda durmasına vurgu yapıldığı ve ayrıca bazı erkeklerin ruh sağlıklarının bozuk olması dolayısıyla kadının bu tür erkekleri ayırt edemeyeceğine ve bu yüzden de tecav  ze uğrayabileceğine vurgu yapıldığı g r lm   t r. Kadın kendini bilmeli mitinin, aynı zamanda kadının hangi ortamlara gireceği ve hangi ortamlarda bulunabileceği üzerine de etkili olabileceği g r lm   t r. Aynı şekilde bu mitin, kadının tecav  z edilmesini isteyebileceği şeklindeki d    nceyi de desteklediği görülmektedir. Bu mite sahip öğrenciler kadının tecav  ze uğramasını normal bir cinsel ilişki olarak gördükleri,     nk  "kadının konu malarıyla bunu istediği"  eklinde d    nceye de sahip oldukları g r lm   t r. Bu mitle ilgili diğ er bir sonuç ise kadınlık ve erkeklik rolleriyle ve algılarıyla ilgilidir. Bu mit hakkında konuşan öğrencilerin hiçbirinin erkek üzerinden herhangi bir açıklama yapmadıkları g r lm   t r. Bir başka deyişle, erkekliğin kısıtlı bir toplumsal cinsiyet olarak görülmemesinden dolayı erkeğin kadını bilmesi gibi bir d    nce, hiçbir şekilde konu ulmamı  ve ima dahi edilmemiştir.

Öğrencilerin tecav  z mitlerine dair inançlarını belirlemek adına üzerinde durulan diğ er bir konu ise, psikolojik ve d  rt  sorunu olarak tecav  zle ilgilidir. Konuyla ilgili 2 soru sorulmuştur. İlki psikolojik sorunla ilgilidir. Bu konu hakkında elde edilen sonuca göre öğrenciler 2 gruba ayrı tırılmı tır. Bunlardan ilkinde öğrenciler tecav  zc lerin psikolojik sorunlarına vurgu yapar ve erkeklerin bu yüzden tecav  z ettiklerini d    n rl r. Öğrencilerin tamamına yakını tecav  zc lerin psikolojilerinin bozuk olduğu için tecav  z ettiklerini belirtir. İkinci gruptaki

öğrenciler ise psikoloji bozukluğunu erkeklerin tecavüzü haklılaştırmak için uydurduğunu belirtmektedirler. Bu gruptaki öğrencilerin özellikle kadınlar olması ilginçtir. Dürtü sorunda erkeklerin kadınlara oranla cinsel anlamda daha aktif ve ön planda olduğundan söz edilir. Burada da yine psikolojik sorunda olduğu gibi bir hastalığın etkisinden söz edilmektedir. Erkekler dürtülerini kontrol edemedikleri için tecavüz ederler anlayışı vardır. Öğrencilerin konuyla ilgili düşüncelerinde de erkeklerin dürtü sorunu yaşadığı ve bu yüzden kendilerini kontrol edemedikleri ve tecavüz ettikleri düşüncesi hakimdir. Öğrencilerin cevaplarından elde edilen sonuca göre öğrenciler iki grupta toplanmaktadır. Bu gruptakilerin ilki tecavüz ile dürtü sorunu arasında ilişki kurmayanlardan oluşmaktadır. Tecavüz ve dürtü sorunu arasında bir ilişki yoktur şeklinde yanıt veren öğrencilerde kendi içinde gruplara ayrılmaktadır. Kadının da dürtüleri olduğunu ve kadınların dürtülerini kontrol edebildiği için erkeklerinde dürtülerini kontrol etmesi gerektiğini düşünen öğrenciler olduğu gibi erkeklerin ve kadınların dürtülerini kontrol etmesi gerektiğini savunan öğrenciler de vardır. Elde edilen diğer bir sonuç ise inançla ilgilidir. Dini inanca vurgu yapan öğrenciler erkeklerin bu şekilde kendilerini kontrol edebileceklerini belirtmektedir. Diğer grupta yer alan öğrenciler ise, dürtü sorunu ve tecavüz arasında bir ilişki olduğunu ve erkeklerin dürtülerini kontrol edemedikleri için tecavüz ettiklerini savunmaktadırlar.

Diğer bir konu ise kadınların erkekleri tahrik edip etmedikleriyle ilgilidir. Tahrik ve tecavüz arasındaki ilişkiye dair elde edilen bulgu, öğrencilerin iki farklı grupta toplanmasını gerektirmiştir. İlk grupta yer alan öğrenciler tahrik ve tecavüz arasındaki ilişkiyi anlamlı bulanlardır. Bu gruptaki öğrencilerin kadını suçlama eğilimine sahip oldukları tespit edilmiştir. Ulaşılan diğer bir sonuç ise kadının tahrik edici davranış sergilemesinin, tecavüzü istemek olarak algılanmasıyla ilgilidir. Diğer grupta yer alan öğrenciler ise tecavüz ile tahrik arasındaki ilişkiyi anlamsız bulanlardır. Bu gruptaki öğrencilerin kadını suçlama eğilimine sahip olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Konuyla ilgili diğer bir sonuç ise erkeğin kendisini kontrol etmesinde dinin etkili bir araç olarak kullanılmasıyla ilgilidir. Hem Türk hem de yabancı uyruklu öğrencilerin dinin bir araç olarak kullanılması konusunda ortaklaştıkları görülmüştür.

Çalışmada üzerinde durulan konulardan bir diğeri öğrencilerin tecavüz mitlerine dair düşünce ve inançlarını etkileyen faktörlerle ilgilidir. İlk faktör

öğrencilerin tacizi ya da tecavüzü deneyimlemiş olmalarının kendileri üzerindeki etkisi ile ilgilidir. Bu gruptaki öğrenciler ikiye ayrılmaktadır. İlk gruptaki öğrencilerin mağduru değil de faili suçlama eğilimine sahip oldukları görülmüştür. İkinci gruptaki bir öğrencininse uğradığı taciz sonucunda mağduru suçladığı görülmüştür.

İkinci faktör cinsiyet faktörüdür. Öğrencilerin tecavüz ve tecavüz mitlerine dair düşünceleri incelendiğinde kadınlar ve erkekler arasında farklılıklar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yılmaz ve Oksay'da ‘‘Üniversite Öğrencilerinin Tecavüz Mitlerine İlişkin Görüşleri’’ (2019) başlıklı çalışmalarında kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre mitleri daha az kabul ettikleri ve inandıkları sonucuna ulaşmışlardır. Bu çalışmada da benzer bir sonuç elde edilmiştir. Sonucun bu şekilde olmasının nedeni toplumsal cinsiyetle ilişkilidir. Toplumsal cinsiyete bağlı olarak kadın ve erkeklerin belli rollere uymaları beklenir. Öğrencilere sorulan sorularda yer alan kadın profili toplumsal cinsiyetin dayatmalarına uymayan kadınla ilgilidir. Erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre mağdur edilen kadını daha fazla suçlamasının nedeni bununla ilgilidir.

Üçüncü faktör yaş faktörüdür. *Yaşçılık* olarak da adlandırılan bu faktörde yaş arttıkça tecavüz mitlerine inancın arttığı düşüncesi hakimdir. Bu çalışmada ise beklenen sonuç elde edilememiştir. Çünkü ulaşılan yaş grupları arasında 30 yaş üstü öğrenciye ulaşılamamıştır. Ulaşılan öğrenciler ise 20’li yaşlarda toplanmaktadır. Fakat 17, 18 ve 19 yaşlarında öğrencilerden beklenmedik şekilde bulgular elde edilmiştir; 17, 18 ve 19 yaşlarında öğrencilerin faili değil de mağduru-kadını suçladığı görülmüştür.

Dördüncü faktör okunulan bölümle ilgilidir. Öğrencilerin okudukları bölümle tecavüz mitlerine inanç arasında doğrudan bir ilişki kurulamamıştır. Fakat özellikle İslami ilimler ve sosyoloji bölümü öğrencilerinin okudukları bölümle ilişkili olarak soruları yanıtladıkları görülmüştür. Sonucun bu şekilde çıkmasının nedeni sosyoloji bölümünde verilen derslerin toplumsal hayatı yansıtıyor olmasıyla ilgilidir. Bu anlamda sosyoloji bölümü öğrencilerinin tecavüz mağdurunu yani kadını suçlamadıkları ya da kısmen suçladıkları görülmüştür. Ayrıca sosyoloji bölümü öğrencilerinin kendilerini kesinlikle muhafazakar olarak ya da tutucu olarak tanımlamadıkları fakat İslami ilimlerde okuyan öğrencilerin 2 öğrencinin kesinlikle

muhafazakar olarak tanımladıkları görülmüştür. Ayrıca bu iki öğrencinin soruları yanıtlarken dine ya da geleneklere vurgu yaptıkları ve kadının sorumlu olarak gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Bölüm ile ilişkili olarak öğrencilerin tecavüz mitlerine dair düşünce ve/ya inançları ile okunulan dönem sayısının herhangi bir şekilde ilişkilendirilemedi görülmüştür. Gerek 1. ve 2. gerekse 3. ve 4. sınıfa giden öğrencilerin aynı şekilde kadını suçlamaya dönük yanıtlar verdikleri görülmüştür.

Beşinci faktör yaşanan yerle ilgilidir. Bu faktör köyde ve şehirde yaşama olarak ikiye ayrılmaktadır. Öğrencilerin tecavüze dair düşüncelerini etkileyen diğer bir faktör ise köyde yaşama faktörüdür. Bu faktörde kentte yaşayanlar ile kırsal yaşayanlar arasında cinsiyet rollerine ilişkin farklılıkların etkisi görülmektedir. Köyde yaşayan öğrencilerin 3'ü ve köyde yaşamış olan öğrencilerin ise 4'ü kendisini kesinlikle muhafazakar olarak tanımlamışlardır. Bu anlamda köyde yaşayan öğrencilerin içerisinde bulundukları kırsal habitusa uygun bir geleneksellikte, kadını daha fazla suçladıkları görülmüştür. Şehirde yaşama ile ilgili ise literatürde beklenenin tersi bir sonuç elde edilmiştir; şehirde yaşayan öğrencilerin de kadını suçlamaya dönük yanıtlar verdiği görülmüştür. Kırsal ve kentsel görüşmecilerin aynı şekilde kadını suçlamaları, kırsal ve kentsel ayrımının giderek ortadan kalktığı şeklinde de yorumlanabilir. Kent yaşamı içerisinde daha kozmopolit ilişkilerde yaşayan görüşmecilerden tecavüz-mağdur ve fail konusunda beklenen cevapları elde edememek, örneklemimiz ile sınırlı olmak üzere kentsel yaşamın da giderek dini ve geleneksel değerler ile buluştuğu sonucunu çıkarmamıza neden oluyor.

Altıncı faktör öğrencilerin uyruklarıyla ilgilidir. Örneklemimizdeki yabancı uyruklu öğrenciler de soruları yanıtlarken inançları ya da gelenekleri üzerinden hareket etmişlerdir. Fakat içerisinde yaşadıkları geleneğin ve dini değerlerin Türk öğrenciler ile kıyaslandığında daha katı olduğu tespit edilmiştir. Örneğin yabancı uyruklu öğrencilerin neredeyse tamamının tecavüz konusunda kadını suçladıkları görülmüştür. Yabancı uyruklu öğrencilerin kadını suçlamaya dönük yanıtlar vermesinin en önemli nedeni ülkelerindeki gelenekler ve inançlardır. Bu katılığın en somut ve dikkat çekici tarafı, yabancı uyruklu öğrencilerin soruları yanıtlarken din ve geleneklere sürekli olarak vurgu yapmalarıdır.

Son olarak, tecavüz mitlerine inancı etkileyen faktörler arasında gösterilen muhafazakarlık, seviyesi arttıkça mitlere olan inanç artıran bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır. Aile ve arkadaş ortamı muhafazakar olan öğrencilerin kadını suçlama eğiliminin daha fazla olduğu görülmüştür. Kendisini kesinlikle muhafazakar olarak tanımlayan öğrencilerin, daha tutucu oldukları ve tecavüz mitlerini tıpkı dini bir ritüele duyulan inanç gibi değiştirilemez bir düşünce olarak algıladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Kısaca tecavüze dair tüm referansları, dini değerler üzerinden geldiği için değiştirilemez bir inanç halini almıştır. Öğrencilerin soruları cevaplarken ben bu şekilde inanıyorum şeklinde cümleler kurdukları görülmüştür. Muhafazakar olmayan gruptaki öğrencilerde ise tecavüz mitleri değiştirilebilir düşünceler olarak ifade edilmektedir. Bu gruptaki öğrencilerin kendilerini muhafazakarlığın ve sekülerliğin arasında ya da kısmen seküler olarak tanımladıkları görülmüştür. Ayrıca bu çalışmada kendisini seküler ve modern olarak tanımlayan iki öğrencinin tecavüz mitlerine dair var olan düşünceye aykırı bir şekilde yanıtlar verdikleri görülmüştür. Bu çalışmanın çarpıcı noktası olarak nitelediğim bu durumda beklenti kendisini seküler ya da modern olarak tanımlayan öğrencilerin tecavüz mitlerine sahip olmaması yönündedir. Fakat görüşülen öğrencilerden Somali ve Endonezya uyruklu iki öğrenci bu anlayışa ters düşüncelere sahip oldukları görülmüştür. Bu öğrenciler soruları yanıtlarken çoğunlukla kadını sorumlu tuttuğu görülmüştür. Daha öncede belirtildiği üzere bu öğrenciler modernlik ya da sekülerlik anlayışını kıyafetleri üzerinden belirledikleri düşüncelerinde ise modern ya da seküler bir anlayışa sahip olmadıkları görülmüştür.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, İ.B.(2019) *Tecavüze Maruz Bırakılan Kadınların Tecavüz Sonrası Yaşam Deneyimleri* Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Hizmet Anabilim Dalı.
- Afşar, S.T(2015) *Türkiye’de Şiddetin Kadın Yüzü* (Sosyoloji Konferansları), No: 52 (2015-2) / 715-753 DOI: 10.18368/IU/sk.04297
- Alpaslan, M.Ş.(1985) *Kriminoloji/ Çağdaş Toplumda Şiddetin Kriminolojik Yönü* Dergipark Cilt 51 sayı 1-4 Yayınlanma Tarihi 07.07.2011
- Akıncı, M.(2009) *Muhafazakarlık ve Değişim: Değişime Direniş Mi Yoksa İhtiyatlı Değişimi Savunmak Mı?* Aksaray Üniversitesi İİBF Dergisi: Ocak 2009, Cilt: 1, Sayı: 1
- Akkanat, S. (2011) *Şiddet ve İktidar: Şiddetin Meşruiyetinden Meşruiyetin Şiddetine.* Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı
- Apaydın, M.(2017) *Üniversite Öğrencilerinin Tecavüz Mitlerini Kabulleri ve Namusa İlişkin Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Bilimler Anabilim Dalı
- Aslan. H.(2015) *Sosyalizasyonun Bir Bileşeni Olarak Sanat ve Sanat Eğitiminin Rasyonellik Görünümü* Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 4(1), s. 235 – 248, Haziran 2015
- Atman, Ü.C.(2003) *Kadına Yönelik Şiddet ; Cinsel Taciz/İrza Geçme* STED (Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi) Cilt 12 Sayı:9
- Avcı, M.G.(2018) *Klasik Dönem Sosyoloji Metinlerinde Bireysel bir Eylem Olarak Şiddet.* Sosyal Bilimler Metinleri (Sayı 2)
- Bingöl, İ. (2022) *Sosyolojik Suç Teorilerine Kuramsal Bir Yaklaşım: Sosyal Süreç Teorileri.* Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 24, 640- 652
- Bingöl, O.(2014) *Toplumsal Cinsiyet Olgusu ve Türkiye’de Kadınlık* KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi 16 (Özel Sayı I): 108-114, 2014
- Bolat, N.(2018) *Erkek Egemen Bir Dünyada Kadının Medyada Temsiliyeti Üzerine Bir İnceleme: Eşkiya Dünyaya Hükümdar Olmaz Dizisi Örneği.* Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi Cilt:6 Sayı:2
- Creswell, M. (2013) *Nitel Araştırma Yöntemleri, Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma Desenleri* (Çev. M. Bütün ve S.B. Demir) 3. Baskı Ankara Siyasal Kitabevi

- Çamaş, G.G. ve Meşe, G.(2016) *Sosyal Hiyerarşi: Cinsel Şiddet Mitlerini Anlamak*. Türk Psikoloji Dergisi, Aralık 2016, 31 (78), 62-74
- Çelebi, A.(2010) *Şiddetin Eleştirisi Üzerine*. (1. Basım) Metis Yayınları/İstanbul
- Çoklar, I. (2007) *Kadına Yönelik Cinsel Şiddetin Meşrulaştırılması ve Tecavüze İlişkin Tutumlar*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans, Tezi Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Psikoloji Ana Bilim Dalı
- Dursun, Y. (2011) *Şiddetin İzini Sürmek: Şiddet Nedir?* FLSF (Felsefe Sosyal Bilimler Dergisi) Sayı 12
- Eker, T. Ve Erdener, E. (2011) *Tecavüze İlişkin Kültürel Mitler ve Mitlerin Kabul Edilmesine Etki Eden Faktörler* Türk Psikoloji Yazıları, Aralık 2011, 14 (28), 60-72
- Erdoğan, M. (2006) *Muhafazakarlık: Ana Temalar*, Liberal Düşünce Dergisi, Sayı:34,5-9
- Er, E(2006) *Sinemada Kadına Yönelik Şiddet ve Tecavüz Doksanlı Yıllar ve Sonrasında Kadına Yönelik Şiddet ve Tecavüz Filmleri* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Radyo Televizyon ve Sinema Ana Bilim Dalı
- Ergil, D. (2015) *Muhafazakar Düşüncenin Temelleri*. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, Cilt:41 Sayı:1
- Ertit, V.(2016) *Birbirinin Yerine Kullanılan İki Farklı Kavram: Sekülerleşme ve Laiklik*. Akademik İncelemeler Dergisi (Journal of Academic Inquiries) Cilt/Volume: 9, Sayı/Issue: 1, Yıl/Year: 2014
- Gölge, Z.B.(1997) *Irza Geçme Kavramına İlgili Meslek Gruplarının Yaklaşımları ve Düşünceleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Bilimler Anabilim Dalı
- İ. Akkaş, Z. Uyanık (2016) *Kadına Yönelik Şiddet*. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi 6 (1) 2016 s.32-4
- Kara, E. (2021) *Rıza Kavramının Pozitif Psikoloji Açısından İncelenmesi*, Dini Araştırmalar, 24/61 (Aralık 2021), 571-593,
- Kirman, M.A.(2003) *Küreselleşme Sürecinde Sekülerleşme ve Dinin Geleceği*, (Çeviren M.E.Kılıç) 3. Basım İstanbul Yayınları
- Koç, K.P.(2015) *Kadına Yönelik Şiddet/Aydın Efeler Mahallesi Örneği* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antropoloji Anabilim Dalı
- Michuad, Y. (1991) *Şiddet*, (Çev. Muhtaroglu, C.) İletişim Yayınları

- Öksüz, M. Ve Deniz,A (2019) *Toplumsal Cinsiyetin, Mekânın ve Zamanın Tektiplleştirilmesi: Tecavüz İçerikli Karikatürler ve Gerçek Temsiller Üzerine Bir Araştırma* Dergipark 2019 Cilt 17 Sayı 170-192
- Özdemir O. (2010) *Bir İktidar Tekniği Olarak Kadına Yönelik Tecavüz Tehdidi*
Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Kamu Hukuku Anabilim Dalı
- Özdemir, Y.D.(2015) *Taciz Anlatılarında Cinsiyetçi Söylemin Yeniden İnşası: Sende Anlat.* Hacettepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Kültürel Çalışmalar Dergisi 2015, 2(2): 80-103
- Özerkmen,N. ve Gölbaşı H.(2010) *Toplumsal Bir Olgu Olarak Şiddet.* SBARD; Sayı 15
- Özden, M.(2016) *Sekülerliğin Tarihi Serüveni,* JOMELIPS, Cilt 1, Sayı 2, Sayfa: 60-81, Kış 2016 ISSN: 2547-9512
- Polat, H.(2019) *Medyada Kadın ve Temsil Biçimi: Tv Dizileri Üzerinden Bir Tartışma* Karadeniz İletişim Araştırmaları Dergisi 2019/2
- Polat, O.(2017) *Şiddet* MÜHF-HAD,C.22,S1
- Sağlam, F.Y.(2019) *Tecavüze İlişkin Tutumların Tecavüz Mitleri, Adil Dünya İnancu, Cinsiyet Roller ve Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Ruhsal Travma Anabilim Dalı
- Sayıl, I.(1994) *Ruh Sağlığı Sorunu Olarak Şiddet.* Kriz Dergisi: 2(2):273-2776
- Selim, S. Ve Ok, B.N.(2022) *Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği ve Eğitim: Keşfedici Mekânsal Veri Analizi.* Marmara Üniversitesi Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Araştırmaları Dergisi, 6-1 (2022): 187-200
- Scully, D. (2014) *Cinsel Şiddeti Anlamak: Tutuklu Tecavüzcü Erkekler Üzerine Bir İnceleme.* (Çev. Tekeli, Ş. Ve Aytek, L.) Metis Yayınları İstanbul
- Şare, E.(2019) *Cinsel Özgürlüğe Karşı Suçlarda İlgilinin Rızası.* Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 21, Sayı: 2, 2019, s. 977-1023
- Şimşek, A.A. ve Öner, R.V.(2015) *Türkiye’de Hegemonik Erkeklik: Medyada ve Hukukta İzler, Dönüşümler ve Olasılıklar.* Global Media Journal TR Edition, 6 (11)
- Turhanoğlu, F.A.K.(2018) *Sosyolojide araştırma ve Yöntem Teknikleri.* İçinden: Şavran, T.G.(2018) Nicel ve Nitel Araştırmalarda Kullanılan Araştırma Teknikleri, Anadolu Üniversitesi

- Yıldırım D.Ö. (2019) *Cinsel Saldırı Suçunun Eşe Karşı İşlenmesi Hali: Evlilik İçi Tecavüz*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Kadın Çalışmaları Anabilim Dalı
- Yılmaz. B. Ve Oksay. Ü.(2020) *Üniversite Öğrencilerinin Tecavüz Mitlerine İlişkin Görüşleri*. Koç Üniversitesi Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi;17 (4) 328-334
- Yılmaz M.(2020) *Sapkınlık Sosyolojisi 'ne Sinemasal Bir Yaklaşım: A Clockwork Orange* Journal of Humanities and Tourism Research 2020, 10 (4): 884-900

İNTERNET KAYNAKÇASI

- Hürriyet.com.tr Ümraniye Sapığından Muthiş İtirafı, Erişim Tarihi: 05.02,2023
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/umraniye-sapigi-ndan-muthis-iteraflar-114311>
- Hurriyet.com.tr “İstanbul’da zihinsel engelli kadına tecavüz dehşeti” Erişim Tarihi 18.09.2023
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/istanbulda-zihinsel-engelli-kadina-tecavuz-dehseti-40977876>
- Milliyet.com.tr Her Saatte 1 Kadın Tecavüze Uğruyor, Erişim Tarihi: 25,09,2022
<https://www.milliyet.com.tr/gundem/her-4-saatte-1-kadin-tecavuze-ugruyor-2015440>
- Sabah.com.tr 'Ormanda tecavüz davasında flaş gelişme! Miss Turkey güzeli Dilara kurşun ile eski sevgilisi hâkim karşısına çıktı Erişim Tarihi 18.09.2023
<https://www.sabah.com.tr/galeri/magazin/ormanda-tecavuz-davasinda-flas-gelisme-miss-turkey-guzeli-dilara-kursun-ile-eski-sevgilisi-hakim-karsisina-cikti>

Ek 1

Tablo 9 Sorular

Öğrencilerin Tecavüz Mitlerine İnanmalarını Etkileyen Faktörlerle İlgili Sorular (Demografik Veriler)
1.Kaç yaşındasınız?
2.insiyetiniz nedir?
3. Uyuğunuz nedir? (Eğer yabancı öğrenciyseniz hangi ülkeden ve ne zaman geldiğinizi yazınız.)
4.Eğitim durumunuz nedir? Hangi bölümde okuduğunuzu ve kaçınıcı sınıfa gittiğinizi belirtiniz.
5.Kendinizi tek kelime ile tanımlayacak olsaydınız, muhafazakarlık üzerinden mi yoksa sekülerlik üzerinden mi tanımlardınız? Nedenleri ile birlikte açıklayınız
6. Nerede yaşıyorsunuz? Ailenizde ya da arkadaş ortamınızda muhafazakâr var mı?
Tecavüze Dair Sorular
1.Tecavüz nedir? Kısaca tanımlar mısınız?
2. Sizce tecavüzün nedeni nedir? Bu konu hakkında ne düşündüğünüzü detaylandırabilir misiniz?
3. Tecavüz yalnızca kadınların sorunu mudur?
4. Sizce kimler tecavüz eder?
Tecavüz Mitlerine Dair Sorular
1. Cinsiyet rolleri ve tecavüz arasında bir ilişki kurulabilir mi? Örneğin kadın ya da erkek toplumun onlara biçtikleri cinsiyet rollerine uymadıkları için tecavüze maruz kalıyorlar gibi bir ifade sizin için anlamlı mıdır?
2. “Toplumsal cinsiyet normlarına aykırı hareket eden bir kadının, evlilik dışı birliktelik yaşadığı kişi (sevgilisi) tarafından tecavüze uğraması normaldir” sözü sizin için ne kadar anlamlıdır? Düşüncelerinizi nedenleri ile ifade ediniz.
3. “Gece yarısı alkol alıp tek başına yürüyen bir kadın tecavüze uğrarsa, aslında kendisi de bu durumdan sorumludur.” sözü sizin için ne kadar anlamlıdır? Düşüncelerinizi nedenleri ile ifade ediniz.
4. ‘Tecavüz aslında kadınların davetkar giyinmeleri sonucunda gerçekleşir’

sözü sizin için ne kadar anlamlıdır? Düşüncelerinizi nedenleri ile ifade ediniz
5. “Dekolteli ya da açık giyinen kadınlar tacize ya da tecavüze uğradıklarında bu duruma şaşırmamalıdır” sözü sizin için ne kadar anlamlıdır? Düşüncelerinizi nedenleri ile ifade ediniz.
6. Yalnızca mini etek giyen kadınlar mı tecavüze uğrar? Ne düşündüğünüzü detaylandırabilir misiniz?
7. “Tecavüz, erkek korumasını kabul etmeyen kadının bir suçudur” sözü sizin için ne kadar anlamlıdır? Düşüncelerinizi nedenleri ile birlikte belirtiniz.
8. “Kadınların seksi konuşmaları ya da dikkatsiz davranışları tecavüzü doğurur” sözü sizin için neyi ifade eder?
9. Tecavüzcülerin psikolojileri konusunda ne düşünüyorsunuz?
10. “Tecavüz erkeklerin kontrol edemediği cinsel dürtülerinden kaynaklanır.” cümlesine ne kadar katılıyorsunuz?
11. “Tecavüz, kadınlar tarafından erkeklerin tahrik edilmeleri sonucunda oluşur.” cümlesine ne kadar katılıyorsunuz?

Ek 2

Tablo 10 Kısaltmalar

K.21 Kırgız	Kadın 21 yaşında Kırgızistan	E.22 U.T.L.	Erkek 22 yaşında uluslararası ticaret ve lojistik
E.20	Erkek 20 yaşında	E.22	Erkek 22 yaşında
K.22	Kadın 22 yaşında	E.24	Erkek 24 yaşında
K.17	Kadın 17 yaşında	E.26	Erkek 26 yaşında
E29	Erkek 29	E.21 S.Ö.	Erkek 29 yaşında
K.21	Kadın 21 yaşında	K.22Sos	Kadın 22 yaşında sosyoloji

E.18	Erkek 18 yaşında	K.21 T.D.	Kadın 21 yaşında Türk dili
K23	Kadın 23 yaşında	K.M.	Kesinlikle muhafazakâr
E.17	Erkek 17 Yaşında	M.S.A.	Muhafazakarlığın ve Sekülerliğin Arasında

EK 3

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı: Musa Kömürcü

EĞİTİM DURUMU

2008-2012 İclal Ekenler Lisesi

2014-2018 Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyoloji Bölümü

2019-2023 Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Sosyoloji Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Programı

